

ਵਖਤੁ ਵਿਚਾਰੇ ਸੁ ਬੰਦਾ ਹੋਇ

(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਦਿਲਚੀਰਵੀਂ ਗਾਥਾ

ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ
ਕਿਵੇਂ
ਪਿੱਛਰੇ ਵਿਚ ਪਈ ?

ਲੇਖਕ: ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਯੂ.ਕੇ.

ਏਕ ਹੀ ਉੱਲੂ ਕਾਫੀ ਥਾ ਬਰਬਾਦ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਕਰਨੇ ਕੋ,
ਹਰ ਸ਼ਾਖ ਪੇ ਉੱਲੂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਅੰਜਾਮਿ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਕਿਆ ਹੋਗਾ ?

ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਝਲਕ (ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਗੰਜੂਬਾ, ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ)

ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਸਤਵੇਂ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਨਵੰਬਰ 1764 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਜੰਗਨਾਮਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਜੋ ਲਾਸਾਨੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠਾ, ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ, ਸਹੀ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੇਖਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਲੇਖਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ, ਕਾਫ਼ਰ, ਕਮੀਨੇ, ਆਦਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਚ ਕਿਰਦਾਰ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ, ਰਣਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਸੂਰਮਤਾ, ਤਲਵਾਰ ਤੇ ਤੀਰ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ, ਨਿਡਰਤਾ, ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਉਚ ਆਚਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ -

- 1) ਸਗਾਂ (ਕੁੱਤਿਆਂ) ਨੂੰ ਸਗ ਨਾ ਕਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਹਨ।
- 2) ਜਾਣ ਲੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ (ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈ ਕਿ) ਸਿੱਖ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ੇਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਗ ਕਹਿਣਾ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।
- 3) ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸ਼ੇਰ ਹਨ। ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਦਲੇਰ ਹਨ। ਉਹ ਰਣਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਨੱਚਦੇ ਟੱਪਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਬੁੱਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
- 4) ਜੇ ਤੂੰ ਯੁੱਧ ਕਲਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਧਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ।
- 5) ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- 6) ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਜਿਸਮ ਪਹਾੜ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- 7) ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।
- 8) ਉਹ ਯੋਧਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਘੁਲਦੇ ਹਨ।
- 9) ਉਹ ਨੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ।
- 10) ਉਹ ਨਿਹੰਬਿਆਂ 'ਤੇ ਕਦੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ।
- 11) ਉਹ ਲੋਗ ਜਨਾਕਾਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
- 12) ਉਹ ਕਮੀਨੇ ਲੋਗ ਚੋਰੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।
- 13) ਕੋਈ ਔਰਤ ਜਵਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੁੱਢੀ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ, ਉਹ ਸਭ ਨੂੰ ਬੁੱਝੀਆਂ (ਬੁੱਢੀ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 14) ਉਹਨਾਂ ਸਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਕਮੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਰ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- 15) ਉਹ ਜਨਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਭੂਮਿਕਾ

ਇਹ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਸੂਝਵਾਨ, ਨੀਤੀਵਾਨ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਆਗੂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥੀ, ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਪੱਜਲ ਲੀਡਰ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਜਦ ਵੀ ਮਾਰ ਖਾਧੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ।

'ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਈ' ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਕੌਮਘਾਤਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਸ. ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਨੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਹਵਾਲਿਆਂ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਸਹਿਤ ਦੇ ਕੇ ਸਿਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪੱਜਲ ਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਲੀਡਰ ਸਨ। ਜਿਸ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਸੂਝਬੂਝ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਸ. ਨਾਰੰਗ ਨੇ ਇਸ ਬੁਝਾਰਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਸ. ਨਾਰੰਗ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।

ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਪੁੱਸਮਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਇੱਕ ਧਨਾਢ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਬਚਾਉਣ ਬਦਲੇ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ, ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਰਖ਼ਾਨੇ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ, ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਲੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ! ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਅਨਰਥ!! ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਵਿਸਾਹਘਾਤ!!!

ਸ. ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਆਪ ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਹੈ। ਆਪ ਕੌਮ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਖ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਮਾਪ-ਡੋਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ, ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਖੁਰਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ, ਸਗੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਸ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ ਉਕਰੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ

ਹੈ, ਦੂਰਦ੍ਰਸ਼ਟਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਖਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸਰਲਤਾ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ, ਸੰਜਮਤਾ ਹੈ, ਸਾਦਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ ਦੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਭਾਵ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਟੁਕਾਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੈਂ 'ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਈ?' ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਸਰਦਾਰ ਨਾਰੰਗ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋੜਨ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਅੱਜ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਹੌਸ਼ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਡੌਲੇ ਫਰਕਣਗੇ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਕੜਕਨਗੇ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਦਾਰ ਨਾਰੰਗ ਦੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਲਮ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੇ।

ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫ਼ੌਜੀ ਯੂਕੇ

ਗਿਆਨੀ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਕਾਟਿਆਲਾ.

ਪਿੰਡ + ਤਪ - ਕਾਟਿਆਲਾ - 145410

ਤਹਿਸੀਲ - ਫਿਰੋਜ਼ (ਜਲੰਧਰ)

ਪੰਜਾਬ - ਤਰਤ

ਟੈਲੀਫੋਨ -

0091-1826-235075 (ਮਾ)

0091-98150-03075 (ਮਾ/ਇ)

ਤਾਰੀ - ਜੂਨ

8-12-2003.

ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼ਬਦ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਲੋਂ)

ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਰਗ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਹਾਰੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਕ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਦੀਆਂ ਬਿੱਖਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਪਰੋ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਕੌਮਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਤੇ ਨਿਆਂਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸੁਅਰਥਕਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ, ਦੁਬੇਲ ਤੇ ਕਾਇਰ ਬਣਕੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੰਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਨੇਸਤੋਂ ਨਾਬੂਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

'ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈ' ਸ. ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਦੀ ਖੋਜ ਭਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਰਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪੱਜਲ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਇਹ ਇੱਕ ਬੜੀ ਦਰਦਨਾਕ ਗਾਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਬੜੀ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸ. ਨਾਰੰਗ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਬਲਿ-ਤਾਰੀਫ਼ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੁਆਰਥੀ, ਮੈਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਪੱਜਲ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਲਸ਼ਿਪ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਬੜੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਫਲ ਯਤਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਨਾਰੰਗ ਕੌਮੀ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਖੋਜੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ, ਦਰਦ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਲੌਕਿਕ ਝਲਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। 'ਕਹਤੇ ਕੇ ਸੋਭਾ' ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ' ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਮਿਆਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ. ਨਾਰੰਗ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੌਮੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਲਮੀ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਉਹ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬਲ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਖਸ਼ੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ।

ਮੈਂ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਕੈਡਮੀ' ਵਲੋਂ ਸ.ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਾਪਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਪੁਸਤਕ ਛਾਪਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ. ਨਾਰੰਗ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਲਿਖਤਾਂ ਵੀ ਛਾਪਣ ਲਈ ਦੇਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਕੌਮ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਦਾ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛਪਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਧ ਸੰਗਤਾਂ, ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦਾਨੀ ਸਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਚਾਰ-ਪਰਸਾਰ ਦੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੰਡਣ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨਗੇ -

1) Gurdwara Sri Guru Singh Sabha, Alice way, (off Hanworth Road) Hounslow, Middx; U.K. Tel : 0181 577 2793.

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ-ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਭਾ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਹੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸ. ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (250 Books)

2) Guru Nanak Gurdwara, 128-130 High Street, Smethwick, Warley, West Midlands

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ. ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਕਾ, ਸ. ਹਜ਼ੂਰਾ ਸਿੰਘ - Tel : 0121 558 2527 & 0121 555 5926. (200 Books)

3) Guru Nanak Gurdwara, 8 Edward Street, West Bromwich, Birmingham. ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ - ਭਾ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ, ਭਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ। Tel : 0121 553 1242. (200 Books)

4) Gurdwara Sri Guru Singh Sabha, 47-49 Cross Road, Coventry. ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ- ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘੋੜਾ, ਸ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ - Tel / Fax :- 01203 684802. (200 Books)

5) Guru Nanak Sikh Gurdwara, Duncan Street, off Sedgley Street, Blackenhall, Wolverhampton.

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ-ਸ. ਹਰਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ Tel: 01902 459413 (100 Books)

6) Guru Nanak Gurdwara, Walsall Road, Willenhall.- ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ- ਭ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਬੀਤਾ ਸਿੰਘ,

ਡਾ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕਵੀਸ਼ਰ, ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ - Tel : 01902 605286 (100 Books)

7) Guru Nanak Gurdwara, Will Lane, Wednesfield, Wolverhampton. ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ- ਡਾ. ਬਲਿਹਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਢੰਡਾ Tel: 01902 730774. (100 Books)

8) Singh Sabha Akal Darbar, Park Road, Hockley, Birmingham.

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ- ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ (100 Books)

9) Gurdwara Dashmesh Darbar, 97-101, Rosebery Ave, Manor Park, London E12.

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ- ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ Tel : 0181 471 2204. (50 Books)

10) Babbar Khalsa International. 153 Winson St, Winson Green, Birmingham. ਜਥੇਦਾਰ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਜਥੇਦਾਰ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘੇੜਾ, ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਡਾ. ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ Tel : 0121 454 2996 (200 Books)

11) Sikh Student Federation -- ਡਾ. ਲਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡੌਲੇਵਾਲ, ਡਾ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ - Tel : 01902 616310 (200 Books).

12) I.S.Y.F (Founder Bhai Jasvir Singh Khalsa) U.K. Tel:- 0121 555 5921 - ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ - ਡਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ (100 Books).

13) I.S.Y.F. (Balbinder Singh Chaheru) Unit 1, Dudley Road West, Tividale, Warley, West Midlands. B69 2PJ. Tel : 0121 522 4828.

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਡਾ. ਬਲਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਹੇੜੂ (100 Books).

14) S. Mohinder Singh Samra, Short Heath, Walsall. (50 Books).

15) Gurmat Chetna Laihar, 4362 Agena Circle, Union City, C.A. 94587. Tel: (510) 487-0533. (1000 Books) ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ-ਸੰਪਰਕ ਸ. ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਜੀ

16) Gurdwara Sahib Dashmesh Darbar, 12885-85 Surrey, B.C. Canada V3W OK8. Tel: (604) 594-2574. (1000 Books) ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸਕੱਤਰ-ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ।

Tarsem Singh

Guru Nanak Parkashan Academy,
P.O. Box No 621, Wolverhampton
West Midlands. WV13 2YS. U.K.

Tel: 01902 608306. Fax: 01902 608339.

ਲੇਖਕ ਵਲੋਂ ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼ਬਦ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੋਟ-

- 1) ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਰੋੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਨੇ ਜਾਂ ਰੋੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਧਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਤਾਂ ਕੌਮ ਖ਼ਾਤਰ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।
- 2) ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਛੱਟੀ ਪੋਚ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੁਗਲ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਜ਼ਾਲਮ ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਹਿੰਦੂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਭ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।
- 3) ਹੱਥਲੀ ਪੁਸਤਕ ਵਖ ਵਖ ਲਿਖੇ ਲੇਖਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਨਾਣ ਲਈ ਮੈਂ ਕਈ ਛਿਕਰੇ ਜਾਂ ਪੈਰੇ ਜਾਂ ਟੁਕਾਂ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਖਿਆ ਦਾ ਜਾਚਕ ਹਾਂ।
- 4) ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਨਾ ਮੇਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਕੌਮੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਤੋਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।
- 5) ਸੁਹਿਰਦ ਤੇ ਕਦਰਦਾਨ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। (ਲੇਖਕ)

'ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਈ?' ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹਿਰਦੇ-ਵੇਧਕ ਗਾਥਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਰਦਾ ਕੰਬ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਜਿਸ ਨੀਚਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਪੱਥਰ ਦਿਲੀ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਰੋਲਿਆ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਚਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਅੱਜ ਤਕ ਦੇ ਕਲਮਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਵਲੋਂ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਲਾਲਚ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਝੋਕ ਦੇਣ ਦੀ ਇਹ ਦਿਲ-ਚੀਰਵੀਂ ਅਦੁੱਤੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ੀ, ਇਜ਼ਤ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ੀ, ਅਤੇ ਕੌਮ ਫ਼ਿਰੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਤਿ ਘਿਨਾਉਣੀ ਕਰਤੂਤ ਹੈ। ਨੀਵੀਂ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੁਆਰਥਕਤਾ, ਨੀਚਤਾ ਅਤੇ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਦੀ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਸੂਝਵਾਨ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਯੋਗ ਆਗੂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਆਗੂ ਕੌਮਾਂ ਜਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨਵਾਨ, ਹਾਜ਼ਰ-ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਤਮਕ

ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕ ਨੀਤੀ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਦੂਰਦ੍ਰਸ਼ਟੀ ਤੇ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਕਰਕੀ ਨਾਲ ਮਿਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵਾਂਗ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਦੂਰਦ੍ਰਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨ ਸਿਧਾਂਤ - 'ਵਕਤ ਵਿਚਾਰੇ ਸੋ ਬੰਦਾ ਹੋਇ' ਵਿਚਲੀ ਔਟਲ ਸਚਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਤਨੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਉੱਸਮਾਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਫੈਸਲਾਕੂੰਨ ਘੜੀਆਂ ਸਮੇਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਕਾਊਮਾਲ ਬਣਕੇ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਧਾਨ ਖਾਣ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਸਮੇਂ ਠੀਕ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੁੰਦੀ। ਨਾ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਉਂਦੇ ਪੈਂਦੇ, ਨਾ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ, ਨਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜਲੀਲ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਕੌਮ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾੜਿਆ ਗਿਆ? ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ (ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ) ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ ਗਏ? ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਰਾਹ ਦੇਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਰੋਲਿਆ ਗਿਆ? ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਝੋਕਿਆ? ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਕੇ, ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਬਣਵਾਕੇ, ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਿਭਾਈ? ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ? ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਬਦਲੇ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕੀਤੀ? ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਵੇਂ ਬਾਨ੍ਹਣੂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ? ਕੀ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵੇਲਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀੜੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਅਜਾਬ ਹੰਢਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ? ਆਦਿਕ ਅਜਿਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ, ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ

ਦਲੀਲਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਵਾਬ ਜਾਣਨ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਦਮਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸੋਚਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੇ।

ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ? ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਘਲੂਘਾਰੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹਲੁਣਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਕਈ ਸਾਲ ਰੀਝੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ 'ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ?' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਇਹ ਖ਼ਾਸ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕੌਮੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਖੋਜ ਭਰੇ ਲੇਖ ਲਿਖੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਲਾਹੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਪਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਵੱਧਦੀ ਗਈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਲਿਖਤ ਦੀ ਆਖਰੀ ਪੜ੍ਹਤ ਮਗਰੋਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਖੋਜ ਭਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਾਟ ਦਿੱਸੀ। ਉਹ ਘਾਟ ਸੀ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ। ਉਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਰੀਝੀਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਦੋ ਕੁ ਹੋਰ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਅਧੂਰੀ ਲਿਖਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲੇ, ਅੰਕੜੇ, ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮੈਂ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸਾਮਗਰੀ ਵੱਧਦੀ ਗਈ। ਇਤਨੀ ਵੱਧ ਗਈ ਕਿ ਸੈਂਕੌਚਵੇਂ ਤੇ ਚੋਣਸ਼ੀਲ ਢੰਗ ਵਰਤਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗਿਆਰਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਹੱਥਲੀ ਪੂਰੀ ਪੁਸਤਕ ਹੀ ਬਣ ਗਈ।

ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵੀ ਹੋ ਗਈ, ਅੰਤਲੀ ਪੜ੍ਹਤ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਛੇ ਕੁ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਛਪਵਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅੰਤਿਮ ਸੁਧਾਈ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਜਦ ਅਖੀਰਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਅੱਪੜਿਆ, ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਹਾਰਡ ਡਿਸਕ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਚਾਰ ਕੁ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡਾਟਾ ਰੀਕਵਰੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੇਰੀ ਹੱਥਲੀ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਹੋਰ ਲਿਖਤ ਮੇਸੀ ਗਈ। ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਦੁਬਾਰਾ ਟਾਈਪ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੜੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਪਈ 'ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਪੱਥਰ' ਜਾਂ 'ਅਜੋਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਜਲਦੀ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਵੀ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਏ।

ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣਾ ਕੋਈ ਸੁਖਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ, ਸਿਰੜ ਅਤੇ

ਲੰਮੀ ਘਾਲਣਾ ਵਾਲਾ ਕੌਮ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਛੱਡਣੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਦੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਖੋਜ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਨੋਟਸ ਬਨਾਏ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਫਿਰ ਲਿਖਕੇ ਟਾਈਪ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸੁਧਾਈ ਕਰਨੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਤਨਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਫਿਰ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਪੜ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿਥੋਂ ਛਪਣ? ਨਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ। ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਡਾਂਗਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਹਰ ਪਾਸੇ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਹਿੱਕ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਰਾਇਲਟੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਰੋਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਚਾਨਣ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਦਿਵਾਨ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਮੈਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕੌਮੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਇੱਕਲਾ ਮਨੁੱਖ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੌਮ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਲਿਖਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੁਸਤਕ ਕੋਈ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਛਪਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਹੀ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ 'ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ' ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ Miri Piri - The cosmic concept of balanced way of life' ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇਕੇ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਨ ਤੋਂ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਪਈ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਪੁਸਤਕ ਛਪਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਸੁਝਵਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ—

- 1) ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਖੂਨੀ ਪਤਰੇ
- 2) ਗੁਰਮਤਿ ਸਪੇਸ ਯੁੱਗ ਦਾ ਚਾਨਣ
- 3) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਕਿਉਂ ਪਈ?
- 4) Khalsa: Its role in 21 century.
- 5) Miri Piri : The Cosmic Concept -Cosmic way of life.

ਮੈਂ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਕੈਡਮੀ' ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ-ਵੰਡਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਕੇ ਮੇਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਭਾਰ ਹਲਕਾ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਭ.ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭ.ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਜਿਸੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜਿਆਦਾ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਵਚਨ-ਬੱਧ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੌਮੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਿਆਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੋ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਮੈਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਹਨ। 'ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ' ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਮੈਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੂਝਵਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸਤਕ ਵਜ੍ਹਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਦੀ ਵੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬਚਾ ਛਪਵਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਹੁੰਗਾਰਾ ਹੀ ਭਰਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਸੁਹਿਰਦ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਅਖਲਾਕੀ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਲਿਖ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਧੰਨਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸ.ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ (ਸਮੈਦਿਕ), ਭਾ.ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ, ਸ.ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਅਤੇ ਸ.ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਲੈਸਟਰ) ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਹਿਯੋਗ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਭਾ.ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਫੌਜੀ ਦਾ ਅਤਿ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਬੜੇ ਭਾਵਪੂਰਤ 'ਮੁੱਢਲੇ ਸ਼ਬਦ' ਲਿਖਕੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਅਕੈਡਮੀ' ਨਾਲ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਭਾਵ-ਪੂਰਤ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਦੇਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਚਲਦਿਆਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਮੈਂ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਾਂ, ਥੋੜਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸ.ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰਾ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮੈਨੂੰ ਇਤਨਾ ਸੁੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਫੋਂਟ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟਾਈਪ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਡਿਸਕ ਦੀ ਰਿਵਕਵਰੀ ਲਈ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣਾ

ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਲਾਇਆ, ਸਗੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਰਿਵਕਵਰੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਕੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਟਾਈਪ ਸੈਟਿੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਾਈਨਲ ਮਾਸਟਰ ਕਾਪੀ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿੱਲ (ਅਵਾਜ਼ ਕੌਮ ਇੰਟ.) ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਮਾਸਟਰ ਕਾਪੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਕੌਮੀ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਹਾਰਦਿਕ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਹਿਰਦ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਕੱਢਕੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ -

ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਤਿ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਵਾਰੀ-ਪਹਿਲੇ ਖਰੜੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖਰੜੇ ਦੀਆਂ ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਬੜੇ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਡਾ. ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਅਤਿ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸਰਦਾਨੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ ਗਿੱਲ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੀਮਤੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਦਵਾਨ ਜੋੜੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦਿਲੋਂ ਰਿਣੀ ਹਾਂ। ਹੋਰ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਪਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਹਾਰਦਿਕ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਹਿਰਦ ਲੇਖਕਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਨੇਹੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ - - -
 ਭੈਣ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਸਰਦਾਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰਨੀ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਅਹੂਜਾ, ਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਹੂਜਾ, ਭੈਣ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਭਾਈ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ, ਸਰਦਾਰਨੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ, ਬੇਟੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ, ਸਰਦਾਰਨੀ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਸ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਮਾਰਕੋ, ਡਾ. ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਸ. ਜੀ. ਐਸ. ਸਿੱਧੂ, ਸਰਦਾਰਨੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਿਉਲ, ਡਾ. ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ, ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ, ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸ. ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਰਹੇਵਾਲ, ਸ.ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ.ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਬੀਬੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ
ਖਾਲਸਾ, ਬੀਬੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ, ਸ.ਰਸ਼ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਭਾ.ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, 'ਅਦਾਰਾ
ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ', 'ਅਦਾਰਾ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸਾ' 'ਅਦਾਰਾ ਅਵਾਜ਼ਿ ਕੌਮ', 'ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼', 'ਅਦਾਰਾ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼', 'ਅਦਾਰਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ', 'ਅਦਾਰਾ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਅਤੇ
ਅਦਾਰਾ ਸਿੱਖ ਫੁਲਵਾੜੀ।

ਮੈਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਚੇਤਨਾ ਲਹਿਰ ਅਮਰੀਕਾ' ਦੇ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਤੌਰ 'ਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਮੇਰੀ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ
ਕਿਉਂ?' ਪੁਸਤਕ ਛਪਵਾ ਕੇ ਉਥੇ ਵੰਡੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ
ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਦਿਆਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਾਪੀ ਵੰਡਣ ਦਾ ਵੀ
ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ' ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਟੀਮ, ਸ. ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ
ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1000 ਪੁਸਤਕ ਸੰਗਤਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੜੀ ਹੀ ਲਾਇਕ ਤੇ ਚੰਗੀ ਡਾਕਟਰ ਟੋ, ਸਰਦਾਰਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ
ਜੱਗੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰਨੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਸੱਗੂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ
ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਠਾਕ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਹਰ ਇੱਕ ਨਾਲ ਖਿੜੇ ਮਥੇ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਖੂਬੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ
ਹੋਇਆ ਹਾਂ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ 'ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼' ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮਾਲਕ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ, ਸੰਪਾਦਕ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਦਾ
ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਇਤਨੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਾਪਣ ਦਾ
ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛਾਪਣ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ
ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਫ਼ਰੀ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ
ਹਾਂ।

ਬੜੇ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।
ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ
ਜ਼ਰੂਰ ਵਾਧਾ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂ ਆਮ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝ
ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੰਡਤਾਉ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ
ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਪਾਠਕ ਇਸ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਸੁਹਿਰਦ
ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ, ਦੱਸਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੇ
ਤੋਂ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬੜੇ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ, ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਯੂਕੇ

19 Manor Ave; Hounslow, Middx; TW4 7JP. London, U.K.

ਸਵੈਯਾ

"ਦੇਹ ਸਿਵਾ ਬਰ ਮੋਹਿ ਇਹੈ,
ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਟਰੋਂ॥
ਨ ਡਰੋਂ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋਂ,
ਨਿਸਚੈ ਕਰਿ ਅਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋਂ॥
ਅਰੁ ਸਿਖਰੋਂ ਆਪਨੇ ਹੀ ਮਨ ਕੋ,
ਇਹ ਲਾਲਚ ਹਉ ਗੁਨ ਤਉ ਉਚਰੋਂ॥
ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਉਧ ਨਿਦਾਨ ਬਨੈ,
ਅਤ ਹੀ ਰਨ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰੋਂ॥"

(ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ)

ਸਮਰਪਣ

ਇਹ ਪੁਸਤਕ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਦਕਵਾਨ ਧਰਮੀ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘਾਂ,
ਸਿੰਘਣੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹੈ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਆਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ
ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼
ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਵਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤਤਕਰਾ

ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ

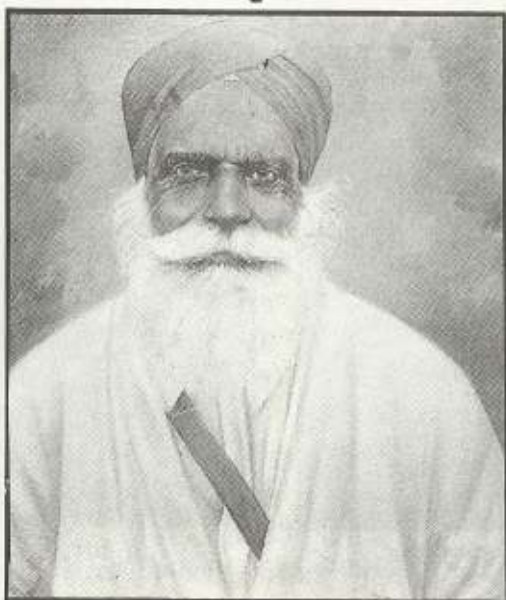
ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈ?

- 1) ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ (ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ) 17
- 2) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ? -1 34
- 3) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ? -2 49
- 4) ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਈ? -1 ਪੁਸ਼ਮਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 82
- 5) ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਈ? -2 ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਵਿਛਾਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ 107
- 6) ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਦੌਰ -1 ਅਠੱਤਰ ਦੀ ਖ਼ੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ 133
- 7) ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਦੌਰ -2 ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ 160
- 8) ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ? -1 196
- 9) ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ? -2 209
- 10) ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸਾਡਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ 231
- 11) ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਲ 246
  - ਅੰਤਿਕਾ - 1 272
  - ਅੰਤਿਕਾ - 2 274
  - ਅੰਤਿਕਾ - 3 277
  - ਅੰਤਿਕਾ - 4 283

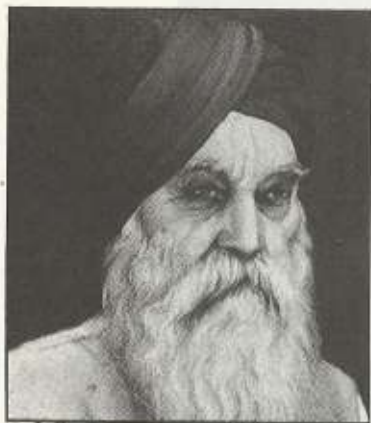

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ

ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਮਿ: ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਜਿਨਾਹ

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਸ: ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ

(ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ)

ਵਖਤੁ ਵਿਚਾਰੇ ਸੁ ਬੰਦਾ ਹੋਇ

(ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਕਾਸ਼! ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਠੀਕ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦੇ, ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਹੁੰਦਾ, ਸੰਸਾਰ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਫਰਾਟੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਡਾ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਡੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਇਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹੁੰਦੇ।

ਕਾਸ਼!! ਬੇ-ਦੀਨੇ, ਬੇ-ਅਣਖੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਗ਼ੈਰਤ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਜਾਗ ਪੈਂਦੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਅੱਜ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰਤਮੰਦ ਲੀਡਰ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ।

ਇੱਕ ਪਲ ਭਰ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਿਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਠੀਕ ਨੀਤੀ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਸਮਰਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਉਹੀ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂਆਂ ਵਾਂਗ ਦੁਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਵਖਤੁ ਵਿਚਾਰੇ ਸੁ ਬੰਦਾ ਹੋਇ' ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਾਕ ਵਿਚਲੇ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਤਨੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨਾ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਤਨੀ ਹੋਰਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਜੁਲਾਈ 1946 ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਵਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਡੇਢ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਝੁਮਦੇ ਰਹੇ।

ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਝਾਤ ਮਾਰ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਕਿਸ ਆਸ਼ੇ ਨਾਲ, ਕਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ?

ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਬਾਕੀ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਪ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਚਾਤੁਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦੇ ਗਏ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਾਰਸ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਡੈਲੀਗੇਟ 750 ਤੋਂ ਘਟਦੇ ਘਟਦੇ ਕੇਵਲ 17 ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜਸੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਚਲਕੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤਨੀ ਜਿਆਦਾ ਅਤੇ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 1915 ਤੋਂ 1920 ਤਕ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੋਹਾਂ ਵਲੋਂ 'ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਏਲਚੀ' ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1914 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਖਨਊ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਬਾਦ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਇਜਲਾਸ ਇਕੋ ਥਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਬੰਧੀ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਬੰਬਈ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਾਲ ਉਸਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਖਸੀ ਲਿਆਕਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਜਸਮਾ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨਾਢੂ ਖਾਂ ਖਮੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿਰਕੱਢ ਲੀਡਰ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਘਿਰਣਿਤ ਚਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਗਰਦਾਨਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੀ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਖਤਰੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਭੈਭੀਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਭਾਗ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਹੱਥਿਆਉਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਈ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਬਚਾਅ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਡੋਖਲਾ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਘੁਕ ਸੁਤੇ ਰਹੇ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਹਰ ਕੌਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਨਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ 1 ਮਈ 1947 ਦੇ ਡਾਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਬਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ

ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਉਸ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਵੰਡ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਤਾਕਤ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਰੂ ਭੁੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਨੇ ਵੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀਆਂ ਠੀਕ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਵੰਡਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਕੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

"Muslim neither desire partition of the country nor separation from Hindus. The Hindus do not wish to defile themselves by the Muslim touch and are determined to turn them out of the country. The future historian will support me in this."

'ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੰਡਾਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਛੁਹਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਮੁਲਕੋਂ ਬੇ-ਦਰ ਕਰਨਾ ਲੱਚਦੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਾਰੀਖ਼ਦਾਨ ਮੇਰੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਗੇ।'

6 ਜੁਲਾਈ 1946 ਤਕ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪਲਾਨ ਦੀ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਅਧਾਰਸ਼ਿਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੇਵਲ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ, ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਹਕੂਮਤ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਦਾਖਲਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ, ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤੀ ਦੇ ਰਾਜਕਾਜ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧੜਾ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਬੀਸਾਈ, ਦਲਿਤ ਤੇ ਪਾਰਸੀ ਸਾਰੇ ਮਿਲਕੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ। ਕਿਤਨੀ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ! ਕਿਤਨੀ ਮੁਦਬਰਾਨਾ ਸੋਚ!!

ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰ ਮਹਿਕਮੇ - ਰੱਖਿਆ, ਆਵਾਜਾਈ, ਵਿਉਂਤਪਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। 6 ਜੁਲਾਈ 1946 ਵਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਅਸਲੀਅਤ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਉਹ ਇਹ, ਕਿ ਕੈਬੀਨੇਟ ਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਸਾਡੀ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਨਿਰਨਾ ਵੀ ਅਸਾਡੀ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹੀ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਅਮਕੀ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਅਮਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਪਰਮਾਣਿਕ (Authentic) ਭਾਵਅਰਥ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਘਟੀਗਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਲੱਗ-ਲਿਖੇੜ ਦੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਰਾਜ ਨਿਰੋਲ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹੀ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਚਲੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਿਹੱਥਲ ਤੇ ਬੇ-ਬਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਦੋਂ ਮੌਕਾ ਨਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਅਤੇ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਸ ਵਿਛਾਏ ਜਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਾ ਤਕਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਆਪ ਦਸਤਖਤ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਨਿਹੱਥਲ ਸਿੱਖ ਜਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਚਾਲਾਂ ਚਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਕਲੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਬਾਣਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹ ਸੁਟਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਮੌਮੋਂਠਗਣੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਮਾਊ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਾਣ ਛਡਿਆ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਚਿੱਟਾ ਝੂਠ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਫ਼ਰੇਬੀਆਂ ਦੇ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਤੱਕ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਇਸ ਫੋਕੇ ਫਾਇਰ ਨਾਲ ਤੁਝਕੇ ਹੋਏ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣੀ ਸੀ? ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲੋੜ ਮਲੂਮ ਪੱਟੀ ਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ -

"I have been stabbed and kind words will not stop bleeding."

ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਹੱਥਿਆਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਛੂਕੁੰਮੇ ਵਾਂਗ

ਫੁਪਾਈ ਬੈਠੇ ਰਹੇ; ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਲਾਰੇ-ਲੱਪੇ ਲਾਕੇ, ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਵਿਖਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ; ਕੁਝ ਈਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੇ ਰਹੇ; ਪਰੰਤੂ ਸੂਝਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਂਪ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਰਖੂ ਔਖ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਫ਼ਗੋਂ ਵਕਤਾ ਪੁਰਸ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਗੱਲ ਸਿੱਧੀ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰਦੇ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗੱਟੇ ਲਗੇ ਜਾਂ ਗੋਡੇ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਬਿਆਨ ਮਗਰੋਂ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਉਦੋਂ ਦਸ ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਸ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਕਿ

'ਜੇ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਲਦੀ ਛਡਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਮੁਲਕ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇ ਜਾਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁਲਕ ਕਿਤਨਾ ਛੋਟਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸੇ ਵਿੱਚ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਲੈਣਗੇ। ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਕੇ ਵੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ -

"Let the British, before they quit, make an award giving the Muslims their own bit of country, however small it might be and they would live there, if necessary on one meal a day."

ਮਾਰਚ 1947 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੀ ਤਕਸੀਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈ ਲਵੇ। ਮਾਰਚ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ ਨੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਵਲੈਤ ਭੇਜੀ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੰਡਾਰਾ ਕਰ ਜਾਣ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦ ਮੁਲਕ ਦਾ ਵੰਡਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਘਰ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਡੰਗਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸੌਂਹ ਖਾ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤਾ।

ਸਿੱਖ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਏਜੰਟ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਵਫ਼ਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਵ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ 1946 ਨੂੰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਜੋਂ ਮਗਰੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਵੀ ਬਣਿਆ ਸੀ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਘਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ। ਇੱਕਲੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਟੇਲ ਦੀ ਹੋਈ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੀ ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫ਼ਰੋਖ਼ਤ ਹੋਈ, ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮਿਸਟਰ ਪਟੇਲ। ਉਸ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਰਾਜ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਿਕਟ-ਵਰਤੀ ਅੱਗੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ (ਮਿਸਟਰ ਪਟੇਲ ਦੀਆਂ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਏਗਾ), ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਰੂ-ਸਿੱਕੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬੰਦੂਕਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਿੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਅੱਗੇ ਰੋੜ੍ਹਾ ਬਣ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਜਿਹੇ ਜਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ ਏਜੰਟ ਵਾੜੇ, ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮਿੱਟ-ਮਿੱਟ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢਦੇ ਰਹੇ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਅੱਸੀ ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਭੰਬਲ-ਭੂਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਰਹੀ, ਫ਼ੈਸਲਾ-ਵਿਹੂਣੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਟਕਦੀ ਰਹੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਰੱਖਦੀ ਰਹੀ ਸੀ।

ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸਨ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਫ਼ਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਬਾਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿੱਸ ਰਹੀ ਕਤਲੇ-ਗਾਰਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ 1947 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਉਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਗ-ਡੌਰ ਤਾਂ ਇਹ ਜਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ ਦੇ ਬੈਠੇ ਸਨ ਮਿਸਟਰ ਪਟੇਲ ਤੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਪਲਾਨਾਂ ਬਣਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੀਣਿਆ ਬਣਾ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਜ਼ਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਸ ਅਥਾਹੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵਲੋਂ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਮਾਰੀ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਉਹੋ ਕੁਝ, ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਜਦ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਦੇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲੈਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਜਿਥੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਗ ਪਏ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਹਿੰਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਏ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਗ ਪਏ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਫੋਕੀਆਂ ਭਬਕਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ, ਫੋਕੇ ਨਾਅਰੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਲਈ। ਅੱਗਾ ਸ਼ੇਰ ਦਾ, ਪਿੱਛਾ ਗਿੱਦੜ ਦਾ ਅਤੇ ਸੋਚ ਖੁਸਰੋ ਦੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਜਾਮੰਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਸੀ -

"A 'no' by the Sikh representative would have altered the situation. The Vicery said, " the proposals will be implimented only if leaders of all the parties accept them. But Baldev Singh said 'yes' on behalf of the Sikhs."

(The Viceroy, Transfer of power - Vol-XI -- P. 39

'ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ 'ਨਾਂਹ' ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਤਜਵੀਜ਼' ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਕੇਵਲ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜਦ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਹਨਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 'ਹਾਂ' ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।'

ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪਾਸਕੂ ਸਨ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਭਾਰੂ ਅਤੇ ਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੂਝਵਾਨ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਰਨਲ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ -

"The Sikhs, who are in a position to negotiate on the spot, are dis-united and poorely led. Master Tara Singh is stupid and emotional."

'ਸਿੱਖ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਏਕਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੀਡਰ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧੂ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੈ।'

ਉਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਉਧੇੜ-ਬੁਣ ਵਿੱਚ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਨਾ ਇਕਮੁੱਠ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੂਝਬੂਝ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਘਟਗਿਣਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਨਿਰੁੱਤਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ। ਸੂਝਵਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਹੀ ਉਸਮਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅਭਾਵ ਸੀ। ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਇਤਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਸਾ ਭਾਰਾ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣ। ਉਹ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ਼ ਵਿਖਾਈ ਗਏ ਅਤੇ ਲਾਰੇ-ਲੱਧੇ ਲਾਈ ਗਏ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਕੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਗੱਲ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫਸਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਇਕਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਇਤਨਾ ਧੁੜਕੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਸੱਚੇ ਵਾਇਦੇ ਕਰਕੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵੈਰ ਚੇਤੇ ਕਰਾ ਕੇ, ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦੇਕੇ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਨਾਂਹ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਜਦ ਵੇਲਾ ਟਪਾ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਕੌਣ ਤੇ ਮੈਂ ਕੌਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾਕੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਿੱਛਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ।

ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਿਤਨੇ ਸੁਹਿਰਦ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਤਨੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦਿਲੋਂ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੇਜਰ ਵੁਡਰੋ ਵੀਆਤ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਖੁਫੀਆ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਮੇਜਰ ਵੁਡਰੋ ਨੇ 11 ਜੂਨ 1946 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ -

"Sikhs: He (Jinnah) said, 'I will give you an assurance that as soon as the interim Government is constituted, I will go down and see Master Tara Singh and will give anything that he asks for within reason.'"

Note of conversation between Major Woodrow Wyatt and Mr.

-----Secret)

ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ - 'ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਉਂ ਹੀ ਐਂਤਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਗਈ, ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨਾਂਗਾ'

(11 ਜੂਨ 1946 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ) ਖੁਫੀਆ ਨੋਟ - ਮੇਜਰ ਵੁਡਰੋ ਵੀਆਤ।

ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਤਸੱਲੀ-ਬਖਸ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਬਦਲੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਟੇਟ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ। ਉਹ ਲੈ ਦੇ ਕੇ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਉਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਤਨਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਨੇਹ ਕਿਉਂ ਜਾਗ ਪਿਆ ਜਦ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ? ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਇੱਕ ਬੜਾ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੇ, ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈ ਲੈਣਾ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਜਿਨਾਹ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਆਫ਼ਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਬੜੇ ਡੂੰਘੇ ਰਾਜ ਸਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਤਦ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਸਿੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੰਡਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਵੀ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜਮਨਾ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਰਾਵੀ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਟੇਟ ਦੇਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉੱਤੇ ਸਟੀਲ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਖੜੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਕੀਮ ਉਤਨੀ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੀ ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ 'ਹਮਕੋ ਤੁਮਕੋ' ਕਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਟੈਕ ਕਰਨ ਦੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਹੀ ਪਲਟ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਟੇਟ ਮਿਲਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਿਰਕੱਢ ਕੌਮ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ

ਲਾਭ ਜਿਹੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ, ਕਿ 40 ਫੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਹਿੰਦਿਆਂ ਉੱਥੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਗ ਸਕਣਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਨੇ ਵਧਣਾ ਫੁਲਣਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲਿਖਵਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ -

‘ਜੇ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਮੰਨ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਬੰਗਾਲ ਦੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜੁ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਤਿੰਨ ਕਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਵਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਤਕਸੀਮ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ‘ਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰਕੇ। ਇਹ ਤਕਸੀਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਤੋੜ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਲੱਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸੀ ਗਲਤ-ਫਹਿਮੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲਜੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ -

‘ਹਮਾਰੇ ਇਰਾਦੇ ਸਿੱਖ ਦੋਸਤਾਂ ਕੇ ਮੁਤਅਲੱਕ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਉਨ ਸੇ ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ਕਿ ਵੁਹ ਅਪਨੇ ਦਿਲੋਂ ਕੋ ਬੈਰੂਨੀ ਅਸਰਾਤ ਸੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਲੇ- ਵੁਹ ਹਮੇਂ ਮਿਲੇ- ਮਸਾਇਲ ਪਰ ਗੁਫਤਗੂ ਕਰੇ-ਮੁਝੇ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ- ਹਮ ਐਸੇ ਤਸਫੀਆ ਪਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਏਂਗੇ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਸਿੱਖ ਦੋਸਤਾਂ ਕੇ ਲੀਏ ਕਾਬਲੇ ਇਤਮੀਨਾਨ ਹੋਗਾ।’

(ਮੇਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ - ਸਫਾ 92)

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੋ ਆਖਰੀ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਪਹਿਲਾ ਯਤਨ ਮਈ 1947 ਵਿੱਚ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸਕੀਮ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ -

1) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਏ। ਰਾਵੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਜਮਨਾ ਤਕ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਏ। ਸਿੱਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਉਪ ਕੌਮ (Sub nation) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਜ਼ਾਦੀ (Internal Autonomy) ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣਗੇ।

2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ 33 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਹੱਕ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ 20 ਫ਼ੀਸਦੀ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕ ਤੇ ਸੀਟਾਂ ਸਣੇ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

3) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗਾ।

4) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਤਨਾਸਬ ਰਹੇਗਾ।

5) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਕੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਜੇ ਸਿੱਖ ਬਹੁਸੰਮਤੀ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੋਰਟ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਏਗਾ।

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਣਖੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਪਰਲੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪਟਿਆਲਾ ਇੱਕ ਕੋਠੀ ਵਿੱਚ ਗਿਆਰਾ ਵਜੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖਿਸਕ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬੇੜੀ ਵਿੱਚ ਵੱਟੇ ਪਾ ਕੇ ਚਲਦੇ ਬਣੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂ ਨਾ ਚੜ੍ਹਦੀ, ਪਰੰਤੂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਣਪ ਨੂੰ ਤਾਂ ਧੁੱਸਮਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫਟਕਣ ਦੇਂਦੇ।

ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਟਿਆਲਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ.ਅਫਸਰਾਂ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵੀਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸਕੀਮ ਉਹ ਰੱਖਣ ਲਗੇ ਸਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅੜਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਡਾਹੁਣਗੇ। ਉਹ ਸਕੀਮ ਇੰਜ ਸੀ -

'ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਮੰਗਣ ਦੀ ਥਾਂ 'ਮਹਾਨ ਪਟਿਆਲਾ' ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਵੀ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਇਲਾਕਾ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਉਸ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦੱਸੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਵੇ।'

ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸੋਚਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਆਪਣੇ

ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਝੱਟਪੱਟ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਗ਼ਦਾਰੀ-ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਬਦਲੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ 800 ਸੌ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਚੈਮਬਰ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ; ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ; ਸਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰਕੇ ਉਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਖ਼ੂਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦਾ ਫਾਹਾ ਵੀ ਵੱਢਾਇਆ। ਪਟਿਆਲਾ ਰਜਵਾੜਾ-ਸ਼ਾਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਕਾ-ਤਾੜੂ, ਸੁਆਰਥਕ ਅਤੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਆਖਰੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਇੰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ -

July 16, 1945 - Left Simla yesterday and called on H. M. Patiala at Chail on the way down. I had an hour's talk with him about possible grouping of Sikh states and the problems of the Sikhs generally but nothing came out of it.' (Viceroy's Journal - P. 320)

'16 ਜੁਲਾਈ 1945- ਕਲ੍ਹ ਮੈਂ ਸ਼ਿਮਲੇ ਤੋਂ ਚਲਕੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਚੈਲ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ।'

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਕੀਮ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਸਰਦਾਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅੰਬਾਲਵੀ ਆਦਿਕ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ 'ਮਸਦੋਟ ਵਿਲਾ' ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਮਗਰੋਂ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਲਬਾਤ ਲਿਖ ਕੇ ਲਿਆਉਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ, ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਇੱਕ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੰਗਾਂ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੋਟਲ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ-ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਜੀਂਦ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਗਰੰਟੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਜ਼ੀਰਿਆਜ਼ਮ ਜਾਂ ਗਵਰਨਰ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿੱਚ ਚੁਣੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਅਕਸਰੀਅਤ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਮੁਆਮਲਾਤ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿ ਜੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਉਸ ਖਰੜੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਦੋਂਜਦ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਫ਼ਿਕਰਾ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਇਸ ਖਰੜੇ (ਲਿਖਤ-ਬਧ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ) ਨਾਲ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਹਿਮਤ ਹਨ।

ਜਦ ਇਹ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਬੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਏ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਾਸ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਤੇ ਭੇਤੀ ਡਾਕਟਰ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਖਰੜਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰੜਾ 10 ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਤੇ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਆਉਣ। ਮਿਸਟਰ ਦਰਦੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ 10 ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰੋਡ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਰਲਾ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਜਲਸਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਦੇ ਆਇਆ। ਜੇ ਉਹ ਖਰੜਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨ ਲੈਣੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਹੋਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ। ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, 'ਜੇ' ਉਹ ਖਰੜਾ ਉਹਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ 'ਜੇ' ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਤੇ ਡੋਰਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਰਦਾਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਨਾ ਲੈਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ -

'Sardar Bahadur, you know the Hindu only as co-slave, now you will know the real Hindu when he becomes your master and you become his slave.'

'ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦਾ ਹਿੰਦੂ, ਆਪਣੇ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋ। ਅਸਲੀ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਰੂਪ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਏਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਮਾਲਕ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋਵੋਗੇ।'

ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਕਿਹਾ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਲਾਮ ਬਣੇ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਦਮ ਕਦਮ 'ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਰਥ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਜਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦਰਦੀ ਨੂੰ ਗ਼ਦਾਰੀ-ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੌਮ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਜਵੇਂ ਇਵਜ਼ਾਨੇ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੀ ਕੌਮ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋੜ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਨੂੰ ਸੰਨ 1962 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਰਾਜ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁਣਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦਰਦੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗ਼ਦਾਰ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਫ਼ੀਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪਦਵੀ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਸ਼ਭਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਨਵੇਂ ਗ਼ਦਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਇਵਜ਼ਾਨੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਵਕਤ ਟੱਪ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਲੋੜ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਨੇ ਜਿਤਨੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਤਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਜਥੇਦਾਰ' (11 ਅਕਤੂਬਰ 1962) ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣੇਗਾ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਾਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਾ ਬਣਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਉਹ ਬਣਿਆ ਸੀ -

'ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਮੈਂ ਸਾਂ'

ਦੁਖ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੋਲ ਗੁਣ ਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਆਗੂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਕੇ ਖੁਸ਼ਮਾਰ ਆਗੂ ਬਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਰੋੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਕਿਤਨਾ ਉਚਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -

ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ 1949 ਵਿੱਚ ਅਲਮੋੜਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 46000 ਯਹੂਦੀ ਸਨ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਸਟੇਟ ਹੀ ਲੈ ਲੈਂਦੇ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਰਿਪਸ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।'

ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਵੀ ਸੰਨ 1960 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਛਪਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਗਰੋਂ ਮਹਾਜਨ ਮਿਹਰ ਚੰਦ ਖਨਾ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ -

"The Maharaja Patiala, as a patriotic Indian scornfully rejected Jinnah's offer of Sikh state at the sacrifice of his own state, throne and power ---" (Mahajan Mehar Chand. Former Chief Justice of India, Looking Back, P-242.)

'ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ, ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਤਾਜ, ਤਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਕੇ, ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਆਫ਼ਰ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ।' (ਮਹਾਜਨ ਮਿਹਰ ਚੰਦ, ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ)

(ਉਸ ਲਾਲਚ-ਵਸ ਕੌਮੀ ਘਰ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਨਿਜੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਨਾਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀ। ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਪਛਤਾਇਆ ਸੀ। -ਲੇਖਕ)

ਇਵੇਂ ਹੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਥ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ? ਗ਼ੁਲਾਮੀ, ਨਮੋਸ਼ੀ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ। ਕੌਮ ਕੋਲੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ ਗਿਆ। ਪਵਿਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮ ਗਏ, ਸੈਨਾਂ ਉਗਲਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਗਈਆਂ, ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਗਏ, ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗਈਆਂ, ਲੱਖਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਜਦ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੋਂ ਲਾਹ ਕੇ ਭੁੰਜੇ ਪਟਕਾ

ਮਾਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਮਤਲਬ-ਪ੍ਰਸਤ ਦਿੱਸਣ ਲਗ ਪਈ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਦਾ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ? ਆਪਣੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਖੁਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਹਉਕੇ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰ ਹੋਕੇ ਅਜੇਹਾ ਮੰਜੇ ਤੇ ਪਿਆ ਕਿ ਮੁੜ ਨਾ ਉਠ ਸਕਿਆ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਧੋਖਾ ਤੇ ਧ੍ਰੋਹ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਆਪ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਧੋਖੇ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਤਾੜ ਕੇ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਕਿਉਂ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸੱਕੇ ਬਣ ਬੈਠੇ? ਕਿਉਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ? ਕੀ ਨਹਿਰੂ, ਪਟੇਲ, ਗਾਂਧੀ, ਆਦਿਕ ਬਿੱਪ੍ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਕਿਰਦਾਰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ 25 ਫ਼ੀਸ਼ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤਾਂ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦੀ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ ਉੱਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਲੈਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਸੀ।

ਕੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇਤਬਾਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿਆਣੀ ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਈ ਹੋਈ ਨੀਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਦੀ ਇਤਬਾਰ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਅਜ਼ਮਾਏ ਹੋਏ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਅਜ਼ਮਾਈ ਜਾਣਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ? ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਸੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪ ਹੀ ਪੱਕਾ ਬਿੱਪ੍ਰ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੌਮੀ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਕੌਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਗੁਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਗੂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸਾ ਹੈ। ਆਗੂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਵੱਧ ਅਮਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਅਵੇਸਲੀ ਕੌਮ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਵਲ ਧਿਆਨ ਤਕ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਗੂ ਚੁਣਨ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਤਕ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀ ਦੀ ਚੋਣ

ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਉੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ।

ਜਿਥੇ ਮਾਇਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਹਉਮੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਹਉਮੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਨਮਤ ਦਾ ਰਾਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ, ਅਧਿਕਾਰ, ਅਖਤਿਆਰ, ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਡੋਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਧਨ ਦੀ ਕਦਰ ਵੱਧ ਹੋਣ ਲਗ ਪਏ, ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਬਨੀ ਤੇ ਕਰਣੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਬਨੀ ਤੇ ਕਰਣੀ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸੁਆਰਥ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਕੇਲ ਪਾਈ ਜਿਧਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਿੱਚੀ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਅੱਜ ਫੇਰ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਨਾ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਨਾ ਸਨੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਦਰਦ ਹੈ। ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ, ਲੀਡਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੱਕਾਰ ਤੇ ਗ਼ਦਾਰ ਹਨ।

ਇਹ ਹੈ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਉਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਬਦਲੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮੁਰਾਦ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਡੋਗਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਖ਼ੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵੀ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਿਨਾਹ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਆਜ਼ਮ ਹੋ ਨਿਬੜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਪੂਜਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਨਸਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਹੈ ਫ਼ਰਕ ਕੌਮ-ਘਾਤਕਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮ-ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਦਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ? -1

ਬੇੜਾ ਬੰਧਿ ਨ ਸਕਿਓ, ਬੰਧਨ ਕੀ ਬੇਲਾ॥
ਭਰਿ ਸਰਵਰੁ ਜਬ ਉਛਲੈ, ਤਬੁ ਤਰਣੁ ਦੁਹੇਲਾ॥

ਕਾਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੈਤਿਕਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦੀ। ਨਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੁੰਦੀ, ਨਾ ਮੌਰਚਿਆਂ ਤੇ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਣਾ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਇਤਨੀ ਹੇਠੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਾਰ ਖਾਧੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੀਡਰਾਂ, ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕਾਰਨ। ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ, ਸੁਆਰਥੀ, ਅਤੇ ਡਾਂਗਜ਼ੋਰ ਟੋਲੇ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ) ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਰੋਲਿਆ, ਉਸ ਜਿਹੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਮਿਸਾਲ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁਭਾਗੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਖੁਸ਼ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਜਦ ਅਜਿਹਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੂੜ੍ਹ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਕੌਮੀ ਘਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਟਾਟਾ ਨਗਰ ਦਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਬਚਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁੜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੰਢ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ, ਕਿ ਹੁਣ ਪਛਤਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਕਿ ਚਿੜੀਆਂ ਖੇਤ ਕਦੋਂ ਦਾ ਚੁਗ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਕੀਤੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਾ ਸਿਖਣਾ, ਉਹਨਾਂ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਡੇਰਾ ਗੁਨਾਹ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਮ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਪ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਪਲਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੌਮ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਕਟ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣਾ ਪਏਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਆਪਸੀ ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ

ਰਾਜ-ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 1919 ਈਸਵੀ ਦਾ ਰੋਲਟ ਐਕਟ, ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਰਾਉਂਡ ਟੇਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਕਮਿਊਨਲ ਐਵਾਰਡ ਅਤੇ ਕੈਬਿਨੈਟ ਮਿਸ਼ਨ ਆਦਿਕ ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਾਰਸ਼ਿਲਾ ਬਣੀਆਂ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨੇ ਪਲਟਾ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਉਸ ਜਿੱਤ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਠਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛਡਿਆ। ਉਸ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਮਰਦ ਵਸੋਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਢਹਿਢੇਰੀ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਰਬਾਦੀ ਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪਹਾੜ ਜੇਡਾ ਕੰਮ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਪਕੜ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਇਥੋਂ ਭਜ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭਲਾ ਸਮਝਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਟਿਕਣਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਆਪਣੇ ਮਤ-ਭੇਦਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋ ਰਹੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ, ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਵਜੋਂ ਸਹੀ ਤੇ ਹੱਕੀ ਸਵੀਕਾਰਿਆ। ਤਿੰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੈਬਿਨੈਟ ਮਿਸ਼ਨ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਕੌਮ ਹੈ। ਦੋ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਯੂਰਪ, ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਮਧ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਲੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਸੂਰਮਤਾ ਦੇ ਉਹ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅੱਸ਼ ਅੱਸ਼ ਕਰ ਉਠੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਕਦਰਦਾਨ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਦੇ

ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਛਾਪ ਲਾਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਰਸ਼ਲ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ-ਬਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪਰਪੱਕ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਡੇਢ ਫ਼ੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੀ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 30 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ।

ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਬਟਵਾਰਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਬਹੁਤ ਘਟ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਖ਼ਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਔਖਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਜਾਂ ਨਿਰਬਲ ਛੱਡ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਿਲੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਕੌਮੀ ਘਰ ਬਣਾ ਲੈਣ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਬੜੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤੁਣਕੇ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਰਤ ਕੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਦੋ ਕੁ ਸਕੀਮਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਆਈਆਂ, ਪਰ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼, ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦ, ਧੁੱਸਮਾਰ, ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਡਾਂਗਜ਼ੋਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤਾ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਟ ਸਿੱਖ ਲੀਡਲਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਛਾਏ ਰਹੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਪੱਕਾ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਹਰ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਸਿੱਖ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਕਰੜੀ ਅੱਖ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਵਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਅੱਖ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਹੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਣ ਲਈ, ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ, ਫੁੰਕਾਰਿਆ ਤੇ ਹੰਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਟਪਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਅੱਜ ਤਕ ਹਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਨਾਲ ਇੰਜ ਹੀ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਵਾਰੇ ਵਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਹਰੇ ਬਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਯੋਗ ਆਗੂ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਜਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਰਦਨਾਕ, ਦੁਖਦਾਇਕ ਤੇ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਾਰਤਾ ਅਜੇਹੇ ਹੀ ਕੌਮ ਘਾਤਕ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵੰਡਾਰੇ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਟਾਟਾ ਨਗਰ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਬਦਲੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਹਟੇ। ਪਿੱਛੇ ਹਟਦੇ ਵੀ ਕਿਵੇਂ? ਜਦ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਸੀ। ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਗੱਫੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਖੁਲ੍ਹੀ ਚੈਕ ਬੁਕ ਹਰ ਵੇਲੇ ਡਿੱਗੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਸੀ। ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਹੋਰ ਵੱਡੇ। ਕਿਹੜਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ, ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਲਈ ਸ਼ੇਫਰ ਸਟੇ ਕਾਰ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਨੂੰ, ਨਾਲ ਵਾਹ ਵਾਹ ਝੂੰਗੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿਲ ਹੀ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਾਰਿਆ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਵਾਰਿਆ।

ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੀਡਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗਲਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਨਜਾਣਪੁਣੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਨਾ-ਤਜਰਬਾਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਅਚਨਚੇਤ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਜਾਣ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਾਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਨਾਢ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਤੋਂ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮਾਣ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕੁਝ ਕੁ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ, ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਤੋਂ, ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਤੋਂ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁੱਡੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ -

1) ਸੰਨ 1921 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸ ਆਫ ਵੇਲਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਉਸ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ

ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਆਫ ਵੇਲਜ਼ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਨਾਰਸ ਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਉਹ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣ ਜਾਏਗੀ।

ਕੌਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਸ ਮਹਾਨ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਗਲਾ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਰਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਦੋਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥਠੋਕਿਆਂ ਨੇ ਘੁਟਿਆ। ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਆਫ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਗੱਡੀ ਕਾਲਜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਡੀ ਹੇਠ ਆ ਕੇ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬੋਧਕਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹੀ।

2) ਸੰਨ 1928-1929 ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੋਲੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਕੰਧ ਉਤੇ ਵੀ ਲਗੀਆਂ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਦਾਰ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਵਾਇਸਰਾਏ ਲਾਰਡ ਇਰਵਿਨ ਨੂੰ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਆ। ਲਾਰਡ ਇਰਵਿਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਔਰੰਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਾਲੀ ਕੌਂਡਵਾਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰ ਕੇ ਕੌਂਡਵਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੌਂਡਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੰਨਿਆ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੋ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵੁਮਿਨਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਖਤ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਾਗਿਆ ਕਿ 'ਖਾਲਸਾ ਫ਼ਿਰੰਗੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕੌਂਡਵਾਲੀ ਸੀਸ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਏਗਾ, ਅਸੀਂ ਫ਼ਿਰੰਗੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਕੇ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸੁਟ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ।' ਜਦ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਬਣ ਜਾਏਗਾ।' ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੁਫਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ ਵੁਮਿਨਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨਾਲੋਂ ਵਿਦਵਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪਿੱਛੇ ਹੈ।

3) ਸੰਨ 1936 ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੇ ਛੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਕਰੋੜ ਅਫ਼ੂਤਾਂ ਨੂੰ ਫੂਤ-ਛਾਤ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਜਾਏ ਜਾਣ ਦਾ

ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਈ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ" ਦਖਨ ਦੇ ਅਫ਼ਤਾ ਲਈ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਮਾਨ੍ਹਗਾ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉਸਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ; ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਜਨਤਾ' ਲਈ ਦਾਦਰ ਦੇ ਲਏ ਗਏ ਪਲਾਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਭੁੱਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਘਰ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦਾ ਡੌਲਾ ਦੇਣ ਤਕ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਗੌਰਵ ਵਧ ਸਕੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਵਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਜੇ ਛੇ-ਸਤ ਕਰੋੜ ਅਫ਼ਤ ਸਿੰਘ ਸਜ ਜਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵੰਡਾਰੇ ਵੇਲੇ ਢੁਕਵਾਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਵੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਘਟ ਨੀਤੀਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸੁਖਾਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੂੰ।

ਡ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਜਿਹੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁੱਸਮਾਰ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਠਹਿਰ ਸਕਣਾ। ਜਦ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਜਾਂਦੀ ਦਿੱਸੀ, ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਜ਼ਾਰਾਦਾਰੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਅਤੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੈਂਬਰੀ ਜਾਂਦੀ ਦਿੱਸੀ, ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਨੂੰ ਡਾਂਗਜ਼ੋਰੀ ਤੇ ਹੋਛੀ ਬੁਰਛਾਗਰਦੀ ਨਾਲ ਦੁਰਕਾਰ ਕੇ ਇਸ ਰਾਹੋਂ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਉਂ ਛੇ ਤੋਂ ਨੌਂ ਕਰੋੜ 'ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਆਏ ਅਤੇ ਧੱਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਪਰਤਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਬੰਧੀ ਬਣਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਇਹਨਾਂ ਸੁਆਰਥੀ, ਦੰਭੀ ਤੇ ਡਾਂਗਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹੀ।

4) ਮਾਰਚ 1947 ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਸਨ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਠਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪਤਵੰਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਏ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਝੱਟਪਟ ਬੰਗਾਲ ਭੇਜੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੰਗਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਜਾਣ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਕੇ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ। ਜਦ ਆਪਣੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਨੇ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ - 'ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਵੀ ਸਿੰਘ

ਸਜ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੁਰਖ ਲੀਡਰ ਹੋਣ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖ ਕੇ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ? ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁੱਸਮਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ—

1) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਬਣਤਰ ਲਈ ਦਸੰਬਰ 1930 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਰਾਉਂਡ ਟੇਬਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 57 ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ 16 ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼, ਪੁੱਸਮਾਰ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਰਦਾਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—

'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਤਸੱਲਤ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਤੇ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਹੁਣ ਕੁਠਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਹੀ ਭੋਗ ਲਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਮੈਥੋਂ ਹੋ ਆਉਂਦੀ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਹੁੰਦੀ। ਹੁਣ, ਜੇ ਸਿੱਖ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਥੇਦਾਰ ਮਿਥ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਲਾਇਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਠੋਸ ਲਾਭ ਲੈਕੇ ਮੁੜਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਕਦੇ ਯਾਦ ਕਰੇ ਕਿ ਭੂਪੇ ਜੱਟ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੀ ਖੂਨ ਸੀ। ਪਰ, ਮੁੰਡਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਸੱਚ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖੀ ਰਹਿਤ ਬਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਨਿਰੇ ਕਛਹਿਰਿਆਂ ਨੇ ਭੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੰਵਾਰਨਾ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਬਚਨ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਕਰੋਗੇ।' ਜੋ ਖਟੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪਾਖੰਡੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

2) ਜਨਵਰੀ 1932 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ (ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਦੀ ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ) ਦੇ ਘਰ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਉਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਨ, ਭਾਵ ਵਾਹਿਦ

ਲੀਡਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ। ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਤਰੀਆਂ -

‘ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਖੋਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਣਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਆਪ ਵੰਡ ਵੰਡ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ-ਵਸ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਭੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੁਲ੍ਹਾ ਸਫਾਈ ਕਰਕੇ ਸੁਖੇਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਉਂ ਦੋਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੈਣੇ ਤਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਪੈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬਸ ਏਹੋ ਹੀ ਸਹੀ ਨੀਤੀ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ - - - ਐਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਦੇਣ ਕਿ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਤੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਣਗੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥਠੋਂ ਬਣਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਮਿਊਨਲ ਅਵਾਰਡ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਗੌਰਵਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਰਦਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਦੇ ਭੀ ਨਾ ਨੀਵੀਂ ਹੋਵੇ।’

ਕਿਤਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਪਰੰਤੂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੌਰੇ ਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੀਡਰਾਂ ਜਿਹੜੇ ਚੰਨ ਚਾੜ੍ਹੇ, ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

3) ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਫ਼ਰ ਸਟੇਟ ਬਣ ਜਾਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਆਪਣਾ ਘਰ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਸ ਇਤਬਾਰ-ਯੋਗ ਆਦਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਚਰਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਿਲਾਕੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

July 16, 1945- Left Simla yesterday and called on H.M. Patiala at Chail on the way down. I had an hour's talk with him about possible grouping of Sikh states and the problems of the Sikhs generally but nothing came out of it.

16 ਜੁਲਾਈ, 1945- ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਸ਼ਿਮਲੇ ਤੋਂ ਚਲਕੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਚੈਲ ਵਿਖੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ

ਦੀਆਂ ਆਮ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ।

4) 1946 ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਭ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਲ ਲਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰ ਜੋਰੀਦਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉੱਚ ਵਿਦਵਾਨ, ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਬੜੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਦੋਂ ਗੁੜਗਾਓਂ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਰ ਜੋਰੀਦਰਾ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ। ਕੈਬੀਨਿਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ, ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੈ ਸਕਣ ਦੇ ਇਛਕ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ। ਕੌਮ ਲਈ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਣ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਤੇ ਲੱਠਮਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਨਾ ਸੁਣੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ, ਜੋ ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ -

'ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਇਹ ਵਜ਼ੀਰ ਮੰਡਲੀ ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬਾਨਣੂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਕਣ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਮ ਉਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ।' - - - ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਰੀ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਕੱਲ-ਬੋਰ ਰੁਚੀਆਂ (Exclusiveness) ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਦਵੈਸ਼ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੁੱਟ ਭਰਾਤਰੀ ਭਾਵ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਭੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। — ਮੈਂ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਵਾਂਗਾ। ਉਸ ਖਾਣੇ ਉਤੇ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬੱਝ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਦੋ ਦਿਨ ਹੋਏ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭੀ ਭੇਜੇ ਹਨ।'

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਦ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰ ਜੋਰੀਦਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਣ

ਗਏ, ਤਦ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਰ ਕੱਢ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਫੜਾਈ, ਜੋ ਇੰਜ ਸੀ -

'You not authorised talk with Cabinet Mission by Panth. If you talk Akali Dal expose you.'

(Giani Kartar Singh, Shiromani Akali Dal)

'ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪੰਥ ਵਲੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇੰਜ ਕਰੋਗੇ, ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਲਏਗਾ'

(ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ)

ਸਰ ਜੋਗਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਕਹੇ ਬਚਨ ਅੱਜ ਹੂ-ਬਹੂ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ -

'ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਐਸ ਵੇਲੇ ਪੰਥ ਦੀ ਕੁਝ ਸੇਵਾ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁਰਪੁਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਕੇ ਜਾਂਦਾ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵੇਂ ਸ਼ਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਵੜਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੀਆਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸੰਸਾਰੀ ਉਮੰਗਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਏਹੋ ਸਮਾਂ ਵੇਲਾ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣ ਦਾ ਹੈ ਸੀ, ਜੋ ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਸੱਪ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਲਕੀਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲੈਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਸਿੱਖ ਮੰਗਣਗੇ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਝੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਜੋ ਜਤਨ ਭੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਕਰੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਸਫਲ ਬਣਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ।'

5) ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰ ਕ੍ਰਿੱਪਸ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੇਠਲੀ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਤੋਂ ਕਿਤਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼, ਅਕਾਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਲਈ ਕੁਝ ਮੰਗਣ ਦੇ ਤੁਣਕੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਮੀਰ ਹੀ ਵੇਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਖੋਪੇ ਚਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦਾ ਕੀ ਫ਼ਿਕਰ? ਲੇਖ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ -

ਸਰ ਕ੍ਰਿੱਪਸ - ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ) ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਅਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਬਣਾ ਜਾਈਏ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ - ਜੇ ਪ੍ਰਾਕਿਸ਼ਤਾਨ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣੇ। (ਉਂਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੋਹਿਆ ਰਾਜ ਵੀ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਾ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਾ। -ਲੇਖਕ)

ਸਰ ਪੈਥਿਕ ਲਾਰੈਂਸ - ਅਸੂਲਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ, ਪਰ

ਕਿੱਥੇ ਬਣਾਈਏ? ਔਹ ਨਕਸ਼ਾ ਲਟਕਦਾ ਹੈ, ਦੱਸੋ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਾ ਦੇਈਏ?

ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ — ਚੁੱਪ (ਕੌਮ ਲਈ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ, ਸੂਝ-ਬੂਝ ਹੁੰਦੀ, ਕੌਮ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ, ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੋਹੇ ਗਏ ਦਾ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ, ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਗਏ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਤਰ ਦੇ ਸਕਣਾ ਸੀ। ਉਤਰ ਦੇ ਸਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ। —ਲੇਖਕ)

ਸਰ ਕ੍ਰਿਪਸ — ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੋ, ਆਹ ਦੇਖੋ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਲਟਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਹੈ। ਜੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲਾਮੈਂਟ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ (ਇਉਂ ਕਹਿ ਕੇ, ਸਰ ਕ੍ਰਿਪਸ ਨੇ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਪਾਨੀਪਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਨਕਾਣੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਲਕੀਰ ਪਾਈ) ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਭੀ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨ ਨ ਬਣੇ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਬਾਰੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ? (ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਵਖਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਲ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। —ਲੇਖਕ)

ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ — ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਮੇਰੀ ਕੌਮ ਤਾਂ ਜਿਹਲਮ ਤੱਕ ਰਾਜ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਥਾਂ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। (ਉਸੇ ਸੁਆਰਥੀ ਮੂੜ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁਭਾਗੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਂਦੀਆਂ, ਉਹ ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟੇ ਰੁਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਰੁਲ ਰਹੀ ਹੈ।)

6) ਉਹ ਸਮਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੰਡ ਵੰਡਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਛੁੜਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਸੀ ਉਧੇੜ-ਬੁਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲੈ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪੱਜਲ ਕਿਰਦਾਰ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੁਬਾਰਾ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇੰਜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ —

"The Sikhs, who are in a position to negotiate on the spot, are dis-united and poorly led. Master Tara Singh is stupid and emotional."

'ਸਿੱਖ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਏਕਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਘਟੀਆ ਹਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧੁ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੈ।'

7) ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਨਾ ਵੇਖ ਕੇ, ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਨੇ ਲੰਡਨੋਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਲੰਡਨ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਈਜਟ ਨੂੰ ਨਿਬੇੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਲਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਉਂ ਦੋ ਦਸੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਵਾਇਸਰਾਏ, ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ (ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ), ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੂਰੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। 7 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਹਿਰੂ ਇਕੱਠੇ ਇਕੋ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮੁੜ ਆਏ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਖਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ -

'ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੰਗ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣ।'

ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਿਆਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਬਿਆਨ ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਹਨੇਰੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣ ਦੀ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰ ਕੇ, ਸਾਡੇ ਮੂੜ ਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਦੀ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਹੀ ਪਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਘੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੁੱਡੇ ਮਾਰ ਕੇ ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਮੂੜ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਭੇਦ 1947 ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਉਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਮਿਸਟਰ ਜਾਰਜ ਐਬਲ (ਜਿਹੜਾ ਮਗਰੋਂ ਲਾਰਡ ਜਾਰਜ ਬਣਿਆ ਸੀ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦੀ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗਾਥਾ' ਦੇ 101 ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਪਰਲਾ ਬਿਆਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ 6 ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮੁਦੱਬਰ ਅਤੇ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵਿਨਸਟਨ

ਚਰਚਲ ਵਲੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹ (ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ) ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਰ ਲੰਡਨ ਅਟਕ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਰਾਜਸੀ ਬਾਨਣੂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਘੜੀ ਜਾ ਸਕੇ। -

"So as to enable Sikhs to have political feet of their own on which they may walk into the current of world history."

'ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜਕੇ, ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਭੁਗਤਾ ਸਕਣ।'

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਹ ਜਾਤੀ ਸੁਨੇਹਾ ਝੱਟ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਕੰਨੀ ਜਾ ਪਾਇਆ। ਇਹ ਸੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਾਡੇ ਔਲਝੂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝਬੂਝ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਲੀਡਰ ਦੀ, ਜਿਸ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਆਇਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਸਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਿਸਤਰੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਫਾਹੀ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ। ਸੁਆਲ ਤਾਂ ਸੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬਣਨ ਦਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਮੰਗਣਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਅਲਪ ਖੁੱਧੀ ਤੇ ਮੁਰਖਤਾ ਦੀ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਵੰਡਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਲੈਕੇ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਘੁਟੀ ਮੁੱਠੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੇ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਅੱਜ ਤਕ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਦੀ ਕੋਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਚਤੁਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਣ ਦਿਵਾਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੋਝ-ਦਿਲੀ ਵਜੋਂ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਇਤਨਾ ਸਮਝਦਾਰ ਆਪ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਪਰ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸਿੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਪਤਵੰਤੇ ਸਿੱਖ ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸੁਝਾਓ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ -

'ਜੇ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਪਾਣੀਪਤ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਲੈ ਲੈਣ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਭੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਰ ਲਵੇ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਝੀ ਹਜ਼ਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫ਼ੌਜੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਦਸਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਮੁਕੀਮ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫ਼ੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ ਤੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਫ਼ੌਜੀ ਸਮਾਨ ਵੀ। ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਕਿ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਸਿੰਘਪੁਰ, ਮਲਾਇਆ, ਆਦਿਕ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ। ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਸੰਧੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਭਰੋਸੇ-ਯੋਗ ਬਣ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣੇ ਹੋਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਫਰ ਸਟੇਟ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਭੀੜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਸਾਭਣ ਲਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਲੋਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਅਮੀਰ ਬਣਾਣਾ ਸੀ।

ਫਰਵਰੀ 1947 ਵਿੱਚ ਜਦ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਾਹੌਰ ਕੌਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਨਬਿਨ ਇਹੋ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਕੰਨੀ ਪਾ ਕੇ ਕੌਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਵਾ ਲੈਣ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਣੇ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਸੀ। ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਦਾਚਿਤ ਮੰਨਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਆਸ ਸੀ। ਜਦ ਸਾਰੀ ਸਕੀਮ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈ ਗਈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਢੁਚਰਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਅਤੇ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬੱਚਗਾਨਾ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਲਗ ਪਏ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧੀ ਉਸ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਜੀਦਾ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪ ਮੂੰਹੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਤੇ ਹੋਛੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਟਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗਲੀਂ ਫਾਹੀ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪੂਰ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਅੜਿੱਕਾ ਪਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਆਪ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਨ, ਤਦ ਉਹ ਮੰਨ ਜਾਣਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਕੁ ਸੂਝਬੂਝ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਫੇਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਪੁੱਛਣ ਲਗੇ ਕਿ ਜੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤਕ ਰਾਹ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਜਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਅਸਾਡੇ ਕੌਲ ਜਹਾਜ਼ ਕਿਥੋਂ ਆਉਣਗੇ? ਸਿਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਖਰੀਦ ਲਵਾਂਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਖਰੀਦਣਗੇ। ਫੇਰ ਪੁੱਛਣ ਲਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੌਣ ਤਾਰੂ? ਜਦ

ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ 'ਮੈਂ ਨਾ ਮਾਨੂੰ' ਦੀ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਾ ਲਗੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਬੇ-ਬਵੇ ਸੁਆਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਪੰਥ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਲ ਰਿਹਾ, ਸਰਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ (ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਕੜੀ ਰਕਮ), ਜਿਹੜੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹਰ ਪਹਿਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਬੈਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਸੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ, ਜਿਹੜਾ ਪੰਥ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੋਚ-ਉਡਾਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਥੱਲੇ ਥੱਲੇ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾੜੇ ਗਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਡੋਗਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮੂਰਖਤਾਈ ਨਾਲ ਜੀਰੋ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮਰਸੀਆ ਕਿਵੇਂ ਪੜ੍ਹਿਆ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਗਲੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ?-2

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ 3 ਜੂਨ 1947 ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਇੱਕ ਮਨਹੂਸ ਦਿਹਾੜਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਡੋਰਗੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਨੂੰ ਜੀਰੋ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਜ਼ਾਦ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਿਆ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਅੱਧੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਢਣ-ਟੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਦੀ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ- (ਡੋਗਰਾ ਨਾਨਕ ਚੰਦ-ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛੋਂ ਬਣਿਆ) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਨਾ ਡੰਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਸੁਆਰਥੀ ਕੌਲੀ-ਚੱਟ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਆਪਣੀ ਮਿਲੀ ਵੀਟੋ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਹੋਈ ਵੰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੌਮ ਮੰਨ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਵੱਧ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ, ਕਿ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਸੀ। ਜੇ ਵੀ ਅੰਤਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋ ਸਕਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ, ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਮਾਲਕ ਬਣਨਗੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੰਡਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਣਾ ਹੈ? ਜੇ ਵੰਡਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵੰਡਣਾ ਹੈ?

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਉਹ ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਅਜਿਹੀ ਨਵੀਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਦ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲੱਭਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਸਕੇ।

ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਿੰਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਵੇ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਇਹ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਥਾਹੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 'ਹਾਂ' ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪਲਾਨ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਤਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਵਾਸਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਜਿਹੜੀ ਅੰਤ੍ਰਿਮ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਹ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮਾਧੋ ਬਣ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੋਕਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਕਬਰ ਪੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ; ਜਦ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ; ਜਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਲਿਆ; ਜਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਰਾਬਰ ਨਿਰਣੈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ (Veto Power) ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਰਈਅਤ ਬਣਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤ ਲਈ, ਪਰੰਤੂ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ

ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਘਰੇਲੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ ਢਹਿਢੇਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਜਖਮੀ ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ, ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਤਜਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਖਾਣਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਆਦਿਕ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲੇ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜਾਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇ 22 ਮਾਰਚ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

24 ਮਾਰਚ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਤਕਰੀਰ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ, ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਏ, ਸਗੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਰਾਜ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸਕੀਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਜੂਨ 1948 ਤਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਪਏਗਾ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਭਾਵੇਂ ਇਕੱਠਾ ਰਹੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਘਟ-ਗਿਣਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣ। ਲੇਬਰ ਤੇ ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਗੋਂ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹੇ ਅਟਕਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਟੋਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜਾਦ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਘਨ ਪੈ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੋਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਉਂਜ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਜਾਦ ਸਟੇਟ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਭਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਆਪਸੀ

ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਿਆਂ ਦੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਫੇ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਕਾਸਮਾਲ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨਾਲੋਂ ਸੁਆਰਥ ਵਧੇਰੇ ਪਿਆਰਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਬੜੀ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਬਹਾਦਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦੇਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹਾਦਰ, ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਭਰੋਸੇ-ਯੋਗ ਸਿੱਖ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵੀ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਥੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਬਹਾਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਟੋਰੀ ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਦੋਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਵਰੀ 1947 ਤਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮਾਰਚ 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਡੋਗਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ?

ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਣ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਜਿਹੜੀ ਸੰਕੋਚਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਆਪ ਵੀ ਫੌਜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ। ਜਦ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਪਏ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਾਂਗ ਮੁਲਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਪੱਛੜ ਨਾ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਅਲਪੱਗ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਸਰ ਲੇਪਲ ਗਰਿਫ਼ਨ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿੱਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਉਹ ਜਾਣੂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਬੌਧਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੇ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਸਿਖਿਅਤ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨਾੜੀ ਘੋੜਾ ਹੋਵੇ'—

"In intellectual competition with Hindus and Muslims, he (Sikh) was a carthorse pitted against thorough bred."

ਉਪਰਲੇ ਆਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ (ਸਰ ਕਰਿਪਸ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਕੇ) ਸਿੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਖੁੱਬੇ-ਕਿਤਾਬਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਕ ਅਫਸਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਵਫ਼ਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਕਾਰ ਸੰਪਰਕ ਸੰਪਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲੈ ਸਕਣ ਦਾ ਪਲਾਨ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਹੇ? ਉਸ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ, 'ਦੱਸਿਆ ਰਸਤਾ' ਅਖਤਿਆਰ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਾਥੋਂ ਉਹ ਕੁਝ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਾਜ -

"Take this course and you get it from us what actually you want i.e. your share of the Raj in the Punjab."

('Betrayal of Sikh nation by Master Tara Singh' -Page 134 By S. Ram Singh)

ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗ ਨਿਰਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ-ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸਾਧਾਰਨ ਫੌਜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚਰਚਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਟਲੀ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾਉਣ ਬਦਲੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਨਾ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੋਲੀ-ਭਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਖੂਨ ਦੌੜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਣ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਹਿੰਦੂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਲਿਆ-ਪੁੰਗਰਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੱਕਾ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਨੇਹ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ 'ਕਹਿਣਾ ਹੋਰ ਤੇ ਕਰਣਾ ਕੁਝ ਹੋਰ' ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਖਾਸੇ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਾਰਨੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਮੋਰਚੇ ਲਾਉਣ

ਲਈ ਰਾਤੀ-ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਸ਼ੁਭ ਦਿਹਾੜਾ ਪੁੱਛਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨਾਲ ਮੱਧ-ਰਾਤਰੀ ਖੁਫੀਆ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ-ਜਾ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਭੇਦ ਉਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਖੋਲ੍ਹੇ।

ਉਹ ਨਾਅਰੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਪੰਥਕ, ਪਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ। ਉਹ ਫੋਕੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੱਕਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਸੀ। ਭਬਕਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ, ਪਰ ਸੀ ਪੱਕਾ ਗਿਦੜਾ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫ਼ਸਾਦ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਸਰ ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ, ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਹੀ ਫ਼ਿਕਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਇਤਨੀ ਪਿਆਰੀ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਹੜੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਪੰਥ ਰਤਨ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀ ਗੜਬੜ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਇਸਰਾਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਮੰਗਦਾ ਸੀ। ਸ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਹੱਥ ਜਿਹੜੀ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ -

"I have spoken very strongly to Baldev Singh about the way in which Tara Singh has refused to cooperate with you and Muslim leaders in trying to control disturbances, but he says that it is because Tara Singh has had his life threatened by the Muslims that he cannot agree to meet them. Baldev (Singh), Patiala (Maharaja) and Faridkot (Maharaja) have also promised to do all they can to keep the Sikhs peaceful."

"ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਦੋਹੇ ਫ਼ਸਾਦ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ (ਸਰ.ਈ. ਜੈਨਕਿਨਜ਼) ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮਿਲਵਰਤਨ ਨਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਮੈਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜੇ ਕਰੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਪਰੰਤੂ ਉਸ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਬਲਦੇਵ (ਸਿੰਘ), ਪਟਿਆਲਾ (ਮਹਾਰਾਜਾ) ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ (ਮਹਾਰਾਜਾ) ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ।"

ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਾਂ ਇਤਨੀ ਪਿਆਰੀ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਸੈਂਕੜੇ ਰੋਜ਼ ਕੋਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਲੋਕਰਾਜੀ ਜਮਹੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਹ, ਕਿ ਹਰ ਪੰਥਕ ਮਸਲੇ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪੰਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਜੁੜ-ਬੈਠ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਿਆ ਕਰਨ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸੰਗਤ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਗੁਰਤਾ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ, ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਵਕਤ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ। ਇਸ ਅਦੁੱਤੀ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪ ਹੀ ਪੰਥ ਰੱਤਨ ਬਣ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਦਾ ਰਿਹਾ।

ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕਾਂ ਨੂੰ 'ਪਥਰ ਲੇ ਪੂਜਹਿ ਮੁਗਧ ਗਵਾਰ' ਆਖਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਮਾਸਟਰ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ ਏਕ ਦਰੱਖਤ ਹੈ ਅਰ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੀ ਟਹਿਣੀ'। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਹੈ, ਕਿ 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨ', ਪਰੰਤੂ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਖੂਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਹੀਂ ਟੁਟ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਿਪ੍ਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ। 'ਮੇਨੇ ਕੋ ਕੰਨਯਾ ਦੇਵੇ, ਸੇ ਤਨਖਾਹੀਆ'। 'ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੋਧੀ ਤੇ ਜੈਨੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੁਪਤ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੋਧੀਆਂ ਤੇ ਜੈਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਿੰਦੂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਪਰਭਾਤ' ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਛਪੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਸੀ, ਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਨੇਹ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੇ ਹਨ -

1) ਇਸ ਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੋਧੀ, ਜੈਨੀ, ਸਿੱਖ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਏਕ ਕੌਮ ਹੈ।

(ਪਰਭਾਤ -17 ਦਸੰਬਰ 1952)

2) ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਪਰ ਏਕ ਹੈ। ਏਕ ਤਮਦਨ ਸੇ ਨਿਕਲੇਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਿਈਏ ਵੁਹ ਏਕ ਹੀ ਹੈ।

(ਪਰਭਾਤ- 16 ਅਕਤੂਬਰ 1952)

3) ਹਿੰਦੂ ਏਕ ਦਰਖਤ ਅਰ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੀ ਟਹਿਣੀ। (ਪਰਭਾਤ -21 ਅਕਤੂਬਰ 1951)

4) ਮੇਰਾ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਸੇ ਖੂਨ ਕਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਵੁਹ ਕਭੀ ਨਹੀਂ ਟੁਟ ਸਕਤਾ। (ਪਰਭਾਤ -9 ਜਨਵਰੀ 1953)

ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਕਦੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਰੋੜ੍ਹੇ ਅਟਕਾਏ ਸਨ। ਉਹ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਾਮੀ ਰਿਹਾ। ਕੈਬਿਨੇਟ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ ਜਥੇਦਾਰ (ਅਕਤੂਬਰ 1962) ਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲੇਖ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਕੇ ਰਹੇਗਾ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਾਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਨ ਦਿੱਤੀ। 31 ਦਸੰਬਰ 1952 ਦੇ ਪਰਭਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ 'ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਹੀਂ ਚਾਹਤਾ'।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ, ਕਿ ਆਪਣੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣਾ। ਦੂਜਾ ਇਹ, ਕਿ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ। ਤੀਜਾ ਇਹ, ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਇਆਂ ਦੀ ਖੁਲੀ ਚੈਕ ਬੁਕ ਦੇਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਚੈਕ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਦੇ ਭਾਣੇ ਤਾਂ ਇਹੋ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਸੀ। ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਸਹੁਆਂ ਖਾਕੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਖ਼ਾਤਰ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਵੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹੱਟਿਆ। ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਸ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਿਭਾਈ।

ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਰਹੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਦੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉੱਚਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਮਿੱਤਰ ਬਣਾਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਲੋਛਾਂ ਦਾ ਕਦੀ ਮਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ, ਨਬੀ ਖਾਂ, ਗਨੀ ਖਾਂ, ਵਰਗੇ ਨੇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਏ ਵਾਰਨ

ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ, ਪਰੰਤੂ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਲੇਫ਼ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫ਼ਰੰਗੀ ਤੋਂ ਪੰਥ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਬਣ ਸਕਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਜੀਵਣ ਜਾਂ ਮਰਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗ਼ੁਲਾਮ। ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਉਹ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਬਣਵਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ -

"The Sikhs, who are in a position to negotiate on the spot, are dis-united and poorly led. Master Tara Singh is stupid and emotional."

(Entry-March 13, 1947. Wavell's Journal, London)

"ਸਿੱਖ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਏਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੀਡਰ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਖੁੱਧੂ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੈ" ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਰ. ਈ. ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰ -

1) "Master Tara Singh is a hysterical."

"ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਜਵਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।"

2) "It is lamentable that at this juncture the affairs of Punjab should be so largely in the hands of this eccentric old man."

(Note by Sir E. Jenkins 19/5/47)

"ਇਹ ਬੜੀ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਐਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਖੁੱਢੇ ਸਨਕੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।"

(ਸਰ ਈ. ਜੈਨਕਿਨਜ਼ 19 ਮਈ 1947)

ਜਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਘੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ, ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਲੀਡਰ ਬਣ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਰੋੜ ਪਤੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਜੰਮਿਆ ਪਲਿਆ ਸੀ। ਨਾ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ। ਨਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਭੁੱਖਾ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਬਹਿਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਿਕਟਵਰਤੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ

ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਯਾਦ ਹੁੰਦੇ। ਕਰੋੜਪਤੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦਸਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਾਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਕੀ ਸੀ?

ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਲਾਭ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਪਣਾ ਟਾਟਾ ਨਗਰ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਬਦਲੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਮਾਲ-ਧਨ ਸਭ ਕੁਝ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਬੜਾ ਹੀ ਘਿਨਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਲਾਹਕੇ ਭੁੱਜੇ ਪਟਕਾ ਮਾਰਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ। ਵਜ਼ੀਰੀ ਖੁਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਹਉਂਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋਕੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਕਿ ਮੁੜ ਨਾ ਉਠ ਸਕਿਆ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਾਗਿਆ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ'। ਜੋ ਆਪ ਕੌਮ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜੋ ਉਸ ਗਦੀਓਂ ਲਾਹੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਚਿਤਾਵਨੀ ਭਰਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ -

1) 'ਜੇ ਕਿਤੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਿਆਂ ਅਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਉਂ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੁਛ ਬਣਾ ਹੀ ਲੈਂਦੇ'।

(ਹਾਲ ਪੁੱਛਣ ਗਏ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ)

2) 'ਮੈਂ ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਘੋਰ ਦੁਖ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਇਉਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਮਿਲਦੀ ਮਿਲਦੀ ਰੋਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਨੂੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਮੂਹਰੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਲਵੇ'।

(ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸ. ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ)

3) 'ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਢਹੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਜੋ ਹਮਾਕਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ'।

(ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਵਲੋਂ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1978 ਦੇ ਸਫਾ 7 'ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਛਾਪਿਆ ਬਿਆਨ)

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਤੀਜਾ ਲੀਡਰ ਸੀ-ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ 'ਪਾਸਕੂ' ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰਿਹਾ। ਜਿਧਰ ਪਾਸਾ ਭਾਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆਏ, ਉਧਰ ਟਪੋਸੀ ਮਾਰ ਜਾਣੀ ਉਸ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਿਆਸਤ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਵੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਵੱਲੀ ਨਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਚਾਲੀਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੀ ਕਿ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਦੀ

ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਹ ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਟੁਰ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅ ਹਰ ਪਾਸੇ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਇਸ ਤ੍ਰਿਕੜੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਚਦੀ ਰਹੀ। ਜਦ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਿਰਤੂ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਮਹਾਸ਼ੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ ਬੜੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ 'ਦਰਵੇਸ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ', ਲਾਸਾਨੀ ਪੰਥ ਸੇਵਕ, ਪੰਥ ਦਿਮਾਗ, ਆਦਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੁਝਾਰਤ ਜਿਹੀ ਸੀ, ਕਿ ਹੋਵੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਏ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਦੇ। ਆਖ਼ਿਰ ਬਿਲੀ ਥੈਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗੀ ਗਈ, ਜਦ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸਾਰੇ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਥਕ ਦਿਮਾਗ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਤੇ ਸਿੱਖ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਣ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਰਾਜਸੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਇੱਕਠਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਣ, ਪਰ ਕਿਥੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ? ਪਟਿਆਲਾ-ਸ਼ਾਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦਾ ਫ਼ਸਤਾ ਹੀ ਵੱਢਿਆ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦਾ ਹੀਰੋ ਬਣਿਆ। ਜਦ ਨਹਿਰੂ-ਪਟੇਲ ਨੇ ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਠੁੱਠ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ। ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ। ਹੁਣ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਖ਼ਾਤਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਡੱਟ ਕੇ ਰੋੜ੍ਹੇ ਅਟਕਾਏ ਸਨ। ਮ. ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸੰਨ 1960 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਖ ਛਪਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਮਿ. ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਮਗਰੋਂ ਮਹਾਜਨ ਮਿਹਰ ਚੰਦ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ -

"The Maharaja Patiala, as a patriot Indian scornfully rejected Jinnah's offer of Sikh state at the sacrifice of his own state, throne and power." (Mahajan Mehar Chand, Former Justice of India. 'Looking back', Asha Publishing House, Bombay, 1963. P.242)

"ਮ.ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ, ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਤਾਜ, ਤਖਤ, ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਕੇ, ਮਿ.ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਠੁੱਕਰਾ ਦਿੱਤਾ" (ਮਿਹਰ ਚੰਦ ਮਹਾਜਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ) (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ? ਸਫਾ 51-ਐਸ.ਐਸ.ਨਾਰੰਗ)

ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੀ, ਉਹ ਮੁਦਗਰਜ ਤੇ ਗਦਾਰ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬੜਾ ਪੇਚੀਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਣਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਖਾਤਰ ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੀ ਲੰਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨਾਲ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਿ.ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਇੱਕਠੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਹਰ ਵਾਰ ਉਸ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਘਰ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਕੌਮ ਹਰ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤਕ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਕਰਮਵਾਰ ਸਾਰੰਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਿਆ ਸੀ? ਲੇਖ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਟੁਕਾਂ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਟੁਕਾਂ 'ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ' ਲਿਖਤ ਸ.ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

24 ਮਾਰਚ 1947- ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੰਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ-ਭਾਗ 10-ਸਫਾ 15)

27 ਮਾਰਚ 1947- ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਿ.ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਫ਼ਸਾਦ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਕਤ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲੈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ-ਭਾਗ 10)

28 ਮਾਰਚ 1947- ਦੋ ਆਪਣੇ ਖੁਫ਼ੀਆ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਸਬੰਧੀ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੂੰ 7 ਮਾਰਚ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਉਸ ਵਲੋਂ 24 ਮਾਰਚ ਦੀ ਭੇਜੀ ਤਾਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10-ਸਫਾ 104)

3 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਦੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਿ.ਲਿਆਕਤ ਅਲੀ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਂਦਿਆਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਸਲਿਮ ਸਟੇਟ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੰਧ ਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫਾ-101)

5-6 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਮਿ.ਜਿਨਾਹ ਦੀਆਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿ.ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਚੀਰਫਾੜ ਕਰੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਏਗਾ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫਾ-101)

7 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਿ.ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਵੰਡਦਿਆਂ ਤਾਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਗ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਤਨੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ (ਜਿਨਾਹ) ਉਸ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫਾ-149)

8 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਐਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜੂਨ 1948 ਤਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ। ਮਿ. ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਫਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਣ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਪਏਗਾ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਵੀ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤੌਤੇ ਉਡ ਗਏ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-158)

9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਨੂੰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ।

10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਅਸੂਲਨ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ 177)

10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-187)

17 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਅੱਧੀ ਫ਼ੌਜ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਣ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵੰਡਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵੰਡਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਮੰਨਣੀ ਪਏਗੀ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵੰਡ ਦੀ ਬੜੀ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕੀਤੀ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-299)

'ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪਾਵਰ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਭਾਗ ਦੇ ਸਫ਼ੇ 320' 'ਤੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ (4-10 ਤੋਂ ਲੈਕੇ 5-50 ਵਜੇ ਤਕ) ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸਾਰੰਸ਼ ਜੋ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਲੰਡਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ, ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ -

18 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947-ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆਂ' ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਕਿਤਨਾ ਸਨੇਹ-ਭਰਪੂਰ ਨਿੱਘ ਹੈ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ, ਜਿਹੜੇ ਦਖਣ ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਜਵਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦਰਦ-ਭਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੇ ਸਨ, ਜਦ ਕਿ ਸਿੱਖ ਅਮਨ-ਪਸੰਦ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਅਮਨ ਨਾਲ ਇੱਕਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ

ਸਕੀਮ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਗਲਬਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਵੰਡੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੁਹਰਾਈ, ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਰਟ ਲਾਈ ਰੱਖੀ।

ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਣ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੀਆ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜਬ ਹੈ।

20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947 - ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ। ਰਾਤੀਂ 9 ਤੋਂ 9-45 ਤਕ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਾ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਘਰ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰੰਗਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। (ਗੱਲਬਾਤ ਹੁੰਦੀ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹਿਰੂ-ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।)

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-426)

25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪਲੈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਲਕ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-426)

26 ਅਪ੍ਰੈਲ 1947- ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ (18 ਅਪ੍ਰੈਲ) ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਪਏਗਾ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-451)

ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕੁਝ ਲਾਈਨਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕਹੀਆਂ ਸਨ

1 ਮਈ 1947- 'ਪਲਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ

1 ਮਈ 1947—"The essence of the plan is to make it apparent to the people of India and to the world in general that we are allowing as far as possible, Indians themselves to choose how they wish us to transfer power."
(Transfer of power V.X. p. 533)

1 ਮਈ 1947- ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮਤੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-518)

1 ਮਈ 1947- ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-521)

4 ਮਈ 1947- ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਆਪਣੇ 4 ਮਈ ਦੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਨੋਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਵੰਡ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਨਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫ਼ਾ-613)

5 ਮਈ 1947- ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਭਾਗ 10 ਦੇ ਸਫ਼ਾ-620 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ। 5 ਮਈ ਨੂੰ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਹੈ? ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚੋਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਕਰਨੀ ਹੈ।

7 ਮਈ 1947- ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਲ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ।

7 May 1947 -- 'Viceroy will be instructed to give special attention to the demands of the Sikhs.'

(Secretary of state, London)

7 ਮਈ 1947 - 'ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਲੰਡਨ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣਾ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ'

7 May 1947- 'Every care should be taken to ensure that the Sikhs are not involved in Pakistan as a community.'

(Pethic Lawrence- Secretary of State. Transfer of Power -V. X. P.-64)

7 ਮਈ 1947 - ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਿਪਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਟਲੀ ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ ਦੀ ਖ਼ਤ-ਕਿਤਾਬਤ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਭੇਜਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਪਲਾਨ ਖੱਟਾਈ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫਾ-741)

8 ਮਈ 1947- ਨੂੰ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੈਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਨਬੀ ਕਰਕੇ ਸਰ ਕਰਿਪਸ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰ ਕਰਿਪਸ ਦਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫਾ-693)

ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਮਿ. ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਪਟੇਲ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਰ ਕਰਿਪਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੇਜਰ ਸ਼ਾਰਟ ਨੇ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਮਝਾਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਪੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣਾ ਨਫਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਸੋਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਸਨ।

14 ਮਈ 1947 - ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ।

18 ਮਈ 1947 - ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਅੱਗੇ ਤੌਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। (ਕਾਮਯਾਬੀ ਕਿਥੋਂ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਦ ਆਪ ਹੀ ਵਿਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।)

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 10, ਸਫਾ-613)

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਗ਼ੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਭੇਜਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਕੌਲ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਕਈ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੁੱਢਲੀ ਸੁਸਤ ਤੇ ਗਵਾਹ ਚੁਸਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੀ

ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਉਹ ਡੋਗਰੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਖੂਨ ਪੈਲਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹਾਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਉਸ ਕਦੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਨਾਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ। ਨਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਅੱਗੇ ਰੋੜ੍ਹਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਉਸ ਆਪ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਤ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਨਾ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕੋ ਮੁਹਾਰਨੀ ਲਾਈ ਰੱਖੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ।

ਚੱਲੋ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ, ਪਰੰਤੂ ਵੰਡ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣੀ ਹੈ? ਕਿਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਵੰਡ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਆਦਿਕ ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੋਚਣਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਜਿਨਾਹ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਤਨਾ ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਮੰਨਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਉਹ ਤਾਂ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਦਾ ਪੱਕਾ ਹਾਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਸੰਨ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਧੀਨ ਦੋ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੰਢ ਟੁਕ ਕੀਤੀ, ਸਾਡਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਢਾਹਿਆ, ਸਾਡੇ ਗੁਰਧਾਮ ਸਾੜੇ, ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਪਚਾਸੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਹੈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਦਾਰ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਨਦਾਤਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਡ ਭੰਨ-ਭੰਨ ਕੇ ਬਾਰ ਦੇ ਬੰਜਰ ਬੀਆਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ

ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈਡਵਰਕਸ ਬਣੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਟਵਾਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ- ਹੁਣ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ), ਛੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਦੀ 40 ਫੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਮੁਲਤਾਨ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਰੱਬੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਧਾਮ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਪਾਨੀਪਤ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੋਮਲੈਂਡ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਡੋਰਾਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਪਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ (ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ) ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਡੋਗਰਾ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਲ ਖੁਫੀਆ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੇਚ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ ਸੀ? ਉਹ ਤਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਛੇ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖੁਸ਼ਟ ਜਾਂ ਉਹ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਹੋਣ, ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਕੀ? ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਔਖ ਸੀ ਆਪਣੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਸੀ। ਉਸ ਡੋਗਰੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਡੋਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।

2 ਜੂਨ 1947- ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਜੂਨ 1948 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਮਿਥੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜਿਆ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੱਕੀ ਬੱਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ 24 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਭ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਤਿੰਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਸੂਲਨ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲ ਮੰਨ ਲਏ, ਤਾਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਫ਼ਾਈਨਲ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਕੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਖਾਕੇ, ਸਭ ਤੋਂ 'ਹਾ' ਕਰਵਾ ਲਈ।

ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ਾਈਨਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ, ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਲਈ 2 ਜੂਨ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤਿੰਨਾਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ। ਕਾਂਗਰਸ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਦਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਵ 3 ਜੂਨ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਅਗਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਆਖਰੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸੰਭਾਲਣੀ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਮੋਸਲੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਲਾਸਟ ਡੇਜ਼ ਆਫ਼ ਬਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ' ਦੇ ਸਫ਼ਾ 130 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ (ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ) ਉਸ ਸੈਂਡਵਿਚ ਵਿੱਚ ਮੀਟ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਉਦੋਂ ਕਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।' -

"--- -- Baldev Singh did not seem to be aware that he would shortly be the meat in the sandwich that was being cut."

ਜਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਨੇੜੇ ਆਈਆਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਥਿੱਕ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਡੇਰੇ ਜਾ ਲਾਏ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਕੌਮੀ ਨਫ਼ਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

2 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਫ਼ਾਈਨਲ ਖਰੜਾ ਲੈਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਨਾਲ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਘੋਖ ਕੇ ਚੌਵੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫ਼ਾਈਨਲ ਪਲਾਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਾ ਫੜਾਈ। ਉਹ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਨਹਿਰੂ ਕੌਲ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਆਇਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪੱਤਰ ਬਣਾਕੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਬਾਕੀ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੈ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਫ਼ਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਸੋਚਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਥਿੱਕ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਉਥੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਹੁੰਚੇ? ਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੌਲ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ? ਜਾਂ ਕੀ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮਦੱਬਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ? ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੀਆਂ

ਸ਼ਬਦੀਅਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ? ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਈਸਾਈ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਜਾਗਰੂਕ ਮੁਦੱਬਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਪੁੱਸਮਾਰ, ਡਾਂਗਜ਼ੋਰ, ਲੱਠਮਾਰ, ਗਦਾਰ ਡੋਗਰੇ ਸੰਭਾਲੀ ਬੈਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕੌਮ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਢੁੱਕਣ ਦੇਂਦੇ। ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੁਦੱਬਰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਕ ਚੁੱਕੇ ਗਦਾਰਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿਕੜੀ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਉਹ ਗਦਾਰ ਟੋਲੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਹੀ ਨਾਲ ਲਿਆਉਂਦੀ, ਜੇ ਉਸ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਲੈ ਆਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਨਾ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਰਹਿਣੀ ਸੀ, ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਹਿਰੂ ਨਾਲ ਸੰਦੇਹਜ਼ੀ ਚੱਲ ਸਕਣੀ ਸੀ। ਮੁਦੱਬਰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੰਡ ਵੰਡਾ ਕੇ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਡਾਢੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਗਦਾਰ ਡੋਗਰੇ ਟੋਲੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤੀਆਂ।

3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਜਦ ਨਹਿਰੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਲਾਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ (ਨਹਿਰੂ) ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪਲਾਨ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਵੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ (ਨਹਿਰੂ) ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਦੇ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ (ਵਾਇਸਰਾਏ) ਆਪ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ -

"You are not the spokesman of the Sikhs. You go, I must see them myself."

ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਵੀ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਵਿਛਾ ਕੇ ਉਸ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਲਕੀਰ ਖਿਚ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਪਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਔਧੀ ਕੌਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਔਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿੱਚ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਪਲਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ? ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਹੀ 'ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ' ਦਾ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਰਾਗ ਅਲਾਪਿਆ।

ਉਸ, ਉਸੇ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕੌਮ ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਸ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਪੁਛਿਆ। ਫੇਰ ਸਭ ਨੇ ਤੋੜੇ ਵਾਂਗ ਰਟੀ ਹੋਈ 'ਹਾਂ' ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਰ-ਫਿਰੋਸ਼ ਡੋਗਰਿਆਂ ਫੇਰ ਉਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਹਰ ਵਾਰ ਉਹੀ ਰਟਿਆ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਧਵਾਟਿਓਂ ਵੱਢਣ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਉਹ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹਾਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰਨ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰੇਗੀ।

3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੋਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੀ ਤ੍ਰਿਕੜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਫੈਸਲੇ ਸਮੇਂ ਡੋਗਰੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਅਕਾਲੀ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਸਿੱਖ ਮੁਦੱਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਪੰਥ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੀ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰਈਅਤ ਬਣਾਇਆ।

ਅੱਧੀ ਕੌਮ ਵੱਢਣ ਟੁੱਕਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਗੁਰਧਾਮ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵੀ। 68 ਲੱਖ ਏਕੜ ਨਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇ-ਘਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਪੰਜ-ਛੇ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਨਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੋ ਗਿਆ।

ਡੋਗਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਨਾ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਰਾਜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹੱਕ ਹੀ ਲਏ, ਸਗੋਂ ਕੌਮ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਲਏ ਦੇ, ਆਪਣੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਜ਼ੀਰੋ ਕਰਕੇ, ਆਪ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਰਈਅਤ ਬਣਨਾ ਸਵੀਕਾਰਿਆ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ 'ਹ' ਕਰ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ—ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜੱਭਾਗ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਰਈਅਤ ਬਣ ਗਏ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਗਏ। ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਡੋਰਗੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ 'ਹ' ਨਾ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਮੰਨਣੀ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਨਾ ਮੰਨਦੇ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਣਾ। ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਦੇ। ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਆਪਣੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਬਜਿਦ ਰਹੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇਣਾ ਹੀ ਪਿਆ।

ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਾਲ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਲਈ ਬਜਿਦ ਰਹਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆ ਸਕਦੇ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਮੁਸਲਿਮ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾ ਮੰਨਣ ਨਾਲ ਉਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹਰ ਪਲਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 'ਹ' ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ -

"The proposals will be implimented only if all the parties accept them."

(The Viceroy, Transfer of power -Vol-XI P. 39)

'ਤਜਵੀਜ਼' ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਕੇਵਲ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਜਦ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਹਨਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ।

(ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ, ਭਾਗ 11 ਸਫਾ 39)

(ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ—ਸਫਾ 34 -ਲਿਖਤ ਸ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ)

ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਟੂਕ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 'ਹ' ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਣੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 'ਹ' ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ

ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੋਹਿਆ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵਾਪਸ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਕੀਮ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿਥੇ? ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਥੇ? ਕੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ?

ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ, ਜਿਸ ਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਜ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸੰਨ 1710 ਤੋਂ ਲੈਕੇ 1716 ਤਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਲਵਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਰਾਜ, ਜਿਸ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਸੰਨ 1765 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸੰਨ 1849 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੋਹੇ ਗਏ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਫ਼ੌਜ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸੀ।

ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਸਚਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਕੌਮੀ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਿਨਾਹ ਵਾਂਗ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਡਾ ਬਣਦਾ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਹ, ਜਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪ ਸਿੱਝ ਲਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਖ਼ਾਨਾ ਜੰਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਨਜਿਠ ਲਵਾਂਗੇ। ਇਹੋ ਜਵਾਬ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਖੋਪਰੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹੋ ਗੱਲ ਜਿਨਾਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਿਆ, ਪਰੰਤੂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਖੰਡ ਭਾਰਤ ਵਰਜ਼ ਬਨਾਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਲਈ ਬਜਿਦ ਰਹਿਣ ਉਤੇ ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰੌਤਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਣੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕੁਲ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਫ਼ੌਜ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਬਾ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਹੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਪੂਰਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਜੇ ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਲਈ ਬਜ਼ਿਦ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਆਪ ਲੈ ਲੈਣਗੇ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਆਪਣੇ ਦਾਬੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਠ ਧਰਮੀ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਮੌਕੇ ਉਤੇ ਆਵਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਮੌਕੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। 6 ਦਸੰਬਰ 1946 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਚਰਚਲ ਨੇ ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ -

"So as to enable the Sikhs to have political feet of their own on which they may walk into the current of world history."

"ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜਕੇ, ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਭੁਗਤਾ ਸਕਣ।" ('ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ?' ਸਫ਼ਾ 171-ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਰੰਗ)

ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਅਤੇ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਝੱਟ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਫੂਕ ਮਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ (ਨਹਿਰੂ) ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਬਿਆਨ ਦਿਵਾਕੇ ਝੱਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਾੜਿਆ ਸੀ, ਮਤਾਂ ਕਿਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਨਾ ਲੈ ਲੈਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਬੇੜੇ ਨੂੰ ਡੋਬਿਆ ਸੀ -

"The Sikhs have no demand to make on the british except the demand that they should quit India. Whatever political rights and aspirations the Sikhs have, they shall have satisfied through the goodwill of the Congress and the majority community."

"ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਿੱਧਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਇੱਕ

ਮੰਗ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਜਾਣ।”

(‘ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ?’ ਸਫਾ 46 ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਰੰਗ)

ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੂਰਖ ਲੀਡਰ ਹੋਣ, ਉਸ ਕੌਮ ਨੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਾਂ ਬਿਸਤਰੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਤਾਂ ਵੰਡ ਵੰਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਦੇਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੀ ਸਨ। ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ਼ ਪਾਵਰ ਦੇ ਭਾਗ 11 ਦੇ ਸਫਾ 5 'ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 31 ਮਈ ਦੀ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨਾ ਮੰਨੇ। ਉਦੋਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਮੰਨਵਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਚਰਚਲ ਦਾ ਜ਼ਾਤੀ ਸੁਨੇਹਾ- ‘ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ’ (It is a matter of life and death for him.) ਵੀ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ (ਜਿਨਾਹ) ਆਪਣੀ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸੁਨੇਹੇ ਸਬੰਧੀ ਦੱਸ ਦੇਵੇ, ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਚਰਚਲ ਦੇ ਜ਼ਾਤੀ ਸੁਨੇਹੇ ਸਬੰਧੀ ਸੂਹ ਨਾ ਲਗਣ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਚਰਚਲ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਘਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗ਼ਦਾਰ ਲੀਡਰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜਭਾਗ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਸਨ। ਉਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਗ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮਿਸਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਡੱਟ ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮੰਗ ਕਰਦੇ, ਬਜ਼ਿਦ ਰਹਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਵੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਤਬਾਦਲਾ ਵੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ 'ਤੇ ਵਾਇਸਰਾਏ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਮੰਨਵਾ ਸਕਣ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਨ -

1) "The Sikhs, who are in a position to negotiate on the spot, are disunited and poorely led. Master Tara Singh is stupid and emotional."

(Wavell's Journal, London (1973) page 427- Entry March 1947)

"ਸਿੱਖ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਏਕਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੁੱਧੂ ਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੈ।"

(‘ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ’-ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ- ਸਫਾ 112)

(‘ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ?’ ਐਸ. ਐਸ. ਨਾਰੰਗ-ਸਫਾ 51)

4 ਜੂਨ 1947- ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਖਤਮ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਜੋ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਕਤ ਤੋਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ 4 ਜੂਨ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਜੋ ਆਖਿਆ, ਉਹ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਹੈ -

"There are two main parties to this plan, the Congress and the Muslim league, but there is another community, much less numerous but of great importance-the Sikh community-have of course to be considered. I found that it was mainly at the request of the Sikh community that Congress had put forward the resolution on the partition of the Punjab, and you will remember that in the words of that resolution they wished the Punjab to be divided between predominantly Muslim and non-Muslim area. It was, therefore, on that resolution, which the Sikhs themselves sponsored, that this division has been provided for. I was not aware of all the details when this suggestion was made, but when I sent for the map and studied the distribution of the Sikh population under this proposal, I must say that I was astounded to find that the plan which they had produced divided their community into two almost equal parts."

(Extract from Viceroy's speech- 4th June 1947)

"ਇਸ ਪਲਾਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ- ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ, ਪਰੰਤੂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੈ, ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ-ਉਹ ਹੈ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ। ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੰਡ ਐਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਉਸ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜਦ ਵੰਡ ਦੀ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੈਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਨਕਸ਼ਾ ਮੰਗਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ

ਵੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਕਾ ਹੀ ਹੱਕਾ ਬੱਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ। ਜਿਹੜੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਹਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।"

ਉਸੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਪਲਾਨ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹਸਤੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਉਸ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਆਖਿਆ -

"I must point out that the people who asked for the partition were Sikhs. The Congress took up their request and framed the resolution in the form they wanted. They wanted the Punjab to be divided into predominantly Muslim and non-Muslim areas. I have done exactly what the Sikhs requested me to do through the Congress. The request came to me as a tremendous shock as I like Sikhs, I am fond of them and wish them well. - - - - - I am really sincere in my desire to help the Sikhs."

(Questions and answers at the Viceroy's conference)

"ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਆਪ ਹੀ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫ਼ਰਮਾਇਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਹ (ਸਿੱਖ) ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਐਨ ਉਵੇਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਚਾਹਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨਾਲ ਡਾਢਾ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਨੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਭ-ਇੱਛਕ ਹਾਂ। - - - ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੇਰੀ ਭਾਵਨਾ ਸੁਹਿਰਦ ਹੈ।"

ਵਾਇਸਰਾਏ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਕਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰਾਨ-ਪ੍ਰੋਜ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ (ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ) ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅੱਧਵਾਟਿਓਂ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਹੋ ਜਾਣੀ ਦਿੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਨਫ਼ਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਸੋਚਣ ਦੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਮੁਹਾਰਨੀ ਲਾਈ ਗਏ ਸਨ। ਆਪਣੀ 4 ਜੂਨ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਸ ਬੜੇ ਦੁਖ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ -

"The viceroy said, 'He was most distressed about the position of the Sikhs. He did not think that any single question had been discussed at such great length in London as this. He Had repeatedly asked the Sikhs whether they desired the partition of the Punjab, as they were so spread over that province that any partition would necessarily divide their community, and they had replied that they did.'

ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪੀੜਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ

ਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਇਤਨੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ 'ਤੇ। ਅਗੇ ਚੱਲਕੇ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਖਿੱਲਰੀ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵੰਡ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵੰਡੀ ਜਾਏਗੀ, ਪਰੰਤੂ ਹਰ ਵਾਰੀ ਉਹਨਾਂ 'ਹਾਂ' ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।"

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੀ ਕਰਦੇ ਜਦ ਸਿੱਖ ਆਪ ਹੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ-ਠੱਕੇ ਬਣ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਵੀਟੋ ਪਾਵਰ ਵਰਤ ਕੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਮੰਗਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਬੈਠੇ। ਜਦ ਆਪਣੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕਰ ਬੈਠੇ, ਤਾਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਾਉਂਡਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ। ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਤਾਕਤ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਜਦ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸਰ ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਕੋਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਗੇ। ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਖਤ ਖਤਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਰੋਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਸਰ ਜੈਨਕਿਨਜ਼ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਇਸਰਾਏ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ, ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੇ। ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਉਸ (ਗਿਆਨੀ) ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਦੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਸਿੱਖ ਆਪ ਹੀ ਹਨ -

"I thought that the Sikhs had only themselves to blame for their present position."

("Last days of British Raj" -by Mr. Mosley --p. 206)

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਬਣਾ ਲੈਣ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਕਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। 'ਟਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪਾਵਰ' ਦੇ ਗਿਆਰਵੇਂ ਭਾਗ ਦੇ ਸਫ਼ਾ 135 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਦਾ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ -

"The Sikhs though an interesting community, will not be a state and Pakistan will only be in course of becoming a state."

(Transfer of power - V. XI - P.135)

"ਸਿੱਖ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਤ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ, ਇਹ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰੀ ਸਟੇਟ ਬਣੇਗਾ।"

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਜਹਾਲਤ, ਮੂੜ੍ਹ ਮਤ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਮੁਦੱਬਰ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਮਿਸਟਰ ਮੋਸਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਲਾਸਟ ਡੇਜ਼ ਆਫ਼ ਦਾ ਬਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ' ਦੇ ਸਫ਼ਾ 132 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, ਉਹ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਹੈ -

"ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਈ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਉਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਤੀਰਥ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ, ਵੰਡ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਵੰਡ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਰੋਕਦਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜੰਗ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਬੜੀ ਕਰੜੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, 'ਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਵਰਗੀ ਘਟੀਆ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ੈ ਹੈ ਜੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?' (ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਥੇ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਕਲੰਕ ਹੈ?)

"The Sikhs were spread all over the Punjab. They had been living there for generations. They built the great system of canals. Their shrines and places of pilgrimages were in western Punjab rather eastern Punjab. It might have seemed likely that any far-seeing Sikh, realising the situation which would probably result from partition, would have cut his throat or gone to war rather than accept it. But then, as an English man later on bitterly remarked, 'Is there any such thing as a far-seeing Sikh.'"

ਜਦ ਕੌਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਾਖੇ ਹੀ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪ ਬਣਕੇ ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸੁਆਰਥੀ ਲੀਡਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਠੱਕਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਘੜੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਰੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਕੁਝ ਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਤੋਂ ਦੋ ਭਰਾ ਡਾਂਗੋ ਡਾਂਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ-ਬਾਜ਼ੀ ਚਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਅਨਰਥ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਦਗ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਢੁਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪਾਠਕ ਆਪ ਹੀ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕੋਈ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਲਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਗ਼ਲਤ ਚੁੱਕਿਆ ਕਦਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਲ ਭਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗ਼ਲਤੀ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੌਮ ਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਬਚਾਉਣਾ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਿਆ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ? ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ। ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਘਰੋਂ ਬੇ-ਘਰ ਹੋਏ, ਪੰਜ-ਛੇ ਲੱਖ ਵੱਢੇ-ਟੁੱਕੇ ਗਏ, ਗੁਰਧਾਮ ਖੁਸ਼ ਗਏ, ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖੁਸ਼ ਗਈਆਂ, ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਢਾਈ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈਆਂ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਯਤੀਮ ਹੋਏ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਹੋਈ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਲਈ। ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਾ ਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਜ ਉਵੇਂ ਹੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੈ। ਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਬਾਦਲ ਧਨਾਢ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੌਮ ਨੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰਹਿ ਕੇ ਨਵਾਂ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਹੈ।

ਮ. ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੱਕਾ ਬਣਨਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਰੋੜ੍ਹੇ ਅਟਕਾਏ ਸਨ। ਉਸ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਗੁਆਈ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਗੁਆਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਗਿਆ, ਸਿੱਖੀ ਗਈ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਗਿਆ, ਰਾਜ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਈ, ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮ. ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਵੇਵਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦਿੱਤੇ, ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਮਹਾਂ-ਪਟਿਆਲਾ ਬਣਾਕੇ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ

ਸਟੇਟ ਬਣਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਵਾਇਸਰਾਏ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਣਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤੁਣਕੇ ਮਾਰੇ, ਪਰ ਉਸ ਸੁਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੌਮ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸੁਖ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ-ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ, ਕਲਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਰਿਆਸਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਰਾਵੀ ਤਕ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਮਿਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਾਇਦਾਰ ਮਾਹੌਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਛੇ ਛੁੱਟੀ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਪੇਟਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀਆਂ ਲੈ ਡੁੱਬੀਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ। ਸਿੱਖ ਰਾਜਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੀ ਗਵਾ ਲਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਵੀ ਨਾ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪੁਟਵਾ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਵੀ ਉਥੋਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁਟਵਾ ਕੇ ਸਾਹ ਲਿਆਂ।

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਤਾਰਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਆਰਾ ਰਹੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰ ਸਕੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ—'ਜਬ ਇਹ ਗਰੈ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰੀਤ, ਮੈਂ ਨ ਕਰੋਂ ਇਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ'। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਵਲਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ, ਗਾਂਧੀ, ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਆ, ਆਦਿਕ ਬਿਪਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਪੱਕੇ ਤੇ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਬਿੱਪ੍ਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਕਿਉਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਣੇ ਸਨ? ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜ ਕੇ ਕਿਉਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਕੇ ਬਣ ਬੈਠੇ? ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਅਬਾਦੀ ਵੀ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਘਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਖੱਜਲ-ਖ਼ੁਆਰ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਗ਼ਦਾਰ ਲੀਡਰ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਵੇਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਕ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਜੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਮੂੜ੍ਹ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਬੈੜਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਮੁਲਕ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਤਨੀ ਮਹਾਨ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਹੁੰਦੀ, ਅੱਜ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਣਾ ਵੀ ਕਠਨ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਸਰੀ

ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੁੱਲ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁਦੱਬਰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਫ਼ੀਰ ਬਣਕੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਥੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਸਾਡੀਆਂ ਖੇਡ-ਟੀਮਾਂ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਧਾਂਕ ਬਿਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਪਾਨ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਿੱਥੇ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਟੈਰਾਰਿਸਟ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹੈ, ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਰਦਨਾਕ ਗਾਥਾ ਉਸ ਸਿੱਧੜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗ਼ਦਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਸੰਤਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਉੱਤੇ ਖੁੰਢੀ ਛੁਰੀ ਫੇਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਬ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਥਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦਾ ਆਖਰੀ ਮਰਸੀਆ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਹੈ, ਮੂੜ੍ਹ ਤੇ ਕਠੌਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤੜਪ ਤੜਪ ਕੇ, ਸਹਿਕ ਸਹਿਕ ਕੇ, ਦਮ ਦੌੜ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਦੀ ਦਿਲ-ਚੀਰਵੀਂ ਵਾਰਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖੀ ਹਿਰਦਾ ਕੰਬ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਜ ਫਿਰ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਡੋਰਗੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਧਨਾਢ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਸੀ ਮਾਤਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ।

ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈ? -1

ਧੁੱਸਮਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ

ਕਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਹੋਸ਼ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਠੱਕਰਾਂ ਨਾ ਮਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਹਾੜੇ ਨਾ ਵੇਖਣੇ ਪੈਂਦੇ। ਲੀਡਰ ਕੌਮਾਂ ਜਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਬਣਾ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕਤਲਗਾਹਾਂ ਵਲ ਤੌਰ ਲਿਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜਦ ਜਰਨੈਲ ਹੀ ਪੁਲ ਤੋੜਕੇ, ਬੇੜੀਆਂ ਰੋੜ੍ਹਕੇ, ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜਿਸ ਘਰ ਦੀ ਕੁੱਤੀ ਹੀ ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਏ, ਉਹ ਘਰ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣੇ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਿਥੇ ਪਹਿਰੂਏ ਹੀ ਡਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਉਥੇ ਡਾਕੂ ਪੈਣੇ ਕੌਈ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਥੇ ਡਾਕੂ ਪੈਣੇ ਹੀ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਖੇਤ ਦੀ ਵਾੜ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਗ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੇਤ ਉਜੜਨੇ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਂ ਹੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁੱਲ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੌਈ ਕਿਤਨੀ ਦੇਰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਰਾਖੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾੜ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁੱਲ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੌਮ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣੇ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਧੁੱਸਮਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਜਿਸ ਬੇ-ਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਗੋਲਿਆਂ, ਜਿਸ ਢੀਠਤਾਈ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬੇ-ਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੂ ਲੀਡਰ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਪੈਰ ਪੈਰ 'ਤੇ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਛੱਡ ਰਹੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਤੁਣਕੇ ਮਾਰੇ, ਪਰੰਤੂ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਦਰਦ ਕਿਸ ਨੂੰ? ਜਦ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਝਾਂਸਿਆਂ ਦੇ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਸਾਹਮਣੇ ਪਏ ਦਿੱਸਦੇ ਹੋਣ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਚੌਗਿਆਂ ਦੇ ਢੇਰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਮੋਟੇ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਖੋਪੇ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਦੀਨ-ਈਮਾਨ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਵਿਹਲ ਭਲਾ ਕਿਸ ਨੂੰ?

ਚੋਗਾ ਚੁਗਦਿਆਂ ਜੇ ਵਿਹਲ ਮਿਲ ਵੀ ਜਾਏ ਅਤੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ

ਕੌਮ ਵਲ ਚਲਾ ਵੀ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਕੌਮ ਲਈ ਸੋਚਾਂ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਅਕਲ ਨਾਲ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਜਮਾਦਰੂ ਵੈਰ ਹੈ। ਖੁਦਗਰਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਕਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਫਟਕਣ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਕਲਮੰਦ ਬੰਦੇ ਨੂੰ। ਅਕਲ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਡਾਂਗਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਤੋਂ ਕੌਹਾਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਬੇ-ਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋਲਿਆ, ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵੀ ਭੁਗਤਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਗਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਜਦ ਲੋਹਾ ਗਰਮ ਸੀ, ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਘੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਉਹ ਅਕਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਮੂੜ੍ਹ-ਮਤੀਏ ਆਪ ਚੌਰੇ ਚੁਗਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੌੜੇ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉਸ ਲੀਡਰ ਕੌਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੁਕਾਅ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਨ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਦਾਚਿਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸੁਲਾਹ-ਸਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਫਰੇਰੀ ਤੋਂ ਕਦੀ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਮਰਨ ਜਾਂ ਜੀਉਣ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੁਲਾਮ। ਪੰਥ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣੇ ਜਾਂ ਨਾ ਬਣੇ। ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੌਰੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1925 ਵਿੱਚ ਸਰ ਫਜ਼ਲ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਚੋਣਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਿਤਾਬਚਾ ਛਾਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਸਬੰਧੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਤ ਦਿੱਤੇ ਸਨ -

"Hindu considers political matters and their implications years ahead. The Muslim tries to tackle them just in time, but the Sikhs never think them unless the time is actually past and the matter is well settled."

"ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਭਾਵ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ, ਜਦ ਮਸਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਆਰੰਭ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਲੱਗ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।"

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਰ ਲੇਪਲ ਗਰਿਫ਼ਨ ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ—

"In intellectual competition with Hindus and Muslims, he (the

Sikh) was a carthorse pitted against thorough breeds."

(Sir Lepel Griffins, Ranjit Singh, Oxford (1846). (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਸਫਾ 112)

"ਬੌਧਿਕ ਪੱਖੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੰਗੇ ਤੇ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਸਿਖਿਅਤ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨਾੜੀ ਘੋੜਾ ਹੋਵੇ।"

"ਸਰ ਲੇਪਲ ਗਰਿਫਿਨ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਆਕਸਫੋਰਡ (1846), ਸਫਾ 16" (ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਸਫਾ 112)

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕੀਤੇ, ਸਾਡੇ ਸੁਆਰਥੀ ਲੀਡਰਾਂ, ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲੈਣ ਵੱਲ ਹੀ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਾਇਸਰਾਏ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣੀ। ਨਾ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਗੋਪਾਲ ਆਚਾਰੀਆ (ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਲੈਣ) ਦੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਵੱਲ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਫਸਾਇਆ।

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ, ਤਿਲਕ-ਧੌਤੀਆਂ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਮੈਥੇ ਟਿਕਾ ਤੇਜ਼ ਧੌਤੀ ਕਖਾਈ॥ ਹਥ ਛੁਰੀ ਜਗਤ ਕਾਸਾਈ॥' ਦੇ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਨਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਗੋਂ ਤਿਲਕਧਾਰੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਠੱਗਾਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ-ਬੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦੱਸਣ ਦੇ ਸਾਂਗ ਰਚਾਏ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਤਾਂ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ 'ਮੇਨੇ ਕੋ ਕੰਨਯਾ ਦੇਵੇ, ਸੋ ਤਨਖਾਹੀਆ', ਪਰ ਵਾਹਿਗ ਲੀਡਰ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਦੱਸਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਕਸਾਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨਾਲ ਜਾ ਜੋੜੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ-ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੱਸਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਰੋਟੀ-ਬੇਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤੋਂ ਬੜੀ ਬੇ-ਹੂਦਗੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੱਕਾਰ ਲੀਡਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਅੰਗ ਮੰਨ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੋਇਆ? ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣੇ ਇਸ ਸਿੱਖ ਡੋਰਗੇ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ 'ਪਰਭਾਤ' ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ -

1) 'ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਮੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬੰਧੀ, ਜੈਨੀ, ਸਿੱਖ ਔਰ ਹਿੰਦੂ ਏਕ ਕੌਮ ਹੈ।' (ਪਰਭਾਤ, 17 ਦਸੰਬਰ 1952)

2) 'ਲੇਕਿਨ ਮੇਰਾ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਸੇ ਖੂਨ ਏਕ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਸੇ ਜੋ ਮੇਲ ਹੈ, ਵਹ ਕਭੀ ਨਹੀਂ ਟੁਟ ਸਕਤਾ।' (ਪਰਭਾਤ, 7 ਜਨਵਰੀ 1953)

3) 'ਹਿੰਦੂ ਏਕ ਦਰੱਖਤ ਹੈ ਔਰ ਸਿੱਖ ਇਸ ਕੀ ਟਹਿਣੀ।' (ਪਰਭਾਤ, 21 ਮਾਰਚ 1953)

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਉਖੇੜ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਹੱਥ ਆਇਆ ਮੌਕਾ ਇਸ ਨੇ ਵਰਤਿਆ; ਇਸ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬੇ-ਦਖਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ; ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਘੜੇ ਤੇ ਮਸ਼ਕਾਂ ਤੁੜਵਾਈਆਂ; ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਦਿਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਚੰਦੂ ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਛੋਟੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਹਿਰ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਲੇ ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਫ਼ਰਿਆਦ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮਿਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਦਿੱਤਾ, ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਔਲਾਦ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਤਹਿਸ-ਨਹਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ?

ਕੀ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨਮਕ-ਹਰਾਮ ਗੰਗੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਿਵਾਏ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤ੍ਰਿਕੜੀ ਦੇ। ਕੀ ਮਾਸੂਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਣਵਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਬਾਹਮਣ ਨਹੀਂ ਸੀ? (ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਨੇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਵਾਬ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਹੀ ਨਿਤਰਿਆ ਸੀ) ਕੀ ਸਾਰੇ ਖ਼ੁਦਾ-ਪ੍ਰਸਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਏ ਹਨ? ਕੀ ਅੱਜ ਸਾਈ ਮੀਆਂ-ਮੀਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ? ਕੀ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਅੱਜ ਨਬੀ ਖਾਂ ਤੇ ਗ਼ਨੀ ਖਾਂ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਕੇ ਵਿਖਾਈ ਸੀ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਉਤੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਸਨ? ਕੀ ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਏ? ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਘਿਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਆਟੇ ਦੀ ਗਊ ਦੀ ਸੁਰੀਧ 'ਤੇ ਵਿਸਾਹ ਖਾਧਾ ਸੀ, ਕੀ ਉਹ

ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਨਿਕਲੇ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਬਣੇ? ਜਦ ਸਿੱਖ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਲਖਪਤ ਤੇ ਜਸਪਤ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਠੱਕੇ ਬਣਕੇ, ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਵਾਕੇ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਾਰੀਆਂ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਦੀਆਂ ਨਹੁੰ-ਮਾਸ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪਈਆਂ?

ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਡਿਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ, ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ, ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਗ਼ਦਾਰ ਡੋਂਗਰਿਆਂ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭੇਜਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਗ਼ਦਾਰ ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਯਾਰੀਆਂ ਕਿਵੇਂ? ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਪਿਆ-ਪਿਆ ਕੇ ਨਮਕ ਹਲਾਲੀ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਸੀ? ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਂਹ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਡੋਂਗਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜਾਕੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਿਆ? ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਤੋਂ ਰਾਜਭਾਗ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਕਿਵੇਂ? ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਚੰਗਿਆਈ ਦੀ ਆਸ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਹੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ 'ਘੋਨੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ' ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਕਿਉਂ? ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਤਿਲਕਧਾਰੀ ਕਸਾਈਆਂ ਨਾਲ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝਾਂ ਕਿਉਂ?

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ 'ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ, ਪੰਚ ਪਰਧਾਨ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਸੀ, ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਅਥਵਾ ਪੰਜ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਆਖਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਖਸ਼ਿਆ, ਪੰਜ ਹੀ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪੰਜ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅੱਗੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ ਸੀ। ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਥਾਪਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਸ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ ਸਮਝਣਾ, ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਕੇ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਅਥਵਾ ਪੰਜ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ।

ਜਦ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਸਮਾਨ ਹਨ, ਪੰਥ ਰਤਨ ਦੀ ਪਦਵੀ ਕਿਧਰੋਂ ਆ ਗਈ? ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਕਿਥੋਂ ਜੰਮ ਪਈ? ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਰਕੇ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਕੇ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਕਿਉਂ? ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ

ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ? ਕੀ ਪੰਥ ਰਤਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾੜੇ ਗਵਾਉਣ ਦਾ ਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ? ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਥ ਰਤਨ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਉਪਾਧੀ। ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਤੇ ਪੰਥ ਰਤਨ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਲੀਡਰ ਨਾਲ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਸੋਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅੱਖ ਵੀ ਸੋਖੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਖ਼ਿਤਾਬ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹਨ। ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ 'ਪੰਜ' ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਤੌੜ-ਫੌੜ ਵੀ ਕਰ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉਤੇ ਰਾਜ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਲਗਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਪੁੱਟ ਦੇਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਬੁੱਧ ਮਤ ਤੇ ਜੈਨ ਮਤ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਣ ਵਲੋਂ ਇਹ ਕਦੀ ਅਵੇਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣਕੇ ਡੱਸਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੂਟਾ ਵਧਦਾ-ਫੁਲਦਾ ਗਿਆ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ, ਤਣੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਖਾਂ ਉਤੇ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਨਾਸਬ ਨਾਲ ਤਿੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਜਿੰਨੇ ਤਿੱਖੇ ਤੇ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਅੰਦਰੋਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਕੋਲ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ, ਰੇਡੀਓ, ਟੀਵੀ, ਆਦਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵੈਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਪ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਸਟਰ ਡੀ. ਪੈਟਰੀ ਨੇ ਸੰਨ 1911 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਲੰਡਨ ਭੇਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਤੱਤ ਦਿੱਤੇ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ -

"Hinduism has always been hostile to Sikhism whose Gurus powerfully and successfully attacked the principles of caste which is the foundation on which the whole fabric of Brahminism has been reared. The activities of Hindus have therefore been constantly directed to the undermining of Sikhism both by preventing the children of Sikh fathers from taking Pahul and by reducing professed Sikhs from their allegiance to their faith."

Hinduism has strangled Buddhism, once formidable rival to it and it has already made serious inroads in to domains of Sikhism."

(D. Patie, Asstt. Director, criminal intelligence, Govt. of India.)

"ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ

ਨੇ ਜਾਤਪਾਤ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਅਧਾਰਸ਼ਿਲਾ ਹੈ, ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਸਫਲ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨੀਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਨੇ ਬੁਧ ਮਤ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ ਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।"

ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿਖਦੇ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਧੌਖੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਮੇਂ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕ ਨੀਤੀ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਸਮੇਂ ਠੀਕ ਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਾ ਇਤਨੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹੀ ਲੜ ਪੈਣੀ ਸੀ। ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਆਗੂ, ਦੁਰਗਾਮੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਆਪਣੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਜ਼ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਣ ਸਮੇਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਬਿਖੜੇ ਸਮੇਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਘਰ ਲੈ ਵਿਖਾਇਆ।

ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਘੜੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਸੰਨ 1947 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਾਕ 'ਵਖਤੁ ਵਿਚਾਰੇ ਸੁ ਬੰਦਾ ਹੋਇ' ਵਿਚਲੇ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਘੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਦ ਲੋਹਾ ਗਰਮ ਸੀ, ਗਰਮ ਲੋਹੇ 'ਤੇ ਹੋਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਜਦ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਚੋਗੇ ਚੁਗਣ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥਕ ਤੇ ਬੇ-ਅਸੂਲੇ ਤਾਲ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਮੁਗਲਾਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਜਗੀਰਾਂ ਦੇ ਚੋਗੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੇਚ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਖੁਦਗਰਜੀਆਂ, ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀਆਂ, ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਥੋੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਦੀ

ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਝੋਕਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਰਾਹਿਣੇ ਪਾਉਣੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟਿਆ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ, ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ 'ਤੇ ਲਾਇਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚੌਥੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ (ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਤੇ ਸ. ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਚਾਰ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਾਰਿਆਂ ਹੀ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਲੈਣ ਗਏ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਕਿਸੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕਸੁਰ ਹੋਕੇ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੋਹੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਬਦਲੇ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮੰਗ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬੇ-ਸੁਰੇ ਰਾਗ ਹੀ ਅਲਾਪਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੁੜਿਆ।

ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾ ਬਣਨ ਦੇਣ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੱਥ-ਠੱਕਾ ਬਣ ਕੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪਿਛਲੋਂਗ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਫੂਕ ਦੇ-ਦੇ ਕੇ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੂਲ ਬਣਾਕੇ, ਰੱਜ-ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜੇ ਬਣਾ-ਵਿਛਾ ਕੇ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਹਾਂਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਉਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਕੈਬੀਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਕੋਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਥੋਥੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਬੇ-ਅਸੂਲੀ ਸੋਚ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਬੇ-ਸੁਰੇ ਤਾਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਅਲਪ ਖੁੱਧੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਜ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਹੀ ਸੀ। ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਨਿਰੁੱਤਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਤੀਖਣ ਖੁੱਧੀ ਹੀ ਜਿੱਤਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੂੜ੍ਹ ਮਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਹੱਕੇ ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ।

ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦਲੀਲਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਏ ਗਏ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ

ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ; ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਜਤਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ (ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ); ਸਿੱਖਾਂ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ ਸੀ; ਸਿੱਖਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ; ਸਿੱਖਾਂ ਹੀ ਦੋ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਸਨ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹੱਕ ਬਦਲੇ ਆਪਣੇ ਖੋਹੇ ਗਏ ਰਾਜ ਦੇ ਵਾਪਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਥੋੜੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਡਟਕੇ ਰੱਖਣੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਡੇ ਮੁੜ੍ਹ ਮਤੀਏ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਉਤੇ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ'। 'ਜੇ' ਨਾਲ ਵੀ ਭਲਾ ਕਦੀ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ?

ਸਾਡੇ ਅਨਾਜ਼ੀ ਲੀਡਰ ਨਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ; ਨਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਨਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਨਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ ਪੜਵੰਤਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ; ਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸੈਂਚ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੀ, ਸਗੋਂ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚਿਕਨੇ ਚੋਪੜੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾ ਫਸੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਚ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਝੋਕ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਹਰੇ ਬਣੇ ਰਹੇ; ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਰਹੇ; ਜੇਕਰ ਦਾ ਪਾਰਟ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ; ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ; ਕਾਂਗਰਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ; ਸਿੱਖ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਦੀ ਰਹੀ; ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਦੀ ਜ਼ਿਕਰ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ; ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੀਲੇ ਹਰਥੇ ਵਰਤਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੀ ਸਨ, ਸਗੋਂ 1944 ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਤਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਵੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 1929 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਜਦ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਫੇਰ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਜਾ ਜੋੜੀ? ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੁਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਵੰਨਗੀ ਵਜੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕੁਝ ਟੁਕਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਬਿਪ੍ਰ ਲੀਡਰ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਹੇ -

1) 20 ਅਗਸਤ, 1944 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਵਲ ਵੇਖਣਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ'

(ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਵਿਲ ਐਂਡ ਮਿਲਟਰੀ ਗਜ਼ਟ, ਅਗਸਤ 20, 1944)

2) ਅਕਤੂਬਰ, 1944 ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ

'ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੇ ਅਪਮਾਨ-ਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਿਆ'

(ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, 'ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ'-ਸੰਪਾਦਕ ਵਰਿੰਦਰ ਗਰੋਵਰ ਸਫ਼ਾ 448)

"Going back from his word given to the Sikhs" who, he said, have never been treated with any such disrespect and discourtesy during the past one hundred years by any political leader."

3) ਉਪਰਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ 'ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ'। (ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ)

"Sikhs had trusted Gandhi ji and suffered greatly in following him."
Principal Ganga Singh ('Master Tara Singh' Edited by Verinder Grover, page 453)

4) ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਗਾਂਧੀ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸੰਨ 1929 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ -

'ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਕੋਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਸਕਣੇ ਔਖੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।' ਜਥੇਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ

"Gandhi Ji wanted to sell Sikhs to Mr. Jinnah. Congress, said Mr. Pritam Singh, could ill afford to sacrifice the Muslims and there it was prepared to sacrifice the Sikhs." (Jathedar Pritam Singh)

(Master Tara Singh' Edited by Verinder Grover)

5) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸੇ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਮਤੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਾਰਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ -

"ਜਦ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਦੀ ਸਕੀਮ ਉੱਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਧਿਰ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਾ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਆਫਰ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਹੋਈ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਖੜੋ-ਕਿਤਾਬਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਆਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।"

"When the proposal to vivisection their very homelands is under active consideration, it is an undeniable fact that in this matter the Sikhs are the most vitally affected community in India. They should, therefore, be treated as major party in the negotiations, but they are nowhere in the picture, neither in his offer to Mr. Jinnah, nor in his long correspondence with the Muslim league leader, any reference has been made to the Sikhs. Thus they have been completely ignored. Mahatma Gandhi has also followed the policy of Muslim appeasement at the expence of the Sikh community." (Master Tara Singh)

('Master Tara Singh' Edited by Verinder Grover- Page 451-52)

6) ਉਸੇ ਅਕਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਸਬੰਧੀ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ "ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਵਰਤਾਓ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"

(ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ)

"While referring to Gandhi Ji and his recent negotiation with Mr. Jinnah, Master Tara Singh said that Gandhi had not treated the Sikhs justly by not keeping up the assurances given to them." ('Master Tara Singh' --

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਰਾਖੀ ਦਾ ਜੋ ਭਰੋਸਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਬਾਣੀਏ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਸੀ, ਧੋਖਾ ਸੀ, ਠੱਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਝੂਠ-ਫ਼ਰੋਬ ਦਾ ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ, ਕਿਉਂਕਿ 6 ਮਾਰਚ, 1930 ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫ਼ੁਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਖੋਕਰਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੇ. ਐਲ. ਟੂਟੇਜਾ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ -

"ਜਿਹੜਾ ਭਰੋਸਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਤੁਰ ਚਾਲ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫ਼ੁਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ" ('ਸਿੱਖ ਪਾਲਿਟਿਕਸ' -ਕੇ. ਐਲ. ਟੂਟੇਜਾ ਸਫ਼ਾ 149)

"The assurances given to the Sikhs was thus a tactical move on the part of Congress as the latter wanted to secure their support in the civil disobedience movement."

('Sikh politics' , by K.L. Tuteja)

ਬਾਬਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ, ਬਾਣੀਏ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਦੁੱਕੀ ਦੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵਾਅਦੇ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ, ਅਮਲ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਸ ਚਾਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੇਸਰੀ ਰੰਗ ਨੈਸ਼ਨਲ ਝੰਡੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਿੰਦੂ ਪੁੱਤਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ-ਠੌਂਕਿਆਂ ਹੀ ਲੀਡਰ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ) ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕੋਟੜਾ ਸਮਰਥਕ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੱਥਠੋਕਾ ਬਣ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਦਾ ਰਿਹਾ। ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਮਾਸਟਰ ਉਸੇ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ, ਸਿਵਲ ਨਾ-ਫ਼ੁਰਮਾਨੀ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਬਣ ਕੇ, ਉਸੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ 5000 ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 7000 ਸਤਿਆਗ੍ਰਾਹਿ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਜਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3000 ਸਿੱਖ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ -

"ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਨਿਸਬਤਨ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਤਿਆਗ੍ਰਾਹੀ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।"

"Sikh community has perhaps sent proportionately the largest number to jail and has made glorious sacrifices." ('The Ulster of India' by Duni Chand - Page 36)

ਉਪਰਲੀਆਂ ਟੁਕਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਮੂੜ੍ਹ ਲੀਡਰ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਸੰਨ 1929 ਤੋਂ 1944 ਤਕ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਧੌਖਾ ਦੇਂਦੀ ਰਹੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਲ ਵੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਠੱਗੀਆਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ? ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਰਾਖੇ ਕਿਉਂ ਬਣਾਇਆ? ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਾਅਦੇ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁੜ ਉਸੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖੀ? ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਲਏ ਦੇ, ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਤੋੜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਕਿਵੇਂ ਜੋੜ ਮਾਰੀ? ਉਹਨਾਂ ਠੱਗਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਕੁਝ ਨਾ ਲਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਜਿਨਾਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਮੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਹੋ ਕੁਝ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ? ਇਹ ਹਨ ਕਦੀ ਨਾ ਖਸ਼ੀ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਨਾਹ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕੀਤੇ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੂੜ੍ਹ ਮਤੀਏ ਲੀਡਰ ਹੋਣ, ਉਸ ਕੌਮ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੌਮ-ਘਾਤਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਉਹ ਲੀਡਰ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਲ ਜਾਂ ਹੋਸ਼ ਟਿਕਾਣੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਿਮਾਗ ਵੇਖੋ। ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 370 ਲਿਖਵਾਈ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਸਦਰਿ ਰਿਆਸਤ), ਆਪਣਾ ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਝੰਡਾ) ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਮਹਿਕਮੇ-ਫ਼ੌਜ, ਭਾਕਤਾਰ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਕਰੰਸੀ, ਹੀ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਗ਼ੈਰ-ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਭਾਵ ਕੋਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖ਼ਰੀਦ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਇਤਨਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਸਨ? ਇਹ ਇੱਕ

ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿ ਠੱਗੀਮਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ, ਭਾਰਤੀ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਠੱਗੀ ਤੱਕ ਲਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਅੱਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ।

ਬੁੱਧੂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ-ਮਿਲਦਾ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਆਪ ਗਵਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਕਰਾਈ। ਗੁਰਧਾਮ ਗਵਾਏ, ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਗਵਾਈਆਂ। ਪੰਜ-ਛੇ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ। ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਰਬਾਨੀਆਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਤੋਂ ਇੱਕ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਲਈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਾ ਤੋੜ ਸਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਤੁੜਵਾਇਆ। ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਦ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੀ ਲੀਡਰੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਗੜ੍ਹ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਪੈਪਸੂ ਨੂੰ ਹੀ ਤੁੜਵਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਹੈ ਸਾਡੇ ਪੁੱਸਮਾਰ ਤੇ ਅਕਾਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ।

ਇਹ ਦਰਦਨਾਕ ਗਾਥਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਣ ਵਾਲੇ, ਅਕਾਲ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਬੇ-ਮੁਹਾਰੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਸੰਜੀਦਾ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬੂਹੇ ਨਹੀਂ ਵੜਨ ਦੇਂਦੇ। ਇਹ ਸ਼ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕਾਂਡ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਦਾ, ਜਦ ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ, ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਹਿਦ ਲੀਡਰੀਆਂ ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਬੇ-ਮੁਹਾਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਲੀਡਰ ਬਣਕੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਪਾਇਆ, ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਤਾਲੇ ਲਾਈ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਰੀ ਰੱਖੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ (ਸ਼ਾਹ) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਜ਼ੀਰੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਤੋਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਵਾਰੀ, ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਾਰੀ, ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਾਰਿਆ, ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਰਬਾਂ-ਖ਼ਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਾਰੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਦੀ ਨਾ ਬਖਸ਼ੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੰਢ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾੜਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਤਕ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਤੇ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਏਂਦੂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਗਲੇਰੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏਗਾ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਕ ਵਰਤਮਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨ

ਆਗੂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸੋਚ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਜੋਕੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੰਛੀ-ਝਾਤ ਮਾਰ ਲੈਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅੱਜ ਫੇਰ ਬੜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪ ਲਿਪਟੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਟਿੱਡੀ ਦਲ ਬੈਠਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਉਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਅੱਜ ਫੇਰ ਸੁਆਰਥੀਆਂ, ਵਿਸਾਹਘਾਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਬਰਾਹੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹੀ ਡੋਗਰਾ ਚੰਡਾਲ ਚੌਕੜੀ ਕੌਮ ਦੀ ਬੇੜੀ ਦੇ ਮਲਾਹ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਰੋੜ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਤਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਸਹਿਣ, ਇਤਨਾ ਖੂਨ ਡੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਇਤਨੇ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਖੜੀ ਹੈ। ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਮੁਦਗਰਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਗੋਲਕਾਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁੱਠਭੇੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਸਤ ਹਨ।

ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਥਠੱਕੇ ਬਣਕੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੱਫੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕੋ ਪਕੜ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਹੈ ਕੁਰਸੀ ਦੀ। ਜੇ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੰਭਲਦੇ, ਆਪਣਾ ਨਛਾ-ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਅਤੇ ਹਾਲੀ ਵੀ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ, ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਨ, ਤਾਂ ਧ੍ਰਿਕਾਰ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸੁਆਰਥ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੇਚ ਖਾਧਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਧਨ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵੇਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪੈਸਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਫਿਟਕਾਰ ਪਰੂਫ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਧਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਵੇਚਣ ਬੈਠ ਜਾਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਨਾਲ ਕਾਹਦਾ ਵਾਸਤਾ? ਪੰਥ ਤੇ ਕੌਮ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ? ਸਿੱਖ ਕੌਮ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਝੁੱਲੀਆਂ; ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਝੱਖੜ ਝੁੱਲੇ; ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਤੂਫਾਨ ਆਏ; ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਗੀਆਂ; ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਾੜਾਂ ਪਈਆਂ; ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਰੋਈਆਂ; ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹਾੜੇ ਕੱਢੇ; ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਚੀਖਾਂ ਮਾਰੀਆਂ; ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲਦੀ ਰਹੀ; ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਘਾਣ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇ-ਪਤੀ ਹੋਈ; ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਦੰਭੀ ਲੀਡਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸ਼ਰਮ-ਹਯਾ ਡਕਾਰ ਕੇ, ਵੀਰਾਂ ਪਾਕੇ, ਕਬੂਤਰ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਜਦ ਹਰ ਪਾਸੇ ਉਜਾੜਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਵਾਲ ਤਕ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਝਰੀਟ ਤਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਾ ਬਾਦਲ ਦਾ ਅੱਜ ਤਕ ਕੁਝ ਵਿਗੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਰਨਾਲੇ ਦਾ। ਨਾ ਟੋਹੜੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੇਕ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਲਵੰਡੀ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਕੌਮ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ। ਜੇ ਵੱਢੀ ਟੁੱਕੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜੇ ਹੇਠੀ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਲਈ ਤਰਲੇ-ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਣੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਟਿਕਟ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਖੱਧਰ ਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੋ ਹਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਤਾਲੀ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਕਲੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਤਰ ਘਾਗਾਂ ਦਾ ਪਾਸਕੂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੀ ਤਰਾਸ਼ਦੀ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਲਈ ਦੀਨ-ਈਮਾਨ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਕੁਰਸੀਆਂ-ਕਾਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹਿਤ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਪੱਕਾ ਯਾਰ ਹੈ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਇਹ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਫ਼ਿਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ 'ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਜੈ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਾਥੀ ਟੋਹੜਾ 'ਹਰ ਹਰ ਮਹਾਂਦੇਵ' ਦਾ ਜੈਕਾਰਾ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ। ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਫ਼ਾ ਮਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਰਨਾਲਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਉਤੇ ਫ਼ੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹਨੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਟਿਆ। ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਫ਼ੌਜਾਂ ਤੇ ਪੁਲਸ ਭੇਜ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਕਰਵਾਈ; ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਵਾਇਆ; ਕੀ ਬਰਨਾਲੇ ਵਰਗਾ ਪੰਥ ਦੋਖੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਵਜ਼ਾਰਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾੜ੍ਹੇਗਾ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ।

ਬਾਦਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਕਸਲਵਾੜੀਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ; ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਤੀ ਉਤੇ, ਨਰਕਧਾਰੀਏ ਗੁਰਬਚਨੇ ਨੂੰ ਬਿਠਾਕੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਘਮਾਨ ਕਰਵਾਇਆ; 13 ਨਿਹੱਥੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ

ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ; ਇਹ ਬਾਦਲ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਗੁਰਬਚਨੇ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ; ਇਹ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਰਿਆਣੇ ਜਾ ਚਲਵਾਇਆ ਸੀ, ਮਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਜੱਜ ਉਹਨਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇ ਬੈਠੇ ਤੇ ਮਾਲਕ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ; ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੁਤਾਬਕ ਉਥੇ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅੱਜ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ, ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਨਾ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ 'ਸਿੱਖ' ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਹੋਕੇ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਤੇ ਨੈਨਾ ਦੇਵੀ ਦੀਆਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਨੱਕ ਪਿਆ ਰਗੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇਗਾ? ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਯੋਗ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਜਦ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਆਉਂਦਾ ਦਿੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਦੀਨ-ਈਮਾਨ, ਕੌਮੀ ਹਿਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰਕ ਅਸੂਲ ਸਭ ਕੁਝ ਛਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਮਾਰੇ। ਨਾ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ, ਨਾ ਆਪ ਕੁਝ ਸੋਚਿਆ ਸਮਝਿਆ, ਨਾ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ, ਨਾਹੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹਿਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਦੇ ਮਾਰਿਆ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਆਖਦੇ ਹਨ; ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਥਾਨ ਨੂੰ ਉਜੱਡ ਜਥਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ ਸਨ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ; ਜਿਹੜੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਥ ਦੋਖੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਕੁਰਸੀ ਖਾਤਰ ਉਹਨਾਂ ਪੰਥ ਦੋਖੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਪਲਾਂ ਜਾ ਚੱਟੀਆਂ (ਤੇ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ), ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਲੂਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ -

- 1) ਸਿਰ ਤੇ ਪਗੜੀ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ,
ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੱਖੀ ਬਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।

2) ਕੱਛ ਕੜਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨ,
ਸਭ ਨੂੰ ਭੇਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ।

3) ਉੜਾ ਈੜੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇਂਗੇ,
ਜੁੜਾ ਜੁੜੀ ਕਾਟ ਧਰੇਂਗੇ।

ਇਹ ਹੈ ਅੱਜ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਜਿਸ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਪੁਛ ਹਿਲਾਈ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਵਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਮਾਲਕ ਬੁਰਕੀ ਪਾਣੀ ਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਏ। ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀ ਸਿੱਖ ਦੋਖੀ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਸੋਚ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗਠਜੋੜ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਪੰਥ ਤੇ ਕੌਮ ਘਾਤਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਦਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ, ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ ਚਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਡਾਲਾ ਨੇ ਦਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਹੰਫ਼ੜਾ-ਦਫ਼ੜੀ ਮਚ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਜ਼ੁਰਅਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਲੇਰਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਇਹ ਸਲਾਘਾ-ਯੋਗ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ਸੀ।

ਜਿਹੜਾ ਆਗੂ ਸਿੱਖ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਕਾਜ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਹੈ, ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਕੌਮੀ ਦਰਦ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਕੁਰਸੀ ਦਾ ਮੋਹ ਤਿਆਗ ਕੇ ਕੌਮ ਦੀ ਪੀੜਾ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੋਲ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਆਗੂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਿਦਕਵਾਨ, ਤਿਆਗਵਾਨ ਅਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਆਗੂ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੁਖ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਕੌਮ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਚੋਗਾ ਪਾਕੇ ਖ਼ਰੀਦ ਲੈਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਗਦਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਿਆਨਤਦਾਰ, ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦੀ ਜਾਮਨ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਪੱਖ ਦਾ ਇਹ ਅਦੁੱਤੀ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਹਰ ਮਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਿਆਸੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਆਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਤੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਇੱਥੇ ਇੱਕਠੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਮੁੱਚੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਤਨੀ ਉੱਚੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਅੱਜ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਘੁਰਕੀ ਜਾਂ ਬੁਰਕੀ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘੁਰਕੀ ਜਾਂ ਬੁਰਕੀ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਐਲਾਨ-ਨਾਮਾ) ਤੋਂ ਹੀ ਮੁੱਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੁਰਕੀ ਜਾਂ ਬੁਰਕੀ ਪੈਣ 'ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਏ, ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਬੇ-ਮੁੱਖ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣ ਸਕਣ ਯੋਗ ਹੈ? ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਇੱਕਠੇ ਹਨ, ਉਸ ਧਰਮ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਜਥੇਦਾਰ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਅੰਦਰ ਵੜਨ ਲੱਗਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ। ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਰਦ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਬੇਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਣ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਆਖ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਦੇਈ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਮਾਮ, ਜਿਸ ਦਾ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਮੁਦਈ ਬਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਸਈਯਦ ਅਬਦੁਲਾ ਬੁਖਾਰੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਆਪ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜਤਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। (ਸਾਡੇ ਜਥੇਦਾਰ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਆਸਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸੱਜ-ਧੱਜ ਕੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਂਠਾਂ-ਮਹੂਰਤ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ) ਧਰਮ ਯੁਧ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਮਸਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੰਤ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ, ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੋਲਕਾਂ ਡਕਾਰਨ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮੀ ਭਲਾਈ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੀਡਰ ਕਿਤਨੇ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕਿਤਨੇ ਮੁਦਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਤਨੀ ਉੱਚੀ ਕੌਮੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸ਼ਾਹੀ ਇਮਾਮ ਸਈਯਦ ਅਬਦੁਲਾ ਬੁਖਾਰੀ ਦੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 1990 ਦੇ 'ਸੈਂਤ ਸਿਪਾਹੀ' ਸਫ਼ਾ 45-46 'ਤੇ ਛਪੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੱਛਲੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਨੇ ਵੀ.ਪੀ.ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲਿਖਤੀ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਦਲੇ 13 ਫ਼ੀਸਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਬੈਂਕ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੁਧ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ। ਹੇਠਾਂ ਉਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸੁਆਲ ਜਵਾਬ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ -

- ?- ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ।
 - ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।
 ?- ਕਿਹੜਾ ਸਮਝੌਤਾ?
 - ਇਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗਾ।
 ?- ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਤੁਅਲਕ ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨਾਲ ਹੈ?
 - ਰਾਮ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਹੀ ਕਿਉਂ? ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਸਮਝੌਤਾ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ।
 ?- ਕੀ?
 ?- ਕੀ ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ?
 - ਹਾਂ।
 ?- ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ?
 - ਮੇਰੇ ਲਾਕਰ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੈ।
 ?- ਕੀ ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਸੀ?
 - ਹਾਂ।
 ?- ਕੀ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ?
 - ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ। ਦਸਤਖਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।
 ?- ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਮੁਹਰ ਵੀ ਲਗੀ ਹੈ?
 - ਹਾਂ।

ਕਿਥੇ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਗਿਆਇਤ ਦੇਣੀ ਤੇ ਕਿਥੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਦਾ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਕਰਕੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਣੀਆਂ। ਦਿੱਲੀ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬੰਬਈ, ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਪਾਰਲੀਮਾਨੀ ਹਲਕੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਈਆਂ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਸੰਬਲੀ ਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਹਾਰ-ਜਿੱਤ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਬਲ-ਬੋਝੇ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ? ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕੌਮ ਦਾ ਦਰਦ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਤਾਂ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਤੇ ਜਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਦੀਨ-ਈਮਾਨ ਵੇਚੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਕੌਮ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸੂਝਵਾਨ ਆਗੂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਹਮਾਇਤ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਸਾਹਮਣੇ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰੱਖਦਾ। ਜੇ ਬਾਦਲ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮਤੇ ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਹ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਆਂਗੇ, ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਵੇਗੀ—

1) ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਾਪਸ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

2) ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਰਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ।

3) ਰਾਏਪੋਰੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰੱਦ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ।

4) ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਊਰਮਬਰਗ ਟਰਾਇਲਜ਼ ਵਰਗੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ।

5) ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ 1947 ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

6) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

7) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਾਜ਼ੀ ਗਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

8) ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋ. ਗੁ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰੇਗੀ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ।

9) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧੱਕੇ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸ਼੍ਰੋ. ਗੁ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਰੇਗੀ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

10) ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਅਦਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਸਾਡੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨੀ ਸੀ। ਜੇ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ (ਬਾਦਲ, ਬਰਨਾਲਾ, ਟੈਂਗੜਾ) ਦੀ ਤਿੱਕੜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਪੁਆਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਨਾ ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਘੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ। ਦਿੱਲੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਇਸ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੁੱਤਰ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਜਰਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ? ਕਿਸ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ? ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ 25 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੋਚਾਂ ਤੋਂ ਇਤਨੀ ਝੁੱਭਕ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਈ, ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ

ਅਜਾਦ ਘਰ ਦੀ ਹੀ ਮੰਗ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਸਾਹ
ਲਿਆ ਸੀ। ਡੇਢ ਫੀਸਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਵਲੋਂ
ਮਿਲਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਨੁੱਡੇ ਮਾਰੇ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਫ਼ਰ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਇਆ
ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਸੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਵਾਰ
ਵਾਰ ਤੋੜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ, ਬੜੀ ਬੇ-ਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ੇਰ ਕੌਮ ਨੂੰ
ਪਿੱਛੇ ਵਿੱਚ ਵਾੜਿਆ।

ਅਗਲੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਵਿਛਾਏ ਗਏ
ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਅਤੇ ਅਜਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ? ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ।

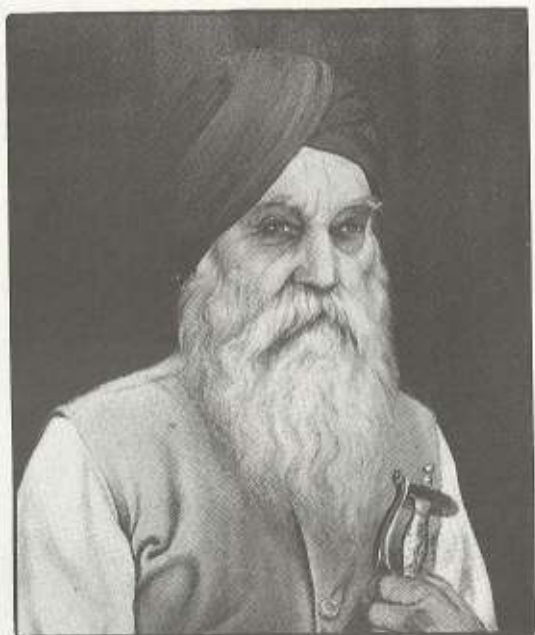

ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਿਹਰੂ

ਗਾਂਧੀ

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਬ੍ਰਹਮਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈ? -2

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਵਿਛਾਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ, ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਦਰਪਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਅੱਗਾ-ਪਿੱਛਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਸਹੀ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਅਕਸ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ, ਗੁਣਾਂ, ਖੂਬੀਆਂ, ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਜਾਂ ਘਾਟਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੋਈ ਕੌਮ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ, ਘਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ, ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ, ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਜੀਂਦ ਜਾਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਸੋਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਗਲੀ-ਸੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੋਚ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰੀ ਜਾਂ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅੰਦਰ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੜਾ ਖਤਰਨਾਕ ਪੁਰਾਣਾ ਫਲਸਫਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਜੀਵਾਦ ਵਾਂਗ ਨਸਲਵਾਦ ਤੇ ਧਸਾਰਵਾਦ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਲਸਫਾ ਮਨੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਬ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਨਸਲ ਨਾਲ ਜਿਤਨੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਜਿਤਨਾ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ, ਜਿਤਨਾ ਅਨਰਥ, ਜਿਤਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਜਿਤਨੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਨੇ ਕੀਤੇ, ਉਤਨੇ ਚੰਗੇਜ਼ ਖਾਂ, ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਹਿਟਲਰ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਜ਼ਾਲਮ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹੋਣੇ। ਉਹ ਡਿਕਟੇਟਰ ਤਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਕੁਝ ਸਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਪਰੰਤੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਅਨਰਥ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹੰਢਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੰਢਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਫਲਸਫੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਫਲਸਫੇ ਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਹਲੜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਅਨਾਜ ਤੇ ਹੋਰ ਉਪਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮੀ ਕਹਿ ਕੇ ਦੁਰਕਾਰਿਆ-ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਿਆ ਹੈ। ਅਖੌਤੀ ਉਤਮ ਜਾਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ ਮਨੁੱਖ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੌਰ ਹੈ, ਡਾਕੂ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੈ

ਜਾਂ ਲੁੱਚਾ-ਲਛੰਗਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਉਤਮ ਹੈ, ਆਦਰ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਜਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਖੌਤੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮਿਆ ਮਨੁੱਖ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਤਨੇ ਉੱਚੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਕਿਤਨਾ ਮਨੁੱਖ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਉੱਚੇ ਆਚਰਨ ਵਾਲਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸਦਾ ਲਈ ਨੀਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤਪਾਤੀ ਵਰਨਵੰਡ ਦੇ ਗਧੀਗੇੜ ਵਿੱਚ ਫਸਾਈ ਰੱਖਣਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲੁਟ-ਖਸੁਟ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵੰਡ ਕੇ, ਫੂਤਫਾਤ ਅਤੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਸਾਰ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਗਰਦਾਨ ਕੇ, ਇਸ ਨੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾਈ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਵੀ। ਕਰੋੜਾਂ ਜਿਊਂਦੀਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਪਤੀ ਦੀ ਚਿਤਾ ਉੱਤੇ (ਸਤੀ ਰਸਮ ਦੁਆਰਾ) ਸਾੜ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇਹੋ ਬ੍ਰਹਮਦਾ ਫਲਸਫ਼ਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਇਸ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ, ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕਾ ਤਕ ਭਰ ਦੇਣ ਦੇ ਕਦੀ ਨਾ ਬਖਸ਼ੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਨਾਹ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਨਿਪ੍ਰੀਸ਼ਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਬੀਮਾਰ ਸੋਚ ਨੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼੍ਰੋ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸ਼੍ਰੋ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਡ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕੂ ਮਾਲ-ਅਸਬਾਬ ਲੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਬਾਣੀਆਂ ਪੈਸਾ ਦੇਕੇ ਸੰਪਤੀ ਖੋਹਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਕਲ, ਜ਼ਮੀਰ ਤੇ ਸੋਚ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਲੁਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਇਤਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸਿਵਾਏ ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ਦੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਯੁਗ ਦੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ ਬੰਕਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਿੱਕਦੇ ਰਹੇ, ਲੁਟਦੇ ਰਹੇ, ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਸੰਦਰ ਢਾਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਹੂ-ਬੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਜ਼ਤਾਂ ਲੁਟਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਗ਼ੈਰੀਆਂ, ਖਿਲਜੀਆਂ, ਲੋਧੀਆਂ, ਮੁਗਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਦੀ ਰਹੀ, ਚਿਲਮਾਂ ਭਰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਕਤ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਆਪਣੀ ਸੁਆਰਥ ਸਿੱਧੀ ਲਈ, ਜਗੀਰਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਹਾਕਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੀਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ (ਨੀਲ ਵਸਤੂ ਪਹਿਰਿ ਹੋਵਹਿ ਪਰਵਾਣ) ਪਹਿਨਦੇ ਰਹੇ; ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ (ਘਰਿ ਘਰਿ ਮੀਆ ਸਭਨਾ ਜੀਆ, ਬੋਲੀ ਅਵਰ ਤੁਮਾਰੀ) ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਵਾਰੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਡੌਲੇ ਵਾੜਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ

ਫ਼ਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਹਰ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ-ਔਗੁਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੂਬੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕੌਮ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੌਕਾ ਟਪਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਸਹੁਆਂ-ਸੁਰੀਦਾਂ ਖਾ ਲੈਣੀਆਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਤਿਹਾਸ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਪਰਮਾਣਾਂ ਨਾਲਾ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ, ਕਹਿਣਾ ਹੋਰ ਅਤੇ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸਾ, 'ਹਾਥੀ ਦੇ ਖਾਣ ਦੇ ਦੰਦ ਹੋਰ ਤੇ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ' ਦੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਹਾਵਤ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਨਹਿਰੂ ਵਰਗੇ ਚਾਤੁਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਰਹੇ ਕਿ ਸੱਚ ਕਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਧੌਖਾ ਦੇ ਸਕਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣੇ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਕ ਵਾਰ ਸੈਂਟਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬੜੇ ਫ਼ਖਰ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧੌਖਾ ਦੇਣਾ, ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸਫਲ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ -

ਬਾਤ ਵੁਹ ਕਹੀਏ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲੂ ਹੋਂ,

ਕੋਈ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਰਹੇ ਬਾਤ ਬਦਲਨੇ ਕੇ ਲੀਏ।

ਮਿੱਠੇ ਬਣਕੇ, ਆਪਣੇ ਬਣਕੇ, ਡੰਡੀ ਨੂੰ ਨੂੰਗਾ ਮਾਰਕੇ ਘੱਟ ਡੋਲਣ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਵਪਾਰਕ ਜੁਗਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਰਾਮ ਤੇ ਬਗਲ ਵਿੱਚ ਫੁਰੀ' ਦਾ ਅਖਾਣ ਸ਼ਾਇਦ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਇਸੇ ਖਾਸੇ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਆਧਾਰ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਧੌਖੇ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਨੀਤੀਕਾਰ ਚਾਣਕੀਆ ਨੇ ਦੰਡ, ਦਾਮ, ਸਾਮ ਅਤੇ ਭੇਦ ਦੇ ਚਾਰ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਣ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਧਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਲੈਣਾ, ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਗਧੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਪੂ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਨ ਛੁੜਾ ਲੈਣੀ, ਅੰਦਰੋਂ ਸੰਨ ਲਾਉਣੀ, ਬੁਕੱਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਡੰਗਣਾ ਅਤੇ ਧੌਖੇ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਣਾ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਉਤੇ ਪਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਥਾਲੀ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੇਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਅੱਜ ਤਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਖਾਧਾ, ਉਸੇ ਦਾ ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਨਮਕਹਰਾਮੀ, ਬੇਈਮਾਨੀ, ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ, ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਗ਼ਦਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ

ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਬਿਭੀਸ਼ਣ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਦਾ ਗਦਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸੀ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਛਲ ਨਾਲ ਸੁਗਰੀਵ ਦੇ ਭਰਾ ਬਾਲੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ (ਇਹਨਾਂ ਦੇ) ਵਲੋਂ ਹੱਥ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਅਰਜਨ ਤੇ ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਤੋਂ ਧੌਖੇ ਨਾਲ ਦੁੱਟਾਚਾਰੀਆ, ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਮਰਵਾਣਾ ਸੀ ਤੇ ਚਾਹੇ ਅਰਜਨ (ਕਸ਼ਤਰੀ) ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਏਕਲਵੀਯ (ਸ਼ੂਦਰ) ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਬਣਾਣ ਲਈ ਦੁੱਟਾਚਾਰੀਆ ਵਲੋਂ ਏਕਲਵੀਯ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਦਕਸ਼ਣਾ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਧੌਖਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਾ ਪੋਰਸ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜਾ ਅੰਬੀ ਦਾ ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਣ ਦੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਸੀ ਤੇ ਚਾਹੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਗ਼ਦਾਰ ਜੈ ਚੰਦ ਵਲੋਂ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਚਾਹੇ ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਰਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਦੇ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪਰਤਾਪ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਤੇ ਚਾਹੇ ਸ਼ਿਵਾ ਜੀ ਮਰਹੱਟੇ ਵਲੋਂ ਅਫ਼ਜ਼ਲ ਬੇਗ ਨੂੰ ਧੌਖੇ ਨਾਲ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਬਾਈਧਾਰ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾ ਕੇ ਧੌਖਾ ਦੇਣਾ ਸੀ ਤੇ ਚਾਹੇ ਜ਼ਾਲਮ ਚੰਦੂ, ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਰੀਗੂ ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਦੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਚਾਹੇ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਡੰਗਣ ਵਾਲੇ ਡੋਗਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਤੇ ਚਾਹੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਭੇਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਣ ਵਾਲੇ ਸੋਹਣ ਲਾਲ ਸੂਰੀ (ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ) ਦੀਆਂ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸਨ ਜਿਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ 1947 ਤਕ ਪੁਸ਼ਤ-ਦਰ-ਪੁਸ਼ਤ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਿਲਦੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ ਰੋਟੀ-ਬੋਟੀ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਪਾਈਆਂ ਸਨ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਇਹ ਖ਼ਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ, ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਘਾਟਿਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਡਰ੍ਹਾਂ ਘੋਖ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਹਰਕਤ, ਹਰ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਅਤੇ ਹਰ ਗਤੀ-ਵਿਧੀ 'ਤੇ ਕਰੜੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਦੀ ਇਹ ਅਵੇਸਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੰਜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅਖਾਣ ਪਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਡਾਕੂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪਣੇ ਅਸਰ ਥੱਲੇ ਆਏ ਇਲਾਕੇ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੰਜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣ ਦੇਂਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਲੀ ਜਾਂ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਖ਼ਾਸਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਲੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਰ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਉਦੋਂ

ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰਨ ਲਗਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਖੰਭ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਤਕੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਟਕਰਾਓ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਝੋਤੇ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਖੋਮੇ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਡੰਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਜਰਮਨ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਨੀਟਸ਼ੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਬਿਉਰੀ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਵਾਦ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਲਈ ਸੀ। ਮਨੁੱਵਾਦ ਦੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਨੇ ਹੀ ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਆਪ ਵੀ ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮ 'ਤੇ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੀ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਇਕੋ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਨ ਵੰਡ ਦੀ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਸੋਚ ਵੀ ਨਾਜ਼ੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ, ਰੱਬ ਵਲੋਂ ਸਭ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਰਾਹ ਵਿਖਾਣ ਵਾਲਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲਏ ਸਨ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਫ਼ਾਸ਼ੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਧੁਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਵੀ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਹਿਟਲਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਨਸਲੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਜਰਮਨ ਕੌਮ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਤੇ ਸ਼ੁਧੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੱਠ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਲੱਖਾਂ ਜਿਪਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਮੂਲਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖ਼ੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਛੁਪਿਆ ਨਹੀਂ।

ਅੱਜ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ.ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾਈ ਤੇ ਦਲਿਤ ਇੰਜ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਿਟਲਰ ਸਾਹਮਣੇ ਯਹੂਦੀ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀ ਚਾਲਕ ਸ਼ਕਤੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਫ਼ਾਸ਼ੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਵਾਂਗ ਇਹ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ 'ਹਿੰਦੂ ਆਰੀਆ ਨਸਲ' ਨੂੰ ਹੀ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਵਿਤਰ ਮਨੁੱਵਾਦੀ

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਗੋਲਵਾਲਕਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬੰਬ ਆਫ਼ ਥਾਟਸ' ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਰਿਖਿਆ ਹੈ -

"ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਸਲੀ ਵਸਨੀਕ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਹੈਨ ਭਾਵੇਂ ਕੇਵਲ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ - ਲੇਖਕ) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੌਰ, ਡਾਕੂਆਂ ਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਪੂਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਿਟਲਰ ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ (ਸ਼ੂਦਰ) ਬਣ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬਚਿਆ-ਖੁਚਿਆ ਖਾ ਕੇ ਦਿਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਕਰਨ। ਇਸੇ ਆਸ਼ੇ ਅਧੀਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣ, ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਆਪਣੇ ਹੱਛ ਭੰਨਦੇ ਰਹਿਣ, ਲਾਲਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਢੋਹਦੇ ਰਹਿਣ, ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਜ਼ਾਈ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਚੌਕੀ ਦੇ ਗਾਲੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦਾ ਸਮਰਾਟ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਦੀ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲਏ ਸਨ। ਹਾਲ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਉਹੋ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿਟਲਰ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਵਾਂਗ ਚਕਨਾ-ਚੂਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣੇ ਹਨ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਨਜ਼ਾਮ ਅੱਜ ਬੜਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੋਸ ਫ਼ੌਜ ਹੈ, ਪੁਲਸ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਹਨ, ਤੋਪਾਂ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਹੈ, ਰੇਡੀਓ ਹੈ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਆਦਿਕ ਅਮੁੱਕ ਵਸੀਲੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ, ਅੰਨ੍ਹਾ ਧਨ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤਅੱਸਬ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਥੇ ਹੱਕ ਤੇ ਸੱਚ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਖਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾ

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਕਲ 'ਤੇ ਪਰਦੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਅਧਿਕ ਵਰਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬਲਵਾਨ ਦਿਮਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਤੇ ਜਨੂਨੀ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਕਤ ਦੇ ਚੜ੍ਹੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਮਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਮਨਆਈਆਂ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਹੰਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੰਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁਦਾਈ ਅਤੇ ਸੁਦਾਈ ਤੋਂ ਪਸ਼ੂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਹੱਦ ਟੱਪ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਾਗਲਪਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਿਯਮ - ਹੰਕਾਰਿਆਂ ਸੋ ਮਾਰਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਕੋਲ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਪੈਸਾ ਵੀ। ਪੈਸਾ, ਰੇਡੀਓ, ਟੀਵੀ ਆਦਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈਸ ਹੈ। ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸੁਜਾਖਾ ਤੇ ਸੁਜਾਖੇ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਦੇ, ਹੈਂਕੜ ਨਾਲ ਪੈਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਟਿਕਦੇ। ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਦੀ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਟੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਕਦੀ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂਬਲ ਦੇ ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਵੜਦਾ ਹੈ; ਕਦੀ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆੱਖਾਂ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਘੂਰੀਆਂ ਵੱਟ ਕੇ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਗਵਾਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੀ ਰੂਸ ਨਾਲ ਆਂਢਾ-ਸਾਂਢਾ ਗੰਢਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਦੀ ਇਰਾਨ ਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲਾ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਸਮਰਾਟ ਬਣਨ ਲਈ ਇਹ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਤਾਣੇ ਤਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਪਿਛਲੇ 51 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੇ ਘਟ-ਗਿਣਤੀ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਵਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ। ਕਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਜਾ ਖੜਕਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਕੁਲ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ 80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਗਵਰਨਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਜੱਜ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਸਭ ਵੱਡੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਜੋਕੜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕੀਆਂ। ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ, ਰਨਦੀਵੇ, ਨਬੂਦਰੀਪਾਦ ਤੇ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਆਦਿਕ ਸਭ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਰਹੇ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤਰਵੇਦੀ ਜਿਸ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਰੜੇ ਹੱਥੀਂ ਸਿੱਝਣ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਰੜੀ ਔਖ ਰੱਖਕੇ, ਢੁਕਵੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਪਤ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਉਂਜ ਤਾਂ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਇਹ ਪਿਰਤ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਘਟਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਾਸੇ, 'ਜਿਸ ਦੀ ਲਾਠੀ, ਉਸ ਦੀ ਭੈਂਸ', ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਮੱਛੀ ਛੋਟੀ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਪਸ਼ੂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਤਕੜਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਮੁਲਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ, ਵੱਡੀ ਤੇ ਤਕੜੀ ਕੌਮ ਛੋਟੀ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੌਮ ਨੂੰ, ਤਕੜਾ ਮਨੁੱਖ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਮਨੁੱਖ ਗਰੀਬ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਖਾਣ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਪਾਸੇ ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਅੱਜ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਫ਼ਾਸ਼ੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁਧ ਅਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਪ ਕਰਾਉਂਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਤਾਂ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਚੁਪ ਕਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨੀਤੀ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਪ ਕਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਚਿੱਟਾ ਗਾਊਨ ਤਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸਰਜਨ (ਡਾਕਟਰ) ਦਾ, ਪਰੰਤੂ ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਕਸਾਈ ਵਾਂਗ। ਬੁਰਕਾ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਦਾ, ਪਰ ਜੁਲਮ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ। ਬਾਣਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਦਾ, ਪਰ ਨਾਅਰਾ 'ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਦਾ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਮਨੁੱਸਿਮਤੀ ਦੇ ਹੋਕਾ ਅਹਿੰਸਾ ਧਰਮ ਧਰਮ ਦਾ, ਪਰੰਤੂ ਕੰਮ ਜਲਾਦਾਂ ਦੇ। ਇਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਹੈ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਵੀ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਦਾ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹਾਮੀ ਹੈ ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਅਫ਼ਰੀਕਨਾਂ ਲਈ, ਤਾਮਿਲਾਂ ਲਈ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ੀਆਂ ਆਦਿਕ ਲਈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅੰਦਰ 'ਯਿਹ ਚਮਨ ਹਮਾਰਾ' ਹੈ, ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕਾ ਹੈ, ਔਰ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ, ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਜਾਂ ਘਟਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪੱਥਰ-ਪੂਜ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ, ਚੂਹਾ-ਪੂਜ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ, ਸੱਪ-ਪੂਜ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ, ਧਨ-ਪੂਜ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ।

ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਚੁਣਿਆ, ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪਣਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਪਤਚਰ

ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੀਤੀਘਾਤਿਆਂ ਲਈ ਜਿਸ ਥਾਂ ਦਫ਼ਤਰ ਬਣਾਏ, ਉਸ ਏਰੀਏ ਦਾ ਨਾਂ ਚਾਣਕਿਆ ਪੁਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਿਰਦਾਰ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਨਿਰਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਉਹਦਾ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚ ਹੋਕੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਅਸਲੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇ-ਨਕਾਬ ਕਰਦਿਆਂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਹਰੀਆਂ ਤੀਹਰੀਆਂ ਪੈਤੀਆਂ ਸਜਾ, ਤਿਲਕ ਲਾ, ਗਲ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਧਰਮੀ ਦੇਵਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਜਗਤ ਠੱਗ ਸਨ, ਜਗਤ ਲੋਟੂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਗਤ ਕਸਾਈ ਸਨ। ਬਾਹਰੋਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਧਰਮੀ, ਭਜਨੀਕ, ਨੇਕ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਦਿਸਦੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਅੰਦਰੋਂ ਦਿਲ ਦੇ ਖੋਟੇ, ਕਠੌਰ-ਚਿਤ, ਗੀਢ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤੇ ਪੱਕੇ, ਖੁਦਗਰਜ਼ ਅਤੇ ਜਗਤ ਕਸਾਈ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਆਖਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਪਹਿਨਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਡੱਲੇ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਆਖਦੇ ਰਹੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ਼ ਢਿੱਡ ਭਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਧਾਨ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ।

ਚੰਦੂ, ਗੀਗੂ, ਜਲੋ, ਡੋਰਹੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਪੀ ਨਹਿਰੂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਦੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਪੈਤੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਟੂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਤਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਅਨਰਥ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਕਿਤਨੀ ਨਿਰਦੇਤਾ ਤੇ ਕਿਤਨੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ਼ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ; ਕਿਸ ਬੇਦਰਦੀ ਨਾਲ਼ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਤੇ ਲੁਟੇਰੇ ਠੱਗ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੁਹੱਥੀ ਲੁਟਦੇ ਰਹੇ; ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਵਤਾਂ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਾਲ਼ ਮਰਦੇ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਬੇਫ਼ਰਜ਼ ਤੋਪ ਕਾਂਡ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਮਗਰੋਂ ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ ਸਕੈਂਡਲ 'ਤੇ ਸਕੈਂਡਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਰੋੜਾਂ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਘਪਲਿਆਂ, ਸਕੈਂਡਲਾਂ, ਹੋਰਾਂ-ਫੇਰੀਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਂਡ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਥੇ ਕਰੋੜਾਂ ਦੇ ਘਪਲੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਆਗੂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਕੈਂਡਲ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ਼ ਗਲ-ਸੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਹਮਾਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੰਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਟੂ ਠੱਗ ਹੀ ਵੇਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ਕ ਨਮੂਨਾ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਇਹ ਸਭ 'ਤੇ ਠੱਸਣਾ ਲੱਚਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਘਪਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀ-ਪੀ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ 46 ਕਰੋੜ ਕੋਰੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ, ਦੋ ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਲੋਕ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼

ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੇ ਅੱਧੇ ਲਾਡਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵੇਲੇ ਰੋਟੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, 66 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪੋਣ-ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ। ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਹੜ, ਏਡਜ਼, ਟੀ.ਬੀ.ਆਦਿਕ ਮਾਰੂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਲੇਰੀਆ, ਟੀਬੀ, ਹੈਜ਼ਾ, ਉਲਟੀਆਂ ਆਦਿਕ ਸਾਧਾਰਨ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਮੌਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਵਾਰਸ਼ਿਕ ਆਮਦਨ (ਜੀ.ਐਨ.ਪੀ.) 320 ਡਾਲਰ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਦੀ 640 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ 14530 ਡਾਲਰ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਖੂਨ-ਪੀਣੇ ਚਿੱਚੜਾਂ ਦੇ ਰਾਮਰਾਜ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ।

ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਲਕ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਨਾਜ਼ੀ ਸੈਂਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ, ਭਾਤ ਭਾਤ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ, ਇੱਕੋ ਹਿੰਦੂ ਨਸਲ, ਇੱਕੋ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇੱਕੋ ਹਿੰਦੀ-ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਵਲੋਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਵੇਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲਕੇ ਜੰਵ-ਧੋਤੀ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਚਾਹਿਆ।

ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਇਸ ਵਲੋਂ ਘਟਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਅਖੰਡ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ, ਅਖੰਡ ਹਿੰਦੂ ਵੇਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ, ਅਖੰਡ ਹਿੰਦੀ-ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਅਖੰਡ ਵੇਦਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੰਜ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਲਈ ਨਮੂਨਾ ਮਿਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜੋਕੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੀ ਇਹ ਰਾਜ-ਧੁਨ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਇਹ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਇਹ ਰਾਜ-ਸੁਰ ਹੈ।

ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਸੁਰ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤੇ ਗਏ; ਬੇਜ਼ਮੀਰੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ; ਵਿਕਾਸਮਾਲ ਖੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਰੇ ਪਾਏ ਗਏ; ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਰਗ (ਕਥਾਕਾਰਾਂ, ਕੀਰਤਨੀਆਂ, ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਹੰਤ ਟੋਲੇ) ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੀਝਿਆ ਗਿਆ। 'ਰੋਟੀਆਂ ਕਾਰਣ ਪੂਰਹਿ ਤਾਲ' ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੀ ਇਸ ਸੁਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੁਰ ਮੇਲਕੇ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੇ ਬੱਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਉਹ

ਸਰਕਾਰੇ-ਦਰਬਾਰੇ ਤੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਵਾਦੀ, ਅੱਤਵਾਦੀ, ਬਾਗੀ, ਦੇਸ਼-ਧੋਹੀ ਅਤੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਟ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭੰਡ ਕੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜਾ ਦੇਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਆਇਆ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੋਟ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਢੰਗ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਘਟਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਖੜਾ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਊਆ ਬਣਾਕੇ, ਘਟਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾ ਕੇ, ਵੋਟ ਬਟੋਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ।

ਇਹ ਨਸਲਵਾਦ ਤੇ ਪਸਾਰਵਾਦ ਦੀ ਬੜੀ ਖਤਰਨਾਕ ਸੋਚ ਹੈ, ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਫਲਸਫ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਮੇਲ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ (Unity) ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕਸਾਰਤਾ (Uniformity) ਨਹੀਂ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਕਾਈਆਂ ਅੰਦਰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਵੀ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਪੰਜੇ ਉਂਗਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਇਕੋ ਜੇਹੀਆਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਜ਼ੀ ਸੋਚ ਰੱਬ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ ਹੈ। ਨਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਉਠਣਾ ਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਉਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਕਦੇ ਤੇ ਵਾਹੋਦਾਹੀ ਵਧਦੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਅੱਗੇ ਫ਼ੌਲਾਦੀ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਡਟ ਖਲੋਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸੁਭਾਵਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਤੇ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਿੰਕ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਧੌਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਸਰੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਅਣਖੀਲੀ ਕੌਮ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹੀ ਖਲੋਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹੈ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਕਤ ਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ, ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਅਤੇ ਮਨੂਵਾਦੀ ਕੁਚੇਸ਼ਟਾ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਠੱਗੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਅਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਭ ਲਏ, ਪਰੰਤੂ ਬਾਨਣੂ ਬੰਨਦੇ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ। ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਪਾਣਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪੈਤੜਾ ਸੀ। ਫ਼ਾਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਜਮਹੂਰੀ ਬੁਰਕਾ ਪਾ

ਕੇ ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਤਾਕਤ ਹਥਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦਾ ਹੂੰਝ ਫੇਰ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਬਣਨ ਦਬਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਇਆ। ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹਿਟਲਰ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ 70-80 ਲੱਖ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੇ 51 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਜਾਲਮ ਹੈ, ਝੂਠਾ ਹੈ, ਫ਼ਰੋਬੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਹੈ। ਆਓ, ਹੁਣ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦ ਉਮਰ-ਕੈਦਾਂ, ਬਾ-ਮੁਸ਼ਕਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕਟਣੀਆਂ ਸਨ; ਲਾਠੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਸਨ; ਵਢੀਣਾ-ਟੁਕੀਣਾ ਸੀ; ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿੱਚ ਬਾਲਣ ਵਜੋਂ ਝੋਕਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਾਤੁਰ ਤੇ ਮੋਮੋਨੰਗਣੇ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਵਾਲੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਕਿਤਨੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ -

- 1) ਨੁਸਰਤ ਹਮ-ਰਕਾਬ ਉਠਾਓ ਜਿਧਰ ਕਦਮ,
ਤੁਮ ਕੋਂ ਮਿਲੇਗਾ ਫ਼ਤਹਿ ਕਾ ਤਰਾਮਾ ਅਕਾਲੀਓ।
ਸ਼੍ਰੇਰਾਜ ਕਾ ਜੋ ਰਾਜ ਹੈ ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼ ਮੇ,
ਹੋਗਾ ਤੁਮਾਰੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਝੰਡਾ ਅਕਾਲੀਓ।
(ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ, ਬੰਦੇ ਮਾਤਰਮ 1922)

- 2) ਤੇਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀਉਂ ਕੀ ਧੂਮ ਹੈ ਆਜ ਜ਼ਮਾਨੇ ਮੇਂ,
ਬਹਾਦਰ ਹੈ ਅਗਰ ਕੋਈ ਤੋ ਵੁਹ ਤੂੰ ਐ ਅਕਾਲੀ ਹੈ।
(ਕਵੀ ਮੇਲਾ ਰਾਮ)

- 3) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਦਾਦਾ ਭਾਈ ਨਾਰੋਜੀ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਂਗਰਸ)

- 4) ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਜੇਹੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

(ਪੱਟਾ ਭਾਈ ਸੀਤਾ ਰਾਮਈਆ)

ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਇਸੇ ਪੱਟਾ ਭਾਈ, ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਵਲੱਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ

ਨੇ ਖੁਫੀਆ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਭਾਵ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਿਤਨੀ ਵੀ ਵੱਡੀ ਦਲੀਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

5) ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣ ਦਾ ਨੁਸ਼ਖਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣਾ ਹੈ। (ਐਮ.ਕੇ.ਗਾਂਧੀ)

ਉਪਰਲੀ ਤਾਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸ਼ਰਦਾਰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੀਰਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

6) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।

(ਐਮ.ਕੇ.ਗਾਂਧੀ)

(ਚਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਸਫਲਤਾ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਤਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤਾਰਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।)

7) ਮੈਂ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਘੋਲ ਆਰੰਭਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਪੰਡਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ)

8) ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸੇ ਨੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਾਣਾ ਹੈ।

(ਪੰਡਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਆ)

9) ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੁਪੁੱਤਰ ਹਾਂ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਇਸ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ)

10) ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਖਤ ਜਾਨ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਵਸਦਾ ਹੈ। (ਡ. ਖਾਨ ਚੰਦ ਦੇਵ)

11) ਸਿੱਖ ਨਿਰੋ ਹੱਡ-ਮਾਸ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਵੀ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦੀ ਹੈ।

(ਡ. ਖਾਨ ਚੰਦ ਦੇਵ)

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਤੇ ਲਾਸਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹੋਰਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਦੇਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੱਚੇ ਦਿੱਲੋਂ ਸਲਾਘਾ

ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕੁ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ -

1) ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿੱਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ। (ਡ. ਸੈਫੁਦੀਨ ਕਿਚਲੂ)

2) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿੰਸਕ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖਾਇਆ ਹੈ।

(ਸੀ. ਐਫ. ਐਂਡਰਿਊਜ਼)

3) ਬਹਾਦਰੀ ਮੇਂ ਵਹ ਯਕਤਾ ਹੈਂ ਸਾਥ ਹੈ ਲੇਕਨ,
ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੁੱਵਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਮੇਂ ਭੀ ਖਾਲੀ ਸਿੱਖ।

(ਸਈਅਦ ਹਬੀਬ ਐਡੀਟਰ-‘ਸਿਆਸਤ’)

4) ਕੌਮ ਕੇ ਹਾਥ ਲਰਜਤੇ ਥੇ, ਅਕਾਲੀ ਸ਼ਾਬਾਸ਼,
ਖੂਬ ਸੁ-ਰਾਜੀਏ ਕੇ ਝੰਡੇ ਕੇ ਸੰਭਾਲਾ ਤੂੰ ਨੇ।

(ਮੁਸਲਮ ਅਖਬਾਰ ‘ਦਰਪਨ’)

ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਰੂਪ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ-

1) ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗਣਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਲੈਣਾ (ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਕਾਟਜ਼)

2) ਘਟਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਰਸਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਕਰੇ।

3) ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੀ ਚੋਣ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।

4) ਘਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਢ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਪਧਰ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਸਗੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਾਂ। (ਮਹਾਂਵੀਰ ਤਿਆਗੀ)

ਕਿਤਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਔਜ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣੀਂ ਬੈਠੇ ਹਨ।

5) ਮੈਂ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(ਆਈਂਗਰ)

6) ਜਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਕੀ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਕੌਮ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਵਲੱਡ ਭਾਈ ਪਟੇਲ)

7) ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣ ਦਿਵਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਕੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਭੀ ਹੋਵੇ, ਸੋ ਹੋਵੇ।

(ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ)

8) Hindus are the Master-rulers of India and they are fully aware of it, perhaps over aware-

(Nirad Chaudhri)

ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਵਧਾ।

(ਨਿਰਾਧ ਚੌਧਰੀ)

9) A recent circular issued to the units by way of 'Baat Cheet' describes all 'Amritdharis' as dangerous people, pledged to commit murder, arson and acts of terrorism. Photocopies of this circular have found their way out of the army.

"ਹੁਣੇ ਜੇਹੇ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬਾਤ ਚੀਤ' ਨਾਮ ਦੇ ਇਕ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਲੁਟਮਾਰ, ਸਾੜ-ਛੁਕ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀਆਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੌਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਹਨ।"

10) ਯੂ. ਪੀ. ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੇੜੀਏ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਕੇ ਆਪਣੇ ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵਿਹਲੜਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਧੀਨ ਕਹੇ ਸੁਭ ਬਚਨ।

(ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ)

11) ਮਾਰੋ ਸਰਦਾਰੋ ਕੋ,
ਦੇਸ਼ ਕੇ ਗ਼ਦਾਰੋ ਕੋ।

12) ਕਛ, ਕੜਾ, ਕਿਰਪਾਨ,
ਸਿੱਖੋਂ ਕੋ ਭੇਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ।

(ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਨਾਅਰੇ)

ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਾਠਕ ਆਪ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ-

13)" What is this maligning that goes on Television night after night? What is happening under the name of security in Punjab, Haryana and U.P.? Sikhs are being asked to remove their turbans to see if there are any grenades inside. I mean they take things to ridiculous length. One friend of mine recently travelled from Dehradun to Delhi. He was searched 21 times during the journey. Will such things make one feel part of the country. As a Sikh today, I have this horrible feeling of being regarded as an unreliable and undesirable citizen."

"ਜੋ ਕੁਝ ਹਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿੰਨਾ (ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ) ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਗੜੀਆਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਤਾਂ ਕਿਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਗ੍ਰੇਨੇਡ ਨਾ ਛੁਪਾਏ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਮੇਰਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਨੀਆਂ ਹਾਸ਼ੀਏਵਾਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੀ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦਿਆਂ 21 ਵਾਰੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ। ਕੀ ਅਜੇਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਯਕੀਨ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ? ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਾ-ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹਿਆ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

(ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ)

ਜਨਰਲ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਕੇ ਤਿਰਾਨਵੇ ਹਜ਼ਾਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਫੌਜੀਆਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁਟਵਾਏ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਅਜਿਹੇ ਪਤਵੰਤੇ ਸਿੱਖ ਅਣਚਾਹਿਆ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ, ਉਥੇ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਹੋਣਾ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਲਾਭੇ ਲਾਏ ਗਏ, ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰੋ ਪਾਏ ਗਏ। ਸੰਨ 1929 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ -

ਵਾਅਦਾ ਨੰਬਰ ਇਕ -

"The Congress assures the Sikhs that no solution in any future constitution will be acceptable to the Congress that does not give them full satisfaction."

(Indian constitution documents, Vol. 11, By A. C. Banerjee)

"ਕਾਂਗਰਸ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀ-ਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ"

ਵਾਅਦੇ ਸਬੰਧੀ ਖਾਧੀਆਂ ਸਹੁਆਂ -

13 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਰੀਜ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਸਹੁਆਂ ਖਾ ਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖੇਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ -

"I ask you to accept my word and the resolution of the Congress that it will not betray a single individual much less a community. If it ever thinks of doing so, it would only hasten to its own doom - - - I pray you to unbosom yourself of all doubts and apprehensions. Let God be the witness to the bond that binds me and Congress to you. I venture to suggest that the Non-violence creed of the Congress is the surest guarantee of good faith, and our Sikh friends have no reason to fear that it would betray them. For the moment it does so, the Congress would not only thereby seal its own doom but that of the country too.

More over the Sikhs are a brave people. They know how to safeguard their rights by the exercise of arms, if it should ever come to that."
(Young India, 19 March 1931)

"ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰੋ। ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਸੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਤਬਾਹੀ ਵਲ ਵਧੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੱਬੇ ਤੇ ਅੰਦੋਸ਼ੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਾਲੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਚਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਉਤਰਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਨੇਕਨੀਤੀ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਖਦਸ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪ ਹੀ ਤਬਾਹ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰੇਗੀ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।"

(ਯੰਗ ਇੰਡੀਆ 19 ਮਾਰਚ 1931)

ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵੱਢੀ ਟੁੱਕੀ ਗਈ; ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪੰਜ ਛੇ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ; ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਰਬਾਂ ਖਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਛੱਡੀਆਂ; ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕਾਰਖਾਨੇ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਛੱਡਣੇ ਪਏ; ਸਤਾਠ ਲੱਖ ਏਕੜ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਛੱਡਣੀਆਂ ਪਈਆਂ; ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਗੁਰਧਾਮ ਛੱਡਣੇ ਪਏ; ਉਹ ਅਜ਼ਾਦੀ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਢਾਂਚਾ ਫੀਤਾ-ਫੀਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਉਪਰੰਤ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮਸਲਾ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲ ਰਹੇ ਲੱਖਾਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਾਣ, ਪੀਣ, ਪਹਿਨਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰ-ਬਾਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਾੜ ਜੇਡੇ ਕੰਮ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖਿੱਤਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਾਹੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਜ਼ਾਦ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੈਮਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਰਾਜ 15 ਅਗਸਤ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਝੋਲ ਦੇ ਤੁਪਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉਡ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗਵਰਨਰ ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਨੇ 8 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਪੁਲਸ ਕਪਤਾਨਾਂ, ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਸਕੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੰਮੇਲਨ ਬੁਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜ ਕੇ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜ਼ਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰਕੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ -

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਵੇਖੋ, ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਓ।

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਵੇਖੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਵੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਵੇ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਭੀ ਇਉਂ ਹੀ ਕਰਨ, ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪੂਰੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਕਰੇਗੀ।

ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਡੀ 11-7, ਮਿਤੀ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸਪਸ਼ਟ ਸਾਰੰਸ਼ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ —

"Sikhs as a community are a lawless people and are menace to the law-abiding Hindus in the province. Depty Commissioners should take special measures against them."

"ਸਿੱਖ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਫ਼ਸਾਦੀ ਤੇ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕੌਮ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ ਖਤਰੇ-ਭਰੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ।"

ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਜਮਾਂਦਰੂ ਪ੍ਰਬਲ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਇਸਤਰੀ-ਹਰਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਵੱਲ ਹੈ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸਨ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਝ ਹਿਦਾਇਤਾਂ, ਪਰੰਤੂ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਗੁਪਤ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦਾ ਸਾਰੰਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣੇ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦਬਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਰੁਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤਕ ਕੋਈ ਕੜਾ-ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਰਾਜ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਮਾਨਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ।

ਰਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਬੱਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਕ ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਹਰ ਥਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣੀ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਜੇ ਯੋਗ ਹਿੰਦੂ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੀਣਾ ਸਿੱਖ ਲੱਭ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ; ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਖੀ ਅਫ਼ਸਰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ 10 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ; ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਆਈਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ; ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਲਰਕੀ ਦਾ ਕੰਮ ਲਿਆ ਜਾਏ; ਖਰਾਬ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾਣ;

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ; ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ; ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਆਦਿਕ।

ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸਰ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਦੀ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਰਟ ਖਰਾਬ ਲਿਖੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਵਿਰੁਧ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਚੇਂ ਪੋਸਟ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ; ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਆਕੜ ਵਿਖਾਏ ਤਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ, ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਫ਼ਸਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੀ ਪਹਿਲੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਹੁਣ ਲਓ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ। ਨਵੰਬਰ 1949 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 26 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇਤਨੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਸਾਰੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅੱਡਰੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਅੱਡਰੀ ਕੌਮੀਅਤ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧੀਆਂ ਤੇ ਜੈਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਮੁਤਾਬਕ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਫ਼ਿਰਕਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੋਵੇ ਬਾਂਸ ਤੇ ਨਾ ਵਜੇ ਬਾਂਸਰੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹਨ; ਸਿੱਖ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣ ਕਿ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਗਰੰਥ ਪਿਆ ਐਲਾਨ ਕਰੇ ਕਿ 'ਨ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ', ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਕੌਣ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ? ਇਹ ਸੀ ਪਹਿਲੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅੱਡਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਫ਼ਸਤਾ ਹੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਾਅਦਾ ਨੰਬਰ ਦੂਜਾ

ਸੰਨ 1937 ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਲਕੱਤਾ ਇਜਲਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ -

"The main purpose of creating the linguistic states is that the culture, language and script of minorities and of the linguistic area shall be protected."

"ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਬਣਾਣ ਦਾ ਮੁਖ ਮੰਤਵ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਧੱਖਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।"

5 ਅਪਰੈਲ 1945 ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਅਖਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ -

"Redistribution of provincial boundaries are essential and inevitable ----- I stand for same autonomous unit as well. If Sikhs desire to function as such a unit, I should like them to have a same autonomous unit in the province so that they may have a sense of freedom."

"ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੀ ਵੰਡ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਮੰਗ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹਾਂ - - ਮੈਂ ਖੁਦ ਮੁਖਤਿਆਰ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਅਜਿਹੇ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇਹਾ ਖਿੱਤਾ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ।"

6 ਜੁਲਾਈ 1946 ਨੂੰ ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਜਲਸਾ ਕਲਕੱਤੇ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਜਸੀ ਵਾਹਿਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ -

"The brave Sikhs of Punjab are entitled to special consideration. I see nothing wrong in an area and a set up in the north wherein the Sikhs can also experience the glow of freedom."

"ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਲੂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਪੱਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਉਤੱਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕਣ।"

ਜਿਸ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਹੇ ਲਾਏ, ਉਸੇ ਨਹਿਰੂ, ਵਲੱਭ ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਤੇ ਪੱਟਾ ਭਾਈ ਸੀਤਾ ਰਾਮਈਆ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸੰਨ 1949 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਖੁਫ਼ੀਆ ਫੈਸਲੇ ਲਏ, ਉਹਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੂਬਾਬੰਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਫ਼ੀਆ ਫੈਸਲਾ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ' ਮਾਈ ਟਰੂਥ ' ਦੇ ਸਫ਼ਾ 117 'ਤੇ ਇੰਜ ਦਰਜ ਹੈ -

"The Congress found herself in a dilemma, to concede to Akali demand would mean abandoning a position to which it was firmly committed and letting down its Hindu supporters in the Punjabi Suba. The merits were no consideration, as the policy of the Congress, as enunciated in 1949 by Jawahar Lal, Vallabh Bhai and Patta Bhai Sitaramayya had been not to concede reorganisation of North India " whatever the merit of such a proposal might be." (J V P report 1.4.49.)

"ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਥਾਏਂ ਫਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਪਣੀ ਉਸ ਸਥਿਤੀ (ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ) ਦਾ ਤਿਆਗਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਚਨ ਬੰਧ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੋਂ ਫਿਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਹਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਂਦੀ। ਏਥੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਉਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜੋ ਪਾਲਿਸੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ, ਵਲੱਭ ਭਾਈ (ਪਟੇਲ) ਅਤੇ ਪੱਟਾ ਭਾਈ ਸੀਤਾ ਰਾਮਈਆ ਨੇ ਸੰਨ 1949 ਵਿੱਚ ਉਲੀਕੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼, ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਤਰੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸੂਬਾ-ਬੰਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। "

(ਜੇ ਵੀ ਪੀ ਰੀਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 1-4-49)

ਜਿਸ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਲਏ ਸਨ, ਉਸੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਅਖਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਉਹ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿਵਲ ਵਾਰ ਤਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ।' ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਉਸੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੱਕੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।' 21 ਅਕਤੂਬਰ 1960 ਨੂੰ ਉਸੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਮੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਕੇ ਨਾਲ ਖੜਕਾਉਂਦਿਆਂ ਹੇਠਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਉਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਖਤਮ ਕੀਤੀ -

'ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਫ਼ਿਰਕੂ ਮੰਗ ਹੈ (ਉਸੇ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਲੇਖਕ) ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਏਗਾ।' (ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗਾਥਾ, ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਹੰਦੀ - ਸਫ਼ਾ 344)

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 22 ਦਸੰਬਰ 1953 ਨੂੰ ਦਾਰ ਕਮੀਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸ ਅਕਤੂਬਰ 1955 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਜਰਾਤੀ, ਮਰਾਠੀ, ਤਾਮਿਲ, ਤੈਲਗੂ, ਬੰਗਾਲੀ, ਹਿੰਦੀ ਆਦਿਕ ਬੋਲੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੰਗ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧੀ ਤਾਂ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 1949 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੌਰਚੇ ਲਾਣੇ ਪਏ, ਲਾਠੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕਟਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਜਦ ਹਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਾਣਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਬਾਰਾਂ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਮਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣਿਆ ਰਹਿ ਜਾਏ। 32 ਸਾਲਾਂ

ਮਗਰੋਂ ਅੱਜ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਔਲਾਦ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਛੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਬਣਾਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਉਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਰਾਜਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਜਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੋਟੇ-ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ? ਇਹ ਸੋਚਾਂ ਕੌਣ ਕਰੇ? ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਭੁਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਘਲੂਘਾਰੇ ਭੁਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਪਤੀਆਂ ਭੁਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵਜ਼ਾਰਤ ਬਣਾਣ ਦਾ ਝੱਲ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅੰਦਰੋਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸਿੱਖੀ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਾਅਦਾ ਨੰਬਰ ਤੀਜਾ

ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 9 ਦਸੰਬਰ 1946 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੈਠਕ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ, ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬੂ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਨ। ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਣ ਦੇ ਖੇਖਣ ਵੀ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ -

"Adequate safeguards would be provided for minorities ---- It was a declaration, a pledge and an understanding before the world, a contract with millions of Indians, and therefore, in the nature of an oath, which we must keep."

(Framing of Indian Constitution by B. Shiva Rao. P.181)

"ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਐਲਾਨ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਬਚਨ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸੋਹੀਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ।"

ਪੈਖਾ, ਫਰੋਬ ਤੇ ਠੱਗੀ ਮਾਰਨੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੋਵੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ

ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਤੱਕ ਹੀ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਕਸਮਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਨੂਣੂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ। ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਜਦ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਠਕ ਹੋਈ, ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਸਰਬ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਐਕਤ ਹਨ -

"In the divided Indian Punjab, special constitutional measures are imperative to meet the aspirations and rights of the Sikhs."

"ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਭਾਗ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬਾਨੂਣੂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਏ।"

ਇਹ ਸੀ ਤੀਜਾ ਵਾਅਦਾ। ਨਹਿਰੂ ਵਲੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਪੱਜੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਰਾਗ ਅਲਾਪੇ ਗਏ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਚਾਲ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। 8 ਅਗਸਤ 1948 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮੈਂਬਰੀ ਹਿੰਦੂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਾਂਝੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਦਾ ਲਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਕਾਟਜੂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਵੰਗਾਰ ਪਾਈ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 'ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗਣਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਲੈਣ।' ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਕਸਮਾਂ ਸਭ ਉਡ ਗਏ ਖੰਭ ਲਾਕੇ।

ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਅੱਜ ਤਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਸੇ ਦਾ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ। ਧੌਖੇ, ਫ਼ਰੋਬ ਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨਾ ਇਸ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅਸਾਮੀਆਂ, ਨਾਗਿਆਂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਆਦਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਰਦਲੋਈ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਅਸਾਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਹੀਂ ਠੱਸਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਮਿਸਟਰ ਬਰਦਲੋਈ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਵਫ਼ਦ ਭੇਜ ਕੇ ਗਰੰਟੀ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ

ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਖੋਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਅਸਾਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਤਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਨਾਗਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਾਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਭ ਲਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ, ਕਿ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਹ ਅਜਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਪਿਛਲੇ 51 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਢੜ ਫੌਜ ਜਿਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਅਜਾਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਭ ਲਾਏ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਉਹੀ ਧੋਖਾ ਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਸਭ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝਿੱਕੀ ਵਿੱਚ ਫੌਜੇ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਧਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ (ਝੰਡਾ) ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੇਵਲ ਫੌਜ, ਡਾਕ-ਤਾਰ, ਕਰੰਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਹਿਕਮੇ ਹੀ ਰੱਖੇਗਾ। ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਤੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਦਰਿ-ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਅਹੁਦਾ, ਵੱਖਰਾ ਵਿਧਾਨ ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਭ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ, ਭਾਰਤੀ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੇ। ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਅਜਾਦੀ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਸੂਬਾਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਨਾਅਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣਗੇ। ਕਿਸ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ? ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇ ਨੂੰ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ 1992 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਰਬ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਇੰਟ ਨਾਲ ਇੰਟ ਜਾ ਖੜਕਾਈ ਸੀ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਤਾਂ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ। ਮੈਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਮੁਕਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਿੱਚ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ) ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਲੇ ਪਿਛੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਸੁਮਾਰੀ

ਕਰਵਾਈ ਜਾਏਗੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਰਲਣ ਜਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਕਿਸ ਕਰਾਣੀ ਸੀ ਰਾਏ ਸ਼ੁਮਾਰੀ? ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਵਕਤ ਟਪਾਉਣਾ ਸੀ, ਟਪਾ ਲਿਆ, ਗੱਲ ਖਤਮ। ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਬਿਪਰਨ ਉਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਲੈ ਲਿਆ, ਪਰੰਤੂ ਸਾਡੇ ਮੂੜ ਮਤੀਏ ਲੀਡਰਾਂ ਰੋਟੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੱਸ ਕੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੱਜ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਵੀ ਭੁਗਤਣਗੀਆਂ।

ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਦੌਰ-1

ਅਠੱਤਰ ਦੀ ਖ਼ੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ

ਅਠੱਤਰ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਾਕੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਾਕੇ ਦੇ ਵਰਤਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਖ਼ੂਨੀ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ ਦੁਖਾਂਤ ਭਰੀਆਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਰੋਲ ਸਬੰਧੀ ਥੋੜੀ ਜਿੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ - ਪਿਛੋਕੜ

1) ਅਠੱਤਰ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਦੇਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਧੀਨ, ਸਿੱਖੀ ਉਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਸੀ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਛੱਟੀ ਪੋਚ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਉਪਰ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਰੀਰਕ ਹਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਂ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਬੋਧੀਆਂ ਦਾ ਘਾਟ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਟ 'ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਕਰਾਇਆ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਵੀ ਤਾਬੜਤੋੜ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹਮਲਾ ਭਾਵੇਂ ਅਠੱਤਰ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਅੰਦਰਲੇ ਹਮਲੇ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਡਖਤ ਉਤੇ ਬੈਠਾ, ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਖ਼ੁਦਦਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ।

2) ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜਗਦੀ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਗੁਲ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਯਤਨ ਇਸ ਦੇ ਜਗਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਕਦੀ ਅਬਦਾਲੀ ਵਰਗੇ ਜਰਵਾਣਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਦਕ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਪੂਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਤਾਣ ਲਾਇਆ, ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇਕੇ ਇਸ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਸਦਾ ਜਗਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ

ਕਈ ਨਾਢੂ ਖਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਦੇ -ਮਾਰਦੇ ਆਪ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜਰਵਾਣੇ ਹਾਰ-ਹੁੱਟ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਮਰ-ਖਪ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਲੀ ਤੇ ਰੱਬੀ ਨੂਰਾਨੀ ਜੋਤਿ ਨਿਰੰਤਰ ਲਟ-ਲਟ ਕਰਦੀ ਜਗ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਨੂਰਾਨੀ ਚਾਨਣ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂਰਾਨੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਜਗਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਬਲੀਕੇ, ਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿਰੀਕੇ, ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਕੇ, ਚਰਖੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ, ਰੱਬੀਆਂ ਨਾਲ ਖੋਪਰੀਆਂ ਉਤਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆਂ ਰੱਖਿਆ। ਅੱਜ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਕੌਮ ਜਾਂ ਧਰਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੋਚ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਪਰ ਇਤਨੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਤਨੀਆਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

3) ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਿਥੇ ਕਲਮ ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਵਿਤਰ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਦੀਰਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਰਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ, ਕੌਮਾਂ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਰੂਹ, ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਠੰਡੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਖੂਨ ਨੂੰ ਗਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਤੋੜ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਫ਼ ਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਲਈ ਭੁਲਿਆ ਖੂਨ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੀ ਉੱਚੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਆਚਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਾਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

4) ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੀਣਾ, ਨਿਤਾਣਾ, ਮਾਝੂਆ, ਬੋਣਾ ਅਤੇ ਦੁਬੇਲ ਬਣਾਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ 'ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨੀਤੀ ਵਰਤਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਕੌਮਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ (ਸ਼ੂਦਰ) ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਕੇ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਹੀ ਕਰਨ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਸਮਝਣ।

ਚਾਤੁਰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੂਰ ਦੀ ਸੋਚਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣਾ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਮੋਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਅਣਖੀਲੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੇ ਬਿਪ੍ਰਵਾਦ ਦੀਆਂ

ਅੱਖਾਂ ਚੁੰਧਿਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚਾਤੁਰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੋਂਦਾਂ ਗੁੰਦਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

5) ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਆਰਥਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਤੇ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਹਾਰਿਆ ਤੇ ਪਛੜਿਆ ਮਨੁੱਖ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਧਰਮ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰਲਗਡ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਧੁੰਧਲਾ ਦੇਣਾ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਿਆ, ਉਹ ਕੌਮ ਗਈ ਸਮਝੋ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਬੋੜੇ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖ਼ਰ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕੌਮ ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਲੀਆਂ ਉਡਾ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂੰਹਦੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਉਤੇ ਕਰਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ, ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਸਖਟੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣਾ ਸਵੈਮਾਣ ਵੀ ਤਿਆਗ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੈਮਾਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਬੇ-ਗ਼ੌਰਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇ-ਗ਼ੌਰਤ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰੋਂ ਬਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਨਿਤਾਣਾ ਤੇ ਕਾਇਰ ਬਣਕੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

6) ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਵਾਲੀ ਇਸੇ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤੋਂ ਹਾਰ ਖਾ ਕੇ ਸਦੀਆਂ ਲਈ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਪਟਾ ਗਲ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤਾਂ ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਦੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਉਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਢਾਹ-ਢਾਹ ਕੇ, ਜਲੀਲ ਕਰਕੇ, ਅਣਖ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਹੈ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਹੈ ਭਾਰਤੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਰੇਡੀਓ-ਟੀਵੀ ਆਦਿਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਟੁੱਟੀ-ਫੁੱਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਆਦਿਕ ਦਾ ਪਾਰਟ

ਦੇ ਕੇ, ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਪਾਰਟ ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਵਾੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਸਤੇਦਾਰੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਸਨ।

7) ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਰ ਹੱਥ ਆਏ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦੇਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਪਿੱਛੇ ਇਸ ਦੀ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟੱਕਰ ਸੀ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਵਰਨਵੰਡ ਦੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੀ ਅਤੇ 'ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੀ। ਇਹ ਟੱਕਰ ਸੀ, ਤੇਤੀ ਕਰੋੜ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਭਗਵਾਨ ਪੂਜਕਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ। ਇਹ ਟੱਕਰ ਸੀ, ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਖ਼ਾਤਰ ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕਟਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੀ। ਇਹ ਟੱਕਰ ਸੀ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਹਲੜਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ। ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਛੱਟੀ ਪੋਚ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

8) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ 'ਪਾੜੇ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਨਾਈ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸ਼ੇਰੋ-ਘਾਅਸ ਡਘਝਝ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਠੂ ਕਾਬਜ਼ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਸੀ ਮੁੱਠ ਭੇੜ ਵਿੱਚ ਡਾਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਡਾਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਤੇ ਪਦਵੀਆਂ ਦੀ ਬੁਰਕੀ ਪਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਰੱਖਿਆ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਨਣੂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਭੈਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਬਿੱਕ-ਟੈਂਕ ਵਲੋਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਭੈਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਤਗਮਿਆਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਬੈਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਕੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਬੁਰਕੇ ਬੋਲੇ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਬਿਪ੍ਰਵਾਦੀ ਪੋਚਾ ਫਿਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅੰਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੁਧ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀਆਂ, ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਭੈਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ-ਉਤਸ਼ਾਹਿਆ

ਗਿਆ। ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਇਹ ਸਾਰਾ ਢਾਂਚਾ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ 'ਤੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਮਾਰੂ ਸੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ- ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

1) ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਫ਼ਿਰਕੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਸਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੱਤ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਨੀ ਬਾਬਾ ਦਿਆਲ ਜੀ ਸਨ। ਇਹ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸੰਪਰਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸ ਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਧੀ ਆਦਿ ਲਾਉਣ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਪਖੰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

2) ਦੂਜਾ ਹੈ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੱਤ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਰਕਧਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ। ਇਹ ਬਗਲੇ ਭਗਤ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਭੇਰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੋਢੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ (1873-1943) ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਅਸਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ (ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ) ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਚੋਰੀ ਰੱਜਵੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਪੀਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਗ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਜਾਕ ਨਾਲ ਤੜਪ-ਤੜਪ ਕੇ ਮਰਿਆ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਆਗੂ ਬਣਿਆ।

3) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਾਬੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚੇਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਡਬਲ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 1943 ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਟੋਲੇ ਦਾ ਇਹ ਆਗੂ ਬਣਿਆ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਨੇ 1948 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਆਪਣਾ ਸੰਤ ਮੰਡਲ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਤ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਬਣਾਏ, ਜਿਹੜੇ ਸੰਤ ਸਿਤਾਰੇ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਹ ਪਖੰਡੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਬਣਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੰਤ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਗੇ ਆਏਗਾ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਦਾ ਲੜਕਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਹ 1963 ਤੋਂ ਆਗੂ ਬਣਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮੋਟਰ ਪਾਰਟਸ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅਵਤਾਰ', ਆਪਣੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਨੂੰ 'ਜਗਤ ਮਾਤਾ', ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ

'ਰਾਜਮਾਤਾ' ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ 'ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ' ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੁਧਵੰਤੀ ਮਰ ਗਈ, ਤਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ 'ਜਗਤ ਮਾਤਾ' ਟਰੈਕਟ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਲ ਜੋਸ਼ੀ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ਿਅਰ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਬੁਧਵੰਤੀ ਦਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਖੁਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਖੁਦਾ ਸੀ -

'ਮਰ ਗਈ ਕਹਨੇ ਵਾਲੇ ਜਰਾ ਖਿਆਲ ਕਰੋ',

ਖੁਦਾ ਕੀ ਬੀਵੀ ਖੁਦਾ ਕੀ ਮਾਂ ਥੀ ਵੁਹ'

4) ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ- ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਤਾਂ ਹੈ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਤੋੜ ਭੰਨ ਕਰਨੀ। ਜਿਹੌਂ ਜਿਹੌਂ ਇਹ ਆਪ ਅਵਤਾਰ, ਤਿਹੌਂ ਜਿਹਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕਵੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੱਚੀ-ਪਿੱਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਿਖਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਆਲੋਚਕ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ, ਦੰਭੀਆਂ ਦੇ ਟੋਟਕੇ, ਪਖੰਡੀਆਂ ਦੇ ਬੋਲ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯਭਲੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਨਰਥ ਇਹਨਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕੇ, ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਲਿਖ ਕੇ, ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਰਥ ਕੱਢ ਕੇ, ਸਿੱਖੀ 'ਤੇ ਕੋਝੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ -

'ਗੁਰਬਚਨ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਸਮਝੋ, ਇਹ ਹੈ ਕਲਜੁਗ ਦਾ ਅਵਤਾਰ।

ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਰੂਪ ਵਟਾਇਆ, ਰੰਗ ਬਦਲਿਆ ਖੁਦ ਨਿਰੰਕਾਰ।

ਆਦ ਅੰਤ ਹੈ ਏਹੋ, ਏਹੋ ਜਗ ਦਾ ਬਾਣੀ ਏ।

ਜੋ ਸਮਝੇ ਬੁਧਵੰਤੀ ਜਾਇਆ, ਮਹਾਂਮੂੜ੍ਹ ਅਗਿਆਨੀ ਏ।'

(ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ, ਸਫ਼ਾ 126)

ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਨੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਜਰਖਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਖੋਪਰੀਆਂ ਉਤਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਬਾਬਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਭਲਾ ਕੋਈ ਪੁਛੇ ਉਸ ਭਦਰਪੁਸ਼ ਨੂੰ ਫੇਰ ਆਪ ਕਿਉਂ ਵਾਲ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਜਦ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਤ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾ ਕੇ, ਮਾਲਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੁਲ ਜੁ ਵਸੂਲਣਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਹੜਾ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਨਹੀਂ, ਹੋਰ ਕੌਣ ਧਾਰਨੀ ਬਣੇਗਾ? -

'ਮੇਰੀ ਸਿੱਖੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮੁਹਤਾਜ ਨਹੀਂ।'

(ਯੁਗਪੁਰਸ਼ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਬਾਬਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਕਾਰੀ)

5) ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਭਵਨ ਬਣਾਏ

ਗਏ। ਹਰ ਭਵਨ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਮੁੱਖ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਅਲਾਉਂਸ, ਰਹਿਣ ਲਈ ਭਵਨ, ਕਾਰ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਆਦਿਕ ਦੇ ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਅਯਾਸ਼ੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਨ ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਢੋਂਗ ਰਚ ਕੇ ਰਾਜਮਾਤਾ ਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਹੂ ਨੂੰ ਨੌਟਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਭੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਧਨ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ? ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਗੇ ਆਏਗਾ। ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਹੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। 'ਨਾਂ' ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਂਟ ਦੇ ਪਖੰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਨਰਥ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ-ਸਿੱਧਾ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਢੁਕਾ ਕੇ, ਗਲਤ-ਮਲਤ ਅਰਥ ਕਰਕੇ, ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੰਭ, ਕਪਟ ਤੇ ਛਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵੀ ਬੇ-ਅਦਬੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਕਤ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਵਲੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਨਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਨਾ ਅਸੂਲ ਹੈ, ਨਾ ਆਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਖਲਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ ਪ੍ਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਣ ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਖਾਣੀ ਪੀਣੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਧਰਮ ਸ਼ਰਾਬ ਜਿਹੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਪਏ ਕਰਨ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਣ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਾਮ ਮਾਰਗੀਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ, ਸਿਗਰਟ, ਮਾਸ, ਚਰਸ, ਗਾਂਜਾ, ਵਿਭਚਾਰ ਅਤੇ ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰਨ ਖੁਲ੍ਹ ਹੈ।

ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਭਚਾਰ ਦੀਆਂ ਭੁਖੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਸੱਜ-ਧੱਜ ਕੇ ਇੱਕਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਹੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀਆਂ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਪਤ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਰਾਬ-ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਚੁਭੀਆਂ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਇਥੋਂ ਪ੍ਰਪਤ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਖੁਲ੍ਹ ਇਥੋਂ ਮਿਲਦੀ, ਉਹ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਲੱਬਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕੜੀ ਫੀਸ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੇ ਮੌਜ-ਮੇਲੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ -

'ਖਾਣ ਪੀਣ ਹੈ ਤਨ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਰੂਹ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ।'

(ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ ਸਫ਼ਾ 17)

7) ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਇਹ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕੌਣ? ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਭਵਨਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਛ ਗਿਆ?

ਇਤਨੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਈਆਂ? ਕਿਹੜੀ ਗਿੱਦੜ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਏ? ਜਦ ਕਿ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਘਟੋ ਘਟ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤਾਂ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਧਰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੀ ਹੀ ਸੰਸਥਾ ਹੀ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਗੂ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਕਬਾਬੀ ਸੀ। ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀਏ-ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹਨ।

ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਖੂਨੀ ਗਰੋਹ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ (ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਿੱਕ ਟੈਂਕ) ਵਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨੀਮ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਗਲਤ-ਮਲਤ ਕਰਨਾ, ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਇਹ ਨਵਾਂ ਮਹਿਕਮਾ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖ ਮੰਤਵ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਭੇੜਨਾ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ (ਅਪ੍ਰੈਲ 1978) ਦੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸਤਪਾਲ ਬਾਗੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੁਖੀ ਵਲੋਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਹੇਠਲਾ ਨੋਟ ਮੇਰੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ -

"The genesis of the real trouble between Nirankaris and Akalis goes back to the years, when Mrs. Indra Gandhi headed the Union Government. She wanted to weaken the Shiromani Akali Dal but found that Akalis could not be brought to heel. She thought of an elaborate plan to strengthen the Nirankari sect not only in Punjab but throughout the country and abroad also. Official patronage was extended to the Nirankaris much to the chagrin of Akalis, who have always considered the Nirankaris as heretic.

In pursuit of this policy of divide and rule Mrs. Gandhi personally gave clearance for a diplomatic passport to be issued to the Nirankari Chief and the Indian High Commissioners and ambassadors abroad were instructed to show him respect and regard. This was meant to help the sect to improve its image and increase its following abroad.

During Mrs. Gandhis regime, the Nirankaris were known to be receiving financial help from secret Govt. funds not open to audit or scrutiny by the Parliament.

During the emergency, the recalcitrant attitude of the Akalis further annoyed Mrs. Gandhi and Mr Sanjay Gandhi. Efforts for building a parallel organi-

sation among the Sikhs of Punjab as counter blast to the Akalis were intensified. At the instance of Mrs. Gandhi, the Congress regime in Punjab, led by Giani Zail Singh began giving greater official patronage to the Nirankaris's sect. Mr. H. S. Chhina, a staunch Nirankari was appointed Chief Secretary to the Punjab Govt. in 1976.

As a result of open official patronage and support this sect got a considerable boost within the administrative set up of the Punjab Govt. Mr Chhina appointed Mr Niranjan Singh as D.C. of Gurdaspur Mr Niranjan Singh tried his best to enlarge the field of operation of the Nirankaris- "

"ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਆਰੰਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਮਿਸਿਜ਼ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਬਲਗੀਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸਮਰੱਥਾਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਉਂਤ (Plan) ਉਲੀਕੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪੂਰਨ ਦੀ ਸਕੀਮ ਘੜੀ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਇਸ 'ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸਫ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਰਾਹਦਾਰੀ (Passport) ਦਿਵਾਈ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਭਾਰਤੀ ਸਫ਼ੀਰਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸੀ।

"ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਜਕਾਲ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਪਤ ਫੰਡਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁਛ-ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹੱਕ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ।

ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲੱਗੇ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾਏ ਰੱਖਣ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਸੰਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚਿੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਧੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁਖੀ (ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ) ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਸੀ, ਰਾਹੀਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਟੋਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਠ ਪੂਰੀ ਗਈ। ਐਚ. ਐਸ. ਛੀਨਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਕੱਟੜ

ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸੀ, ਨੂੰ 1976 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੀਫ਼ ਸੈਕ੍ਰਟਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਖੀ ਹੱਲਾ-ਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਛੀਨੇ ਨੇ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦਾ ਡੀ.ਸੀ.ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।"

(ਕਿਉਂ ਕੀਤੇ ਵੇਸਾਹੁ, ਸਫਾ 47-48, ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ)

8) ਉਪਰਲੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਈ ਢੋਂਗ ਰਚੇ ਗਏ। ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਮੁਦਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਗਰਦਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਸਾਰ ਅਮਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਰਮ ਦੇਣ ਦੇ ਢੋਂਗ ਰਚ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਫ਼ੀਰਾਂ (ਰਾਜਦੂਤਾਂ-ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਆਦਿਕ) ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਕੌਲੀ-ਚੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੀਸੇ ਖਾਲੀ ਕਰ ਸਕਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਣ। ਕੰਪਨਹੋਗਨ ਆਦਿਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਯਾਸ਼ੀ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਣਾ ਕੇ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਬ, ਮਸੀਹਾ, ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਮੌਜ-ਮੇਲੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ।

9) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਅਧੀਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਨੌਟਾਂ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ੀਮਚੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਅਫ਼ੀਮ ਦੀ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਦੇ ਪੈਦੇ ਵਿੱਚ ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਕੀਤੀ ਰੱਖਿਆ। ਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੁਝ ਲੋਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ। ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਆਪਣੀ ਹੱਡਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਅਫ਼ੀਮ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਖਰੀਦ ਕੇ, ਜਿਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਥੇ ਉਸੇ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭਵਨ ਬਣ ਗਏ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ ਅਤੇ ਕਾਰਾਂ ਆ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਣਕੀਆਂ ਨੀਤੀ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤਬਾਹ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਬਿਨਾਂ ਕਮਾਏ ਜਦ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ, ਨਾ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਪਵੇ, ਸਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰੱਬ ਜਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਨੇ ਸੁਭਾਵਕ ਹਨ।

ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੰਭੀ ਆਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਗ ਪਏ।

10) ਇਹਨਾਂ ਪਖੰਡੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਘੜੀਆਂ ਜਾਣ ਲਗ ਪਈਆਂ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਨਾਟਕ ਖੇਡੇ ਜਾਣ ਲਗ ਪਏ ਅਤੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੰਭੀ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ ਲਗ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਬੇ-ਹੁਮਤੀ ਕਰਨੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਬਣ ਗਈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਵਰਤਣਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਛੁਟਿਆਉਣਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਨੇਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਹੱਤਕ ਕਰਨੀ, ਸਿੱਖ ਅਕੀਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਉਪਰ ਕੋਝੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਲੂਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਥਾ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਸ਼ੁਗਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਨੀਮ ਫ਼ੌਜੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਏ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕੜੀ ਸੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤਕੜਾ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਉਤਾਵਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖ਼ੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬਝਾ।

11) ਹਿੰਦੂ 'ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਲੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕਮਾਂਡੋ ਯੂਨਿਟ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਮ ਫ਼ੌਜੀ ਦਸਤੇ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨੀਮ ਫ਼ੌਜੀ ਦਸਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਦ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖ਼ਾਸ-ਖ਼ਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਹਰ ਚੁਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਫੇਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁਧ ਉਲ-ਜਲੂਲ ਲੈਕਚਰ ਜਾਂ ਨਾਅਰੇ ਲਗਵਾ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਭੜਕਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਛਾਏ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਕੇ, ਮਾਰ-ਧਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਐਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ-ਵਿਭਚਾਰ ਵਿੱਚ ਐਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨਰਕਧਾਰੀ ਜਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪੋਟੇ ਪੋਟੇ ਕਰਕੇ ਜਾਲਮਾਂ ਦੇ ਟੋਕੇ ਨਾ ਟੁਕ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਜਲਾਦ ਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਾ ਚੀਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਗੋਡੀਆਂ

ਦੇ ਇਜਨ ਵੀ ਨਾ ਚਿਥ ਸਕੇ, ਉਸ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਉਹ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਕਿਵੇਂ ਭੰਨ ਸਕਣਗੇ?

12) ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ-ਗੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਆਦਿਕ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਂ ਤੇ ਜਲੂਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੁਧ ਨਾਅਰੇ ਲਗਵਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਭੜਕਾਏ ਗਏ, ਫਸਾਦ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਵਧਣ ਲਗ ਪਏ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਨਰਕਧਾਰੀ ਜੱਲਾਦਾਂ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਅਰੰਭਿਆ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੂਹੋ-ਰਵਾਂ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਕਾਇਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਮੇ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਰੂਹਾਨੀ ਚਾਨਣ ਦਾ ਸਾਗਰ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਤਪਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਠਾਰਦੀ ਹੈ; ਜਿਹੜੀ ਸਿਮਰਨ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜਗਦੀ ਜੀਵਨ ਜੋਤਿ ਹੈ; ਇਹਨਾਂ ਜੱਲਾਦਾਂ ਵੀ ਉਸੇ ਨੂਰਾਨੀ ਅਖੁੱਝ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਗੁਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਖੇਡਕੇ, ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੌਂਦ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੋ ਖੂਨੀ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਉਪਰੰਤ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਘਾਟ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਭਰੂ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

13) ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖੀ ਮਿਟ ਗਈ ਹੈ? ਡੇਢ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਨਾਲ ਕੀ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ? ਕੀ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਉਹੀ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਅੱਜ ਤਕ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਛੂ ਖਾਨਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਕਮ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ? ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਹਾਕਮ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ? ਕਿਥੇ ਹਨ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਦੇ ਨਾਛੂ ਖਾਂ? ਕਿਥੇ ਹੈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ? ਕਿਥੇ ਹੈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ? ਕਿਥੇ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਬੁੱਚੜ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਜਨਰਲ ਵੈਦਿਆ? ਕਿਥੇ ਹੈ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੱਬ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ? ਕਿਥੇ ਹੈ ਜ਼ਕਰੀਆ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਹੱਥ ਰੰਗੇ? ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਕਮ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਇਤਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕਿਉਂ? ਇਤਨੀ ਦਰਿੰਦਗੀ ਕਿਉਂ? ਇਤਨਾ ਵਹਿਸ਼ੀਪੁਣਾ ਕਿਉਂ?

ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ-ਖੂਨੀ ਸਾਕਾ

1) ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ

ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈਵਾਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਗੇ ਚੱਲਕੇ ਆਏਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਮੁਦਾਖਲਤ ਨਾਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪੁਲਸ ਯੂਨਿਟ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

2) ਵਿਸਾਖੀ-ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਨਰਕਧਾਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਹੂ ਵਲੋਂ ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ (ਭਾਵ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ) ਦਾ ਢੋਂਗ ਰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪਰਪੰਚ ਰਚਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਕੇ, ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਉਹੋ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੀ ਬੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਾਏ ਗਏ। ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨੀਮ ਛੋਜੀ ਦਸਤੇ ਨੂੰ ਸਟੇਨਰੀਨਾਂ, ਛਵੀਆਂ-ਰੀਡਾਂਸਿਆਂ, ਕਿਰਪਾਨਾਂ, ਹੈਂਡ ਗਰੇਨੇਡਾਂ, ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਯੂਨਿਟ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਰਕਧਾਰੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਹੂ, ਓ. ਡੀ. ਜੋਸ਼ੀ, ਆਦਿਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ੀਰ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨੰਗਲ (ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਖਬਰ) ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨਰਕਧਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ? ਜਦ ਜੱਲਾਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਵਿਰੁਧ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾ-ਸੁਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3) ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਜੱਲਾਦ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਪੋਟਾ-ਪੋਟਾ ਕਟਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਖੋਪਰ ਰੰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਉਤਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਰਖੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਤੂੰਬਾ-ਤੂੰਬਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇ-ਹੁਰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਦ ਸਿੰਘਾਂ ਤਕ ਅਪੜੀਆਂ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਹੱਥੇ ਸਿੰਘ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਝਟ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਆ ਨਿਤਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਵਲ ਨੂੰ

ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿਰੁਧ ਇੱਕ ਲਫਜ਼ ਵੀ ਮੂੰਹੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਨਾ ਸਹਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਨੇ 'ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬੇਗਾਨਾ। ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕੋ ਬੰਨ ਆਈ॥' ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਢੰਗ ਵਰਤਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਹੈ। ਜਦ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਵਰਤ ਲਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਜਬਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਨਾ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਸ਼ਸਤਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣਾ ਸਿੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਿਹੱਥੇ ਸਿੱਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ।

4) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੈਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਰੋਧ। 'ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ, ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨਿ॥' ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਨਿਪੜਕ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਤੋਂ ਅਜੇ 200 ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਨ, ਜਦ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਕਸਾਹਟ ਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਹੈਂਡ ਗਰਿਨੇਡ ਸੁਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬ ਦੇ ਬੰਬ ਬਣਾ-ਬਣਾ ਕੇ ਸੁਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੁਰਾਤਨ ਖ਼ਾਲਸਈ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਗੋਲੀਆਂ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਸਾਹਮਣੇ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਪਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ। 13 ਨਿਹੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਸੀ ਤੋਂ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਖ਼ਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਇਤਨਾ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ (ਬਾਦਲ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ) ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ।

5) ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਪਰਨਾਲੇ ਵਹਿ ਤੁਰੇ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ, ਪਰ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਤਕ ਆਪਣਾ ਸਮਾਗਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਵਿਰੁਧ ਕੁਫ਼ਰ ਤੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਤਨੀ ਨਿਰਦੋਸ਼!! ਕਿਤਨਾ ਕਸਾਈਪੁਣ!! ਕਿਤਨੀ ਕਠੌਰਤ!!!! ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ, ਇਤਨੇ ਸਿੱਖ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਹੋਏ, ਕਾਤਲ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਪੁਲਸ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਫਿਰ ਕਾਤਲਾਂ

ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਕੜਿਆ ਕਿਉਂ ਨਾ? ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਆਈ? ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ? ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ।

ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੀ ਪੁਲਸ ਅਫ਼ਸਰ ਸਨ। ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੀ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰਿਆਂ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਲੈ ਭੁਝੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ।

6) ਅਠੱਤਰ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਸਮੇਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਹੋਲੀ ਖੇਡਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਘੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਆਪ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਅਯਾਸ਼ੀ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਥੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਮਗਰੋਂ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਤਕ ਸਮਾਗਮ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਕਤਲੇਆਮ ਮਗਰੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਰਕਧਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਲਾਨ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ।

ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਲੈਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਨਰਕਧਾਰੀ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਟੀ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ 60 ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਰੇਟ ਕੱਢੇ ਗਏ। ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਏ, ਮੁਜਰਮ ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਅੰਦਰ ਸੱਚਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਪਕੜਨ ਦੇਂਦੀ? ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਰਨਾਲਾ ਤੇ ਗੁਲਸ਼ਨ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਨ। ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰੇ ਆਪ ਹੀ ਉਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

7) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰਾ ਤਾਣ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਣੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੀ ਹਨ) ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕਠੇ ਹਨ। ਉਸ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਸਭ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਵਾਲ ਵੀ ਵਿੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ, ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਕਿਵੇਂ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਕੌਣ ਜੁਰਅਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ

ਦੀ? ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਤਾਣ ਲਾਇਆ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ, ਸ਼ੂਗਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਆਦਿਕ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿਵਾਕੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਕਰਵਾ ਲਈ। ਕਾਤਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

8) ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਰਾਮਰਾਜ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਂਧਲੀਆਂ ਵੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਕਾਤਲਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਤਾਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਚਲਵਾਇਆ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਕਰਨਾਲ ਵਿੱਚ। ਮਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਫੇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਉਸ ਚੋਣਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਜੱਜ ਮਿਸਟਰ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਨਾਟਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਖੋਡਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਰੀਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰਾ ਡਰਾਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਾਧਾ ਇਹ ਕਿ ਨੀਲੀ ਪਗੜੀਧਾਰ ਬਾਦਲ ਡੋਰਗੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲ ਤਕ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਇਹ ਡੋਰਗੇ ਲੋੜ ਸਮਝਦੇ ਵੀ ਕਿਉਂ? ਲੋਕਾਂ ਦੇ 13 ਪੁੱਤ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਜਾਂ ਢਾਈ ਲੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ? ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਲੋਂ ਜਿਥੇ ਲੱਭੂ ਵੰਡ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਥੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਤੜਪ ਉੱਠਿਆ।

9) ਜੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਉਂਦੀ। ਜਦ ਖ਼ੁਨੀ ਕਾਡ਼ ਹੋਇਆ ਹੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਭੁਗਤ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿੱਚ ਨੱਥ ਕੱਠ ਪਾਵੇ? ਜੇ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਨਰਕਧਾਰੀ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਥੇ ਸਮਾਗਮ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਖ਼ੁਨੀ ਸਾਕੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਹਲੂਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਕੌਮੀ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਭ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਗਈ।

ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਜਾਗਿਆ, ਸਿੱਖੀ ਸਪਿਰਿਟ ਜਾਗੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸਭ ਸਿੱਖ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਥਾਂ ਥਾਂ ਸਮਾਗਮ ਹੋਏ, ਇਕੱਠ ਹੋਏ, ਦੀਵਾਨ ਲਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਨਿਖੇਧੀ ਦੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਅੰਦਰ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚ ਗਈ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਕਿਤਨੀ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਸ ਖ਼ੁਨੀ ਕਾਡ਼ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਅਖਬਾਰ

ਜਾਂ ਟੀਵੀ ਰੇਡੀਓ ਨੇ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦੇ ਰਹੇ।

10) ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਟੀ ਵੀ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ ਉਸ ਖ਼ੁਨੀ ਕਾਂਡ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਰੰਗਤ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਤੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪਕੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੀ ਤਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸੂਝਵਾਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਖ਼ਾਤਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵੇਚ ਕੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਰਕਧਾਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਥਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ-ਪਕੜ ਕੇ, ਤਸੀਹੇ ਦੇਕੇ, ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾ ਕੇ, ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਪਾ-ਪਾ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਖੱਜਲ ਖ਼ੁਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਦੌਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। 26 ਸਤੰਬਰ 1978 ਨੂੰ ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੰਘਾਂ ਉਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹਾ ਕੇ 9 ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ, ਪਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਲਟਾ ਪਕੜਿਆ ਜਾ ਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 5 ਨਵੰਬਰ 1978 ਨੂੰ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਹੱਤਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ। ਹਿੰਦੂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਅਥਰੂ ਗੈਸ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ, ਸ. ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤਿੰਨ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਦਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਤੇ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜਦ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕਾਇਮ ਹੋਏ, ਮੁਗ਼ਲ ਤੇ ਐਂਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੇਲੇ, ਕਦੀ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਖ਼ਲਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਰਫਿਊ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਰਨਾਲਾ ਉਦੋਂ ਉਸ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸੀ।

11) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਹ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਖ਼ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਖਿੱਪ੍ਹਵਾਦੀ ਟਿੱਡੀ-ਦਲ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਬੁੱਕਲ ਦੇ ਸੱਪ ਬਣ ਕੇ ਡੱਸਣ ਵਾਲੇ ਡੋਗਰੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭਾਂ ਬਦਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੇਚ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਣਖ, ਗ਼ੈਰਤ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਠੰਢਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹੋ ਮਤਲਬ ਪ੍ਰਸਤ ਹੀ ਹਨ।

12) ਜਦ ਆਗੂ ਹੀ ਬੇ-ਈਮਾਨ ਬਣ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੀ ਕਰੇ? ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਧੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਹ ਠੰਢਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਗ਼ਦਾਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ।

ਇਹਨਾਂ ਕੌਮ ਘਾਤਕਾਂ, ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸਾਂ ਕਰਕੇ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਝੂਠ ਦੇ ਅਡੰਬਰ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਮੰਗਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਾਈਆਂ। ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇਵੇਗਾ? ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਖਰਚ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਠੱਤਰ ਦੇ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕੇ ਸਮੇਂ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਸਾਰੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬੇ-ਈਮਾਨ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

13) ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰੜਕਦਾ ਕੰਡਾ ਕੱਢਣ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕੇ ਦੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਆਸ ਕੌਣ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿਰ ਫਿਰਿਆ ਮਹਾਂ ਮੂਰਖ ਆਗੂ ਆਸ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ

ਦਰਜੇ ਦਾ ਮਹਾਂ ਗਦਾਰ ਲੀਡਰ।

14) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਜਦ ਵੀ ਮਾਰ ਖਾਧੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਗਦਾਰੀ ਕਾਰਨ। ਹੈਰਾਨਗੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਡੋਗਰਿਆਂ ਉਦੋਂ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਰੋੜੀਆਂ ਸਨ, ਅੱਜ ਫੇਰ ਉਹੀ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਦੀ, ਆਪਣੇ ਗਦਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਦਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਸ ਦਾ ਉਹੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਫੇਰ ਉਹੀ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਦੋਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਟੌਹੜਾ ਹੀ ਹੈ।

15) ਵਰਤਮਾਨ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਟ ਕਰਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਅੱਜ ਫੇਰ ਉਹੀ ਬਾਦਲ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਕਸਲਵਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਧਨਾਢ ਬਾਦਲ ਹੀ ਸੀ। ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੱਸ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਘਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਬਾਦਲ ਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਕੁਟਾਪੇ ਚਾੜ੍ਹਕੇ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਬੱਧੀ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਵੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੀ ਪਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਨੱਕਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

16) ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਵੀ ਬਾਦਲ ਹੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਉਦੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਕਲੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮੁਦਾਖਲਤ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਰਕਧਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਪਮਾਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਖੂਨੀ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹੋ ਬਾਦਲ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਲਈ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਖਾਤਰ, ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਿਤਾੜ ਕੇ, ਸਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਨੱਕ ਰਗੜਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਉਹੀ ਕੌਮ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੈਸ਼ਨੂ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਤਲ ਸ਼ੇਖ ਅਹਿਮਦ ਸਰਹੰਦੀ ਦੇ

ਮਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਜਦਾ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਨੀਚਤਾਈ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਹੱਦ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਇਤਨੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਈ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਨੇ। ਇਸ ਨੇ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਦੁਰਗਿਆਣੇ ਮੰਦਰ ਲੈਕੇ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਾਗ਼ੀ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜ ਤਨਖਾਹੀਆਂ ਬਾਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ। ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਾਤਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਣਨਾ ਪਵੇ। ਇਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲਕੀਰ ਹੈ। ਮਤ ਕੋਈ ਸਮਝੋ ਕਿ ਜੁਝਾਰੂ ਚੁਪ ਹੋਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਤ ਦਿਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀਆਂ ਡਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਬਾਦਲ, ਬਰਨਾਲਾ, ਟੋਹੜਾ ਅਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਚੰਡਾਲ ਚੌਕੜੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੌਂਗੋਵਾਲੀਏ ਸੰਤ ਦੇ ਯਾਰ ਸਨ। ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਕੇ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪਧਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਆਰ.ਕੇ.ਪਵਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ 'ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। 'ਟੋਹੜਾ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸਹੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਫੌਜ ਆਈ, ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਲੋਥਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ, ਬੇ-ਗ਼ੈਰਤ ਅਤੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰਕੇ, ਆਪ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਥਾਂ ਲਿਤਾੜ ਕੇ, ਉਸੇ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਟੋਹੜਾ ਮਸੀਦ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫੌਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ। ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਦ ਇਹ ਹੱਥ ਖੜੇ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਫੌਜੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਫੌਜੀ ਆਪਣੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਟੋਹੜਾ ਇਧਰ ਹੈ ਸਾਹਿਬ'। ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ

ਕਾਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸ਼ਰਨ ਲਈ।

ਟੈਂਕੜੇ ਨੇ ਜਿਸ ਨੀਚਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਕਾਇਰਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਰੋਹਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਿੱਖ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲੰਕਤ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਜੇਹੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਤੇ ਘਿਨਾਉਣੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹ ਪੱਕਾ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਟ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਮਰੇਡ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਰਾਹੀਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹੱਥਠੱਕਾ ਬਣਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਅੰਤ ਸਿਹੂ ਨਾਲ ਵੀ ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਐਲਾਨ ਨਾਮੇਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਜਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਟੈਂਕੜੇ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿਹੂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਫਰਵਰੀ 1998 ਵਿੱਚ ਟੈਂਕੜੇ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇਂ ਨੂੰ ਲਤਾੜਕੇ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮੰਗੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰੋਪਾ ਵੀ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਫ਼ੈਦ ਝੂਟ ਬੋਲਕੇ ਮੁਕਰ ਵੀ ਗਿਆ। ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੌਮ ਘਾਤਕ ਅਤੇ ਗ਼ਦਾਰ ਨੂੰ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ. ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਮੱਕਾਰ ਟੈਂਕੜਾ ਉਸ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਚੱਟਣ ਲਈ ਦੁਰਗਿਆਨੇ ਮੰਦਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਤਾੜ ਕੇ ਉਥੇ ਜਾਕੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਟੱਲ ਖੜਕਾਏ, ਆਰਤੀਆਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਖੇਖਣ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਏ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੌਲੀਚੱਟ, ਮੋਕਾਪ੍ਰਸਤ, ਸੁਆਰਥੀ ਅਤੇ ਦਗ਼ਾਬਾਜ਼ ਲੀਡਰ ਹੋਣ, ਉਸ ਕੌਮ ਨੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ?

ਜੇ ਟੈਂਕੜੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹਨੂੰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਫ਼ੌਜ ਲੱਭਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਲੱਭਕੇ ਇਹਨਾਂ ਜੁਤੀਚੱਟਾਂ ਨੂੰ ਰੈਸਟ-ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਇਰ ਡੋਗਰਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਲੰਕਿਤ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਗ਼ੀਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਲੀ ਖ਼ਾਸੀਅਤ ਹੈ?

ਬਰਨਾਲਾ ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛਡ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਕੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਂਗ ਇਸ ਗ਼ਦਾਰ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਤੇ ਫ਼ੌਜਾਂ ਜਾ ਚਾੜ੍ਹੀਆਂ, ਇਸ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਹੀ ਘਾਣ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਗੋਡੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪੂਹ-ਪੂਹ ਕੇ, ਤੜਪਾ-ਤੜਪਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪਾਈ। ਇਸ ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਪੁੱਤਰ

ਗਗਨਦੀਪ ਨੇ ਆਪ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ। ਨਕੋਦਰ ਕਾਂਡ ਕਿਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲਾ ਹੈ? ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਉਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਸੀ। ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚ ਕੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਘਾਟ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਸਤਲੁਜ-ਯਮੁਨਾ ਨਹਿਰ ਖੁਦਵਾਉਣ ਇਵਜ਼ਾਨੇ ਬਦਲੇ ਤਾਮਿਨਾਡੂ ਦੀ ਗਵਰਨਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਰਨਾਲਾ ਅੱਜ ਫਿਰ ਮੂੰਹ-ਪੈਂਤਾ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰ ਖੁਦਵਾਉਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਦਲੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਖੁਦਵਾਉਣ ਬਦਲੇ ਇਤਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਬਰਨਾਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਜਿਹੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬੇ-ਸ਼ਰਮਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਜ਼ਕਰੀਏ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਹੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਬਾਦਲ ਤੇ ਬਰਨਾਲੇ ਨੂੰ ਦੁਖ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭੋਗ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਪਰੰਤੂ ਕੌਮ ਖ਼ਾਤਰ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਰਹੇ ਜਾਨ-ਵਾਰੂ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਕਾਮਰੇਡ ਟੌਹੜੇ ਨੇ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਹੂ ਦੀ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਦੁਖ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਟੌਹੜਾ ਕੌਮ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੰਘ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਵੀ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਕਿਸ ਕਰਨੀ ਸੀ ਸਹਾਇਤਾ?

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਬੇੜੀਆਂ ਰੋੜੀਆਂ ਨੇ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਢੁਹਾਇਆ, ਡੇਢ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਠੀ ਕਰਾਈ, ਉਹੀ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰੇ ਡੋਗਰੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬੇੜੀ ਦੇ ਮਲਾਹ ਬਣੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟੌਹੜੇ ਮਸ਼ੀਦ ਦੇ ਹੱਥ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਵਾਂਗ ਗੁਰੂ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵੀ ਮੁੜ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਾਲੀ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੀ। ਹਾਲਾਤ ਅੱਠਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਬਣਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਵੇਖੀਏ, 1997 ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਚੰਨੂ ਚਾੜ੍ਹਦਾ ਹੈ?

ਬਾਦਲ ਹੱਥੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਅਰੰਭਿਆ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਕਸਲਵਾੜੀਆਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਮਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ 13 ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਹੁਣ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਾ-ਪਰਵਰ ਬਾਦਲ ਹੁਣ ਪੂਰਾ ਜਨ ਸੰਘੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.ਫ਼ਹਿਸ਼ੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਹਿਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਵਾੜ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਨਾਉਣ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਹਿਸ਼ੀ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਤਰੀ ਦੇ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਜਾਂ ਕੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਆਪ ਵੀ ਜਨ ਸੰਘੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਆਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਕਾਇਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਭ-ਕਾਮਨਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਭੇਜਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਕਸਬਿਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਰਾਊਂਡ ਖ਼ਾਕੀ ਨਿਕਰਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ.ਦੀਆਂ ਨਾਜ਼ੀ ਸ਼ਾਖ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਵਰਜਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਅਚਨਚੇਤ ਹਮਲੇ ਕਰਕੇ ਰਾਡਾਂ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਾਜ਼ੀ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਉਸ ਕੌਮ ਲਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡੋਗਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ ਗਏ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਨ ਸੰਘੀ ਬਲਰਾਜ ਦਾਸ ਟੰਡਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਜਨ ਸੰਘੀ ਹ, ਜਿਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਨੂੰ 'ਦੇਰ ਨਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸਹੀ ਕਦਮ' ਆਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਜਨ ਸੰਘੀ ਹੀ ਬਾਦਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਜ਼ਰ ਸ਼ਕਲ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਮੁੜ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਰਕਧਾਰੀ ਤੇ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ ਮੁੜ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਵਜ਼ਾਰਤ ਤਦ ਤਕ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤੋੜਨ-ਮਰੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ

ਦੇ ਹਰ ਸੂਬੇਦਾਰ ਲਈ ਇਹ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਰਿਹਾ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਗਵਰਨਰ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਹਰ ਅੱਗਲਾ ਪਲਾਨ ਲੈਕੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸਾਰਾ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਕੌਮ ਦਾ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਈ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਨਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇਂਦਿਆਂ, ਜਿਹੜੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਡ-ਮੁੱਲੀਆਂ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਵਾਰੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੀ, ਇਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ -

1) ਜਥੇਦਾਰ ਭਾ. ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਖਾਲਸਾ ਫ਼ਾਰਮ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ। ਜਨਮ ਤਰੀਕ 17 ਮਈ, 1936 ਅਤੇ ਜਨਮ ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਸਵੀਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ। ਗਤਕੇ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ। ਹਾਣੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ-ਪੁਰੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਸਨ। ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਬੀਬੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ।

2) ਭਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਖੁਜਾਲਾ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਜਨਮ 1957 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਹਰਭਜਨ ਕੌਰ।

3) ਭਾ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਜੰਡਾਵਾਲੇ, ਤਸੀਲ ਖਾਰੀਆ, ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਗ ਕੌਰ।

4) ਭਾ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਮਹੱਲਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗੜ੍ਹ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ। ਜਨਮ 8 ਮਾਰਚ, 1953, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਤਿਆ ਕੌਰ।

5) ਭਾ. ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਬਰਾਜ, ਜ਼ਿਲਾ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਜਨਮ ਤਰੀਕ 17 ਦਸੰਬਰ, 1935।

6) ਭਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਮਹਿਤਾ ਪਿੰਡ ਨਵਾਂ ਵੈਰੋਨੰਗਲ ਤਸੀਲ ਬਟਾਲਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਉਮਰ 65-70 ਸਾਲ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ।

7) ਭਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਭਗੂਪੁਰ, ਤਸੀਲ ਤੇ ਬਾਣਾ ਪਟੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਜਨਮ 14 ਮਾਰਚ, 1949, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ. ਨਵਾਬ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਪਾਲ ਕੌਰ, ਸੁਪਤਨੀ ਬੀਬੀ

ਹਰਦੇਵ ਕੌਰ

8) ਭਾ.ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਭੱਟੀਆਂ, ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਜਨਮ ਅਪ੍ਰੈਲ 1947, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ.ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ।

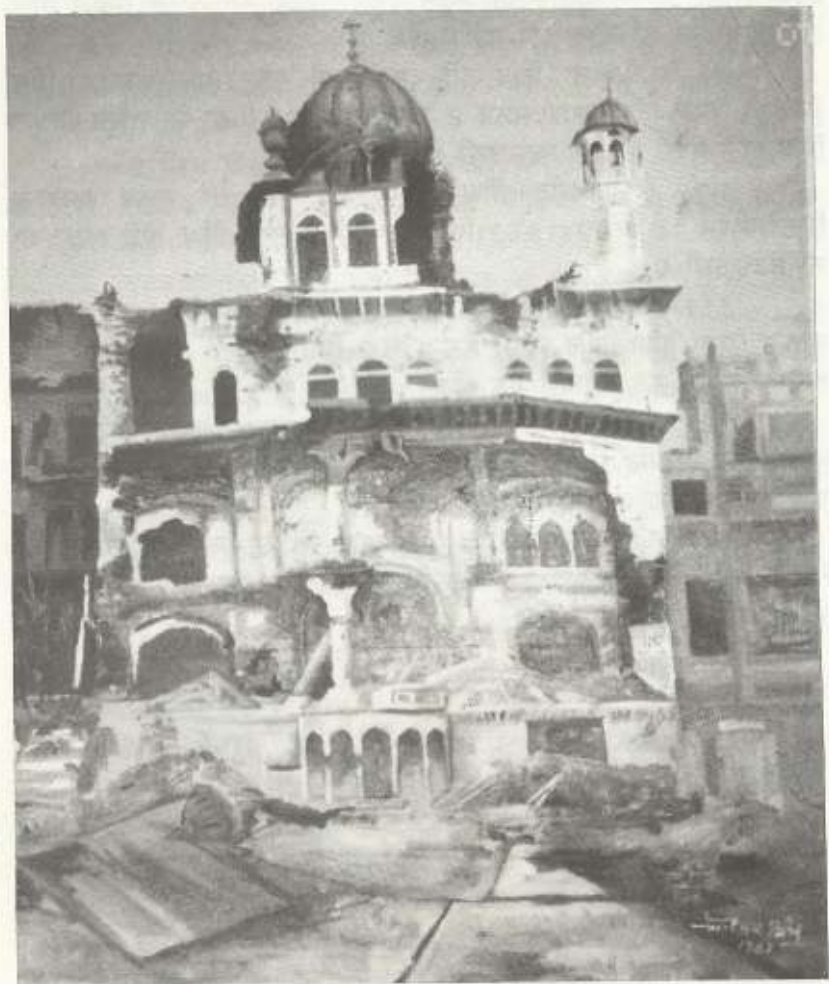
9) ਭਾ.ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਭੰਗਰਨੀ, ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਜਨਮ 2 ਫਰਵਰੀ 1954, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ.ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਮਾਤਾ ਭਾਗੋ।

10) ਭਾ.ਧਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਦਿੱਲੀ, ਜਨਮ 15 ਮਾਰਚ 1953, ਪਿਤਾ ਤਾ ਨਾਂ ਸ.ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਪਾਲ ਕੌਰ।

11) ਭਾ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਕੁਰਾਲਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਜਨਮ ਸੰਨ 1912, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ.ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ੍ਰਦਾਰਨੀ ਧੰਨ ਕੌਰ।

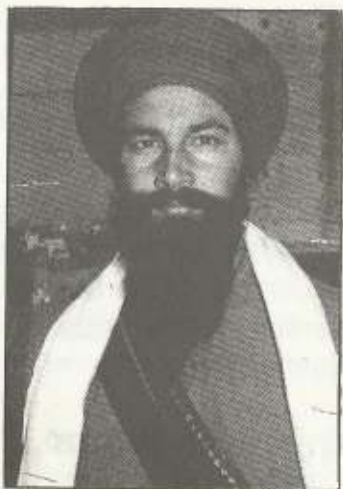
12) ਭਾ.ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਖੁਰਦ, ਜ਼ਿਲਾ ਜਲੰਧਰ, ਜਨਮ 1 ਅਕਤੂਬਰ 1946, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ.ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਨਰੈਣ ਕੌਰ।

13) ਭਾ.ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ- ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਪਿੰਡ ਮੋਦੇ, ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਉਮਰ 32 ਸਾਲ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸ.ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ।

ਅਨਸੂਏ ਬਣਾ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜ ਭੇਜ, ਟੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ੁਕਰਮ ਕਮਾਇਆ । ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਚੁਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਿੰਘ ਸਹੀਦ ਹੋਏ । ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜ਼ੀ ਰੋਹ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ ਖੜੋਤੀ । ਕਈਆਂ ਪਦਮ ਕੁਸ਼ਨ ਵਾਪਸ ਪਰਤਾਏ । ਕਈਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਵੱਜੀ ਬੈਰਕਾ ਛੱਡ, ਸਿੱਧੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉੱਠ ਦੌੜੇ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ । ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੀਤਾ ਪਾਇਆ ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ

ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਖਾਲਸਾ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲੇ

ਸ਼ਹੀਦ ਜਨਰਲ ਸੁਬੋਗ ਸਿੰਘ

ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਦੌਰ-2

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ

"ਅਸੀਂ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਲੜਾਂਗੇ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਸਾਡੀ ਗਰਦਨ ਨਹੀਂ ਝੁਕਾ ਸਕਦੀ।"

(ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਵਾਕੀ ਟਾਕੀ 'ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਚੇਲਾਨੀ ਨੂੰ ਕਹੇ ਆਖਰੀ ਬਚਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਪੂਰੇ ਕਰ ਵਿਖਾਏ।)

ਘਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਜੂਨ ਚੁਰਸੀ ਦਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦੇਣਾ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ੂਨੀ ਕਾਂਡ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਤੜਪਾਊ ਕਸਕ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕ ਤੜਪਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਜਿਸ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਖੇਡੀ ਗਈ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅੱਜ ਤਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜ ਦੇ ਦੰਦ ਖੋਟੇ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤੇ ਨਿਰੋੱਥੇ ਨਾਗਰਿਕ ਖੋਚਿਆ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਇਤਨੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ੀ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਹਕੂਮਤ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਜ਼ਾਲਮ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਚੰਗੇਜ਼ ਖ਼ਾਂ, ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ, ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਹਿਟਲਰ ਆਦਿਕ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਰੱਜ ਕੇ ਤਰਬੱਲੀ ਮਚਾਈ, ਪਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਗਏ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤੇ ਨਿਰੋੱਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵਿੱਚ ਗੁੱਟ ਹੋਈਆਂ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹ ਕੇ ਇਤਨੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਇੰਦਰਾ ਡੈਣ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੀ ਆਇਆ। ਉਹ ਭਿਆਂਕਰ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਿਸੇ ਬਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੁਲਕੀ ਜਾਬਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਬਿਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ, ਜਿਸ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਨੂੰ ਇਸ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਪਵਿਤਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਪਾਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ।

ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਜਾਬਰ ਤੇ ਬਾਬਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਵਲ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਹੀ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਲਮ, ਕਦੀ ਚੰਗੇਜ਼ ਖਾਂ ਬਣਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਣਕੇ। ਕਦੀ ਹਲਾਕੂ ਬਣਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਬਣਕੇ। ਕਦੀ ਤੇਮੂਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਣਕੇ। ਕਦੀ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਇੰਦਰਾ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਜਾਬਰ ਨਾਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਮਲ ਨਹੀਂ। ਅਮਲ ਸਭ ਦਾ ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਜਾਬਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਾਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਜਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਜ਼ਾਲਮ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਪਰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਨੰਗਾ ਨਾਚ ਨੱਚਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਇੱਕ ਵਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਬਰ ਹੈ।

ਇਹ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਇਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਬਗਲਗੀਰ ਹੋਕੇ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਛੁਰਾ ਮਾਰਨਾ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਲੋਸਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਕੱਟਣੀ ਇਸ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੁਰਕਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ, ਪਰ ਕਰਤੂਤਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਦੀਆਂ। ਵਿਖਾਵਾ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਦਾ, ਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜਬਰ ਜ਼ਾਲਮ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ। 'ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ, ਕਹਿਣਾ ਹੋਰ ਤੇ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਹੋਰ' ਇਸ ਦੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਇੱਕ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਅੰਨ੍ਹੀ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ, ਅੰਨ੍ਹਾ ਧਨ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਮਜਹਬੀ ਭਾਅਸਬ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਇੰਦਰਾ ਵਰਗੇ ਹੰਕਾਰੀ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਹੰਕਾਰੀ ਹਾਕਮ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਉਚਤਾਈ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਹੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਜਬਰ ਕਰਨਾ ਅਜਿਹੇ ਹੰਕਾਰੀ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਾਇੰਸੀ ਯੁੱਗ ਅੰਦਰ ਜਿਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿੱਥਾਂ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਅਣਖੀਲੀ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰੜਕਦਾ ਕੰਡਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਥਿੰਕ-ਟੈਂਕ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਆਰਥਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਤਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਕੌਮ

ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਆਪ ਮਰ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਅਤੇ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਘਲੂਘਾਰੇ ਕੋਈ ਇੱਕੜ-ਦੋਕੜ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਈ ਮੇਰੇ ਲੇਖਕ ਵੀਰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਦੇਣ ਦੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਪਲਾਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕੜੀ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਕਰਮ ਵੇਖਣ ਲਈ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਅੱਠਤਰ ਦੀ ਖੂਨੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਕਾਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਉਸੇ ਪਲਾਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕੜੀ ਸਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਇਸ ਆਖਰੀ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਲਈ ਘਾਤ ਲਾਈ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲਾਨ ਸਬੰਧੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਰ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਗਿਆਤ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜਕਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀਘਾੜਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੰਜ ਫ਼ੀਸਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਬਿੱਕ ਟੈਂਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਬਿੱਕ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚੋਟੀ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ. ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਸਲੀ ਨੀਤੀ ਘਾੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਧਰਮ ਚੱਲਣ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਹੜੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਢਾਹੁਣੇ ਹਨ, ਕਦੋਂ ਢਾਹੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਢਾਹੁਣੇ ਹਨ। ਕਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਨਾ ਹੈ? ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਬਣਾਕੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਥੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਕਾਮੇ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਣਾ ਹੈ। ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਲੁੱਟਣੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਵਖਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚਾ ਸਦਾ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਕੁਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮਤ ਕੋਈ ਸਮਝੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ-ਕਾਜ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਹੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ। ਬਾਦਲ ਤਾਂ ਮੁਹਰਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸਭ ਆਰਡਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ

ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਫੌਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੈਂ "ਇੰਡੀਆ ਟੂਡੇ" ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਉਸ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ 30 ਦਸੰਬਰ 1991 ਨੂੰ ਵੀ.ਜੀ.ਵੈਦਿਆ (ਉਦੋਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਤਰੱਕੀ ਪਾ ਕੇ ਬਣੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਆਈ.ਬੀ.) ਵਲੋਂ ਮਿਸਟਰ ਗੋੱਲ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ.ਸੀਜੀਵ ਗੁਪਤਾ ਵਲੋਂ ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਾੜਨਾ ਕਰਕੇ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਕਿ

"ਉਹ (ਜ਼ਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਇਸ ਗੋੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਮਲ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਛਾਲੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।"

"They (District officials) should refrain from even implicitly hinting that they indulge, connive at or approve of anything which is in violation of the law of the land. Their professional compulsion in executive action should not get reflected in their public utterances."

ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਖ਼ੁਨੀ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਉਸ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਏਗਾ। ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘਲੂਘਾਰੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਸਨ। ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਪਾਕ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦੇ ਜਿਸ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਚੌਹਾਂ ਪਾਸਿਓਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਨੀਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਉਲੀਕੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ਕਦੀ ਨਾ, ਭਾਵ ਉਲੀਕੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੱਢੇ-ਟੁੱਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸੌ ਸਾਲ ਤਕ ਉਠਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣਾ।

ਮੇਰੀ ਬੋਲ ਮੁਤਾਬਕ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਖ਼ੁਨੀ ਘਲੂਘਾਰਾ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਕੜੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸੰਨ 1999 ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਖੀ ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤੇ (ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਵਰ੍ਹੇ ਗੀਢ) 'ਤੇ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੁਝਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ, ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਤਾਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਧੜਿਆਂ (ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ) ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਕੜਾ ਯੁੱਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਤਬਾਹੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ

ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀਣੀ ਤੇ ਨਿਵਾਲ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਜਦ ਵਿਸਾਖੀ (1999) ਵਾਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਚ-ਖਚ ਭਰਨਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਉਸ ਪਲਾਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਖੂਨੀ ਦੌਰ ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਬਿੱਕ-ਟੈਂਕ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ (ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ) ਦੀ ਉਸ ਆਖਰੀ ਕੜੀ ਨੂੰ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਆਖਰੀ ਕੜੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਸੂਰੀਆ' ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਹਵਾਰੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਸਤੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਰੀਪੋਰਟ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰੰਸ਼ ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਕਿਉਂ ਕੀਤੇ ਵੇਸਾਹੁ' ਦੇ ਸਫ਼ਾ 93 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੰਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ—

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਉਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਸੰਸਥਾ (Super intelligence organisation) ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਡ ਨਾਂ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ (Third Agency) ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਆਪਣਾ ਦਫ਼ਤਰ ਬੀਕਾਨੇਰ ਹਾਊਸ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਭੂਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਸਮੱਗਲ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਨਾਚਨਾ (Nachna) ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਮੱਗਲਰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠ-ਜੋੜ ਕਰਕੇ ਅਫ਼ਗਾਨੀ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨਾਂ ਤੋਂ ਦਾਰੂ-ਸਿੱਕਾ ਸਮੱਗਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੰਨ 1980-81 ਵਿੱਚ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਸਟਰ ਰਾਬਿੰਦਰ ਉਹਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਯੂ. ਐਨ. ਬੀ. ਰਾਓ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ। ਸੰਨ 1982 ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੰਮ ਐਮ. ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਕਸਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 5-6 ਜੂਨ ਦੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਲੰਗਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਹਮਲੇ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਮਿਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਦੇ ਹਾਕਮ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਮੌਜ ਆਇਆ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ

ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰੋਮਾਨੀਆ ਦੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਚਾਚਸਕੂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਬੜੀ ਜ਼ਾਲਮ ਡਿਕਟੇਟਰ ਸੀ। ਉਸ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਗੁਪਤ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਵੀ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਗੁਪਤ ਪੁਲਸ ਦਾ ਮਾਫੀਆ ਸੀ। ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਰੱਖ ਸਕਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੁਲ੍ਹ ਸੀ।

ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਨਾਥ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਗੁਪਤ ਚੰਦੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਤਜੱਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਐਨ ਰੁਮਾਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀ ਗੁਪਤ ਪੁਲਸ ਦੀਆਂ ਲੀਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ-ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਕਾਇਮ ਕਰਨੇ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਕਰਨੇ ਤੇ ਕਰਾਉਣੇ, ਸਮੱਗਲਿੰਗ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਰਾਉਣੀ, ਡਾਕੇ ਮਾਰਨੇ ਮਰਵਾਉਣੇ ਆਦਿਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਇਸੇ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ।

ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਡਾਕਿਆਂ ਤੇ ਕਤਲਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਯੂਨਿਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦਾ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਸੀ। ਡਾਕੇ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਉਹਨਾਂ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜੀਪਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਤੱਤਪਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਦਾ 'ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ' ਤੇ 'ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ' ਆਦਿਕ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੂ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਜ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸੂਹ ਲਗ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦਾ ਇਸ ਥੱਲੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਲੈਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ। ਇਹ 'ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ' ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਦੇਂਦੀ ਰਹੀ। ਜਦ ਕਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਉਹਨਾਂ ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ, ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦੇ ਕਿ 'ਯਿਹ ਹਮਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈ ਹੈ'।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਰਫਿਊ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ 38 ਬੰਦੇ ਪਕੜ ਕੇ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪਕੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਇੱਕ

ਦਸਤੇ ਨੇ ਉਸ ਥਾਣੇ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੁੱਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਕੇ ਲੈ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੁਟੇਰੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦਸਤੇ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾ ਲਿਆ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਦੀ ਆਪ ਚੁਣੀ ਪੁਲਸ ਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕਰਫ਼ਿਊ ਪਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜਕੇ ਸ਼ੁੱਟ ਦੇਣਾ, ਸਿੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਪਾਸ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪੇ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਦੂਰ ਭਜਾ ਦੇਣਾ ਆਦਿਕ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਰਮਲ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਣ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਟ ਦੇਣ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਜਵਾਨ ਕੋਲ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਚੱਲਦਾ ਸੀ। ਜੰਗਲ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਆਪੇ ਜੱਜ, ਆਪੇ ਜੀਊਰੀ ਅਤੇ ਆਪੇ ਜਲਾਦ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਕਰਫ਼ਿਊ ਦੌਰਾਨ ਜਦ 'ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ' ਦੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਗੁੰਡੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਕਰਦੇ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਾੜਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਛੁਰੇ ਮਾਰਦੇ ਸਨ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਦੇ ਜਵਾਨ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰਵਾਉਣਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਕਸਾ-ਭੜਕਾ ਕੇ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਜਵਾਨ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੰਨ 1981 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਬਾਤਚੀਤ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ -

'ਹਮੇਂ ਯਿਹ ਕਹਿ ਕਰ ਲਾਏ ਥੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਕੋ ਮਾਰ ਰਹਾ ਹੈ। ਯਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ। ਏਕ ਸਕੂਟਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੋਂ ਦੂਸਰਾ ਉਸ ਕੇ ਪੀਛੇ ਬੈਠਾ ਹੈ।'

ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਪਿਛੋਂ ਮੁੱਕਰ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਕੜੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਵਰਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪਚਾਸੀ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਸ ਕੜੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਮਾਨਦਾਨੀ ਰਾਜ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਰਥਕ ਮੰਦਵਾੜੇ ਕਾਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 1985 ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਲੈਣ ਖ਼ਾਤਰ ਇਸ ਕੜੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸਮਝੀ ਗਈ। ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਵੀ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਵੀ। ਸਿੱਖ

ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਰਾਜ 'ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮੁਹਰ ਲਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਮਈ 1985 ਦੇ 'ਸੂਰੀਆ' ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਹੇਠਲੀ ਭੇਦਭਰੀ ਖ਼ਬਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

Mrs. Gandhi had decided that she was to take on a new role in her life the role of the protector of Hindus. She had planned that there was a conflict between the Hindus and Sikhs, in which the grand strategy was that the Hindus shall be first left unprotected, let them be killed for a while, let them become angry that they will seek revenge. The Hindus and Sikhs will then go at each other's throat. And then I will tell the Hindus, look, I can only protect you.'

"ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਖੇਡ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਰੱਖਿਅਕ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਉਲੀਕੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਆਸਰਾ ਛੱਡਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਠੇ। ਜਦ ਬਦਲੇ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕ ਉਠੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੱਢਣ ਲਗ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗੀ, ਵੇਖੋ, ਮੈਂ ਹੀ ਕੇਵਲ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ"

ਉਪਰਲੇ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਕੜੀ ਦੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਵਿਉਂਤ-ਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੁਰਪੁਰਖ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜੁੜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨਾ। ਦੂਜਾ ਕਦਮ, ਇਤਨੇ ਕਤਲੇਆਮ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਹ-ਸਤ ਥਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਏ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਸ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭੜਕ ਕੇ ਬਦਲੇ ਵਜੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਬਹਾਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਇੰਜ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਚੱਪਾ-ਚੱਪਾ ਫੌਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਉਦੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਮੌਕਾ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਿਆਰ ਪਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਸਮੇਂ ਵਰਤਿਆ।

ਤੀਜਾ ਕਦਮ ਸੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੰਗ ਛੇੜ ਕੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨੀ ਜੰਗ ਬਣਾਕੇ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਫ਼ੌਜ ਕੋਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਸਣੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਦਲੀਆਂ ਮਲੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣਾ। ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਿਰਕੂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਪ੍ਰੇਰੀ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਘਿਰਣਾ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਉਚੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਾਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋਈ ਫ਼ੌਜ ਵੀ ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਇੱਕਠੀ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ 2-6 ਨਵੰਬਰ 1984 ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਭਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਦੇਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੰਘ ਵਾਲਾ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚੀ ਗਈ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 1965 ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਰਣਭੂਮੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤੇ ਪੱਕੀ ਸਕੀਮ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਜਨਰਲ ਹਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਚਾਲ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਇਹ ਭਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਰਤਿਆ।

ਘਲੂਘਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬਾ ਸੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਝ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ-ਘੋਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ -

1) ਸਿੱਖ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਮਗਲ ਕੀਤੇ ਐਲ.ਐਮ.ਜੀ. ਵਰਗੇ ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰੱਖੇ ਸਨ।

2) ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਭਾ.ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਉਹਨਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਛੁਪ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

3) ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 40 ਕੁ ਸੀ। ਆਓ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਨਿਰਨਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਸਚਾਈ ਹੈ?

1) ਓ.ਹਮਲੇ ਤੋਂ 18 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਰੜਾ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਵਾਨ 24 ਘੰਟੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਕੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਲੰਗਰ ਦੀ ਰਸਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੰਗੀਨਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਚਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੁਪਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਕਰੜੇ ਪਹਿਰੇ ਦੌਰਾਨ ਹਥਿਆਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ?

ਅ) 15 ਦਸੰਬਰ 1983 ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਰੜੇ ਪੁਲਸ ਪਹਿਰੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਗਏ ਸਨ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘੇਰਾ ਤਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਤਨੇ ਸਖਤ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਅੰਦਰ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਗਏ?

ੲ) 8 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਕਿਲਾ-ਬੰਦੀ ਫਰਵਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹੀ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫ਼ੋਰਸਾਂ ਦੇ ਇਤਨੇ ਕਰੜੇ ਪੁਲਸ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਤਨੀ ਸਖਤ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਤਨੇ ਹਥਿਆਰ ਅੰਦਰ ਕਿਵੇਂ ਗਏ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਗਏ?

ਸ) ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਹਥਿਆਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੋਡਾਇੰਦਾਰ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਖੋਡੀ ਸੀ। ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਐਮ.ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਅਸਲੇ ਦੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲੇ ਦੇ ਦੋ ਟਰੱਕ ਬਾਰਡਰ ਟੱਪ ਕੇ ਜਦ ਬਟਾਲੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੇ ਰੋਕ ਲਏ ਸਨ। ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਨੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਭਿੰਡਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਨਾਲ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪਲਾਨ ਅਧੀਨ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਹੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦਲੀਲ ਖ਼ਾਤਰ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈਏ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ 38 ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਕਿਉਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗਦੇ ਰਹੇ? ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਜਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ? ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 15-50 ਸਾਲ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਹੀ ਇਹ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੇ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਕਾਇਮ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਫੂਟ ਅਤੇ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਤੇ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਤੇ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਬਦਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਠੱਕੇ ਬਣਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਨਾ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਪਚਾਸੀ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਇੰਦਰਾ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਥਰਡ ਦੇਜੰਸੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਹੀ ਲਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਇਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀਆਂ ਦੀ ਸੰਦੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੌਗੋਵਾਲੀਆ ਸੰਤ, ਟੈਂਗੜਾ, ਬਾਦਲ ਆਦਿਕ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਇਹ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਤਾਂ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮਿੰਟ ਮਿੰਟ ਦੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਵਰਤਿਆ। ਜਦ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੀ ਇਸ ਖੋਜ ਭਰੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਗੇ।

2) ਕੀ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਔਤਵਾਦੀ ਸਨ?

ਉ. ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮੈਂ ਇਥੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਸੰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। 29 ਅਪ੍ਰੈਲ 1984 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ

ਰਾਜੀਵ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 'ਕੀ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਨ?' ਤਾਂ ਉਸ ਉਤਰ
 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਜਾਚ ਲਵੋ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ
 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਿਆ। 'ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਉਹ (ਸੰਤ ਜੀ)
 ਇੱਕ ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਹਨ?' ਇਸ ਤੇ ਉਤਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਉਹ
 ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਝੁਕਾਅ ਪ੍ਰਗਟ
 ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅ. ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2 ਜੂਨ ਤਕ ਦੇ
 ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਜੀ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇਤਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ
 ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਏ? ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲਟਰੀ
 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਡਵੀਯਨਾਂ ਫ਼ੌਜ ਸਣੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨਾਲ
 ਵਰਤਣੀ ਪਈ। ਚਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਪਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿੰਟ-ਮਿੰਟ ਦੀ ਖ਼ਬਰ
 ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਫੇਰ ਇੱਕ ਦਮ ਸੰਤ ਜੀ ਇਤਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਏ?
 ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਇਤਨੀਆਂ ਖ਼ੁਫ਼ੂ ਸਨ ਜਾਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਤੇ ਪੁਲਿਸ
 ਇਤਨੀ ਨਿਕੰਮੀ ਸੀ?

ੲ) ਜਿਹੜੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 33 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ
 ਸ਼ਰੇਆਮ ਉੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਦੀ ਸਨਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਸੰਤ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ
 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਏ?

ਸ) ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ ਇਹਨਾਂ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਸੰਤ ਜੀ ਐਡੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ
 ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ
 ਲਾਈਸੈਂਸ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਸਨ? ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਤਨੀ ਖ਼ੁਫ਼ੂ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ
 ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਇਤਨੀ ਖ਼ੁਫ਼ੂ ਹੈ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਦੀ ਉਹਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ
 ਸੀ?

ਹ) ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਸਣੇ ਜਥੇ ਦੇ, ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਤਕ ਲਾਈਸੈਂਸੀ ਬੰਦੂਕਾਂ ਨਾਲ
 ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਫਿਰਨ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੇਮ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਉੱਚ
 ਆਚਰਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਇਜ਼ਤ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ
 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਏ? ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ
 ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਝੂਠ ਦਾ
 ਪਲੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕਸਵਟੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ
 ਉਤਰਦੀ, ਜੋ ਸਚਾਈ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਬਹਾਨਾ
 ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3) ਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਾ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?

ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦਾ ਤੀਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਰਬਾਰ
 ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ

ਦੀਆਂ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਅੰਦਰ ਛੁਪ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਮੈਂ ਡਾ. ਕੇ. ਟੀ. ਲਾਲਵਾਨੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਆਰ. ਆਇੰਗਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਸਬੰਧੀ ਨਿਰਪੱਖ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਜੋ ਰੀਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਟੁਕ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਰੀਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਪੀ. ਐਸ. ਭਿੰਡਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਾਫ਼ ਸਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ -

"Akalis have always maintained that they are not shielding any criminals in Gurdwara. This now seems to be substantiated by the recent statement from the Inspector General of Police P.S. Bhinder saying that there is no clear proof with the government that the men wanted by the Police were hiding in Gurdwaras including the Golden Temple Complex."

"ਅਕਾਲੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਕਦੀ ਪਨਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀ. ਐਸ. ਭਿੰਡਰ, ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਦਿੱਤੇ ਉਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਮੇਤ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ, ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਮੁਜਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਓ, ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਇਸ ਕਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਸਚਾਈ ਹੈ।

ਓ. ਪੰਜਾਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰਾਖਾ ਤਾਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਕਤਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੈਂਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਸਿਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਮੜ੍ਹਨਾ ਨਿਆਏਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ। ਸੈਂਤ ਜੀ ਨਾ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ। ਰਾਜੀਵ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਕਥਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਤ ਜੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਥਾਕੀ ਰਹੀ ਗੱਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਕਰਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ, ਫੇਰ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਏ?

ਜੇ ਦਲੀਲ ਖ਼ਾਤਰ ਇਹ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈਏ ਕਿ ਉਹ ਇਤਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਨ, ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਵੀ

ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਮੁਜਰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਕਿਉਂ ਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ? ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ? ਪੁਲਸ ਥਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਜਰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਪਰਚਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਾਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਰਾਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਅਸਮਰਥ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣ 'ਤੇ 25 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚੌਕ ਮਹਿਤਾ ਵਿਖੇ ਡੇਢ ਭੈਂ ਦੇ ਲੱਖ ਦੇ ਇੱਕਠ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਾ 302 ਤੇ ਦਫ਼ਾ 307 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਲੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਰਾਰ ਦੇਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਡਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਫ਼ਾ 302 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ? ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਜੁ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਜੇ ਸੰਤ ਜੀ ਇਤਨੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਵਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ? ਉਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ ਵੀ ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਫ਼ੈਦ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰੋਂ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਉਸ ਵਾਰੀ ਇੰਜ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਨਾ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦਾ ਮੁੱਖੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਜਦ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਸਮਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲ ਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਜੁ ਲੱਭਣਾ ਸੀ।

ਅ. ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ? ਕੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਥਿਤ ਚਾਲੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਰਸਦ-ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮੰਤਵ

ਕਥਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸ਼ਕ ਸੀ ਕਿ ਕਥਿਤ 40 ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕਤਲ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ, ਪਰ ਨਾਂ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਸੈਂਟਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ। ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਲ ਤੇ ਪਾਨੀਪਤ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾੜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਤੀਹ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਾਹ-ਗੁਜ਼ਰ ਸਿੱਖ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਕਦੀਆਂ ਦੇ ਦਾੜੀ ਕੇਸ ਮੂੰਹ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁੱਲ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਤਨੇ ਕੁਝ ਨਾਲ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ? ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪੁਲਸ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ।

ਕੀ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਮਸ਼ਕੂਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਗਏ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ? ਜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰੋਪੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਮਸ਼ਕੂਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਿਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਸ਼ਕੂਕ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਢਹਿਢੇਰੀ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਹੈ? ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ? ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯਤੀਮ ਬਣਾਣਾ ਹੈ? ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਤੋਸ਼ਾਖਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਹੈ? ਅਤੇ ਮਸ਼ਕੂਕ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਜਯੰਤ ਟੈਂਕ ਦੇ ਜਹਿਰੀਲੇ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰਨਾ ਹੈ? ਇਤਨੇ ਜੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ?

ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ-ਮਾਰਦੇ ਆਪ ਮਰ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਦਾਦ ਦੇਂਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਜੋ ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ

ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਕੀ ਕਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮੁਦਗਰਜੀ ਦੇ ਖੋਪੇ ਲੱਥਣਗੇ?

ੲ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਥਿਤ 40 ਅੱਤਵਾਦੀ ਤਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਅੰਦਰ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਫੇਰ ਬਾਕੀ ਦੇ 38 ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁਚੱੜ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਿਉਂ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦੇਣ ਦੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ? ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬਾ ਸੀ।

ੳ. ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੇ ਜਵਾਨ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮਿਲਟਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ? ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਕਿਤਨੀ ਫੌਜ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਲਈ ਭੇਜੀ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 'ਕਰ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ' ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸੱਤ ਲੱਖ ਰੱਮ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ, ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਸਕੀ ਦੇ ਔਪੀਏ, ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਬਰਾਂਡੀ ਦੇ ਔਪੀਏ, ਇੱਕ ਲੱਖ ਸੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਬੀਅਰ ਦੀਆਂ 'ਆਬਕਾਰੀ ਕਰ' ਮੁਕਤ ਬੋਤਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ 'ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ' ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਵਾਸਤੇ ਹੈ।

ੴ. ਹਮਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਗੁਪਤ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿੰਟ-ਮਿੰਟ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਉਹ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਥਰਡ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਹਥਿਆਰ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਕੀ ਛੇ ਡਵੀਯਨਾਂ ਫੌਜ ਦੀਆਂ, ਦੋ ਜਨਰਲ, 24 ਟੈਂਕ ਸਣੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ, ਛੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ, ਬੰਕਤਰ-ਬੰਦ ਗੱਡੀਆਂ, 40 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਲਈ? ਹੋਰ ਵੇਖੋ, ਬੁਚੱੜ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਟੈਂਕ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੜਾਕੂ ਵਿਜਯੰਤ ਟੈਂਕ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੀ 105 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਤੋਪ ਰਾਹੀਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ 'ਹਾਈ ਐਕਸਪਲੋਸਿਵ ਸਕੂਐਸ ਹੋਡ' ਵਾਲੇ ਜਹਿਰੀਲੇ ਗੋਲੇ ਵਰ੍ਹਾਏ ਗਏ। ਜਨਰਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਢੱਠੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 80 ਅਜਿਹੇ ਘਾਤਕ ਗੋਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।

ਕ. ਫਿਰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦਿਨ ਵੀ ਉਹ ਚੁਣਿਆ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਖਚਾ-ਖਚ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਾਧਾ ਇਹ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਮੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨੀ ਸੀ? ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੋਖਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਿੱਪ੍ਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖ. ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਚਕਰੋਤਾ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਕੇ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰੜਕਦਾ ਕੰਡਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬੰਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਿੱਖੀ ਉਪਰ ਉਹ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੀ ਬਰਡ ਏਜੰਸੀ ਹੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘ। ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦਾ ਫ਼ਰੋਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਸੀ।

ਗ. ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀ ਬਸ ਸਰਵਿਸ, ਸਾਰੀਆਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਉਡਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਦੌੜਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਬਚ ਨਾ ਜਾਏ। ਡਾਕ-ਤਾਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ। ਬੁੱਚੜ ਫੌਜ ਦੀਆਂ 105 ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਦੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਭਾਰੇ ਗੋਲਿਆਂ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨਗੰਨਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੀਲਾਂ ਤਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ

ਖੜਕ-ਖੜਕ ਕੇ ਟੁਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਮਨੁ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰੋਡੀਓ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਹਿ ਗਏ ਪੱਤਰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਚੇਲਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਝੂਠ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਨਿਆ ਸੀ।

ਕੀ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ 40 ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਘਾਤ ਕਰਨ ਲਈ? ਕੌਣ ਮੰਨੇਗਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਝੂਠ ਨੂੰ। ਕੋਈ ਸਿਰਫ਼ਿਰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਕੌਲੀਚੱਟ ਲੀਡਰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਰ-ਵੇਚੂ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਲੇਖਕ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਅਣਖ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪਲਾਨ ਸੀ।

੫. ਮਨੁਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁਝਾ ਜਾਲ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਤਕਰੀਬਨ 800 ਗਜ਼ ਦੂਰ ਤਕ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਮਾਉਣ ਦਿੱਤੇ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. (ਨੀਲੀ ਪਗੜੀਧਾਰ) ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਉਥੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁਝਾ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬਾ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਾ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਣ ਲਈ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੜਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾ ਦੇਣ ਦਾ। ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਸੌ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਿੱਖ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਾਰੇ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੜਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ।

੬. ਪਕੜਨਾ ਤਾਂ ਸੀ ਚਾਲੀ ਕਥਿਤ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂ ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੰਨਿਆ ਗਿਆ? ਨਿਰਦੋਸ਼ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹ-ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੰਨਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 15 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਬਚ ਕੇ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕੇ। ਕੈਦੀ ਬਣਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੰਨਣ ਦੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ? ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨੀ ਸੀ।

੭. ਸਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਲੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਤਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਸਨ। ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਇਹ ਹਿਦਾਇਤ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸਾਹਮਣੇ

ਆਵੇ ਜਾਂ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸਾਰ ਫ਼ੌਰਨ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਵੇ। ਔਤਵਾਦੀ ਤਾਂ ਚਾਲੀ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਸਰਕੁਲਰ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਹੋ ਜੇਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਉਪਰ ਵਾਰ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ? ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਤਵੇ ਤਾਂ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿੱਤੇ। ਹੇਠਲੇ ਸਰਕੁਲਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -

1) "Shoot at sight anyone on the streets and at once fire at the mob."
(India Today 30-6-84)

2) "A recent circular issued to the units by way of baat cheet describes all Amritdharis as dangerous people, pledged to commit murder, arson and acts of terrorism, photocopies of this circular have found their way out of the army."

(Indian Express 18 9 84)

ਛ. ਕਥਿਤ ਔਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੀ ਖੇਡ ਤਾਂ 6 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾ. ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਲੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਕੇ ਲੱਛੂ-ਮਿਠਾਈਆਂ, ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਉਸ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਬੁਚੱੜ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਸਾਰੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਉਹਨਾਂ 40 ਕਥਿਤ ਔਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਕੌਮ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾ ਬੰਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ ਆਏ ਹਨ।

ਜ. 350 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ-ਤੇਗਾਂ, ਖੰਡੇ, ਢਾਲਾਂ, ਆਦਿਕ ਦੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕੇ ਸਾੜਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਫ਼ਰੇਬੀ ਤੇ ਪੈਖੇਬਾਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ

ਨਾਲ ਚਾਲੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਸੀ? ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚਾਲੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕਿਹੜਾ ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਮੌਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਟੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਗੋਲੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਗਈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪਰਕਰਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗ ਗਏ ਸਨ। ਲਾਲ ਸੂਹੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਤਨੇ ਢੇਰ ਲਗ ਗਏ ਸਨ ਕਿ 20 ਜੂਨ ਤਕ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਨੌਕ 'ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਾਂਭੀਆਂ ਜਾ ਸਕੀਆਂ। ਜ਼ੁਲਮ ਤੇ ਕਹਿਰ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅਜਿਹੀ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਕਿ ਰਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ।

ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾਈ ਗਈ। 32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਰਕਮ, ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵਾਲਾ ਪਿਸਤੌਲ, ਮ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਵੱਡਮੁੱਲੀਆਂ ਸੁਗਾਤਾਂ, 40 ਕਿਲੋ ਸੋਨਾ (ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਗੁਰਬਚਨੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਤੋਲਣ ਲਈ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਵਾਹਰਾਤ ਆਦਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੀਮਤੀ ਸੁਗਾਤਾਂ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਭੁੱਖੜ ਫੌਜੀਆਂ ਲੰਗਰ ਦੇ ਅਮਿਟਵੇਂ ਘਿਉ, ਆਟੇ, ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਵੀ ਲੁੱਟਕੇ ਖਾਲੀ ਕਰ ਵਿਖਾਏ।

ਜਿਹੜੇ ਫੌਜੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਤੇ ਟੋਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਹੋਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖਾਸ ਖਾਸ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੋਰੇ ਭਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਫੂਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਕੌਮ ਵੇਚੂ ਲੀਡਰਾਂ ਅੱਜ ਤਕ ਉਸ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਉਘ-ਸੁਘ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਲੈਣ ਵੀ ਕਿਉਂ? ਇਹ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਹੋਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਇਹਨਾਂ ਭਾਣੇ ਕੌਮ ਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਤਬਾਹ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। 2500 ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਬੀੜਾਂ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਦਸਤਿ ਮੁਬਾਰਕ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਆਦਿਕ ਫੂਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ, ਰੈਕ, ਆਦਿਕ ਫ਼ਰਨੀਚਰ ਸਾੜਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਭ ਰੁਮਾਲੇ ਫੂਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅੱਜ ਉਹਨਾਂ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ

ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦ ਹੋਸ਼ ਆਏਗੀ?

ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹੀ ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਫੇਰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਤੜਪਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਘੋਨਸੇਨ ਜਨਰਲ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ 100 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਕਰਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਵਾਇਆ। ਇਸ ਨਿਰਦਈ ਤੇ ਬੇ-ਸ਼ਰਮ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਤਾਂ ਜਨੇਵਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਿਹੱਥੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਜਵਾਨਾਂ, ਦੇ ਹੱਥ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾਗੀਆਂ। ਇਹ ਬੁਚੱੜ ਫ਼ੌਜ ਤਾਂ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਨਾਜ਼ੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾ ਗਈ। ਇਸ ਜ਼ਾਲਮ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ। 4 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਦੇ 28 ਬੱਚੇ ਸਣੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਬੁਚੱੜ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਾ 107 (ਅਮਨ ਭੰਗ ਕਰਨ) ਅਧੀਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ' ਆਪਣੇ 29 ਅਗਸਤ 1984 ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਇਆ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਧੀਨ ਬੜੀ ਬੇ-ਦਰਦੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਡਿਉੜੀਆਂ, ਬੁੰਗਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੇ ਮਘੌਰੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲੀਆਂ ਗੋਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇੱਕਲੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੁਖ ਬਿਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ 82 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਉਥੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਥੇ ਹੀ ਭੁੰਨ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਰਾਹੀਂ, ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮਿਟਵਾ ਦਿੱਤੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ। ਸੁਆਰਥੀ, ਮੂੜ੍ਹ, ਕੋਲੀ-ਚੱਟ, ਤਕੜੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੀ ਵਿਥ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੁਆਲੇ ਜਾਲੀ ਲਗਵਾ ਕੇ, ਉਸ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਜਨਰਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਕੱਲੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਹੱਥੇ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ, ਨੂੰ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਮਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਵੀ ਉਸੇ ਯੋਜਨਾ-ਬਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਰ ਕਮਰੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤਾਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੰਬ ਸੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫੇਰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕਠਿਆਂ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਰਾਂ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜਲ ਤੋਂ ਗਰੇਨੇਡ ਸੁਟੇ ਗਏ। ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਇਧਰ ਉਧਰ ਭੱਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਚੌਹਾਂ ਪਾਸਿਉਂ ਬੁੱਚੜ ਫੌਜੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਸੁਟਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇਣ ਆਇਆ ਸੰਗਰੂਰ ਦਾ ਜਥਾ ਵੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜੂਨ ਦਾ ਸੜਦਾ ਬਲਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। 4 ਜੂਨ ਤੋਂ ਉਥੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੁੱਚੜ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਟੈਂਕੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈਂਡ ਪੰਪ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਾਣੀ ਖੁੱਟੋਂ ਤੜਪ-ਤੜਪ ਕੇ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘਣੀਆਂ, ਬੱਚੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਖਿਲਰੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇ ਕੋਈ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤੜਫ ਰਿਹਾ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਸਿੰਘ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁਟ ਮੰਗਦਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਲੇ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣ ਲਗੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੱਟ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਹਟ ਬੁੜੀਆ, ਮਤ ਪਿਲਾ ਇਸ ਕੋ ਪਾਣੀ, ਮਰਨੇ ਦੇ ਇਸ ਕੋ।' ਇੱਕ 65 ਸਾਲ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤੜਪ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 'ਸਾਹਿਬ ਏਕ ਘੁਟ ਪਾਣੀ ਲੇ ਲੂੰ।' ਉਹ ਫੌਜੀ ਕੜਕਵੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, 'ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਾਲਾ ਪਾਣੀ ਮਾਂਗਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਥੇ ਹਰਿਆਣੇ ਕੋ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਕੋ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ, ਅਬ ਤੁਮ ਕੋ ਹਰਾਮਜ਼ਾਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।' ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਿਆ, ਤਿਰਸਕਾਰਿਆ, ਫਿਟਕਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਧੰਨ ਹਨ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਜਿਹੜੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੁੰ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੱਡਬੀਤੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਲੇਖ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਥੇ ਕੇਵਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਸਬ ਆਫਿਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਇੰਚਾਰਜ ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੀ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੀ ਪਾਣੀ ਦੀ

ਹੱਡਬੀਤੀ ਘਟਨਾ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸ. ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰ ਨੇ 'ਭਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ' ਦੇ ਸਫ਼ਾ 129 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਦੋਂ ਪਾਣੀ ਲਈ ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟੂਟੀਆਂ ਜਿਥੇ ਲੋਕ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਥੇ ਪੇਸ਼ਾਬ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਦਾ ਪਾਣੀ ਗੰਦੀ ਨਾਲੀ ਤੋਂ ਉਛਲ ਕੇ ਇੱਕ ਛੱਪੜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਢੇਰ ਲਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਵੀ ਉਸ ਛੱਪੜੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੇਸ਼ਾਬ, ਗੰਦੀ ਨਾਲੀ ਦਾ, ਅਤੇ ਲਹੂ ਦਾ ਮਿਲਵਾਂ ਪਾਣੀ, ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਡੇਢ ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕੱਢ ਕੇ ਪੀਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਸਬ ਆਡਿਸ਼ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਬੀਤਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿਖਿਆ।

ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਲਈ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਾਂਭਣੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਕੈਦੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। 5 ਸਾਲ ਤੋਂ 80 ਸਾਲ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਕ ਦੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਫ਼ਿਗਰ ਪਰਿੰਟ ਲਏ ਅਤੇ ਸਲੇਟਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ 60-70 ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਵਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਪੱਖਾ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੂਨ ਦਾ ਬਲਦਾ ਸੜਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਖੁਰਾਕ। ਆਟੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਸਰੀ ਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਡੀਆਂ। ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ੌਜੀ ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਕੇ, ਕੱਚੀਆਂ ਭੁੰਨੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਇੰਜ ਸੁਟਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੁੱਤੇ ਅੱਗੇ ਸੁਟੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਥੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਹੱਤਕ ਭਰੇ ਤਾਅਨੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਗ਼ਦਾਰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੀ ਹੇਠੀ, ਇਤਨਾ ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਇਤਨਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿਖਿਆ।

ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕ 38 ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲ ਵਹੀਰਾਂ ਘਤ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੁਚੱੜ ਫ਼ੌਜ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਸੁਟਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਅੱਜ ਤਕ ਲਾ-ਪਤਾ ਹਨ। ਇਤਨੀ ਬੇ-ਦਰਦੀ ਨਾਲ, ਇਤਨੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਤਨੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਬਾਦਲ, ਬਰਨਾਲੇ, ਟੋਹੜੇ, ਤਲਵੰਡੀ, ਵਰਗੇ ਗਦਾਰਾਂ ਦੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲਘਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰਕੇ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਹੁ-ਬਹੁ ਖਿਚਿਆ ਨਕਸ਼ਾ 'ਆਰਮੀ ਐਕਸ਼ਨ ਇਨ ਪੰਜਾਬ' ਦੇ ਸਫ਼ਾ 46 ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ-

"The whole of Punjab and especially the Golden Temple Complex was turned into a murderous mouse trap from where people could neither escape nor could they seek succour of any kind."

(Army action in Punjab, page 46)

"ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਚੂਹੇ ਫਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਤਿੱਕੀ ਭਾਵ ਮੌਤ ਦੀ ਕਤਿੱਕੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਨ ਨਿਕਲ ਸਕਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਚਾਰਾ-ਜੋਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।" (ਆਰਮੀ ਐਕਸ਼ਨ ਇਨ ਪੰਜਾਬ, ਸਫ਼ਾ 46)

ਉਪਰਲੀ ਹੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਫ਼ਾ 49 'ਤੇ ਹੇਠ ਦਰਜ ਲਾਈਨਾਂ ਉਸ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਂ ਵੀ ਬੜੇ ਭਾਵਪੂਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ -

"Thus the operation Blue Star will go down in history as one of the biggest massacre of unarmed civilians by the organised military force of a nation."

"ਇਉਂ 'ਐਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ' ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕੌਮ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਨਿਹੱਥੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਏਗਾ।"

ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਢਾਹੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇੰਦਰਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ਸੀ, ਜਿਸ ਬਹਾਨੇ ਉਸ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵੋਟਰ

ਲਿਸਟ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਡੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲਗਾ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਕੂਟਰਾਂ, ਟੈਕਸੀਆਂ, ਕਾਰਾਂ, ਬਸਾਂ, ਕੋਚਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਵੀ ਵੇਹਿਕਲ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਲਿਸਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਵੋਟਰ ਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਗੁੰਡੇ ਵੀ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਜਦ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਰਾਤ ਦਿਨ ਰੋਡੀਓ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਘਿਰਣਾ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਉਚੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਵਿੱਚ ਰੋੜਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲੀਡਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸ ਬਦਲੇ ਦੀ ਸੋਚਣੀ ਸੀ? ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਹ ਸਕੀਮ ਚੁਰਾਸੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤਿਆਰ ਪਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਕਤਲ ਸਮੇਂ ਵਰਤ ਕੇ ਨਵੰਬਰ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਵਰਤਾਇਆ ਸੀ।

31 ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਨੂੰ ਜਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਜਵਾਨਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਇਸ਼ਤਰੀਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਹੱਥ ਰੰਗਣ ਵਾਲੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਸੋਧਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜਾਓ, ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਰੋ ਆਪਣਾ ਕੰਮ, ਇਥੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?' ਉਹਨਾਂ ਵਾਪਸ ਜਾ ਕੇ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰਾਂ, ਕਾਤਲਾਂ, ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਤਿਆਰ ਪਈ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪੈ ਸਕੇ।

ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਐਸੀ ਹਨੇਰੀ ਝੁਲੀ ਕਿ ਰਹੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ—ਦਿੱਲੀ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਪਨਵਾਦ, ਰੁੜਕੇਲਾ, ਬੁਖਾਰੋ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ, ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ, ਕਲਕੱਤਾ, ਕਰਨਾਲ, ਹਿਸਾਰ, ਆਦਿਕ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਕੇ ਇੰਦਰਾ ਦੇਵੀ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਇਕੱਲੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 31 ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾੜੇ ਗਏ, ਤਿੰਨ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ 59 ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਉਹ ਸਾੜ-ਫੂਕ, ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਦਾ ਦੌਰ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 15 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾਕੇ, ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬੇ ਅਧੀਨ ਪੰਦਰਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘਸੀਟ ਕੇ, ਬਾਹਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਕੇ, ਲੋਹੇ ਦੇ ਰਾਡਾਂ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਭੰਨ-ਭੰਨ ਕੇ, ਅਧਮੋਏ ਕਰ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾੜੀ-ਕੇਸ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਤੇਲ ਛਿੜਕ ਕੇ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜੀਉਂਦੇ ਸੜਦੇ-ਤੜਪਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੋਨਾ-ਮੋਨਾ ਕਹਿਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿਲੀਆਂ ਉਡਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਧੂਹ-ਧੂਹ ਕੇ ਬਲਦੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਸੁੱਟ ਕੇ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰਕੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵੀਹ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਹ ਤੇ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਮਾਂ-ਬਰਾਬਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੈਂਗ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਮੋਏ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨਾਲ, ਅਧਮੋਏ ਭਰਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਧਮੋਏ ਪਿਉ ਤੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਤੇ ਨੂਹਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਕੇ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਗ਼ੁੰਡਿਆਂ ਨੌਂ-ਨੌਂ ਤੇ ਦਸ-ਦਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਉਹ ਵੇਦਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੂਰੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਮੌਕੇ ਦੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਇਨ ਕੋ ਮਾਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਤੁਮਹਾਰੇ ਪਾਸ ਤੀਨ ਦਿਨ ਹੈ। ਅਪਨਾ ਕਾਮ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਸੇ ਕਰੋ ਕਿਸੀ ਏਕ ਕੋ ਭੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਾ ਛੋੜੋ, ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਮੁਝੇ ਸਜਾ ਮਿਲੇਗੀ।'

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਕਾਰਾਂ, ਬਸਾਂ, ਸਕੂਟਰਾਂ, ਟੈਕਸੀਆਂ, ਘਰਾਂ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। 350 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾੜੇ-ਫੂਕੇ ਗਏ। ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਟਾਇਰ ਪਾ-ਪਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਿਆਂ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ। ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਸੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕਾਮਰੇਡ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ, ਬੁਖਾਰੋ, ਲਖਨਊ, ਕਲਕੱਤਾ, ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਆਦਿਕ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਪਾਸੇ ਉਸੇ ਪਲਾਨ ਨਾਲ, ਉਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਐਨ ਉਹੀ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਢਾਹੇ ਗਏ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਅੱਜ ਤਕ ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ। ਮਨੂ ਪਾਰਲਾਮੈਂਟ ਦੇ

ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵੀ ਐਮ.ਪੀ. ਨੇ ਇਤਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੋਧ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਸੁਆਰਥੀ ਲੀਡਰ ਇਹਨਾਂ ਫ਼ਿਰਕੂਆਂ ਤੋਂ ਮੁੜ ਆਸਾਂ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮ, ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੇਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਿਰਪੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਰਾਈਟਸ' (P.U.C.L.) ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਰਾਈਟਸ' (P.U.D.R.) ਨੇ ਲੂ-ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ 54 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਰੀਪੋਰਟ ਛਾਪੀ। ਉਪਰਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੀਟਾਇਰਡ ਜੱਜ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪੜਵੀਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਟੈਕਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜਾਕੇ, ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ, ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ, ਵਿਧਵਾ ਹੋਈਆਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਯਤੀਮ ਹੋਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਰਦ ਭਰੀਆਂ ਹੱਡਬੀਤੀਆਂ ਆਪਣੀ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਪੁਲਸ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੀਆਂ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੋ ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਪਹਿਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ -

1) "There is no doubt about this that it was well-planned, possibly the plan had been worked out much earlier, that in case such situation arose, this would be done, how the politicians would take advantage."

"ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਉਂਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਲਾਨ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਜਦ ਵੀ ਲੋੜ ਪਏ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਣ।"

(ਮੈਂ ਇਥੇ ਸ਼ਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਿਵਾਏ ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਤਿਆਰ ਪਈ ਸਕੀਮ ਦਾ ਨਾ ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਖੋਜ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭਾਗ ਬਣਨਗੇ। -ਲੇਖਕ)

2) "The attacks on members of Sikh community were the outcome of well organised plan marked by acts of both commission and omission by important politicians of the Congress (I) at the top and by authorities in the administration - - The attacks on Sikhs followed a common pattern in all

colonies and were masterminded by some powerful organised group - - There was also a definite pattern discernible in the choice of victims as they largely belonged to the age-group 20 to 50."

"ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਰ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਉਲੀਕੀ ਗਈ ਵਿਉਂਤ (plan) ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਉਘੇ ਸਿਆਸੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀ ਸੇਧ ਅਧੀਨ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਸੇਧ ਇਤਨੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। - - ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹੋਏ ਵਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਬਾਦੀਆਂ (colonies) ਵਿੱਚ ਇਕ-ਸਾਰ ਤੇ ਇੱਕੋ ਭਾਂਤ (Pattern) ਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਰਤੱਖ ਸਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਥੇਬੰਦ ਧੜੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਕਾਢ ਸੀ। - - ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਉਂਤ ਅਧੀਨ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਪੈਟਰਨ ਵੀ ਇੱਕਸਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਸੀ 20 ਤੋਂ 50 ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ।"

(ਇਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।)

3) "The happenings in Tirlokpury between oct.31 and nov. 2 were a gruesome picture of intense butchery. Within 48 hours at least 400 Sikhs mainly youngmen were burnt alive with the connivance of local police machinery and active participation of an organised group of miscreants led by a Congress (I) councillor Ashok Kumar."

"31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 2 ਨਵੰਬਰ ਤਕ ਤ੍ਰਿਲੋਕਪੁਰੀ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਿਖਰ ਦੇ ਕਸਾਈਪੁਣੇ ਦੀ ਇੱਕ ਅਤਿ ਭਿਆਨਕ ਤਸਵੀਰ ਸਨ। 48 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ 400 ਸਿੱਖਾਂ, ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਲੋਕਲ ਪੁਲਸ ਦੀ ਮਿਲੀਭੂਗਤ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੌਂਸਲਰ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਿਆਏ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦ ਗ੍ਰੋਹ ਨੇ ਜੀਉਂਦੇ ਸਾੜਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।"

4) "It was a continuous spree of arson, rape and murders."

"ਇਹ ਸਾੜ ਫੂਕ, ਬਲਾਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਦੌਰ ਸੀ।"

5) "Its (Government) deliberate inaction and its callousness towards relief are far-reaching." - - "It is indeed a matter of great concern that the Govt. has made no serious enquiries into the entire tragic episode, which seems to be so well planned and designed."

"ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਖਾਈ ਨਿਰਦਇਤਾ ਤੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਨੇ ਅਖੀਰਲੀ ਹੱਦ ਛੂਹ ਲਈ ਸੀ। - - ਇਹ ਇੱਕ ਚਿੰਤਾ-ਜਨਕ ਗੱਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਕਾ ਹੀ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਦੁਖਾਂਤ ਕਾਂਡ ਦੀ ਕੋਈ

ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਸੋਚਿਆ ਸਮਝਿਆ ਪਲਾਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰਲੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਰਪੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਤਨੇ ਭਿਆਂਕਰ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਏ? ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਆਪ ਹੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਾਇਆ ਸੀ। ਕੀ ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਦਾ ਆਪ ਭਾਂਡਾ ਫੋੜਦੀ? ਮਨੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈ? ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਦਾਰ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁੜ ਜੁਰਅਤ ਹੀ ਨਾ ਕਰੇ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ। ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਵਰਨ ਵੰਡ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੂ ਸਿਮਰਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ -ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ, ਬੁੱਤ-ਪੂਜਾ ਤੇ ਵਰਨ-ਵੰਡ ਮਿਟਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਥੇ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੋਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮਸਜਿਦ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਢਾਹ ਕੇ ਉਥੇ ਰਾਮ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੰਦਰ ਬਣਨੇ ਹਨ। ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਲੇਛ ਔਤਵਾਦੀ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਔਤਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਹਨ। ਮਲੇਛਾਂ ਤੇ ਔਤਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰਨਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਨਾ ਸਮਝੇ, ਮਨੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ, ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ। ਇਹ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼। ਕੀ ਕਦੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਇਸ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ?

ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟੀ ਖੋਪਰੀ ਵਾਲੇ ਢੀਠ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਹੋਸ਼ ਆਏਗੀ? ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਮੋਟੇ ਖੋਪਰ ਵਾਲੇ ਢੀਠ ਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਕਦੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਹਨ, ਕਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਇਲਾਕੇ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਕਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਦੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲੈਣ 'ਤੇ ਹੀ ਵਾਛਾ ਖੇੜਨ ਤਕ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਦੀ ਕੁਰਸੀ ਹਿਲਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਂ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਦੀ ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਛਾਣਬੀਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ।

ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਨੂ ਸਿਮਰਤੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਈਸਾਈ, ਦਲਿਤ ਆਦਿਕ ਮਨੁੱਖ ਬੋਲੇ ਹਨ। ਲੁਹਾਰ, ਤਰਖਾਣ, ਜੁਲਾਹੇ, ਗਲੀਆਂ ਹੁੰਝਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਏ ਸਮਝਣ, ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਉਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਨ, ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਇਥੇ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਪੂਰਨ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਕੰਮ-ਕਾਜ ਕਰਨ ਦੀ, ਬੋਲਣ ਦੀ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀ ਅਤੇ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੀ। ਔਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਸ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਕੋਈ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਔਜ ਤਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਜੇ ਸਿੱਖ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਲੋਗਭੱਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਬੈਠ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣੀਆਂ, ਕਿਤਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ - ਨਹਿਰੂ, ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਇੰਦਰਾ, ਡਿਸਾਈ, ਰਾਜੀਵ, ਦੇਵਗੌੜਾ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ, ਨਰਸਿੰਹਾ ਰਾਓ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੁੱਤਰ ਗੁਜਰਾਲ, ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਬਣੀ, ਸਭ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਔਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਮੰਗਣੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਵੀ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਕੇ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੇਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗਾ? ਡੇਢ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁਹਾ ਕੇ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੁਹਾਕੇ, ਪੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕਰਵਾਕੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੀ ਹੇਠੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਇਤਨੀ ਹੇਠੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਔਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਬੁੱਝੜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਸ਼ਰਮ-ਹਯਾ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀ ਲਈ

ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੋਹ-ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲੇ ਕਾਰੇ ਵਜੋਂ 'ਦੇਵੀ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੰਟ ਨਾਲ ਇੰਟ ਖੜਕਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ, ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਤਬਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਸਤੇ ਹੋਏ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਠਾਈਆਂ ਤੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਵੰਡੀਆਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਏ, ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜਲੂਸਾਂ ਵਿੱਚ 'ਮਾਰੋ ਸਰਦਾਰੋਂ ਕੋ, ਦੇਸ਼ ਕੋ ਗਦਾਰੋਂ ਕੋ' ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਿਆ, ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ 'ਊੜਾ ਈੜੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇਗੇ, ਜੂੜਾ ਜੂੜੀ ਕਾਟ ਪਰੇਂਗੇ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾਏ ਗਏ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਜਪਾ 'ਕੱਛ, ਕੜਾ, ਕਿਰਪਾਨ, ਸਿੱਖੋਂ ਕੋ ਭੇਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਪੰਥ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਸਨਅਤੀ ਅਦਾਰੇ ਬਚਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਵੇਚੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਤਨੀ ਜਲਾਲਤ ਤੇ ਹੇਠੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਇਹ, ਬੁੱਝੜ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਚਪਲਾਂ ਚੱਟਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਫਿਟਕਾਰ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਸੁਆਰਥੀ, ਬੇ-ਗ਼ੌਰਤ ਅਤੇ ਗ਼ਦਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਈ ਇਤਨੀ ਹੇਠੀ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਖ਼ਾਤਰ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਲੱਭੂ ਵੰਡੇ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗ਼ਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਹਰ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਈ ਹੈ। ਕਦ ਤਕ ਕੌਮ ਧਨਾਢਾਂ ਦੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗੁਲਾਮ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ? ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਖ਼ੂਨ ਭੋਲਿਆ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀਆਂ ਮਰੁੰਡੀ ਹੋਈ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਆਸਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਭਟਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਛੂਹ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਅੱਜੇ ਤਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲਦੇ ਨਰਕਮਈ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਸੂਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਉਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੁਝਾਰੂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ

ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਵਾਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ।

ਕੀ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਧਨਾਢ ਬਾਦਲ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਹੈ? ਕਿਥੇ ਗਈ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ? ਇਹਨਾਂ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਫ਼ੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਹੈ। ਜੇ ਆਵਾ ਉੱਤਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੀ ਅੱਜ ਫ਼ੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰੇ ਧਨਾਢ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਪਰ ਸੁਆਰਥੀ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ ਖ਼ਾਤਰ ਕੌਮੀ ਘਰ ਨੂੰ ਠੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਮਿਲ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇ-ਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਆਗੂ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਘੜੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟੇ ਰੋਲਦੇ ਰਹੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਕ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਜੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਮੂੜ੍ਹ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਬੋੜਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਅਕਲ ਤੋਂ ਕੌਮ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮੁਲਕ ਹੁੰਦਾ; ਕਿਤਨੀ ਮਹਾਨ ਹਕੂਮਤ ਹੁੰਦੀ; ਅੱਜ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ; ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਣਾ ਵੀ ਕਠਨ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨੇ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੁੱਲ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ, ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਡੀਆਂ ਖੇਡ-ਟੀਮਾਂ ਮੈਡਲ ਜਿੱਤ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਧਾਂਕ ਬਿਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਪਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੇ। ਜਿਤਨਾ ਕੌਮੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮਾਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰ ਲੀਡਰਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਅੱਜ ਫਿਰ ਡੋਰਗੇ ਕਾਬਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਧਨਾਢ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਾਂ ਧਨਾਢ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ

ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਰਸੀ ਖ਼ਾਤਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਯਾਰ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਕਰਨ

ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਹੀ ਰਾਖਾ ਕੌਮ ਦਾ। ਇਹ ਹੈ, ਲੁੱ-ਕੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਰਦਨਾਕ ਗਾਥਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਹਿਰਦਾ ਕੰਬ ਉਠਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਕੌਮ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਾਗਡੋਰ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਨੇ ਤੇ ਵਿਕਾਊਮਾਲ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਾਗਡੋਰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਬਰਾਹੀ ਪਰਚਾਰਕ ਟੋਲੇ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮਸੰਦ ਸਾਧਾਂ-ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੇਗੀ? ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਅੱਸੀ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਕੇਸ ਕਟਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਤੇ ਬਿਪ੍ਰਵਾਦ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਬ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣ, ਕਿਤਨੇ ਦੁਖ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕੌਮ ਦਾ ਪੈਸਾ ਖ਼ੁਰਦ-ਖ਼ੁਰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਟੋਲਾ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡ ਟੋਹੜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਪਛਾਣਿਆ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਿਪ੍ਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਆਰਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਏ, ਪਰ ਕਾਮਰੇਡ ਟੋਹੜੇ ਤੇ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਜਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਬਿਪ੍ਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠ-ਜੋੜ ਕਰਕੇ 1996 ਦੀਆਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾ ਕੇ 1997 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਬਿਪ੍ਰਵਾਦ ਦੇ ਖਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਡੋਬਣ ਲਈ 25 ਅਗਸਤ 1997 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਾਦਲ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਜਨ-ਸੰਘੀਆਂ ਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਦਲ) ਕਾਇਮ ਕਰੇਗਾ। ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਅੰਦਰ ਵਾੜ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ।

ਇਹ, ਉਹੀ ਲੋਂਗੋਵਾਲੀਏ ਬਾਦਲ, ਟੋਹੜਾ, ਬਰਨਾਲਾ, ਤਲਵੰਡੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਣ ਪੱਤਰ ਭਰੇ ਸਨ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਸਹੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਪਖੰਡੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਆਦਿਕ ਮੋਹਰੀ ਭਗੋੜੇ ਬਣੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਹਮਲਾ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਪ੍ਰਣ ਪੱਤਰ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੀ ਮਸੰਦ ਬਣਕੇ, ਪੂਛਲਾਂ ਵਿਖਾਕੇ, ਦੌੜ ਗਏ। ਟੋਹੜਾ ਤੇ ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਕੇ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਧੋਲਦੇ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਗਦਾਰਾਂ

ਨੂੰ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਰੈਸਟ-ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਬੁੱਢਲੇ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਰੈਸਟ-ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਰੱਖਦੀ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਨ? ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ? ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ? ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਘੋਟਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾੜ੍ਹੇ ਗਏ? ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਈਆਂ? ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲੀਡਰ ਹੀ ਸਨ। ਕਸੂਰਵਾਰ ਤਾਂ ਲੀਡਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ।

ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਬਦਲੇ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰ ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ, ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭਾਜਪਾ ਸਨਮਾਨ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲ ਕੇ। ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਬਰਸੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ 21 ਅਗਸਤ 1997 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵਰਮਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ 'ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਮਾਰਗ' (ਗ਼ਦਾਰ ਮਾਰਗ) ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੁਰਾਸੀ ਜੂਨ ਤੇ ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਬੁੱਢਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਢਾਹਿਆ, ਉਸੇ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਚਾਸੀ ਵਿੱਚ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਸੰਨ 1985 ਵਿੱਚ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਾਕ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਗ਼ਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਸਨਮਾਨਿਆ। ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਮੰਨ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਫੌੜਿਆ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਤਾਂ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਨ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਰਜਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਹਨ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ। ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਬਦਲੇ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਗ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਏਅਰ-ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਰੈਸਟ-ਹਾਊਸਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘੋਟਣੇ ਚੜ੍ਹਨੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਰਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ ਫਿਰ ਕੌਮ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਾਖ 'ਤੇ ਬੇ-ਜ਼ਮੀਰੇ, ਕੌਮਘਾਤਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਲੀਚੈੱਟ ਸਰਬਰਾਹ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਤਰੁੰਡਣ-ਮਰੁੰਡਣ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਇਤਨੇ ਲੰਮੇ ਚੌੜੇ ਲੇਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ -

ਏਕ ਹੀ ਉਲੂ ਕਾਫ਼ੀ ਥਾ ਬਰਬਾਦ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਕਰਨੇ ਕੋ,
ਜਬ ਹਰ ਸ਼ਾਖ ਪੇ ਉਲੂ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਅੰਜਾਮੇ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਕਿਆ ਹੋਗਾ?

ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਦੀਆਂ ਅਮੁੱਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਸੂਚੀ॥

ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਧਨਾਢਾਂ, ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾ ਵਜੋਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀਮਤੀ ਤੇ ਅਮੁੱਲ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ -

1) ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀ ਮਖਮਲ ਦੀ ਚਾਨਣੀ, ਜਿਹੜੀ ਤਿੱਲੇ ਨਾਲ ਕਢੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਬਹੁਮੁੱਲੇ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਨਣੀ ਨਵਾਬ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਨਣੀ ਹੁਣ ਸਭ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖ ਦੋਸ਼ਾਖਾਨੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2) ਨੌਂ ਮਣ ਤੇ ਚੌਦਾਂ ਸੋਰ ਚੰਦਨ ਵਿੱਚੋਂ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਅਤੇ ਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਚੌਰ, ਜੋ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫ਼ਕੀਰ ਹਾਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮਸਕੀਨ ਵਲੋਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 31 ਦਸੰਬਰ 1925 ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਮੇਂ 108 ਸੂਚੇ ਮੋਤੀਆਂ ਜੜਿਆਂ ਸਿਹਰਾ।

4) ਕੀਮਤੀ ਹੀਰਿਆਂ ਪੰਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਮੋਰ, ਜਿਸ ਦੀ ਗਰਦਨ ਨੀਲਮ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਚੁੰਝ ਵਿੱਚ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਪਕੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।

5) ਸੰਨ 1922-23 ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਪੰਜ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਹਨ।

6) ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਲੋਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ 3 ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕਹੀਆਂ ਤੇ 10 ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬਾਟੇ।

7) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵਾਲੀ ਹੀਰੇ ਜੜੀ ਤਲਵਾਰ।

8) ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਜੋੜੀਆਂ।

9) ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬੀੜ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ।

10) ਇੱਕ ਸੋਨੇ ਦਾ ਛਤਰ, ਮੋਰ ਜੜਾਊ ਅਤੇ ਕਈ ਮੋਤੀਆਂ ਜੜੇ ਛਬੇ।

11) ਸੋਨੇ ਦੀ ਪਾਲਕੀ।

12) ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਚੌਂਗ।

13) ਸੋਨੇ ਦੇ ਹਾਗ।

14) ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ।

15) ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਬਣੇ ਚੱਕਰ-ਖੰਡੇ।

16) ਮੋਤੀਆਂ ਹੀਰੇ ਜੜਿਆ ਹਾਗ।

17) ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਤਸ਼ਤਰੀ, ਜੋ ਜਲੋਂ ਸਮੇਂ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

18) 40 ਕਿਲੋ ਸੋਨਾ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਬਚਨੇ ਨਰਕਧਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ
ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭੋਲਣ ਲਈ ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

19) ਸੋਨੇ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵਾਲਾ ਪਿਸਤੌਲ।

20) 32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਰਕਮ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਚਾਨਣੀਆਂ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਸਿਹਰੇ, ਹਾਰ ਆਦਿਕ
ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਲੋਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ
ਵੀ ਉਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਪੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ 'ਕਿਉਂ ਕੀਤੋਂ ਵੇਸਾਹੁ' ਸਫ਼ਾ 197 ਲਿਖਤ ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ
ਜੀ।)

ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ

ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ? -1

ਇਹ, ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਜਾਂ ਗੁਲਾਮ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੋੜ੍ਹੇ ਅਟਕਾਉਣ ਲਈ ਨੀਚ ਤੋਂ ਨੀਚ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸੁਖ ਤੇ ਅਰਾਮ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਮਾਲਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸ ਦੀ ਅਰਾਮਦਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਨੂਨੇ ਔਡਕੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਮੰਗਤੇ ਤੋਂ ਰਾਜਾ ਬਣਾਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜਕੇ ਲੜਾਈਆਂ ਜਿੱਤਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਚੀਨ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆ ਕੇ ਭੋਖੜੇ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਹਲੜ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿੱਡ ਭਰਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਉਣੇ ਕੋਈ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।

ਜਦ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਰੰਭਿਆ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਗ਼ਮੀਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ, ਡਰ-ਭੈ ਦੇ ਤੌਖਲੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ੋਸ਼ੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਡੋਰਾਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਤੇ ਮਾਯੂਸੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਤ ਨਵੀਆਂ ਗਲਤ-ਫ਼ਹਿਮੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਝੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਔਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਚੱਪਲ-ਚੋਟ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ, ਵਿਕਾਊਮਾਲ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਤਵਾਦੀ ਪਰਚਾਰਕ ਵਰਗ ਨੇ ਵੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਸਿੱਖ ਅਵਾਮ ਇਸ ਝੂਠੇ ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੇ ਅਵੱਸ਼ਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੋਧੀਆਂ ਤੇ ਬੇ-ਬਵੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖ ਕੇ ਆਪਣਿਆਂ ਤੇ ਬੇਗਾਨਿਆਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ।

ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਤੇ ਝੂਠੇ ਪਰਚਾਰ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਤੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰੈਸ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਹੀ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਕੋਈ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਨੌਸ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰੀ ਗੋਬਲਜ਼ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਝੂਠ ਨੂੰ ਜੇ ਸੋ ਵਾਰੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਸੂਝਵਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਦਲੀਲਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਕੜ ਦੁੱਕੜ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁਨਾਸਬ, ਢੁਕਵੇਂ ਅਤੇ ਬਰ-ਮੇਚਵੇਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਜੂਨ 1990 ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ?' ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਰਕਬੇ ਤੇ ਵਸੋਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਸਹਿਤ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੇ ਦਲੀਲਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੋਥੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਦਾ ਨਿਮਾਣਾ ਜਿਹਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਕਾਮਯਾਬ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਨਾ ਬਣ ਸਕਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਰਮਵਾਰ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

- 1) ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਸੋਂ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- 2) ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ।
- 3) ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ - ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੈਂਡਵਿਚ ਬਣ ਜਾਏਗਾ।
- 4) ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ?
- 5) ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ।
- 6) ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਵੱਡੀ ਸੰਨਅਤ ਦੀ

ਅਣਹੋਂਦ, ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਇੱਕਲੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੇਗਾ? ਲੇਖ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰੋ-ਵਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

- 1) ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਸੋਂ ਪੱਖੋਂ ਛੋਟਾ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਸੋਂ ਦੇ ਮਾਪਦੱਲ 'ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ

ਕਿ ਨਹੀਂ, ਸਾਨੂੰ ਅਜਾਦ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਜਾਦ ਕੌਮੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਜਿਸ ਕੌਮ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਅਜਾਦ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਕਦੀ ਵੀ ਅਣਖ, ਗ਼ੈਰਤ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੀਅ ਸਕਦੇ। ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕੌਮ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਅਜਾਦ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਗਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਾਦ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਅਜਾਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰਾਏ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਕੌਮ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰਹੇਗੀ, ਪਰਾਏ ਦਰ 'ਤੇ ਰਹੇਗੀ, ਪਰਾਏ ਵਸ ਰਹੇਗੀ, ਪਰਾਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਲ ਤਕੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਉਹ ਕੌਮ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਜ਼ਲੀਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਹੀ ਧੱਕੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਹੀ ਖ਼ੁਆਰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਂਜ ਵੀ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਨਾ ਬਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਟਪਰੀਵਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾ ਘਰ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਤੇ ਸਾਧੂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ। ਬੇ-ਘਰੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਪੁੱਛਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਖ਼ਾਨਾ-ਬਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ? ਜਿਸ ਦਾ ਨਾ ਕੋਈ ਘਰ ਹੋਵੇ, ਨਾ ਘਾਟ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਕੌਣ ਇਤਬਾਰ ਕਰੇਗਾ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਅਜਾਦ ਘਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਦਰ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਵੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰ ਵੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਾਲਾ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਆਪਣਾ ਘਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ, ਚੈਨ-ਤਸਕੀਨ ਅਤੇ ਅਜਾਦੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਕੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਘਰ-ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਜੇ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜਾਦੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਗਾਨੇ ਦੇ ਮਹਿਲਾਂ-ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸੁਖ-ਅਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਝੁੰਗੀ ਸੌ ਦਰਜੇ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਾਦੀ ਨਾਲ ਉਠ-ਬੈਠ ਸਕੀਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਭਾਵੇਂ ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਮਹੱਲ-ਮਾੜੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਜੇ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ -

ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ ਨਾ ਉਹ ਬਲਖ ਨਾ ਬੁਖਾਰੇ

East or west home is the best.

ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਇਕਾਈ ਲਈ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਕੁਝ ਏਕੜਾਂ ਦੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਤਨੀ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਵੀ ਉਤਨੀ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਪੋਪ ਦੀ ਵੈਟੀਕਨ ਸਿਟੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਰਾਜ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜ-ਸੜ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਵਸੋਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਸਟੇਟ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਲਈ ਉੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਬਸ਼ਿਦਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਖਾਤਰ ਮਰ-ਮਿਟਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ, ਮਨੁੱਖੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮਲਾਵਰ ਭੇਡਾਂ ਖੋਕਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਿੱਕਦੇ ਰਹੇ। ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਇਹ ਜਟੇ ਖਣੇ ਦੀ ਰੰਨ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਤੇ ਵੱਡੇ ਘਲੂਘਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਦ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਾਗ ਮੁਗਲ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਆਇਆ, ਜਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਕੇ ਕੇਵਲ 2000 ਤਕ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਨ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਲਸਈ ਸਿਰੜ ਅਤੇ ਪੰਨ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰੜੇ ਤੋਂ ਕਰੜੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਖਾਲਸਈ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਮੇਟਿਆ; ਜਮਰੌਦ ਤਕ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾ ਬੁਲਾਇਆ; ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂਬਲ ਨਾਲ; ਕਿਸੇ ਔਰੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਫੈਲਾਏ; ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਦੱਕ ਦੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਜੰਗਲ ਜਾਂ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ

ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਅਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕੌਮਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਕਬੇ ਤੇ ਵਸੋਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਮ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਅੱਧੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਤਕਰੀਬਨ ਅਠਾਨਵੇਂ ਕਰੋੜ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ, ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਤੇਲ-ਪਨ ਵਾਲੇ ਅਮੀਰ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਸੋਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਪਾਨ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉੱਨਤਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਪਛਾੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਚੀਨ, ਰੂਸ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਡੀਆ ਆਦਿਕ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਸੋਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਜਰਮਨੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਇੰਟ ਨਾਲ ਇੰਟ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਰਥਕ ਪਾਵਰ ਹੈ। ਸਾਊਥ ਕੋਰੀਆ, ਤਾਇਵਾਨ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਰਗੇ ਅਬਾਦੀ ਤੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ, ਚੀਨ, ਰੂਸ, ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਕਈ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉੱਨਤੀ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਸੋਂ ਪੱਖੋਂ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਤਕੜਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਹੈ।

3 ਜਨਵਰੀ 1998 ਦੇ 'ਦੀ ਇਕਾਨੋਮਿਸਟ' ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਨੀਤੀਘੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਲੇਖ 'ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਪਰ ਮੁਕੰਮਲ' ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਅਸਲ ਨਮੂਨਾ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਛੋਟੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇਕੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਦਾਚਿਤ ਗਰੀਬ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟਾਪੂ ਦੀ ਜੀ. ਡੀ. ਪੀ. ਦਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਤੇ ਪੁਰਤਗਾਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਅਜੋਕੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦਾ ਉਪਜਾਊਪੁਣਾ ਭਾਰੀਆਂ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ

ਦਰਮਦ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਸਾਫ਼ਟਵੇਅਰ, ਡੇਟਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਬੜੇਤਰੀ ਦੇ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰਕਿਟ ਖੁਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਵਪਾਰਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਖਰਚੇ ਘੱਟ ਰਾਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੀਲਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ। ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਉਨੇ ਫਾਇਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਜਿੰਨੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਅੱਜ ਉਨੀਆਂ ਘਾਟਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਧਨ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਮਿਲੀਅਨ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਾ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਭੋਜਨ ਦਾ। ਸੰਨ 1965 ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ 1000 ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਸੀ, ਅੱਜ 33 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਸੇ ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. 24000 ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਹੈ।

ਉਪਰਲੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬੋਝੀ ਤੇ ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣ ਸਕਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਟਾਪੂਆਂ, ਜਜ਼ੀਰਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 239 ਅਜ਼ਾਦ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 102 ਅਜਿਹੇ ਅਜ਼ਾਦ ਜਜ਼ੀਰੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਜੇ ਸੋ ਤਾਂ ਉਪਰ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ? ਲੇਖ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਚੋਣਵੇਂ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ -

ਮੁਲਕ	ਰਕਬਾ ਸੁ. ਕਿਲੋਮੀਟਰ	ਮੁਲਕ	ਰਕਬਾ ਸ. ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਪੰਜਾਬ	50362	ਨੀਦਰਲੈਂਡ	36175
ਅਲਬੇਨੀਆ	28748	ਫੀਜੀ	18272
ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ	41288	ਬਰਮਾਜ਼	13864
ਇਜ਼ਰਾਈਲ	20770	ਬੈਲਜੀਅਮ	30518
ਸੀਰੀਆ	35000	ਤਾਇਵਾਨ	43075
ਜਮੈਕਾ	10991	ਸਾਈਪਰੱਸ	9251
ਕੁਵੇਤ	18049	ਡੈਨਮਾਰਕ	43075

ਉਪਰਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਕਬੇ ਵਜੋਂ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਵੀ ਕਿਤਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਮੁਲਕ ਹਨ। ਆਓ, ਹੁਣ ਵਸੋਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਕਸਬੱਟੀ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਲ 239 ਅਜ਼ਾਦ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 190 ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਸੋਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। 96 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 87 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ 5 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। 58 ਦੇਸ਼ ਢਾਈ ਮਿਲੀਅਨ ਵਾਲੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਹਨ। 35 ਦੇਸ਼ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਤਨੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹਨਾਂ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਖਾਸੀ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 100 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ ਅਮਰੀਕਾ ਹੀ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। 929 ਮਿਲੀਅਨ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ 15.5 ਮਿਲੀਅਨ ਵਾਲਾ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। 118 ਮਿਲੀਅਨ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੇ 112 ਮਿਲੀਅਨ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਨਾਈਜੇਰੀਆ 3.7 ਮਿਲੀਅਨ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਪੁਰਟੋਰੀਕੋ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜੇ ਹਨ।

ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੌਮੀ ਗੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਲੋਹਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਹੀ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ -

ਮੁਲਕ	ਵਸੋਂ ਮਿਲੀਅਨ ਵਿੱਚ	ਮੁਲਕ	ਵਸੋਂ ਮਿਲੀਅਨ ਵਿੱਚ
ਪੰਜਾਬ	20.2	ਬੈਲਜੀਅਮ	10.5
ਸਿੰਘਪੁਰ	2.9	ਆਇਰਲੈਂਡ	3.6
ਇਰਾਕ	19.9	ਇਜ਼ਰਾਈਲ	5.0
ਅਸਟਰੇਲੀਆ	18.1	ਡੈਨਮਾਰਕ	5.2
ਹਾਂਗਕਾਂਗ	6.3	ਕੁਵੇਤ	1.5
ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ	7.1	ਆਸਟਰੀਆ	8.0
ਫ਼ਿਨਲੈਂਡ	5.0	ਕਿਊਬਾ	10.9
ਅੰਗੋਲਾ	10.2		

2) ਬੰਦਰਗਾਹ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁੱਗ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇ-ਹੱਦ ਸਾਧਨ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸਮੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਾਇਮ-ਦਾਇਮ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਵੀ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਸਮੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਪਰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਵਾ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਵੀ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਾਲ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤਕ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਤਕ, ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਸਤੀਆਂ, ਚੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਲਿਖੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਾਮਯਾਬ, ਅਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਮੁਲਕ ਹਨ -

1) ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ	2) ਤਿਬੱਤ	3) ਭੂਟਾਨ
4) ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ	5) ਨੇਪਾਲ	6) ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ
7) ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ	8) ਜੰਬੀਆ	9) ਜਿੰਬਾਵੇ
10) ਸੈਂਟਰਲ ਅਫ਼ਰੀਕਾ	11) ਜਾਈਰ	12) ਚੈਡ

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ? ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਹਨ, ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਕਾਮੇ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰੀ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਕਸਬੀ (ਪਰਫੈਸ਼ਨਲ) ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਖਿਲਾੜੀ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਕਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਹੜਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੇਓੜਕ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ

ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਹ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰੇ, ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਕੇ ਵਿਖਾਏ। ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਾਂ ਤਰਾਈ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰੇਤਲੇ ਥਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਾਂ ਕੋਨੀਆ ਵਿੱਚ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਾਂ ਟਰਾਂਟੋ ਵਿੱਚ। ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਨੁਹਾਰਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਹਾਸੋ-ਹੀਣੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਛੋਟਾ ਮੁਲਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦੋ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੈਂਡਵਿਚ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੇਵਲ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਰਮਤਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਰੋਲ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੂੰਨ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੀ ਫ਼ੌਜੀ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਫ਼ੌਜਾਂ ਜੇਤੂ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਜੇਤੂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੜਦੇ ਨਾ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਸਰੀਰ, ਲੜਦਾ ਤਾਂ ਮਨ ਦਾ ਸਿਦਕ ਹੈ।

ਹਥਿਆਰ ਦਲੇਰੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਗੋਂ ਦਲੇਰੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਦਲੇਰੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦਾ ਲੜਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਹਥਿਆਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦਾ ਹੈ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੀਜ਼ ਦਲੇਰੀ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਨਹੀਂ। ਦਲੇਰ ਆਦਮੀ ਕਦੀ ਨਿਹੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸੌ ਢੁੱਕਵੇਂ ਸਾਧਨ ਲੱਭ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੇਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੈ। ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ, ਬਲਵਾਨ ਮਨ ਅਤੇ ਬਲਵਾਨ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜੇਤੂ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਦਲੇਰੀ ਹੀ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਜੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨ ਛੁਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕਲੇ ਇੱਕਲੇ ਦਲੇਰ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਂ ਜਰਨੈਲ ਨੇ ਲਸ਼ਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਹੈ। 93000 ਹਜ਼ਾਰ ਬਹਾਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਨਰਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉਤੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਰਹਿਮਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਟਿਕਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਰਨੈਲਾਂ

ਨੇ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਛੇ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਰੀਟਾਇਰਡ ਫ਼ੌਜੀ ਹਨ। ਜੇ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜੀ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਲੱਖ ਖ਼ਾਲਸਾ ਫ਼ੌਜ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੇ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਸਣੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ। ਕੌਣ ਜੁਰਅਤ ਕਰੇਗਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਮਥਾ ਲਾਉਣ ਦੀ?

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਲੋਹਾ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬਹਾਦਰ ਹਨ, ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਬੰਬ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਅਮਰੀਕਨ ਪੇਂਟਨ ਟੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਨਕੇ ਨਕਾਰਾ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਟ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਪੂਰਬੀਏ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਿੰਨੇ ਲੜਾਈਆਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਦਰਾਸੀ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੇਲੇ ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਲੁਕੇ ਸਨ। ਦੁੱਧ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਨੂਆਂ ਵੀ ਕਦੀ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ? ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਵਰਗਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇਸ਼ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਸਟੀਲ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਨਾਲ ਜੇ ਕੋਈ ਮੱਥਾ ਮਾਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮੱਥਾ ਭੰਨੇਗਾ।

ਆਓ, ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਲ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ। ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਕਾਇਮ ਹੈ, ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸੈਂਡਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੁਲਕ ਹੈ, ਪਰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਇਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲੋਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਰੂਸ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਫ਼ੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹੀਆਂ। ਅਫ਼ਗ਼ਾਨੀ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਇੰਜ ਗੋਡੇ ਲੁਆਏ ਕਿ ਉਠਣ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਅਬਾਦੀ ਤੇ ਰਕਬੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟਾ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾਲੋਂ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਨਵੀਨ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਤਨਾ ਦਾਬਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ ਇੱਕਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੰਬਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਬਹਾਦਰ ਹਨ? ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਜਾਂ ਚੀਨੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੰਕਾ ਦੂਰ ਕਰ ਲਵੋ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਸਾਨੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਬੇ-ਬਾਕੀ ਅਤੇ ਮਰਦਊਪੁਣੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਇਤਿਹਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਭੀ ਕੌਲੀ-ਚੋਟਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਾ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ

ਮੁਹੰਮਦ ਲਤੀਫ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ -

"The pages of history shine with the heroic deeds of this martial race, and the examples of self devotion, patriotism and forbearance, under the severest trials, displayed by the leaders of their community, are excelled by none in the annals of the nations."

(Latif, Syed Muhammed: History of the Punjab, P. 629)

"ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ (ਸਿੱਖ) ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਚਮਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਕਰੜੀ ਤੋਂ ਕਰੜੀ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ, ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੌਮ ਮਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ"

(ਲਤੀਫ, ਸਈਅਦ ਮੁਹੰਮਦ - ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ)

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਰਕਬੇ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ 102 ਅਜ਼ਾਦ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ? ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ 190 ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਣਗੇ? ਜੇ ਨੇਪਾਲ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਆਦਿਕ ਦੇਸ਼ ਬੰਦਰਗਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਬਹਾਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੌਤ ਨਾਲ ਮਖੌਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰਜ਼ਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀਂਦਾ ਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਸੂਰਬੀਰ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੀ? ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੇ ਅੱਜ ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਵੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਡੋਕਨ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕੋਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣਗੇ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਟੀਲ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਕੇ ਰਹੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ। ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਭ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿੱਚ ਸਦੀਵੀ ਅਮਨ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਆਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੇ 'ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀਂ ਬਿਗਾਨਾ'। ਸਰਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕੋ ਬਿਨਾਈ।' ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਧਾਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਾਲ ਖਰੀਦਣਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਚਣਾ ਵੀ। ਦੋਹਾਂ ਰਾਹੀਂ

ਬਾਹਰੋਂ ਮਾਲ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭੇਜਣਾ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

29 ਜਨਵਰੀ 1986 ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸੇ ਵਲੋਂ ਬਾਪੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਐਲਾਨ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ ਬਾਬਾ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ - 'ਜਿਸ ਦਿਨ ਭਾਰਤੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਨਾਪਾਕ ਪੈਰ ਰੱਖਣਗੀਆਂ, ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਏਗੀ।' ਉਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਘੱਲ ਨਵੇਂ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਧੜਕਨ ਲਗ ਪਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਟੀਚਾ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਹੈ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੇਸਰੀ ਕਾਫ਼ਲਾ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਲ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਤੋੜਨ ਲਈ ਭੇਢ ਲੱਖ ਸਿੰਘਾਂ-ਸਿੰਘਣੀਆਂ-ਭੁਜੰਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਏ ਪੂਰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗੀ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਬੇਸ਼ਕ ਬਾਦਲ-ਟੋਹੜੇ ਵਰਗੀ ਝੋਲੀ-ਚੁੱਕਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਚੋਣ-ਭਰਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇਦਾਰ ਬਣਾ ਲਵੇ, ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਐਲਾਨ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਲੀ-ਚੋਟ ਇਥੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਠੱਗੀਮਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੂਰਮਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਚਿੱਟੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਕਾਲੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਵੀ ਰੋੜਾ ਬਣੇਗਾ, ਉਹ ਚਿਥਿਆ ਜਾਏਗਾ-ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਥੇ ਰਹਿਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੌਮੀ ਗ਼ਦਾਰ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਆਖ਼ਰੀ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸੋਵੀਅਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਖੇਰੂੰ-ਖੇਰੂੰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵੀ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੀਆਂ

ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀਆਂ ਦੇ ਘਪਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ ਲੱਖਾਂ ਫੌਜਾਂ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਆਰਥਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਹਿਲ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਰੂਸੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਉਹੋ ਹਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਰੂਸੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਾਂਗ ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਦੋ-ਚਾਰ ਨਹੀਂ, ਪੰਦਰਾਂ ਟੁਕੜੇ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਕੱਲ੍ਹ, ਕੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਰਸੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟੁਕੜ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਹੱਲੇ ਲਈ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ -

ਜੀਨਾ ਹੈ ਤੋਂ ਕੁਛ ਕੀਜੀਏ, ਜਿੰਦੋਂ ਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ,
ਮੁਰਦੋਂ ਕੀ ਤਰਹ ਜੀਏ, ਤੋਂ ਕਿਆ ਖਾਕ ਜੀਏ?

ਲੇਖ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ।

ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ

ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ? -2

ਲੇਖ ਦੇ ਇਸ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਖੇਤੀ ਬਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਕੌਲ ਨਾ ਤਾਂ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਜੰਗਲਾਤਾ ਨਾ ਇਸ ਕੌਲ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਨਅਤ। ਤੀਜੀ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਦਲੀਲਾਤਮਕ ਉਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿੱਲਾਂ ਅੰਦਰ ਡਰ-ਭੈ ਅਤੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਪ੍ਰਵਾਦ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵੈਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਹੱਥ ਆਏ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਤਰੁੰਡਣ-ਮਰੁੰਡਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਹ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁਧ ਧਰਮ ਵਾਂਗ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਹੜੱਪ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਕੰਡਾ ਕੱਢ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਤੇ ਗੋਟਿਆਂ ਬਣਾਣਾ ਇਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲੀਆਂ ਦਾ ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟਾ ਛਾਨਣ ਤੇ ਜਾਂ ਧਨਾਢ ਹਿੰਦੂ ਲਾਲਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਢੋਣ ਜੋਗੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ। ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਨਿਤਾਣਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਨਿਤਾਣੀ ਹੋਈ ਕੌਮ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵੀ ਰੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਵੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇ-ਗ਼ੌਰਤ ਹੋਈ ਕੌਮ ਗੁਲਾਮ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਭੁੱਖੇ ਮਾਰਨਾ ਹੈ। ਭੁੱਖਾ ਮਨੁੱਖ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੇਗ਼ੌਰਤ ਤੇ ਗੀਣਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਸੀ ਸੱਤਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅੰਦਰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਹਰ ਹੀਲਾ-ਹਰਬਾ ਵਰਤਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖੋਹ ਲਈ; ਇਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਖੋਹ ਲਏ; ਇਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਖੋਹ ਲਏ; ਇਸ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਚੁੱਕੀ ਗਈ; ਸਨਅਤ ਇਥੇ ਕੋਈ ਲਾਈ

ਨਹੀਂ; ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਡੇਢ ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ, ਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਸਦਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਚਾਤੁਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਛੜਿਆ ਰੱਖਣਾ ਇਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਚੋਟ ਲਗੇ। ਸਿੱਖ ਆਰਥਕਤਾ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ (ceiling) ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਸ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਹਿੰਦੂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਚੋਗਾ ਪਾਇਆ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਜਾਇਦਾਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਘੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹੀ ਲੁੱਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਭਾਵੇਂ ਸੁੱਕ ਜਾਣ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 60 ਫੀਸਦੀ ਧਰਤੀ ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਹਿੰਦੂ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਜੁ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦੋ ਫੁਟ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦੱਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਇਥੇ ਟਿਊਬਵੇਲ ਸਿਸਟਮ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 60 ਫੀਸਦੀ ਰਕਬਾ ਮਾਰੂਥਲ ਬਣ ਜਾਏਗਾ। ਐਸ. ਵਾਈ. ਨਹਿਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਰ ਘਟ ਜਾਣਾ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬੰਜਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੈਰਨ ਰੋਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਣੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫ਼ੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਹੋਣੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਮਿਹਨਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖੂਨ 'ਤੇ ਪਲਟਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਮਾਲ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਬਿਜਲੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਵੀ

ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਲਾਮ ਜੁ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਖੁਣੇ ਇਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਸੱਨਅਤ ਭਾਵੇਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਹਰਿਆਣੇ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਸਸਤੀ ਬਿਜਲੀ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਵਰਤਣ, ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੋਲੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਬਰਮਲ ਪਲਾਂਟ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿੰਗੀ ਪਏ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਨਅਤ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਲਾ ਖਰੀਦੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਥਾਜ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ਕੋਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਗੁਲਾਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇ।

ਫਿਰਕੂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਹਰ ਉਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗੰਜਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬੱਚਤ ਦੇ ਇੱਕਠੇ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ 60 ਫੀਸਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਠੱਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਚਾਇਆ ਪੈਸਾ ਚਾਲੀ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤੇ ਬਾਕੀ ਗੁਆਂਢੀ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁਕਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਚੁੱਕੇ। ਜਦ ਉਨਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵੰਡਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਜੁ ਬਨਾਣਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਨਅਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਰਥਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਾਏ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕਾ ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ 1980 ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ 197, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ 136, ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 114, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 109 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 19, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਨਾਂ ਮਾਤਰ ਦੇ ਨਿਗੂਣੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਏ ਗਏ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ (ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ) 15,668 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਕੇਵਲ 345 ਕਰੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ। 'ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੰਡੇ ਰੇਵੜੀਆਂ, ਤਾਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ' ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੀ ਗੱਲ ਬਣਾ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਸਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖਾਦ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਖਾਦ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਏ, ਜਿਹੜੇ ਤਿੰਨ ਫੀਸਦੀ ਵੀ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ। ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਦੂਜੇ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ। ਟਰੈਕਟਰ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ ਛੇ ਲੱਖ ਟਰੈਕਟਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਤਾਮਲ ਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਲਾਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਵੀ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਮਿਲੇ

ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਵੀ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ। 'ਅੰਨ੍ਹਾ ਵੰਡੇ ਰੇਵੜੀਆਂ ਮੁੜ ਮੁੜ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ'। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਕੋਈ ਸੱਨਅਤੀ ਅਦਾਰਾ ਕਾਇਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਪਾਹ-ਉਪਜਾਊ ਖਿੱਤਾ (cotton zone) ਅਬੋਹਰ ਤੇ ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਹੈ। ਕੋਂਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਚੁੱਕੀ ਇਸ ਦੀ ਟਨਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਕਪਾਹ ਨਾਲ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ (ਗੁਜਰਾਤ) ਦੀਆਂ ਮਿਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਹਿਮਾਬਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਕੀ ਛੋਟੀ ਤੇ ਵੱਡੀ ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਧਾਗੇ ਦੀ ਸਨਅਤ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦੀ? ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਦ ਜਦ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਹੀ ਪੋਚ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂ (ਸਿੱਖ ਕਾਮੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੂਦਰ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਬਣਾਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਉਂ ਉਥੇ ਸੱਨਅਤ ਲਾਏ?

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਨ 1996-97 ਦੀ ਸੱਨਅਤੀ ਸੁਧਾਰ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸੱਨਅਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਏ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਜੁ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਇਹ ਹਨ -

- 1) ਜਾਪਾਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ।
- 2) ਇੰਡੋ-ਜਰਮਨ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਪਾਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ।
- 3) ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਪਾਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ।
- 4) ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਐਕਸਪੋਰਟ ਪਰੋਮੋਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਪਾਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ।

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੜ੍ਹੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਸੱਨਅਤੀ ਅਦਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ। ਹਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚੂਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਕਰੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ, ਪਰ ਫਲ ਖਾਏ ਬਾਣੀਆਂ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਇਤਨੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਕਰਜੇ ਵਿੱਚ ਜਕੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਾਵ ਸੰਨ 1997 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ

ਕਰਾਏ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਾਈ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤ ਕਰਜ਼ਾਈ ਉਹ ਵੀ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ 47 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ 24 ਤੋਂ 36 ਰੁਪਏ ਸੈਕੜਾ ਵਿਆਜ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਹਿਰ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਚਾਏ ਅਰਥਾਂ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 31 ਮਾਰਚ 1997 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ 25000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ 12 ਰੁਪਏ ਸੈਕੜੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇੰਜ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਜੁ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।

ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ (ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਬੜੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਣੀਏ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੱਲ ਲਾ ਸਕਣ। ਜਿਹੜੀ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਕਖਾਨੇਦਾਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਟਰੈਕਟਰ, ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਖਾਦ ਆਦਿਕ ਦੀ ਇਜਾਰੇਦਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲੋਕ-ਭੋਂਡਵੇਂ ਭਾਅ ਨਿਯਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਚੁਕਵਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਥੱਲੇ ਦੱਬੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੂਟ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਲੋਖਾਂ ਰੁਪਏ ਟਰੈਕਟਰਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ, ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਬੀਜਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਕੇ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਫ਼ਸਲ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿਨਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਆਪ ਮਿਥਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ। ਲੋਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚਕੇ ਕਣਕ, ਕਪਾਹ ਤੇ ਝੋਨਾ ਉਗਾਏ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮਿਥੇ ਬਾਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰ। ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਹੈ? ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਵਾਦ ਦੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ 'ਇਨਸਾਫ਼' ਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁੱਲ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਪਾਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ, ਖਾਦਾਂ, ਬੀਜਾਂ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪਹਿਨਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਥਦੀ? ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖੱਲ ਲਾਹੁਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੋਂਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਫ਼ਸਲ

ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਥੱਲੇ ਦਬਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖ਼ੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਦੀਆਂ ਤਜ਼ੌਰੀਆਂ ਭਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਘਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ, ਬੈਂਕ, ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕਸਾਈ ਮਨੂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਰਾਈਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਖੱਲ ਉਧੇੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਜਲਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਣਗੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵੱਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਫ਼ੈਕਟਰੀ ਇਥੇ ਲਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਾਈ, ਜੇ ਇੱਕ ਔਧ ਰੇਲ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਦੀ ਲਾਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ 85 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕਾਮੇ ਗੁਆਂਢੀ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਵਸਾਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੈਸਾ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ, ਪਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ। ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ੋਤੀਆਂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਹੀ ਸਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨ ਵਿਹਲੇ ਪਏ ਫਿਰਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਗੰਧਲਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾੜਾਂ ਵਸਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਧੜ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਤਨੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ, ਇਤਨੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ, ਇਤਨੀਆਂ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਨੇ ਡੱਕੇ ਲਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹਨ, ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਕੇ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਆਪ ਘਾੜੇ ਬਣਕੇ, ਇਹ ਹਜ਼ਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ?

ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਗੰਜੀ, ਸਾਂਦਲ ਤੇ ਨੀਲੀ ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਡਿਆਲੇ ਵੀਰਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਰਮਿਆਂ ਤੇ ਝੋਨਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਜੰਡਾਂ ਦੇ ਝੰਡਾਂ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ) ਨੂੰ ਮਾਲਟਿਆਂ ਤੇ ਸੰਤਰਿਆਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਤਰਾਈ ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਤੇ ਅਨੂੰਹਿਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲਕੇ ਤਰਾਈ (ਯੂਪੀ) ਦੇ ਬਿਖੜੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਮੀਲਾਂ ਬਧੀ ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬੀਕਾਨੇਰ ਦੇ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਪੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਣਕ ਦੇ ਜਾ ਢੇਰ ਲਾਏ, ਕੀ ਉਹ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕੇਗਾ?

ਜਿਹੜਾ ਖਾਲਸਾ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਮੋਟਰਾਂ, ਇੰਜਨਾਂ, ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ, ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ, ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਆਦਰਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੇ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ; ਜਿਹੜਾ ਖਾਲਸਾ ਪਸ਼ੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਿਖਰਾਂ ਛੁਹਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ; ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣ ਦੇਵੇਗਾ? ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਕਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਹੜਾ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ। ਖਾਲਸਾ ਮਿਹਨਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਹ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਹ ਇੱਕ ਭੇਦ ਭਰਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੋਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਓ, ਹੁਣ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਜਰਖਰੀਦਾਂ ਵਲੋਂ ਭੁਲੇਖਾ-ਪਾਊ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ 'ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ' ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਗਰੋਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਦਲੀਲਾਂ ਆਰਥਕਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ 'ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ' ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਮਰਾਜੀ ਡਰਾਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਕਾਇਦ-ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਇਰਾਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼, ਜਰਮਨ, ਅਮਰੀਕਨ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਆਦਿਕ ਸਭ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਬਸ਼ਿਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਗ਼ੈਰ-ਮੁਲਕ ਭਾਵ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਾਇਦ-ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ, ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਗੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ, ਦਲਿਤ, ਈਸਾਈ, ਪਾਰਸੀ, ਆਦਿਕ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾ-ਇਜ਼ਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਾਇਦ-ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਥੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਬਣਨਾ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਤਨਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਤਨਾਅ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਆਏ ਹਨ, ਅੱਜ ਵੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਇੱਕਠੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਏਗਾ। ਜਦ ਆਪਣਾ ਪਿੱਛਾ ਤਕੜਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣਾ

ਕਿੱਲਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਪਿੱਛਾ ਪੂਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਔਖ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਵੀ ਇਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ-ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ (ਕਸਬੀ)। ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਏ, ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਪਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਪਏਗਾ, ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ, ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਨਗੇ। ਜਿਥੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਨੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਉਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਹ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਏਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਇਸ ਡਰ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮੀ ਵੀ ਕਦਾਚਿਤ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਤੇ ਲਕੀਰ ਹੈ।

ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ - ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੁ ਸਭ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ - ਸੋਨੇ, ਚਾਂਦੀ ਜਾਂ ਲੋਹੇ ਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਜਾਂ ਤੇਲ ਦੇ ਖੂਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਗੋਂ ਉਹਦੇ ਹੁਨਰਮੰਦ, ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਕੱਚ-ਕਾਠ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਰਮੂਲ ਦਲੀਲ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖੋਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲ ਦੇਵੇਗੀ। 1990-1991 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 284,450 ਹੈਕਟਰ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਸਨ। ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਮੁਲਕ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੁਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਤੇ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੁਣਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਦਖਣੀ ਕੋਰੀਆ, ਤਾਇਵਾਨ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਆਦਿਕ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਤਿੰਨੇ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਮਾਇਆ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਹੀ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਯੋਗ ਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਮੁਲਕ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਧਰਮ ਹੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੈਨ ਹੀ ਕਾਰੀਗਰ, ਮਿਹਨਤੀ, ਸਿਰਝੀ, ਕਸਬੀ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਿਜਲੀ, ਇਸ

ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਵੇ, ਰੱਜਵਾਂ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ, ਰੱਜਵੀਂ ਬਿਜਲੀ ਹੋਵੇ, ਸਿਰੜੀ ਕਾਮੇ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਦੇਰ ਲਗਣੀ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੁਫਤ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਾਡੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬਦਲੇ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਦੇ ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ ਦੇਣਗੇ। ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਨਾ ਵਸੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚਲੇ ਨਾਨ-ਰਾਈਪੋਰੀਅਨ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹਰਿਆਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਫੁੱਟ ਪਾਣੀ ਕਿਹੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮੁਫਤ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ? ਉਹ ਹੈ ਮਨੂਵਾਦ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਸੀਲਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬਚਾ-ਖੁਚਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਇਹਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਖਰੀਦਣਾ ਤੇ ਵੇਚਣਾ ਪਏਗਾ। ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਜੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਸੀ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਅਮਨ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਬਣਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਹੈ। ਆਓ, ਹੁਣ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਪਏਗੀ -

- 1) ਉਸ ਮੁਲਕ ਦਾ ਆਕਾਰ
- 2) ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕ ਤੇ ਵਸੋਂ
- 3) ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੈਂਣ ਪਾਣੀ
- 4) ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ
- 5) ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੱਨਅਤ
- 6) ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ

1) ਮੁਲਕ ਦਾ ਆਕਾਰ- ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਇਹ ਭੇਲੇਖਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ

ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੀ ਹੈ, ਦਾ ਉਤਰ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਣਕੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 239 ਅਜ਼ਾਦ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 102 ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਹਨ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਰਕਬੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਉਹ ਛੋਟੇ ਮੁਲਕ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੀ?

2) ਮੁਲਕ ਦੇ ਲੋਕ ਤੇ ਵਸੋਂ - ਆਓ, ਹੁਣ ਵਸੋਂ ਤੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਰਖੀਏ। ਇਹ ਵਸੋਂ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 239 ਅਜ਼ਾਦ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 190 ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਸੋਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੌਮੀ ਗੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਹੋਣ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕਮਾਦਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਮਿਹਨਤੀ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹਨ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਰੇਤਲੇ ਥਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਝਾੜ ਕੱਢ ਮਾਰਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਤਾਂ ਭੁੱਖੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਨਦਾਤਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰੀ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹਨ, ਸਿਰਜ਼ੀ ਹਨ, ਕਾਰੀਗਰ ਹਨ, ਸਾਹਸ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਬਹਾਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਲੋਹਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

3) ਮੁਲਕ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਪੈਣ ਪਾਣੀ- ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬ-ਹਵਾ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਗਰਮ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤ ਸਰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੜੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨੀ ਤੇ ਤਰਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਬਹੁਤ ਉਪਜਾਊ ਹੈ। 75 ਫ਼ੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਨਹਿਰਾਂ, ਖੂਹਾਂ, ਟਿਊਬਵੇਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਜ਼ਮੀਨ ਉਹੋ ਰਾਣੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀ' ਦੇ ਅਖਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾ ਰਾਜ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਵਰਗੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੱਲਾ, ਗੈਸ, ਤੇਲ, ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾ ਲਾਇਆ। ਢਾਈ ਦਰਿਆ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਢਾਈਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਬੈਠਾ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਜਲੀ-ਪਾਣੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਹਨ, ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਇੱਕਲਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੰਚਾਈ ਬੋਰਡ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਲੂਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਸੱਕੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਰੱਜ-ਰੱਜ ਕੇ ਇਸ ਦਾ 75 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਦੇ ਵਰਤੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਧਨ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਜਦ ਆਪਣੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲਕ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਕਰ ਵਿਖਾਣੀਆਂ ਹਨ।

4) ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਤੇ ਸਿੰਚਾਈ-ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ। 75 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕ ਇਸ ਉਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੁਚੱਜੇ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਲੋਹਾ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਕਮਾਲ ਕਰ ਵਿਖਾਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਨਾਮ ਜਪਣ, ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਛਕਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੀ ਗੁਝਰਤੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਜਿਸ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾਓ ਸਦਕਾ ਉਥੇ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਨੀਆ ਸੀ ਜਾਂ ਏਥੀਆ। ਕੈਲੇਫ਼ੋਰਨੀਆ ਸੀ ਜਾਂ ਟੁਰਾਂਟੋ। ਤਰਾਈ ਦੇ ਜੰਗਲ ਸਨ ਜਾਂ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਦੇ ਮਾਰੂ ਥਲ। ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਨੁਹਾਰਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖ਼ਾਲਸਈ ਛਾਪ ਉਥੇ ਜਾ ਲਾਈ।

ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਅੱਡਕੇ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਭਿਖਾਰੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਇਆ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਹੀ ਦੂਰ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣ ਵਾਲਾ ਦਾਤਾ ਵੀ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੁੱਖਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡ ਭਰਕੇ ਮਰਨੇ ਬਚਾਇਆ, ਉਹੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਅੱਜ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ 'ਤੇ ਤੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਭਲਾ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਜਟੇ ਖਣੇ ਦੀ ਰੰਨ ਬਣੀ ਰਹੀ, ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏਗੀ? ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਨਾਊ ਖ਼ਾ ਆਪ ਹੀ ਮਰ ਮੁਕ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਖ਼ਤ ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਘੁਲਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ

ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡੋਜ਼ੋਰ ਫ਼ਿਰਕੂ ਕੇਂਦਰ ਸਾਰੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਲੁਟਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਕੇ, ਮੁੜਕੇ-ਮੁੜਕੀ ਹੋ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਮਾਅਰਕੇ ਮਾਰੇ, ਉਹ ਕਰਾਮਾਤ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਜਾਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਮਿਲ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਵੇਖੋ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਤੇ ਚਮਤਕਾਰ।

ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ। ਨਵੇਂ ਬੀਜ, ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਅਤੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੀਜੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇੰਜ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਭੇਦ-ਭਰੀ ਗੁੰਝਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਿਥੇ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਕਰ ਵਿਖਾਈਆਂ, ਉਥੇ ਫਿਰਕੂ ਕੇਂਦਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜਨ ਲਈ, ਆਪਣੀ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ, ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਭੁੰਜੇ ਲਾਹੁਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਬੇ-ਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟਣ 'ਤੇ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਨਸ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਲੋਟੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਸਰਕਾਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਾ ਭਲਾ ਕਿਉਂ ਮੁਲ ਪਾਏ ਜਿਨਸ ਦਾ? ਉਹ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਦੇ ਭਾਅ ਹੀ ਚੁਕੇਗਾ। ਜਿਨਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਨੀ ਲਾਗਤ ਆਈ ਹੈ ਉਸ ਜਿਨਸ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਮੁਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

'ਇਲੈਸਟਰੇਟਿਡ ਵੀਕਲੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ' (10-16 ਜੂਨ 1984) ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਸਿੰਜਣ ਲਈ 1200 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲਾਉਣੇ ਪਏ। ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਖਾਦ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਤੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭਜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਚੌਵੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਜੋੜੀਏ, ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨਸ ਦਾ ਕੀ ਮੁਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਕਮੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜਿਨਸ ਦਾ ਮੁਲ ਪਾਵੇ? ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਡ ਭੰਨਕੇ ਜਿਨਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਉਂ

ਨਾ ਮੁਲ ਪਾਵੇ। ਫੇਰ ਖਾਦ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ, ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ, ਡੀਜਲ, ਪਟਰੋਲ, ਕਪੜਾ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਪਰਾਈਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਜੂ ਹਾਂ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਟੁਟਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਜਾਨਾਂ ਮਾਰਕੇ, ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ੇ ਥੱਲੇ ਦੱਬ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਦੇ ਸੰਦ ਅਤੇ ਡੀਜਲ ਆਦਿ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤਕ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਮੰਡੀ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਬਲੈਕ ਵਿੱਚ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਜਿਨਸ ਲਈ ਪਰਾਈਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਅ ਨੀਅਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਫਿਰਕੂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਬਾਣੀਆ ਕਮੀਸ਼ਨ ਇਹ ਢੰਗ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੱਧ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਜਿਨਸ ਦਾ ਭਾਅ ਘੱਟ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਜਿਲ੍ਹਣ ਵਿੱਚੋਂ ਕਦੀ ਨਿਕਲ ਹੀ ਨਾ ਸਕਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਕਿਸਾਨ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜਜੀਰਾਂ ਤੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਲੁੱਟ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਹਾਰਾਂ ਲਗ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਜਿਨਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਲਾਭ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦੀ ਜਿਨਸ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਣੇ ਤੀਏ ਭਾਅ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਇਥੋਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਥੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਖਰੀਦ ਕੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਉਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਲਾਭ ਬਾਹਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਅ ਜਿਨਸਾਂ ਮਿਲ ਗਈਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੌਗੁਣੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲ ਸਕਣੀਆਂ। ਤੀਜਾ ਲਾਭ ਦੂਜੇ ਪਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਮਿਲਿਆ। ਚੌਥਾ ਲਾਭ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਮਾਲ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਅ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਆ ਵੇਚਿਆ। ਪੰਜਵਾਂ ਲਾਭ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਪੱਕੇ ਮਾਲ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਫਿਰ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ। ਪੰਜੇ ਵਾਰੀ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੰਜੇ ਵਾਰੀ ਲੋਕ ਟੁਟਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਦਾ। ਇਹ ਹੈ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਉਗਲਿਆ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੌਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਨਾ ਲੁੱਟਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਪੰਜਾ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਰਾਜਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਪਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਕੱਤੇ ਤੇ ਕਪੜਾ ਬਣਾਏ ਕੋਈ ਹੋਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 98 ਫੀਸਦੀ ਕਪਾਹ ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੇਂਦਰ ਨਾ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਉਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਜੁ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਣਕ ਚਾਵਲ ਆਦਿਕ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਬਣਾਏ ਕੋਈ ਹੋਗ। ਦੇਸ਼ ਦੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਟਰੈਕਟਰ ਵਰਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪਰ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਕਿਤੇ ਹੋਗ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਦ ਵਰਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਤੇ ਹੋਗ। ਚਮੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਪਰ ਜੋੜੇ ਬਣਨ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ। ਦੇਸ਼ ਦਾ 20 ਫੀਸਦੀ ਦੁੱਧ ਪੈਦਾ ਕਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਪਰ 55 ਫੀਸਦੀ ਬੇਬੀ ਫੂਡ ਬਣੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟਰੱਕ ਵਰਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪਰ ਬਣਨ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ। ਗੰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਫਸਲ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ੂਗਰ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਖਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਡੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਕੀ ਬਾਣੀਏ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਇਹ ਲੁੱਟ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ? ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਆਪ ਬਣਾਕੇ ਵੇਚੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ।

ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰੱਜਵਾਂ ਪਾਣੀ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਟੂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਹੱਥੀ ਲੁੱਟਣ ਲਗ ਪਏ। ਜਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਦਰਿਆ ਵਗਦੇ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 65 ਫੀਸਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁਲ ਵਾਹੁਣ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ 105 ਲੱਖ ਏਕੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 37 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ 65 ਲੱਖ ਏਕੜ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਛਿੱਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 55 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਲੱਖ ਧਰਤੀ ਅਣਸਿੰਜੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ 75 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੈ ਨਾ ਹਨੇਰ ਸਾਂਈ ਦਾ। ਇਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ। ਇਹ ਹੈ ਮਨੂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਚਲੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਵਰਤਮਾਨ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਸੂਲ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੱਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ

ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਹੜ੍ਹ ਆਦਿਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਨ 1988 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਤਬਾਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਖੁਰਨ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇੱਕਲੇ ਉਸ ਸਾਲ ਇੱਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੌਜਾ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨੇ ਦਰਿਆ-ਰਾਵੀ, ਬਿਆਸ ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਛੋਂਹਦੇ ਤਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ 75 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਇਹਨਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਵਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜਾਏ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਪਾਣੀ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੱਕ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਹੋਣ। ਕਿਤਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵੰਡ ਕੇਂਦਰੀ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ 'ਤੇ ਟੰਗ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1979 ਦੀ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦਸਿਆਂ ਦਾ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਉਤਨਾ ਵੱਧ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਘਟਾ ਪਾ ਸਕਣ -

1976

ਰਾਜਸਥਾਨ	8.0 ਐਮ ਏ ਐਫ
ਹਰਿਆਣਾ	3.5 "
ਦਿੱਲੀ	0.2 "
ਪੰਜਾਬ	3.5 "

1979

ਰਾਜਸਥਾਨ	8.6 ਐਮ ਏ ਐਫ
---------	-------------

ਹਰਿਆਣਾ	3.5	"
ਦਿੱਲੀ	0.2	"
ਜਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ	0.65	"
ਪੰਜਾਬ	4.22	"

ਮਨੂ ਬਿੰਕ ਟੈਂਕ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਛਤਾ ਲੁਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਰਤੀ ਸਿੰਜਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਬਹੁਤਾ ਕਰਕੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਜਣ ਲਈ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈਲ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਉਤਰ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਨੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਾਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਜੁ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ। ਟਿਊਬਵੈਲ ਨਾਲ ਸਿੰਜਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜ ਤੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜਾਈ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਲੋਕ ਤੋੜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਹਾਲ ਬਨਾਉਣਾ ਹੈ।

ਗੱਲ ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਪਿਛੇ ਬੜੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਚਾਲਾਂ ਹਨ। ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜਾਈ ਨਾ ਕੇਵਲ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਤੋੜਵੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਵੀ ਬੜਾ ਪ੍ਰਦਲਾ, ਉਦਾਸੀਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੰਜੇ ਜਾਂਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹੇਠਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਲੋਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੱਧਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੀਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਹੋਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੰਮ ਕਰਨੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇ ਬੀਜਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਮਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦੀ-ਕਰਦੀ ਇਹ ਨਿਰਦਈ ਮਨੂ ਸਰਕਾਰ ਲੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੁਖਿਆਂ ਮਾਰਨੋਂ ਵੀ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟੇਗੀ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਮਾਰੂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਤਕਰੀਬਨ 90 ਫੀਸਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਕਬਾ ਸਿੰਚਾਈ ਹੇਠ ਹੈ। 37 ਫੀਸਦੀ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ, 55 ਫੀਸਦੀ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ 3 ਫੀਸਦੀ ਖੂਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੰਚਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਧੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਧਰਤੀ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਹੋਵੇ, ਪਾਣੀ ਬਿਜਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਾਮੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਘਾਟਾ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ? ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤ ਕੇ ਬਾਕੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਰਚ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਿੰਚਾਈ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਕੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੈਸੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਡੈਮ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਲਕ ਮਨੂ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬਿਜਲੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਆਪ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦੀਆਂ ਨੇ ਬਹਾਰਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ। ਇਸ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ, ਬਸ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਜਾਪਾਨ ਬਣਿਆ ਸਮਝੋ। ਇਸ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰ-ਦਰ 'ਤੇ ਠੱਕਰਾਂ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ। ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੇ ਵਲੈਤਾਂ।

5) ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੱਨਅਤ- ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨਿਰਾ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੱਨਅਤ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਰੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮੁੜੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸੱਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਸੱਨਅਤ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਗੇਤਰੀ ਸੱਨਅਤੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਸੱਨਅਤ ਲਗ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਪਿਛਲਗ ਸੱਨਅਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰਕੂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸੱਨਅਤ ਇਥੇ ਲਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੱਨਅਤ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀ।

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਮਾਰਚ 1995 ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਈਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੱਨਅਤ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 118,716 ਇਕਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 19,730 ਮਿਲੀਅਨ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਲਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ

10 ਲੱਖ ਕਾਮੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। 1993-4 ਵਿੱਚ 475 ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਫ਼ਕਲ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਹਨ, ਸਹਾਇਕ ਪੁਰਜੇ ਬਣਾਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ। ਹੋਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਿੰਨੀ ਵਰਗਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਵੱਡਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ। ਬਟਾਲੇ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਗੜ੍ਹ ਸਟੀਲ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰ ਰੁੜਕੇਲਾ ਵਰਗਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਖ਼ਾਨਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਹ ਦੇ ਕਰੀਬ ਖੇਡ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਕੁ ਦਰਜਨ ਇਕਾਈਆਂ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੈਨਅਤ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਸੈਨਅਤੀ ਅਦਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਲਾਈ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ, ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਮਿਲਾਂ, ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਰਜੇ, ਬਿਸਕੁਟ, ਸਕੂਟਰ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪੱਖੇ, ਫ਼ਰਨੀਚਰ, ਨਟਸ-ਬੋਲਟਸ, ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਪੁਰਜੇ ਆਦਿਕ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਾਰੀਗਰੀ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅੱਗੇ ਡੱਕੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅਪਾਰ ਕਿਰਪਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਘਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਗੇ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇਗਾ? ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ?

ਜੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਨਿੱਕੀ ਜੇਹੀ ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਹਰਿਆਵਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸੋਨਾ ਨਹੀਂ ਉਗਲ ਸਕਦੇ? ਸੋਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਗਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਟੂ ਦੁਹੱਥੀ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਸੈਨਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਨੁਹਾਰਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸਿੱਖ ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਾਹੂਬਲ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਇਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

6) ਮੁਲਕ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ- ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ, ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 54305 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 3930 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਜਿੱਥੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਲਈ ਹਵਾਈ ਉਡਾਨਾਂ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। 3422 ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਸ ਲੱਖ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਰੋਜ਼ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚੰਗਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ

ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਇਕਾਈ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 40 ਫੀਸਦੀ ਪਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮਿਹਨਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਪਾਨ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਘਰ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਸੱਨਅਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਦਾਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਤੇ ਸੱਨਅਤ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਾਲਮਾਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਸਪੇਸਯੁਗ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਅਸਲੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਰਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਣਵਰਤੇ ਪਏ ਹਨ। ਮ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਖੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇ ਕੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਉੱਚ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਯੋਗ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੂਝਵਾਨਾਂ (ਪੂਰਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਹੁਪੁਰਖੀ ਰਾਜ) ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਈ ਰੱਖੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕਾਂ ਉਸ ਰਾਜ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਅਸਲੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਵਾਇਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਾਇਜ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਪਲੇ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰੋਬੀ, ਚਲਾਕ, ਸੁਆਰਥੀ ਅਤੇ ਧਨਾਢ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਚ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ-ਰਹਿਤ ਨੀਤੀ ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮਧੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪਦਾਰਥਕ ਉਨਤੀ ਤਾਂ ਕਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭੌਰਿਕ ਕਲਚਰ, ਸਮੋਕ ਤੇ ਡਰੱਗ ਕਲਚਰ, ਵਿਭਚਾਰ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਕਲਚਰ ਦਾ ਕੈਂਸਰ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੀ ਪਨੀਰੀ ਦੇ ਬਰੀਚਿਆਂ-ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੈਂਸਰ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵਧ-ਫੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਪਰ ਨਾਰੀ ਧੀ ਭੈਣ ਵਖਾਣੈ', 'ਹਕ ਪਰਾਇਆ ਨਾਨਕਾ ਉਸੁ ਸੁਅਰ ਉਸੁ ਗਾਇ', 'ਤਖਤਿ ਬਹੈ ਤਖਤੈ ਕੀ ਲਾਇਕ', 'ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ' ਅਤੇ 'ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਆਦਿਕ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸੋਧ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਛੇ ਛੁੱਟੀ ਕੌਮ ਹਨ, ਰਿਸ਼ਟ-ਪੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਤੇ ਅਫ਼ੀਮਚੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖ ਸਿਹਤ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ

ਰਹੇ ਹਨ। ਸੰਨ 1996 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੰਮੀ ਉਮਰ 'ਕੇਰਲਾ' ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਔਸਤਨ ਉਮਰ 72 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਔਸਤਨ ਉਮਰ 66.4 ਸਾਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤਨ ਉਮਰ 60.8 ਸਾਲ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤਨ ਉਮਰ 61.8 ਸਾਲ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤਨ ਉਮਰ 68.8 ਸਾਲ ਹੈ। ਸੰਨ 1995 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿਛੇ ਛੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਿਰਤੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰ ਪਿਛੇ 7.3 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਮਿਰਤੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ 'ਅੱਖਰ ਗਿਆਨ' (ਪੜ੍ਹਾਈ) ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਪੰਜਵੇਂ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ -

1) ਕੇਰਲਾ	- 89.81	2) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	- 64.87
3) ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ	- 62.66	4) ਗੁਜਰਾਤ	- 61.29
5) ਪੰਜਾਬ	- 58.51		

ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਾਲਗ ਅੱਖਰੀ ਵਿਦਿਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗ ਬਹੁਤ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਬਾਲਗ ਅੱਖਰੀ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ 89.68 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ 93.6 ਫੀਸਦੀ, ਚਾਇਨਾ ਵਿੱਚ 80.0 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 52.2 ਫੀਸਦੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

1994-95 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 12509 ਪਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, 1516 ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, 2126 ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਤੇ 847 ਹਾਇਰ ਸੇਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ- ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ। ਸੰਨ 1992-93 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 265 ਹਸਪਤਾਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 24742 ਬੈਡਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। 2151 ਅਯੁਰਵੈਦਿਕ, ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਮਿਊਪੈਥਿਕ ਡਿਸਪੈਨਸਰੀਆਂ ਹਨ। 446 ਪਰਾਈਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ 38 ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਲਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਜਾਪਾਨ ਬਣਿਆ ਸਮਝੇ। ਘਰ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੌਨਅਤ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿਛ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ, ਸਿੱਖ, ਈਸਾਈ ਤਾਂ ਕੀ, ਇਥੇ 'ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਭੇ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ' ਦੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਸਾਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਤਪਾਤ ਤੇ ਮਜ਼ਹਬਾਂ

ਦਾ ਕੋਈ ਭਿੰਨ-ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ 'ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਜਨਮਦਾਤੀ- ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪੂਰਨ ਸਭਿਕਾਰ ਭਰੀ ਥਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਭੂਮੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਬਣਾਣਾ ਹੈ। ਸੁਕੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਕਰਕੇ ਫਸਲਾਂ ਲਹਿਰਾ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਨਾਜ ਦੇ ਗੁਦਾਮ ਭਰ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਝੁੰਗੀਆਂ ਢਾਹਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਵੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਿੰਡ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਬਹਿਸ਼ਤ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਰਥਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਪਲਾਨ ਬਣਾਕੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀਆਂ ਟੁਟਣ ਦੀ ਢਿੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪਾਸੇ ਬਹਾਰ ਆ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣ ਸਕਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਕੋਲ ਪੂੰਜੀ ਹੈ, ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਮਿਹਨਤੀ ਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਕਾਮੇ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਮੁਲਕ ਕਦੀ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਭਾਵੇਂ ਪੂੰਜੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਧਨਾਢ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ), ਪਰੰਤੂ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਾਰੀਗਰੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਸਬੀ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਮਿਹਨਤੀ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਕਾਮੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਮਾਇਦਾਰ ਸਰਮਾਇਆ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ, ਕੱਚ-ਕਾਠ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਸਰਬ ਪੱਖੀ ਕਸਬਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਿਝਣਾ ਗਿਝੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਟੁਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ, ਫਿਰਕੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਲਾਏ ਡੱਕੇ ਹਟਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ, ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਕਿ ਇਥੋਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਬੇ-ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਹੀ ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕਾਮੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਆਉਣਾ ਫਖਰ ਸਮਝਣਗੇ। ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਮੁਲਕ ਬਣੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਲਾਇਤਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਾਨਣ ਹੈ। ਤਦੇ ਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫੱਟੀ ਪੋਚਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਕਈ ਨਾਝੂ ਖਾਂ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਵੀ ਜਲਦੀ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਜੇ ਜਾਲਮ ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਜੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ। ਇਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲਕੀਰ ਹੈ। ਹਰ ਕਾਲੀ-ਬੋਲੀ

ਰਾਤ ਮਗਰੋਂ ਸਵੇਰ ਦਾ ਚੜ੍ਹਨਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜੈਦੋਜਹਿਦ ਸੱਚ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਨਸਾਫ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿੱਤ ਸੱਚ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਪਟਾ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਗਲੇਂ ਲਾਹੁਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਗੌਰਵਮਈ ਘਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾ ਹਾਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਦਿਲ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਕਦੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਤੇ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਬਲ, ਜੋਸ਼, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਆਗੂ ਦੀ ਘਾਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਆਪ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਚਕਮਾ ਦੇਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਫਸਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਟੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਗਈ। ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਾਮਯਾਬ ਮੁਲਕ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਹੋਥਠੀਆਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪਰਚਾਰ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਉਹ ਸਮਾਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਸਮਾਂ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ, ਇਸਤਰੀ, ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ, ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ, ਆਪਣੇ ਵਸੀਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਦੁਰਾਡਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅੱਜ ਲੌੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਆਗੂ ਦੀ, ਜੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਖੜੇ ਸਮੇਂ ਸੇਧ ਦੇ ਸਕੇ।

ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ

ਸਾਡਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਹਰ ਉਪਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਈ, ਵਧਦੀ-ਫੁੱਲਦੀ ਅਤੇ ਮੌਲਦੀ ਹੈ। ਰੱਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਗੁਣ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਮਾਂਦਰੂ ਖ਼ਸਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਸਦੀਵੀ ਜਮਾਂਦਰੂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਖਿਲਰਨ ਪਸਰਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਸੁਤੰਤਰ ਮਨੁੱਖ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਤੇ ਚੇਤਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਇਹ, ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਇੱਕ ਅਤਿ ਸੋਫੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਅਲੌਕਿਕ ਮੁਜੱਸਸਾ ਹੈ। ਹਰ ਮੁਜੱਸਸੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਨਿਵੇਕਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਭਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚੰਨਾਂ, ਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸੂਰਜਾਂ ਦੀ ਅਣਮਿਣਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਤੁੱਛ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਥੋੜੇ ਚੰਨਾਂ-ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਉਹ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਕਲ ਦੀ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਵੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹ ਵੀ। ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤਾਕਤਾਂ - ਚੰਨ, ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਅਦਿਕ ਤਾਕਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਬਦਲ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤੰਤਰ ਮਨੁੱਖ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤ ਸਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰਥਾ ਵੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੇ ਹਰ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਸਣੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗਤੀ ਬਦਲ ਸਕਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਰਥਾ ਵੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ, ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਐਸੀ ਗੁਝੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਲਈ ਤਾਪਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਚੰਗਿਆੜੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਘਿਆਇਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਮਾਤਾਂ ਕਰ ਵਿਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ

ਚੰਗਿਆਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੁਅਲਾ ਬਣਨ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਿਤਨਾ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏਗਾ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਭਾਂਬੜ ਬਣਕੇ ਉਹ ਉਭਰੇਗੀ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪਾਟ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਬੰਬ ਬਣਕੇ ਸਭ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ, ਹਰ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਹਰ ਕੌਮ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁਲਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪਤੰਗਿਆ ਵਾਂਗ ਸੜ-ਮਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੌਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖ਼ਤਿਆਰੀ ਇਨਸਾਨੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਉਤਨੀ ਹੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾਲਾਂ ਦੀ। ਖੁਰਾਕ ਖਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਪਸ਼ੂ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਮੁੱਲੋਂ ਸਸਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹੱਕ ਭਾਵ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫ਼ਤਾ ਸਿੱਖ ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ। ਆਪਣੇ ਤੇ ਪਰਾਏ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖ ਮਰ-ਮਿਟਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਵੈਮਾਣ ਨਹੀਂ, ਇਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਨਹੀਂ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਿਕਾਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੋਂਦ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਨਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਰਹਿ ਸਕਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਮਨ-ਇੱਛਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾ ਸਕਣਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣਾ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਬੰਗ ਲੈਣੇ ਹੀ ਤਾਂ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦੇਣੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ-ਸਹਿਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਇਨਸਾਨੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਹੈ।

ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਹਰ ਕੌਮ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦੀ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਕੌਮ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ

ਜਿੰਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨਿਮੋਬੂਟਤਾ ਤੇ ਗਿਲਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਨੀਨਤਾ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਕਾਇਰਤਾ, ਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਘਟੀਆਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਿਰਦਾਰ, ਕੌਮੀ ਜ਼ਬਤ, ਕੌਮੀ ਵਕਾਰ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਕਿਰਦਾਰ, ਕੌਮੀ ਜ਼ਬਤ, ਕੌਮੀ ਪਰਸਪਰ ਪਿਆਰ, ਕੌਮੀ ਜਜ਼ਬਾ, ਆਦਿਕ ਕੌਮੀ ਗੁਣ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜਾਮਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡ-ਮੁੱਲੀ ਰੱਬੀ ਨਿਆਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੱਗਦੀ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕਦੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀ ਪੰਜਾਲੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਂਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਰ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਗੌਰਵਮਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੌਰਵਮਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੀ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਤਕ ਮਾਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਗਰਦੀ, ਮੌਲਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਜਾਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਨਵੀਂ ਸੂਝ-ਬੂਝ, ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਫੁੱਟਦੀਆਂ ਦਲੇਰੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਕੌਮੀ ਪਿਆਰ, ਕੌਮੀ ਕਿਰਦਾਰ, ਕੌਮੀ ਗ਼ੈਰਤ, ਕੌਮੀ ਵਿਰਸਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਗੌਰਵਤਾ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਗਰਦੇ-ਪਲਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਅਖ਼ਲਾਕ, ਕਿਰਦਾਰ, ਸਦਾਚਾਰ, ਆਦਿਕ ਹੁਣ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਗਜ਼ ਨਾਲ ਨਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਜੀਵਨ ਉਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਉੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਘ ਵੱਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਅਜ਼ਾਦ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੌਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਯੁਗ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਹ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕੌਮ-ਕਾਜ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣੇ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਣਾ, ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ- ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਮੰਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਚਾਰਟਰ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਬੰਧੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਜਨਮ-ਸਿਧ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਉਸ ਚਾਰਟਰ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੈ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ। ਉਸ ਚਾਰਟਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ

ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ।

ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਆਈਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ 'ਕੌਮ' ਦੇ ਪਰਮਾਣਿਤ ਮਾਪਡੌਲ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀਆਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੇ ਬਲ-ਬੱਤੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕੌਮੀ ਬਾਣਾ ਪਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮ ਦੇ ਹਰ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਐਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਂਜ਼ਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੁਆਰਥੀ ਤੇ ਪੱਜਲ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਮੰਚ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਛੜ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਰਮੌਰ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਕੌਮ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਿਥੇ ਪਰਮਾਣਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਹ ਧਾਰਨੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮਰਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਸਿੰਘ' ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ 'ਕੌਰ' ਦਾ ਲਿਖੇ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜੇ ਕੀਤਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਧੀ ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ (ਸਿੱਖ ਕੌਮ) ਦੀ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇੱਕ ਸਿਰਕੱਢ ਕੌਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਬੇਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਲਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਫ਼ਿਰਕਾ ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਹ ਸਿਰਮੌਰ ਕੌਮ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਣਿਤ ਮਾਪਡੌਲ 'ਤੇ ਸੋ ਫ਼ੀਸਦੀ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਚੋਣਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ 'ਕੌਮ' ਦੇ ਮਿਥੇ ਗਏ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ 'ਕੌਮ' ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਐਨ ਪੂਰੀ ਉਤਰਦੀ ਹੈ -

1) ਕੌਮ ਉਹ ਜਨ-ਸਮੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਸਲੀ (Ethnic) ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਬੰਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਕੋ ਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਸਦਾ ਹੋਵੇ। (ਬਰਗਸ)

2) ਕੌਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਹ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਧੇ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਇੱਕਠੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ

ਆਪਸੀ ਫੁਟ ਵਿੱਚ ਗਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਮੀ ਅਸਿਹ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇਹੇ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ। (ਰੈਮਜੇ ਮਈਰ)

3) ਉਹ ਜਮਾਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕਠ, ਜੋ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਣ, ਸਾਂਝੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਐਸੀ ਨਿਆਰੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਾਰਸ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਹੇਜ਼ ਕਾਰਲਟਨ)

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਸੀਅਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ 'ਕੌਮ' ਦੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿੱਚ ਐਨ ਫਿਟ ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ ਸਿਧ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚਾਤੁਰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੀ ਫ਼ਿਰਕਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਤਨੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਗ਼ੁਲਾਮ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ, ਅੱਜ ਉਹੋ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਅੱਜ ਤੋਂ ਭੇਢ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸੀ; ਜਿਸ ਦੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਸਨ; ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੋਹਫ਼ੇ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖ਼ਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਵਲ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਦੀ ਗਜ਼-ਗਜ਼ ਲੰਮੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਸਨ; ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੱਜ ਉਹ ਕੌਮ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਆਪ ਉਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੁਬੇਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਂਜ ਅਣਗਿਣਤ ਪੱਛਮੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ 'ਕੌਮ' ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਕੇਵਲ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਚਾਤੁਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੌਮ ਹਨ -

1) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਰਸ਼ਲ ਕੌਮ ਬਣਾਇਆ (ਐਨ.ਕੇ.ਸਿਨਹਾ)

2) ਸਿੱਖ ਹੀ ਇੱਕ ਐਸੀ ਕੌਮ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸਰੂਪ ਕਾਰਨ ਸਹਿਜੇ

ਹੀ ਪਹਿਚਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਨਿਰਾਦ ਚੌਧਰੀ)

3) ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਜੇਹੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

(ਪੱਟਾ ਭਾਈ ਸੀਤਾ ਰਮਈਆ)

4) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨਿਜਾਮ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਆਪ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਗਰੋਂ ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।

(ਤੀਫ਼)

5) ਰਾਜਸੀ ਪੱਖੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਐਸਾ ਮਜ਼ਹਬ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। (ਡਾਕਟਰ ਹਜ਼ੂਮ, ਵਰਲਡ ਲਿਵਿੰਗ ਰਿਲੀਜ਼ਨਜ਼)

6) ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸੀ।

(ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ)

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ 'ਕੌਮ' ਹੋਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ; ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਹੈ; ਆਪਣਾ ਬੇ-ਮਿਸਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ; ਸਪੇਸ ਯੁਗ ਦਾ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਹੈ; ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸਾ ਹੈ; ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ; ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਮਗਰੋਂ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਕੇ ਆਏ ਸਿੱਖ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਵੱਸੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਵਸੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੱਸੇ, ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਤੇ ਆਤਮਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ (Home land) ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੰਨ-ਭੂਮੀ (Holy land) ਵੀ। ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਇਥੇ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਉਸਰੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਹੋਈ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰ ਹੋਇਆ, ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦਾਂ ਹਨ, ਇਥੋਂ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਘਰ ਭਾਵ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣਾ ਸਾਡਾ ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਕਾਇਮ-ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਵੀ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਇਕਾਈ

ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਵਾਰ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਵਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸਿੱਖ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਇਥੇ ਹੀ ਇਹ ਵਿਚਰਿਆ, ਇਥੋਂ ਇਸ ਗੁਰੀਲਾ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ, ਇਥੋਂ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰੇ-ਜ਼ੋਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਪਣੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਸਿੰਜਿਆ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ-ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ ਲਈ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਅਣਖ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕਤ ਹੈ -

ਫ਼ਰੀਦਾ ਬਾਰਿ ਪਰਾਇਐ ਬੈਸਣਾ ਸਾਂਈ ਮੁਝੇ ਨਾ ਦੇਇ॥
ਜੇ ਤੂੰ ਏਵੈ ਰਖਸੀ ਜੀਉ ਸਰੀਰਹੁ ਲੇਇ॥

ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਮਤਿ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਮਹਾਨ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੇ ਤੁਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕਾਸਮਿਕ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ। ਹਰ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਹਰ ਪੰਛੀ-ਪੰਥੇਰੂ, ਹਰ ਕੀੜੇ-ਕਿਰਮ ਅਤੇ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਟਿਕਾਣੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਆਲ੍ਹਣੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਖੁੱਡ-ਘੁਰਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਝੁਗੀ-ਝੋਂਪੜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਹਰ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਉਠ-ਬੈਠ ਸਕੇ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਖਾ-ਪੀ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਕੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕੇ। ਉਹ ਟਿਕਾਣਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਛੋਟਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਘੱਟ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਘੱਟ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਨਿਕੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ-ਮਾਣ, ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ-ਮਹੱਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੁਖ-ਚੈਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਝੁੰਗੀ ਹਜ਼ਾਰ ਦਰਜੇ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਉਠ-ਬੈਠ ਸਕੀਂਦਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨਾ

ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਉਤਨੀ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਕੋਈ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਮਹਿਲ-ਮਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ। ਆਪਣੀ ਭਾਵੇਂ ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਪੱਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੋਲੇਗਾ, ਕੋਈ ਜਲੀਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਹਾਵਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ -

ਜੋ ਸੁਖ ਛੱਜੂ ਦੇ ਚੁਬਾਰੇ,
ਨਾ ਉਹ ਬਲਖ਼ ਨਾ ਬੁਖਾਰੇ।

East or west
home is the best

ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਬੇਘਰੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਤਾਂ ਖ਼ਾਨਾ-ਬਦੋਸ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਨਾ-ਬਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਬੇ-ਘਰਾ ਬੰਦਾ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪਾਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੋਡੀ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਕੌਮੀ ਘਰ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਵਕਾਰ ਉਸਾਰਦਾ ਹੈ।

ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਦਰ ਤੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਦਰ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੇਚ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਭਾਵੇਂ ਕੇਡਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼, ਅਮਰੀਕੀ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ, ਜਰਮਨ, ਜਾਪਾਨੀ, ਚੀਨੀ, ਇਰਾਨੀ, ਭਾਰਤੀ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖਰਾ-ਵੱਖਰਾ ਸਲੂਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੇਲ-ਗਡੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਥਾਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਪ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਉਨਤਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵੀ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਮੇ ਵੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਰਗੀ ਸ਼ਾਨੋਂ-ਸ਼ੌਕਤ ਦੇ ਪਾਤਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਚੰਗਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਦਾ ਅਸਰ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਚਾਈ ਦਾ ਚੰਗਾ ਤਜਰਬਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਦ ਕਿਸੇ

ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਨੌਕਰੀ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ, ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ ਉੱਤੇ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ, ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ। ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕੋਭਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਭਾ ਅਮੀਰ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਮਿਆਰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਗੌਰਵਤਾ ਦੇ ਨਾਪ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਔਜ ਸਿੱਖ ਨਿਖਸ਼ੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵਾਤ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਪੋਚ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਪੈਂਡ-ਡਾਲਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਜ਼ੌਰੀਆਂ ਭਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਪਏ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਗੋਂ ਲੱਖਾਂ ਪੈਂਡ-ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕੌਮ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਕਰਾਣੀ ਆਪਣਾ ਅਖਲਾਕੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਨਿੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਹਰਕਤ, ਆਪਣਾ ਹਰ ਅਮਲ, ਆਪਣੇ ਹਰ ਖਿਆਲ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਹਰ ਬੋਲ ਨੂੰ, ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦੇ ਅਸਰ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲਾਭ ਉੱਤੇ ਜੇ ਨਿਜੀ ਲਾਭ ਵਾਰਨੇ ਵੀ ਪੈਣ, ਤਾਂ ਵਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੌਮ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦੇ ਸਭ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਡਾ ਕੀਤਾ ਹਰ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਕੌਮੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਸਾ ਸਾਡਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀਟ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਟ ਦੇਣ ਦੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਤਨਾ ਉੱਚਾ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕਿਰਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਕੋਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈਣੀ ਪਏਗੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਅਮਿਟਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨਿਮੋਝੂਣਤਾ, ਕਾਇਰਤਾ ਅਤੇ ਗ਼ਿਲਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ। ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਹੈ, ਨਾ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਨਾ ਸਿੱਖ ਹੋਂਦ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ

ਬਹਾਲ ਰੱਖਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੂਲਾ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣਾ ਪਏਗਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਕਬੂਲਣਾ ਪਸ਼ੂ ਬਿਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਮੁਲੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ। ਖੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰੀ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਇਨਸਾਨੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਹੈ।

ਪਰ-ਅਧੀਨਗੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਪਸ਼ੂ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਰੋਸਾ ਪਾ ਕੇ ਮਾਲਕ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਮ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਕਾਇਰਤਾ, ਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਘਟੀਆਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਨਾ ਰੁਲਣਾ ਅਤੇ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਗਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੀ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨ-ਜਾਂਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਕਤ ਹੈ -

ਕਬੀਰ ਜਿਹ ਦਰ ਆਵਤ ਜਾਤਿਹੁ ਹਟਕੈ ਨਾਹੀ ਕੋਇ॥

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁਗ ਅੰਦਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਕੌਮ-ਕਾਜ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਕਰ ਸਕਣਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਣਾ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਮੰਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਪ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਜਨਮ-ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ।

ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਸਵੱਟੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਾਲੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜਦ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ, ਬੇੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚ-ਖਰੀਦ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੋਢੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਅਸਲੀ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਜ਼ਤ ਨਹੀਂ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਅਣਖ ਨਹੀਂ, ਪਤਿ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਜੀਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ? -

ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਥੀ ਜਾਇ॥

ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥

ਅਣਖ ਨਾਲ ਜੀਣਾ, ਜੁਲਮ ਅੱਗੇ ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਨਾ ਬਣਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਪਰਾਏ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਣ ਕੇਵਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣਾ ਸਵੈਮਾਣ ਖੋਹ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੈਮਾਣ ਖੋਹ ਬੈਠਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਨੋਬਲ ਵੀ ਗਵਾ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੋਬਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੌਮੀ ਅਹਿਸਾਸ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕੌਮ ਨਿਰਬਲ ਤੇ ਨਿਤਾਣੀਆਂ ਹੋਕੇ ਨਿਘਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਹਾਲ ਹੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਸਦਾ ਲਈ ਮਿਟਾ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰਦੀਆਂ, ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ, ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਦਾਅ-ਪੇਚਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕਰੜੇ ਹੱਥੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀਆਂ, ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਰਦਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਕੇ ਨਿਤਾਣੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਘਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਗੁਆ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਗ਼ੌਰਵ ਖੋਹ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਸ਼ੀਦੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਰ ਢਾਂਦੇ ਹਨ, ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਬਹਿਰੇ ਬਣਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਸਮਝਣ ਲਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮਲਾਵਰ ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਹਿੱਕਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਕਦੀ ਗ਼ਜ਼ਨੀਆਂ ਤੇ ਗ਼ੌਰੀਆਂ ਦੀ, ਕਦੀ ਖਿਲਜੀਆਂ ਤੇ ਤੁਗਲਕਾਂ ਦੀ, ਕਦੀ ਲੋਧੀਆਂ ਤੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ, ਕਦੀ ਫ਼ਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੁਬੇਲ ਬਣੀ ਰਹੀ। ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਮੁਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿਲਮਾਂ ਭਰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਵਾਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾੜਕੇ, ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਦੱਸਕੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜਿਥੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਰਹੇ, ਉਥੇ

ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹੱਥਠੋਂ ਬਣਕੇ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਜਿਥੇ ਉਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਥੇ ਲੱਖ ਤੇ ਜਸੂ ਵਰਗੇ ਗ਼ਦਾਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਸਿੱਖ ਆਖਿਰ ਅਜ਼ਾਦ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦਾ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਬੁੱਕਲ ਦਾ ਸੱਪ ਬਣਕੇ ਡੱਸਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਅਕ੍ਰਿਤਾਘਣ ਡੋਗਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੋਏ। ਕੇਵਲ 98 ਸਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕੱਟੀ ਅਤੇ ਕੱਟੀ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਕਰਦਿਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖੀ ਵਿੱਚ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣਾ ਹਰਾਮ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਣਖ, ਗ਼ੈਰਤ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ, ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਣਾ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਚਰਖੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਖੋਪਰ ਉਤਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਖਾ ਕੇ ਜੀਅ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅੰਨ੍ਹੇ ਤੇ ਸੱਪਾਂ ਵਿੱਚਕਾਰ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੰਬੂਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮਾਸ ਨੁਚਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਖ਼ਾਲਸੇ ਵਾਂਗ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਕੈਦਣਾਂ ਬਣਕੇ, ਖੰਨੀ-ਖੰਨੀ ਖਾਕੇ, ਸਵਾ-ਸਵਾ ਮਣ ਦੇ ਪੀਸਣੇ ਪੀਸ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਖ਼ਾਲਸਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹੋਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ। ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਸਾਰੇ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੰਢਾਏ, ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਸਹੇ, ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਨੂੰ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਮਘਦਾ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਤਨੇ ਚਿਰ ਤਕ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀ ਛੱਟ ਲਾਹ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਲਈ।

ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਖੇੜਿਆ, ਸਗੋਂ ਨਾਦਰਸ਼ਾਹ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਵਰਗੇ ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਦੇ ਅਜਿੱਤ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਚਣੇ ਚਬਾਏ, ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾੜਵੀ ਜਰਵਾਣਾ ਏਧਰ ਪਰਤ ਕੇ ਤੱਕਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟਾਪਾਂ ਅਤੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦਰ੍ਹਾ ਖ਼ੈਬਰ, ਬੋਲਾਨ ਤੇ ਟੋਚੀ ਦੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਕੰਥ ਉਠੀਆਂ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ, ਰੂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਪੈਰਿਸ ਤੇ ਲੰਡਨ ਤਕ ਪੁੱਜ ਪੈ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦੀ ਸਭ ਪਾਸੇ ਧਾਕ ਬੈਠ ਗਈ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਖਾਲਸਈ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਕੇ ਮੰਮੇਠਗਣੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਡੋਰਗੇ ਵਾੜ ਲਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਮਕ ਹਰਾਮ ਡੋਰਗਿਆਂ ਤੇ ਪੂਰਬੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਬਣਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਗਦਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈਆਂ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਮਗਰੋਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਤਨੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਬਲਵਾਨ ਹੋਕੇ ਉਭਰਦੀ ਰਹੀ, ਉਤਨੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਅੰਦਰੋਂ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਜੰਗ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼-ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜੰਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦ ਸੰਨ 1872 ਵਿੱਚ ਜਮਾਲਪੁਰ ਦੀ ਰੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 68 ਦੀਵਾਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਪਾਂ ਅੱਗੇ ਛਾਤੀਆਂ ਤਾਣ ਕੇ ਫੀਤੇ-ਫੀਤੇ ਹੋਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਉਸ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਚਾਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਸੀ ਜਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ। ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਸੀ ਜਾਂ ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ। ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਸੀ ਜਾਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਖ਼ੂਨੀ ਹੌਲੀ। ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕਾ ਸੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ਼ ਦਾ ਮੋਰਚਾ। ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਸੀ ਜਾਂ ਗੰਗਸਰ ਜੈਤੋ ਦਾ ਮੋਰਚਾ। ਸਿੱਖ ਸੂਰਮੇ ਹੀ ਹਰ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਡਟਕੇ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆਂ, ਲਾਠੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਤੋਪਾਂ ਅੱਗੇ ਬੰਨ੍ਹੀਕੇ ਫੀਤਾ-ਫੀਤਾ ਹੋਏ, ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਾਈਆਂ। ਡੇਢ ਫੀਸਦੀ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ 80-90 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਹਰ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਭਰਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਸਹਿਣ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਾਠੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਣੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ, ਪਰ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆਂ। ਸਿੱਖ ਹੀ ਲਾਠੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਦੇ ਰਹੇ। ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਭ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਮੂਹਰੀ ਸਨ ਹਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ। ਕਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਕੁਲ 2646 ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2147 ਸਿੱਖ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ। ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਕੁਲ 121 ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 93 ਸਿੱਖ ਸੂਰਮੇ ਸਨ। ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ 376 ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 355 ਸਿੱਖ ਸਨ। ਇਤਨੀ ਛੋਟੀ ਕੌਮ ਵਲੋਂ ਇਤਨੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ ਇਸ ਕੌਮ

ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਾਘ ਦੇ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਜਥਾਨੀ ਜਮ੍ਹਾਂ-ਖਰਚ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਚਾਤੁਰ ਹਿੰਦੂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਟੂਕਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪੱਟੀ ਖੁਲ੍ਹ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਕਰੇ -

1) ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਾਣਾ ਹੈ।

(ਪੰਡਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਆ)

2) ਮੈਂ ਪਰਨਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਘੋਲ ਆਰੰਭਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਪੰਡਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ)

3) ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

4) ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕੁਪੁੱਤਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

(ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ)

5) ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣਾ ਹੈ।

(ਐਮ.ਕੇ. ਗਾਂਧੀ)

6) ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।

(ਐਮ.ਕੇ. ਗਾਂਧੀ)

ਗਾਂਧੀ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤਾਰਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਨਾਣਾ ਸੀ, ਜਦ ਲਾਠੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਸੀ, ਜਦ ਫਾਂਸੀ ਲੱਗਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਸਿੱਖ ਬਹਾਦਰ ਸਨ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ, ਪਰ ਮੌਕਾ ਟਪਾ ਲੈਣ ਮਗਰੋਂ ਅੱਜ ਉਹੀ ਸਿੱਖ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਨ, ਵੱਖਵਾਦੀ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਧੋਹੀ ਹਨ। ਕਾਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਇਹਨਾਂ ਪੈਪੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮੋਮੋਠਗਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕਰਦੇ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣ ਵਾਲੇ ਆਪ ਹੀ ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਨੀ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ

ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਾਰਨ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਅੱਜ ਆਪ ਬੇਘਰੀ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੀਜੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਧਿਰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕੌਮ ਅੱਜ ਬਾਰ ਪਰਾਏ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫਤਵੇ ਦੇਕੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਨਾ ਮਾਰੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੇ?

ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜੂਝਦੀ ਰਹੀ, ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੀ ਰਹੀ, ਕੁਰਕੀਆਂ ਕਰਾਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਲਾਠੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਂਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟਦੀ ਰਹੀ, ਕੀ ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਾਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਗਲੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਲ

"ਜੇ ਕਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾ ਕਰੇ, ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਰਾਜਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸੇਦਾਰ ਬਣਨ ਦਾ ਨਹੀਂ" (ਸਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੈਂਬਰ ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਦੀ ਇੰਡੀਆ - ਸੰਨ 1932, ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ ਸਫਾ-135)

ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦਾ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਮੌਲਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਪੰਛੀ-ਪੰਥੇਰੂ ਅਤੇ ਰੁਖ, ਬਿਰਖ ਤੇ ਬੂਟੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਝੁਮਦੇ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪੁੰਗਰਨਾ, ਵਧਣਾ-ਫੁੱਲਣਾ, ਮੌਲਣਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਜੀਣ-ਬੀਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਨੇਮ ਹੈ। ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਅੱਗ, ਆਦਿਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਿਯਮ ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਪਰ ਅਜ਼ਾਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਨੂੰ ਚੱਲਦਿਆਂ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਹਵਾ ਕਿਸੇ ਬੰਦਸ਼ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਿਧਰ ਰਾਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਰੁਕਾਵਟ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਦਾ ਜਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਖਿਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਤਨੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਵਾ ਹਨੇਰੀ ਜਾਂ ਤੂਫਾਨ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਖਿਲਾਅ ਨੂੰ ਪੂਰੇਗੀ। ਇਹੋ ਹੀ ਪਾਣੀ ਤੇ ਅੱਗ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਉਪਜ ਵਿੱਚ (ਸਟੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ) ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਦ ਵੀ ਇਸ ਗੁਣ ਦੀ, ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ, ਵਿਰੋਧਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਕਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਬਾਇਆ ਜਾਏਗਾ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤਿਕਰਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦਬਾਈ ਗਈ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਜਿਹੜੀ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਸੁਲਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਜੁਆਲਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਸੁਆਹ ਹੇਠ ਦਬੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਵਾਂਗ ਮਚ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਹਰ ਜਾਨਦਾਰ ਤੇ ਬੇਜਾਨ ਸ਼ੈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਅਸੂਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਅਜ਼ਾਦ ਜੰਮਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼

ਉੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਪ ਵੱਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਾਇੰਸੀ ਯੁਗ ਅੰਦਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਛੋਟੀ ਵੱਡੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਚਾਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ ਦਾ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕ ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ ਵਲੋਂ ਸਰਬ-ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੱਕ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ (ਯੂ.ਐਨ.ਓ.) ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮ ਨਿਰਨੈ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਨ ਹੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਹੱਕ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ 1979 ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਚਾਰਟਰ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਕੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਨੁ ਸਰਕਾਰ ਆਤਮ ਨਿਰਨੈ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ। ਬੰਗਲਾ-ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਵੀ ਇਸ ਆਤਮ ਨਿਰਨੈ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿਵਾਇਆ, ਉਹੀ ਹੱਕ ਜਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਮੰਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਤੇ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲ-ਘਾਤ 'ਤੇ ਤੁਲ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿੰਦੂ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜਕ ਉਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦਾ ਅਨਿਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰਤਾ ਅਤੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਜਿਥੇ ਆਪ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜੀਣ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਵੀ ਬਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਪਰਾਏ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਆਪਾ ਤਕ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੌਦੋਜਹਿਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਉਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੌਦੋਜਹਿਦ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵੀ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਸਹਿਣੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਸੱਚ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸੀਸ ਕਟਾਇਆ। ਆਪੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਜਾਂ ਫੈਲਾਓ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮਿਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਉਹ ਪਹਿਲੀ

ਲਾਸਾਨੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਮਲਾਵਰ ਦੀ ਪੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਿਰੁਧ ਲੜੀਆਂ। ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਹਮਲਾਵਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਬਰਾਬਰਤਾ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ (ਸਭ ਲਈ) ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਜੁਲਮ ਦੀ ਚੱਕੀ ਵਿੱਚ ਪਿਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੜਾਈਆਂ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁਧ ਸਨ। ਉਹ ਜ਼ਾਲਮ ਹਿੰਦੂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਸਨ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਸਨ। ਜ਼ਾਲਮ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀ ਛੱਟ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੂਲਾ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਕੰਮ। ਰਾਜਸੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣੀ ਇਤਨੀ ਔਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਤਪਾਤੀ, ਛੂਤਛਾਤੀ ਅਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਜੁਲੇ ਹੇਠਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮਹਾਨ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ 137 ਸਾਲ ਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲਵਾਨ (ਸੈਤ) ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਫੇਰ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਸਤਰ ਫੜਾਏ। ਸੈਤ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਪਰਚਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ। ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕਾਇਆਂ ਹੀ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ 'ਪਰ ਅਧੀਨ ਸੁਪਨੇ ਸੁਖ ਨਾਹੀ' ਦੀ ਲਲਕਾਰ ਨਾਲ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ੋਜੀਰਾਂ ਤੋੜਨੀਆਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸੇ ਅੰਦਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਚੀਰਿਆੜੀ ਮਘਾਈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਭਾਂਬੜਾਂ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵਕਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਗਲ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਜ਼ਾਤਪਾਤ ਤੇ ਛੂਤਛਾਤ ਦੇ ਸੰਗਲ ਵੀ ਤੋੜ ਮਾਗੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਹੀਣੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕ ਪੌਣਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਰਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤਨਾਂ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮੋੜ ਆਇਆ, ਕੋਈ ਗ਼ੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਧਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਅੰਦਰ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਬਲ ਉਠੀਆਂ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ-ਬੱਧ ਇਨਕਲਾਬ ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਇਨਕਲਾਬ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵੀ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਜਿਸ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਸਿਦਕ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਸੂਰਮਤਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਮਾਲ ਨਾਲ ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ

ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਰਗ-ਰਗ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ, ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਖਾਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਕੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਲਹੂ-ਲੁਹਾਨ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸੱਪਾਂ ਤੇ ਅੰਠੂਹਿਆਂ ਨਾਲ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਕੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਭੁੱਖ-ਪਿਆਸਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਰੰਬੀਆਂ ਨਾਲ ਖੋਪਰ ਉਤਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ, ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਕਾਇਰ ਬਣਕੇ ਕਿਸੇ ਔਰੇ ਭੇਡਾਂ-ਬੱਕਰੀਆਂ ਬਣਨਾ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਜ਼ਿਲਤ ਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖ ਮਰ ਮਿਟਣ ਨੂੰ ਸੌ ਦਰਜੇ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬੇਗ਼ੈਰਤ ਤੇ ਪਰਾਏ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਾਹਨਤ ਪਾਈ ਹੈ -

ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਬੀ ਜਾਇ॥

ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥

ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਜੀਂਦ-ਜਾਨ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਮਗਰੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜਕਾਲ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਤਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ਕੇ ਉਭਰਦੀ ਰਹੀ, ਉਤਨੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਹਰ ਪਿੜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਹੀ ਮੁਹਰੇਲ ਬਣਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਸੀ ਜਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ। ਕੂਕਿਆਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਸੀ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ। ਕਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਸਨ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਬਾ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦਾਂ। ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖ਼ੂਨੀ ਸਾਕਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ। ਲਾਠੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਕੁਰਕੀਆਂ ਕਰਾਈਆਂ, ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਘਾਣ ਕਰਵਾਏ, ਤੋਪਾਂ ਔਰੇ ਛਾਤੀ ਤਾਣ ਕੇ ਫੀਤਾ-ਫੀਤਾ ਹੋਏ, ਪਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਸੂਰਮੇ ਹੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੁਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਡੱਟ ਕੇ ਖਲੋਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਜੀਣਾ ਹਰਾਮ ਹੈ।

ਭੇਢ ਫੀਸਦੀ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ 80 ਤੋਂ 90 ਫੀਸਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ 121 ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 93 ਸਿੱਖ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਰਤ ਕੇਵਲ 28 ਸ਼ਹੀਦ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। 2446 ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ

ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਉਮਰ ਕੈਦਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2147 ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੇਵਲ 499 ਹੀ ਬਾਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਤਰੇ। ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ 1300 ਨਿਹੱਥੇ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 799 ਸਿੱਖ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤਾਪ ਦੇ ਇਹ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਸ ਆਸ ਨਾਲ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਦੁਹਰਾਏ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪੱਟੀ ਲੱਥ ਜਾਏ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਖੂਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਜਾਗ ਪਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਕਰਨੋਂ ਹਟ ਜਾਏ।

ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਕੁਹਾੜਾ ਸਿੱਧਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ ਡਿਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ, ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ, ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਦੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਵਰਕਾ ਖੁਲ੍ਹਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਾਰ-ਧਾੜ, ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਝੁੱਲਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟ-ਵੱਢ ਹੋਈ। ਪੰਜ ਛੇ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ, ਇਸਤਰੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਨਾ ਪਿਆ। ਆਪਣੇ ਪਵਿਤਰ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਰਸਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਪਗ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੁਲ ਤਾਰਨ ਲਈ ਅਰਬਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਸਭਾਨ ਲੱਖ ਏਕੜ ਨਹਿਰੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਕੇ, ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ-ਛੱਡ ਕੇ ਲੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੱਖ ਹੋਕੇ, ਉਜੜ-ਪੁੱਜੜ ਕੇ, ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਲਣਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਦੁਖਾਂ-ਗਮਾਂ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ 'ਅਜ਼ਾਦ' ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਹਿਲ ਉਸਾਰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਤਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ, ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਕਿਤਨੀ ਹੈਰਾਨਗੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ 98 ਸਾਲ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਂਦੀ ਰਹੀ; ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹਰ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਮੁਹਰੇਲ ਬਣਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦੀ ਰਹੀ; ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣੀ; ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹਰ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ 80 ਤੋਂ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ; ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਨੇ ਲਾਠੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ; ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕਟੀਆਂ; ਫ਼ਾਂਸੀ ਦੇ ਰੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੇ

ਅਰਥਾਂ-ਖਰਬਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋ-ਬਾਰ ਤੇ ਜੋਦੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਛੱਡੀਆਂ। ਕੀ ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ? ਦਸ ਫ਼ੀਸਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦੁੱਧ ਪੀਣੀ ਮਜ਼ਨੂ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਈ? ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅੱਸੀ ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਉਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਰਹੇ? ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਟੇ ਨਾਲ ਜੋਖ ਕੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਆਪਣਾ ਘਰ-ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬ (ਹੁਣ ਦਾ ਕੱਟਿਆ-ਵੱਢਿਆ ਨਹੀਂ) ਨੂੰ ਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕੀਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜਨਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੰਨ ਭੂਮੀ ਵੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਾਡਾ ਘਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਹਾਂ। ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਹੀ ਵਾਰੀਆਂ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਡੇਢ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਾਜ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ। ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਬਲ ਤਕ ਅਤੇ ਸਿੰਧ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਤਿੱਬਤ ਤਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਲਕ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਧੀਆਂ ਸਨ। ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਡੋਗਰਿਆਂ ਤੇ ਪੂਰਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦਾ ਪਤਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਾਨਿਗਾਹ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਘਰ ਕਿਉਂ ਛੱਡਣ? ਅਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵੀ ਕਿੱਥੇ? ਸਿੱਖਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਮਰ-ਮਿਟਣਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਰੰਭਿਆ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਕੌਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੌਮੀ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਤਿੰਨ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਵਾਲ

ਹਨ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਭਾਈਵਾਲੀ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਤੇ ਠੱਗੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੌਮੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਾਭ ਲਏ ਸਨ, ਪਰ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕ੍ਰਮੀ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬਜ਼-ਬਾਗ ਵਿਖਾਏ। ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਵੱਖਰਾ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਰਾ ਲਾਇਆ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ। ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਸਹੁਆਂ-ਸੁਰੀਧਾਂ ਖਾਣ ਦੇ ਫ਼ਰੇਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਚਿਕਨੇ-ਚੌਪੜੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਇਕਰਾਰ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਠੱਗੀਮਾਰ ਨਹਿਰੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਆਖਿਆ ਕਿ 'ਅਬ ਵਕਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ' ਵਕਤ ਤਾਂ ਬਦਲ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀ ਮੱਕਾਰ ਕੌਮ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ।

ਇਸ ਚਾਤੁਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਦਾਓ-ਪੇਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। 'ਪਾੜੋ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਕੁਟਿਲ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਰ ਫਿਰੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਿੱਖ, ਕੌਮੀ ਲੀਡਰ ਬਣਕੇ ਉਭਰਿਆ, ਉਹਨੂੰ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਲਾਲਚ ਦੇਕੇ, ਜਾਂ ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ, ਉਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕੌਮੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਜਰਨੈਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਭੇ ਲਾਈਨ ਲਾਈ ਰੱਖਿਆ; ਜਾਂ ਆਪੇ ਵਿੱਚ ਗੁੱਥਮ-ਗੁੱਥਾ ਕੀਤੀ ਰੱਖਿਆ; ਸਿਰਕੱਢ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਚੋਗੇ ਪਾਏ ਗਏ; ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਗੇ ਚੁਗਣ ਵਿੱਚ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨੂੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਚੋਗੇ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ; ਸੁਆਰਥੀ ਆਗੂ ਵੀ ਗਦਾਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਆਏ ਨੇ, ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਬਦਲੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਚਤਾ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਇਤਨੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਸਭ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਜਾਣ ਦੀ ਹੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਮੱਕਾਰ, ਸ਼ੈਤਾਨ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਾ ਦਇਆ ਹੈ, ਨਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਨਾ ਅਖਲਾਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਹੀ ਹੈ। ਜਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੱਕਾਰੀ ਤੇ ਧੋਖੇ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਦ ਬੜੀ ਢੀਠਤਾਈ ਨਾਲ 'ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ 'ਯਿਹ ਚਮਨ ਹਮਾਰਾ ਹੈ, ਤੁਮਾਰਾ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਰਾਜਭਾਗ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਘੀਟੀਆਂ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਕੀ ਮੋੜਨਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਅਥਾਹ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਕੌਮ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮਈ 1947 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇਕੇ 8 ਅਗਸਤ 1948 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸੀਟ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 'ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ' ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀਆਂ ਵੀ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਖਰੜਾ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਮੌਲਾਨਾ ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਅਜ਼ਾਦ ਵਰਗਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਔਂਡ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੀ ਧੋਖਾ ਹੈ। ਕਹਿਣਾ ਹੋਰ, ਕਰਣਾ ਹੋਰ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ। ਇਹਨਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸੰਭਵ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਧਾਰਾ, ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਪੂਰਨ ਬਰਾਬਰਤਾ, ਪੂਰਨ ਇਨਸਾਫ਼, ਪੂਰਨ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰੱਕੀ ਪਸੰਦ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਨੇਮ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਆਦਿਕ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੇ 84 ਸੋਧਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਸ ਲਿਖਤੀ ਖਰੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਣ, ਕੁਟਾਪੇ ਚਾੜ੍ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ, ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ (ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦੀ) ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੀਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੌਡ ਬਿਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਧੀਆਂ ਤੇ ਜੈਨੀਆਂ ਉਤੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਕਹੀ ਜਾਏ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਵੱਖਰਾ, ਪੰਥ ਵੱਖਰਾ, ਗਰੰਥ

ਵੱਖਰਾ, ਸਰੂਪ ਵੱਖਰਾ, ਪਹਿਰਾਵਾ ਵੱਖਰਾ, ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵੱਖਰਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵੱਖਰਾ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਉਠਣ-ਬੈਠਣ ਵੱਖਰਾ। ਸਿੱਖ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹੀ ਜਾਣ ' ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ' ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗਰੰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਰਹੇ- 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਲਸਮਾਨ', ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। 'ਨਾ' ਹੋਵੇ ਬਾਸ ਤੇ ਨਾ ਬਜੇ ਬਾਸਰੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਕਹੀ ਜਾਏ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਬਰਾਦਰ ਕੌਮ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਚੈਲੰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤੇ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਘੜਿਆ ਘੜਾਇਆ ਜਵਾਬ ਕਿ 'ਅਬ ਵਕਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ' ਦੇਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਨਾਪਾਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾ ਮੰਗਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨ। ਮਰਦਾ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? (ਤੰਗ ਆਮਦ ਬਜੰਗ ਆਮਦ)।

ਕਿਤਨੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਦੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ; ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਨੀ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣੋਂ ਬਚਾਇਆ; ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਮੁਗ਼ਲਾਂ, ਫ਼ਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਚਿਲਮਾਂ ਭਰਦੀ ਰਹੀ; ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ; ਅੱਜ ਉਹ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ, ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਨੂੰ 'ਕੌਮ' ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਲਗ ਪਈ ਹੈ।

ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੈ; ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਨਿਆਰਾ; ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਿਆਰਾ; ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰਹਿਣੀ-ਬਹਿਣੀ ਨਿਆਰੀ; ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨਿਆਰਾ; ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਸਚਿਆਰੀ-ਨਿਆਰੀ; ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਿੱਖ ਨਿਆਰੀ; ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਨਿਆਰਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਿਆਰੀ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮ ਤਸਲੀਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ। ਮਨੁੱਵਾਦ ਦਾ ਨਿਆਂ ਵੇਖੋ, ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ 'ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ' ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ ਪਾਪ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਕਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਐਮਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਰੜਕਦਾ ਕੰਡਾ ਕੱਢ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁਲ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਦਾੜੀ ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਧੇ ਮੌਤ ਅਤੇ ਹੇਠੀ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਬਣ ਜਾਣ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਨਾ ਕਰਾਉਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰਨ? ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਸ਼ੁਕਦੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਲ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ

ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁਰਖਿਅਤ ਨਹੀਂ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਜਾਨ, ਮਾਲ ਤੇ ਧਨ ਸੁਰਖਿਅਤ ਨਹੀਂ। ਬੰਬਈ, ਕਲਕੱਤਾ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਕਾਨ੍ਹਪੁਰ ਆਦਿਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕਾਰੋ-ਬਾਰ ਕਰ ਸਕਣਾ ਔਖਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਵਿਉਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਰੇਆਮ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੱਥ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਟੁਰ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਡਾਕਟਰ। ਉਹ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਟੀਚਰ। ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਹੈ ਜਾਂ ਟਰੱਕ ਮਾਲਕ। ਪੁੱਛੇਸਰ ਹੈ ਜਾਂ ਗਰੇਬੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਔਖਾਂ ਪਾੜ-ਪਾੜ ਕੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਪੁਣਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਮਾਯੂਸ ਹੈ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪੀਤਾ ਹੈ, ਬੇਵਸ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਧੁਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਅੱਜ ਕੱਖੇ ਹੋਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੱਤਾ-ਪੱਤਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਲਾਝ ਉਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਫਰਕਦੇ ਹਨ, ਨਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਖੋਲਦਾ ਹੈ, ਔਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਸ਼ੋਅਲੇ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਬੇਵਸ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਤੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਤੇ ਇੱਕੋ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ, ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਹਰ ਹੀਲੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਦੇਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਲਈ ਕਿਤਨੀ ਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇਣੀ ਪੈ ਜਾਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਾਦੀ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਗੜ੍ਹ-ਗੜ੍ਹ ਕਰਦਾ ਅਜਾਦੀ ਦਾ ਲਾਵਾ ਗੜ੍ਹਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਾਦੀ ਦੀ ਜਵਾਲਾ-ਮੁਖੀ ਲਾਟ ਗੜ੍ਹ-ਗੜ੍ਹ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਬਲ, ਘਸਿਆਰਾ, ਨਿਤਾਣਾ, ਸਾਹਸਹੀਣ ਅਤੇ ਹੀਣਿਆਂ ਬਣਾਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖੇਡ, ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਧਰਮ, ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਡੀ ਬੋਲੀ, ਸਾਡੇ ਅਰਥਚਾਰੇ, ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਖੋਰਨ ਲਈ ਅੱਡੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੈਰ-ਪੈਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਹੇ ਬੈਠੇ ਹਨ; ਐਰਾ-ਗੈਰਾ ਤੇ ਨਬੂ ਮੈਰਾ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਔਖਾਂ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ

ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੀੜੀਆਂ ਪੀ ਰਹੇ ਪੂਰਬੀਆਂ ਤੋਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਕਰਾਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵਿਹਲੜ ਤੇ ਭੁੱਖੜ ਅੱਜ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਪਏ ਕਰਦੇ ਨੇ; ਭੁੱਖੜ ਪੂਰਬੀਏ ਬੱਕਰੇ ਪਏ ਖਾਂਦੇ ਨੇ; ਸ਼ਰਾਬੀ ਪਏ ਪੀਂਦੇ ਨੇ; ਅਫ਼ਸਰ ਬਣਕੇ ਮਾਰੂਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿੱਲੀਆਂ ਉਡਾ ਰਹੇ ਨੇ।

ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪਰਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸਾਫ਼ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਨਾ ਸੰਭਲੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮਿਟ ਜਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਉਜਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਵਿਸਾਹਘਾਤਕ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ੇਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ 'ਸਰਕਸ ਦਾ ਸ਼ੇਰ' ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗ਼ਦਾਰ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਨਿਪੁੰਸਕ ਰੋਲ ਦੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਕੌਮ-ਘਾਤਕਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਕੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਕੇ ਆਪਣਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਘਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਸ਼ੋਸ਼ੇ ਛੱਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟੀ-ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ, ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਅਥਵਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਸੁਰ ਮੇਲਦੇ ਨਹੀਂ ਬੱਕਦੇ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਸਾਡਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਹੈ ਕੀ? ਸੋਧੇ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮਨੁੱਵਾਦ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਕੇ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਤੇ ਵਰਨ-ਵੰਡ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੂਦਰ ਬਣਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਮੁਤਾਬਕ ਜੈਨੀਆਂ ਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਾਤਪਾਤੀ ਵੰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਵੈਸ਼ ਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਹੀ ਗਿਣੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਈਸਾਈਆਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਇਕਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਉਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ

ਭਾਵ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਓ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਾਰਲਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਕਸਰੀਅਤ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਵਜ਼ਾਰਤ ਭਾਵੇਂ ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਦੀ, ਰਾਜ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪਏਗਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਇਹ ਗੱਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਦਾਸ ਬਣੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ? ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਹੋਕੇ ਜੀਣਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ? ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਹੋਣਾ ਪਸ਼ੂ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿੱਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ, ਜਿਥੇ ਚਾਹੇ, ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਖਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਅਸਰ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਿੱਛੇ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਚੁੱ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੋ ਵੀ ਹਿਲਜੁਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹਾਕਮ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਉਵੇਂ ਹੀ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ 'ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਤਥਾ ਪਰਜਾ' ਦਾ ਅਖਾਣ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ। ਹਕੂਮਤ ਕੋਲ ਪੁਲਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਵੀ, ਰੇਡੀਓ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਆਦਿਕ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉਤੇ ਪੈਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਵੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਧਰਮ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਬੋਲੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਉਸ ਘਟਗਿਣਤੀ ਦਾ ਧਰਮ, ਉਸ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਣੇ ਅਸੰਭਵ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੌਮ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਸ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਖੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੌਮ ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਟਗਿਣਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੀ ਤੇ ਬੋੜੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਕੋਈ ਕੌਮ ਕਿਸੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਥੱਲੇ ਉਸ ਦੀ ਦੁਬੇਲ ਬਣਕੇ ਜੀਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਦੀ ਕੌਮੀ ਹਸਤੀ ਖੁਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋਕੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ਲਤ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ, ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ

ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੱਥੋਂ ਮਲੀਆਮੇਟ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧ ਮਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਗੁਲਾਮ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਗੌਰਵਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਖੋਹ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਅਹਿਸਾਸ ਤਦ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣਾ ਸਵੈਮਾਣ ਤਿਆਗ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਵੈਬਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਗੁਲਾਮ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪੁਸ਼ਟਾਂ ਤਕ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦਾ ਪਾਣੀ ਭਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਬਸ਼ਿਦੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਭਾਰ ਢਾਂਚੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਚਾਕਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਖਾਣ-ਪੁੱਟ ਕਾਮੇ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਹੋਟਲਾਂ ਦੇ ਬਹਿਰੇ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਾਰ-ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਖਰ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ (ਜਿਸ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ) ਪਾਰਲਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪਾਰਲਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਤਿਲਕ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂ ਧੌਤੀ ਲਾ ਕੇ ਜਾਂ ਜੰਜੂ ਪਾ ਕੇ ਆਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਬਾਦਲ ਵਰਗੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੱਲ ਖੜਕਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਟੌਹੜੇ ਵਰਗੇ ਬੇਜ਼ਮੀਰੇ ਕਾਮਰੇਡ 'ਹਰ ਹਰ ਮਹਾਂਦੇਵ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੌਰੇ ਦਾ 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਛੱਡ ਕੇ 'ਖ਼ੁਆਰ ਹੋਏ ਸਭ ਮਿਲੋਂਗੇ' ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਜੋਗੀ' ਵਰਗੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰੋਪਾਓਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਪਏਗਾ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਕਾਲੀ ਟੋਲਾ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰਾ ਹੈ, ਜੇ ਨਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਢੇ ਪੰਜ-ਛੇ ਸੌ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਵਿੱਚ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਝੂਠੀ ਭਲਾ ਕੌਣ ਸੁਣੇਗਾ? ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਇਹੀ ਬੇਸ਼ਰਮ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਕੁਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਚੰਬੜੇ ਸਨ। ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਹੀ ਦੁਰਗਿਆਨੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮੱਥੇ ਪਏ ਰਗੜਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਚਾਈ-ਚਾਈ ਤਿਲਕ ਲਾ, ਜੰਜੂ ਪਾ ਕੇ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਣਗੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਹੋਲਾ-ਹੋਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਔਜ ਸਮਝਣ ਦੀ ਫ਼ੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਇਹ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਕੱਲ੍ਹ ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜੰਜੂ ਪਾਕੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਹੀ ਰਾਹ ਹਨ। ਜਾਂ ਜੰਜੂ ਪਾ ਕੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡਣ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਹੋਣੇ ਕੋਈ ਅਣਹੋਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋ ਗਈ (ਅੱਜ ਜਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋਣੀ ਯਕੀਨੀ ਹੈ), ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਨੇ ਹੀ ਬਣਨੇ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਗਲ ਘੁਟ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਮਿਸਟਰ ਜਿਨਾਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਰਾਜ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੋ ਫ਼ੀਸਦੀ ਇੱਕ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੂ ਬਿੱਕ ਟੈਂਕ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਮਾਰੂ ਨੀਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਅੱਜ ਤਕ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਰਗੀਆਨਾ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਹਿੰਦੂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੀਮਤੀ ਤੇ ਹਿਮਾਇਤ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਲਾ-ਪਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਪੁਲਸ ਜਾਂ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ (ਸਿੱਖ) ਨੂੰ ਆਈ.ਸੀ.ਐਸ. ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੋਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਕੱਢ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਰਘੂਪਤੀ ਕਪੂਰ (ਹਿੰਦੂ) ਵਿਰੁੱਧ ਇਹੋ ਕੁਝ ਕਰੇ, ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਘੂਪਤੀ ਕਪੂਰ (ਹਿੰਦੂ) ਤਾਂ ਬਹਾਲ ਹੋਕੇ ਪਿਛਲੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ (ਸਿੱਖ) ਨਹੀਂ। ਸੰਨ 1965 ਵਿੱਚ ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਲੀਡਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਜ ਨੇ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ

ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਘੂਪਤੀ ਕਪੂਰ ਲਈ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰਾਖੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਿਧੜਕ ਹੋਕੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ -

‘ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣ ਦਿਵਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਕੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਭੀ ਹੋਵੇ, ਸੋ ਹੋਵੇ।’

ਉਪਰਲੀ ਚਿੱਠੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰੀਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਥੇ ਵਿਧਾਨ ਕੀ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਰਹੇ, ਜਦ ਉਸ ‘ਤੇ ਅਮਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰੇਗਾ? ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਧਾਨ ਤਾਂ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਪੱਥਰ-ਪੂਜਕਾਂ ਦਾ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਵਿਧਾਨ ਵੀ ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਧਮੋਇਆ ਕਰਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਤੇਲ ਛਿੜਕ-ਛਿੜਕ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਜਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਵਰਿਸ਼ੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਸੜਕਾਂ ‘ਤੇ ਪੱਤਾਂ ਲੁਟੀਆਂ; ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਂਤੀ ਚਾਲੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਲੁਟੇ ਰਾਏ ਹੋਣ; ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਰਿਸ਼ੀ ਹੱਥਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਾਸੂਮ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯਤੀਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ; ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੈਕੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ; ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਘਰਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਦੀ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਧਾਨ ਧਾੜਵੀਆਂ, ਕਾਤਲਾਂ ਤੇ ਵਿਭਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥਠੋਕਾ ਬਣ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਆਸ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਪਿਛਲੇ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਨਵੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਇਨਕੁਆਇਰੀਆਂ ਦੇ ਢੋਂਗ ਵੀ ਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਂਗ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਅੱਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਜਦ ਸਭ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੀ ਵਿਉਂਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾਏ? ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਕਾਰੇ ਨੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਦੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਇਤਨਾ ਕੁਝ ਵੇਖਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਕਾਤਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਉਹਨਾਂ ਬੇਗ਼ੈਰਤ ਤੇ

ਬੇਜ਼ਮੀਰੇ ਗਏ ਗੁਜਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਦਾ।

ਜਿਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ ਪਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਜੁਰਮ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਚੈਨ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕਿਹੜਾ ਵਿਧਾਨ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ? ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਪੁਲਸ ਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਾਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ। ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਤੇ ਸਾਡੀ ਕੌਮੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਪਲੀਤ ਬੁਰਕੇ ਥੱਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਵੇ? ਉਹ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਉਹ ਸਾਡਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋਣ, 'ਰਾਜ ਕਰੇਗਾ ਖ਼ਾਲਸਾ' ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਾਡੇ ਜਲੂਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਿਰਪਾਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕੇਸਰੀ, ਨੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਹੋਣ।

ਸਿੱਖ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਣੀ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਅੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਖੋਹ ਜਾਣ; ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕ ਦੀ ਨੌਕ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ; ਸ਼ਹਿਰਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ; ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ, ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ, ਬੱਸ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ, ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲੈਕੇ ਸਾਨੂੰ ਖੇਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ; ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਕੂਟਰਾਂ, ਬੱਸਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਲਾਹਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲੈਕੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ; ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਹੈ ਜਾਂ ਜੱਜ; ਟੀਚਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ; ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾੜੀ ਤੇ ਪਗੜੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ. ਜਾਂ ਪੁਲਸ ਤੋਂ ਅਪਮਾਨ ਕਰਾਏ ਬਿਨਾਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਪਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਅੱਜ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਅੱਤਵਾਦੀ। ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਣਾਕੇ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਟਕੇ ਸਾਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਸਿੱਖ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ।

ਅਜੋਕਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਾਡੀ ਨਿਰਾਲੀ ਹੋਂਦ (War of identity) ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜੰਗ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤਕ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਦੀ-ਮਰਦੀ ਹੀ ਵਧੀ ਤੇ ਉਸਰੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ

ਕੌਮ ਇੱਕ ਕਮਾਲ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਹੱਡ-ਗੋਡੇ ਤੁੜਵਾ ਕੇ, ਪੈਂਟ ਭੰਨਵਾ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਮੁੜ ਉਠ ਖਲੋਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਲੋਕ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੁਲਮ ਤੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਪਹਾੜ ਥੱਲੇ ਦਰੜੀਕੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਗੁਲਾਮੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸਿੱਖ ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਕਾਇਰ ਬਣਕੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਨਾਲੋਂ ਅਣਖ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਣਾ ਸੌ ਦਰਜੇ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਹੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਵੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਜਗਦੀ ਅਜਲੀ ਜੋਤਿ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਵੀ ਕਦੀ ਇਹੋ ਲਲਕਾਰ ਪਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਇਹ ਸੱਚ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੁਣਾਈ। ਅਜੋਕਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਉਸੇ ਵੰਗਾਰ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਇਸਦਾ ਮੂੰਹ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਨਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਕਦੀ ਭੰਨਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਜਿਸ਼ਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਖ ਹੋਰ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਮਰਨ।

ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਘਸਿਆਰਾ ਬਣਾਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਹੀਲਾ-ਹਰਬਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਬਿੰਪ੍ਰਵਾਦੀ ਪੋਚਾ ਫਿਰਵਾਇਆ ਗਿਆ; ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲੀ-ਚੱਟ ਪਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਾਏ ਗਏ; ਆਪਣੇ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਸਿੱਖ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਨਾਪਾਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ; ਰੋਡੀਓ-ਟੀ.ਵੀ. ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਕਿਰਦਾਰ ਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਏ ਗਏ; ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਰ ਆਦਿਕ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪਾਰਟ ਦੇਕੇ ਸਿੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਛੁਟਿਆਇਆ ਗਿਆ। ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਹਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਵਾੜਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਪਾਰਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ; ਪਤਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਤਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਉਤੇਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਭੀੜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਰਨ ਵੀ ਕੀ? ਅੱਜ ਦੇ ਜਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਰੀ ਹੋਈ ਕੌਮ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜੋਕੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਈਸਟਰਨ ਬਲਾਕ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਰੂਸ ਵੀ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਇਤਨੇ ਜੁਲਮ ਹੰਢਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਅਨੋਖੀ ਨਹੀਂ।

ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਅਧੀਨ, ਸਿੱਖ ਦੇਖੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ੀਮ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਢੇਰ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਗਾਏ ਗਏ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਸ਼ਰਾਬ ਸੇਵਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ 8 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਪੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਤਾਂ 800 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਲੋੜ ਮਾਰ ਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ-ਰਹਿਤ ਸੂਬਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਧੜਾ-ਧੜ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਛਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਲਾਹਨਤ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਾਊਂ ਇਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਸਨ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ, ਅਫ਼ੀਮਚੀ ਤੇ ਅਮਲੀ ਬਣਾ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਜਹਿਰ ਭਰਕੇ, ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਵੀ ਕਮਾਇਆ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪੰਥਕ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਜੂਏ-ਘਰ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਨਾਲ 1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵੀ ਚੂਸਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੁਆਰੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮ ਬਣਾ ਕੇ ਤਬਾਹ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਚਾਣਕੀਆ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕਮਾਲ। ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪੈਸਾ ਵੀ ਦੇਵੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਵੀ ਆਪ ਕਰੇ। ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਦੋ ਸ਼ਿਕਾਰ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ, ਅਫ਼ੀਮ ਤੇ ਜੂਏ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਭਚਾਰ ਤੇ ਵੇਸਵਾ-ਗਮਨੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੱਥਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਹੀ ਰਾਹ ਹਨ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਕਰਾ ਲੈਣ ਜਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਣ। ਤੀਜਾ ਰਾਹ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਖ਼ੁਦਦਾਰ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਆਲ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੌਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ; ਇਸ ਦੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਭਵਿੱਖ ਹੈ; ਕੌਮ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਅਸਫ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਪੀਡੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜਿਆਂ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਜਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਮੌਤ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਬੋਧੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖੀ

ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਦਾਬਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨਾ ਬੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਜੈਨੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਜਿਆ ਖਾਲਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਹੈ। ਇਹ ਮਰ-ਮਿਟ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਾਲਸਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲਕੀਰ ਹੈ। ਸਿੱਖ 'ਮੈਂ' ਨਾ ਗਨੇਸ਼ਹਿ ਪ੍ਰਿਥਮ ਮਨਾਉਂਦਾ। ਕਿਸਨ ਬਿਸਨ ਕਬਹੂੰ ਨਾ ਧਿਆਉਂਦਾ। ਦੇ ਗੁਰ-ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਦੀ ਵੀ ਪਿੱਪਲ-ਪੂਜ, ਧਨ-ਪੂਜ, ਮਝੀ-ਪੂਜ, ਸੱਪ-ਪੂਜ, ਚੂਹਾ-ਪੂਜ ਜਾਂ ਪੱਥਰ-ਪੂਜ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਇਤਨੇ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸਿਧਾਂਤਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹੀ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਅਜਿਹੀ ਦੁਸ਼ਟ ਸੋਚ ਦਾ। ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੱਥਰ-ਪੂਜ ਗਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ -

- 1) ਹਿੰਦੂ ਮੂਲੇ ਭੂਲੇ ਅਖੁਟੀ ਜਾਂਗੀ॥
ਨਾਰਦਿ ਕਹਿਆ ਸਿ ਪੂਜ ਕਰਾਂਗੀ॥
ਅੰਧੇ ਗੁੰਗੇ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰੁ
ਪਾਥਰ ਲੇ ਪੂਜਹਿ ਮੁਗਧ ਗਵਾਰ॥
ਓਹਿ ਜਾ ਆਪਿ ਭੁਖੇ
ਭੁਮ ਕਹਾ ਤਰਣਹਾਰ॥

- 2) ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ॥
ਅਲਹ ਰਾਮ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਨ॥ (ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਜਾਣ। ਕੋਈ ਵੀ ਖ਼ੁਦਦਾਰ ਕੌਮ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਫਿਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਕੱਢਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਦੀ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਫ਼ਾਸ਼ੀ ਤੇ ਫ਼ਿਰਕੂ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਲੱਥ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਫ਼ਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਨੰਗੇ ਨਾਚ ਨਾਲ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦੇ ਪੀੜਤ ਹਨ। ਸਿਵਏ ਕੁਝ ਬੇਜ਼ਮੀਰੇ ਤੇ ਬੇਗੈਰਤ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹਨ -

- 1) 'ਕਛ ਕੰਘਾ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ,
ਸਭ ਕੋ ਭੇਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ।
- 2) ਸਿਰ ਤੇ ਪਗੜੀ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ,
ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੱਖੀ ਬਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।
(ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ 29 ਜੂਨ 1981 ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਗਏ ਨਾਅਰੇ)

3) 'ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਮੁੰਡੇ ਮਾਰ ਦਿਆਂਗੇ ਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਟੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਪੈਦਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਹੜੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਡਾਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।'

(ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬ੍ਰਿਗੇਡੀਅਰ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਝਬਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ 25-30 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪੰਚਾਂ-ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਕਹੇ।

(ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਕੈਨੇਡਾ, 7 ਮਾਰਚ, 1996)

ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ? ਬੇਜ਼ਮੀਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਰ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਆਮ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਤਾਂ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਕੀਮਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਜੁਲਮ, ਜਬਰ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਮਗਰੋਂ ਜਦ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ, ਗ਼ੈਰਤ ਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਉਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੁੰਗਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਚੈਲਿੰਜ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਆਂ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਮਿਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਣਾ ਵਕਤ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਬਚਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣਾ ਪਏਗਾ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀ ਲਾਹਨਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਏ ਬਗ਼ੈਰ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਬਚਾਣੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ - ਗੁਜਰਾਤੀ, ਬੰਗਾਲੀ, ਮਦਰਾਸੀ, ਤਾਮਲ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਆਦਿਕ ਛੋਟੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵੱਸਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਦੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਬੋਲੀ ਹੈ; ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ; ਸਭ ਦਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸਾ ਹੈ; ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੌਰ ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਹੈ; ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਹਿਜੀਬ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ; ਹਰ ਇੱਕ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਅਖਲਾਕ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਹੱਦਾਂ ਹਨ; ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਹੈ; ਸਭ ਦੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ

ਹੈ; ਸਭ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ; ਹਰ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਆਪ ਕਰ ਸਕਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ; ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਜਬਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਮਨੁੱਵਾਦ ਦੇ ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਨੁੜਨਾ ਕਿਉਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ? ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਐਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਕੀ ਵਾਸਤਾ? ਖ਼ਾਲਸੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਟੁੱਟਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਹੋਸ਼ ਟਿਕਾਏ ਲਿਆਉਣੀ ਹੈ।

ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਦਾ ਆਪ ਮਾਲਕ ਬਣਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਖ਼ਾਲਸਈ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਨਾ ਬੇਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਜੈਨੀ, ਇਹ ਅਣਖੀਲਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨਾਝੂ ਖ਼ਾਂ ਦੀ ਟੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਾਣੀ ਪੈ ਜਾਏ। ਇਸ ਨੇ ਮੌਤ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿਡਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਮਨੁੱਵਾਦ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮਨੁੱਵਾਦ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਦਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੀਵਿਆਂ ਦੇ ਯੁਗ ਦੇ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੇ ਕਦੀ ਧਾਰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਨਾਪਾਕ ਸਕੀਮਾਂ ਕਦੀ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨੀਆਂ। ਜੇ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਹ ਰਾਹ ਨਾ ਛੱਡਿਆ, ਤਾਂ ਰੂਸ ਵਾਂਗ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅੱਜੇ ਵੀ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋਕੇ ਰਹੇਗਾ। ਚੋਣ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਸਫ਼ਿਆਂਦ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਤੇ ਸੌੜੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਧਰ ਝਾਕਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਵੇਦਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਪੰਜ ਭਰਾਵਾਂ (ਪਾਂਡਵਾਂ) ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਵਾਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਵੀਰ ਚਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਮਹਾਂਵੀਰ ਚਕਰਾਂ ਦੀ। (ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੂੰ ਚਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ) ਨਾ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਦੀ। (ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਰਖਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਭਰਮਾ ਸਕਦੇ ਹੋ) ਨਾ ਪੋਤੀ-ਟੋਪੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਤਿਲਕ-ਜੰਜੂ ਦੀ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ। ਛੇ-ਛੁੱਟੇ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਭਲਾ ਹੁੱਕੀਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਪਲਣ ਵਾਲੇ ਵਿਗਲੜਾਂ ਦੀ ਕਿਉਂ ਗੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਰਹੇ? ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਰਮੀ ਤੇ ਕਿਰਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਠੱਗਮਾਰਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨ? ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਸਾਹਸ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਦਿਲ-ਦਮਾਗ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਮਿਹਨਤੀ

ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਘਾਟਾ, ਉਹ ਕਿਉਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਰਨ? ਬੇਮਿਸਾਲ ਤੇ ਮਹਾਨ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਕੇ ਹੀ ਹੁਣ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੌਲ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਕਮਾਲ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ। ਸਪੇਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਖ਼ਾਲਸਈ ਰਵਾਇਤਾਂ ਹਨ। ਲਾਸਾਨੀ ਸਾਡਾ ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੌਲ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਜ਼ਾਮਨ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੌਲ ਸਰਬਤ ਦੀ ਰਾਖੀਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦਾ ਜਿਥੇ ਜ਼ਾਮਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਰਬਤ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਸਰਬਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਾਮਨ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪੰਜਾਬ, ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸਈ ਸਫ਼ਾਰਤਖ਼ਾਨਿਆਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੁੱਲਦਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਬੇਚੈਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਛਾਂ ਥੱਲੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਘੜਨ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਡਰੱਗ ਕਲਚਰ, ਡਰਿੱਕ ਕਲਚਰ, ਵਿਭਚਾਰ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਮਾਰ-ਧਾੜ ਕਲਚਰ ਨਾਲ ਜਲਦੇ-ਭੁਜਦੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗਾਡੀ-ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਸਕੇ। ਸੰਸਾਰ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸਾ ਖੇਡ-ਟੀਮਾਂ ਭੇਜਕੇ ਆਪਣਾ ਖ਼ਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਚਮਕਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣਾ ਘਰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਦੇਣ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਪਾਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਖੋਰਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਇਹ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦੀ ਇਸ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਈ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗਲੂਣਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਘ੍ਰਿਕ ਸੁਤੇ ਪਿਆ ਨੂੰ। ਇਹ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸੰਭਲ ਜਾਣ ਦੀ। ਇਹ ਆਖ਼ਰੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਹੈ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਥੋੜੇ ਨੂੰ ਭੁਬ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਧਾੜਵੀ ਕਾਤਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੁਣ ਜਾਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਣਾ ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਤੋੜ ਕੇ ਹੀ ਅਸਾਂ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਮੱਤ ਕੋਈ ਸਮਝੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਮੱਤ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਕਰੇ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਰਹੇਗੀ। ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਨਿਹੱਥੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵੱਢ-ਟੁੱਕ ਕੇ ਵੀ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਸਾਈਆਂ ਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਇਸ

ਵਰਤ ਕੇ ਵੇਖ ਲਏ ਹਨ। ਵੱਢੀ-ਟੁੱਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਅੱਜ ਫਿਰ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਮਰ-ਕੱਸੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨਾ ਕਦੀ ਹਿੰਦੂ ਬਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ। ਇਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਲਕੀਰ ਹੈ। ਇਹ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਕਦੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਰਾਹ ਹੈ ਇੱਕੋ ਤੇ ਉਹ ਹੈ, ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾ ਲੈਣ ਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਰੂਸ ਵਾਂਗ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋਣਾ ਹੈ। 14 ਜੁਲਾਈ 1998 ਦੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠਾਂ ਛਪੇ ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੁਲ 535 ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 210 ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੈੜੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਦਰੋਹ, ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਈ ਨਸਲੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲੈਕੇ ਹੀ ਹੁਣ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਪਾਪੀ ਜਰਵਾਣਿਆਂ, ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਾਡਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਨਾ ਲੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕਦੋਂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਇਤਨੀ ਕਣਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੀਸ਼ੀ ਨਾ ਬਚਾਏ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਕਦੋਂ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਹੋਸ਼ ਟਿਕਾਏ ਆ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਨੂਠੇ ਅੱਡੀ ਮੰਗਤਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਖ਼ੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਪੌਂਡ-ਡਾਲਰ ਹਰ ਸਾਲ ਇੰਡੀਆ ਨਾ ਭੇਜਦੇ, ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਬਾਣੀਏ ਦੀਆਂ ਤਿਜੋਰੀਆਂ ਖ਼ਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੁੱਕੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿੱਡ ਭਰਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਾਂ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹਕੇ ਸਾਡੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆ ਢਾਹਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ (ਮ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ) ਮੰਦਰ ਉਸਾਰੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਔਲਾਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆ ਸਾੜਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ-ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਜ਼ਨੀ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਟੱਕੇ-ਟੱਕੇ ਵਿਕਣ ਵੇਚਾਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕਮੀਨੀ ਔਲਾਦ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਕਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਪਿਆਈ ਜਾਏ, ਉਹਨਾਂ ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਮਾਰਨਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਬੁਕੱਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਵੀ ਡੰਗ ਮਾਰਨੇ ਨਹੀਂ ਹਟਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਡੰਗ ਮਾਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੁਕੱਲ ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੁੱਧ ਪਿਆਣਾ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਆਪ ਸਹੇੜਨੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਮਾਏ ਹੋਏ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਜਮਾਣਾ ਕਿਥੋਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ?

ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ।

ਅਸੀਂ ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਹੌ ਜਿਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ, ਐਨ ਉਹੋ ਜੇਹੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣਾ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ। 'ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨ' ਦੇ ਰੱਬੀ ਫੁਰਮਾਨ ਦੇ ਅਸੀਂ ਧਾਰਨੀ ਹਾਂ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ ਸਾਡਾ ਕੌਮੀ ਕਿਰਦਾਰ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨੀ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇਣੀ ਪੈ ਜਾਏ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਸਦੀਵੀ ਅਮਨ ਦੇ ਅਸੀਂ ਹਾਮੀ ਹਾਂ।

ਇਹ ਝਗੜਾ ਹੈ ਨਿਰੋਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਦਾ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਹੈ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਦੇ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਭਾਵ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਨਾਲ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤਾ ਅੱਜ ਤਕ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿੱਖ ਚੈਨ ਨਾਲ ਬੈਠ ਸਕਣਗੇ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿਘ ਮਾਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਲਾਈ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਗਰੋਂ ਇਥੋਂ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਾਏ ਹਿੱਸੇ ਦਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਲਈ ਲੜੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਇੱਤਹਾ ਵਾਰੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਸਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਲੈਣਾ ਜਾਂਣਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸੱਖਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਖੋਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਦੀ ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਤਰਾਈ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜਪਣ ਦਾ ਬਾਨਣੂ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ, ਖੂਨ ਪਸੀਨਾ ਇੱਕ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪਾਂ-ਅੰਠੂਹਿਆਂ ਦੇ ਡੰਗ ਝੱਲ-ਝੱਲ ਕੇ ਤਰਾਈ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀਆਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬੀ.ਜੇ.ਪੀ. ਦੀ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕਿਸਾਨ ਇੱਕ ਇੱਚ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਿਮਾਚਲੀਆਂ ਭਾਵ ਸਿੱਖ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗ਼ੈਰ-ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ? ਜਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਾਜਿਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ

ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਭਈਆਂ ਨੂੰ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਛੇ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਸੂਬੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਕਸਰੀਅਤ ਨੂੰ ਘਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਇਥੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਦੁਭਾਸ਼ੀ ਸੂਬਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕੁਤਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਨਾ ਸਿੱਖ ਅਕਸਰੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਣ।

ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਜਾਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਕ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਹਿੰਦੂ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਜਮਨਾ ਤਕ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਜਮਨਾ ਨੂੰ ਹੋਂਦ ਮੰਨਕੇ ਹਿੰਦੂ ਜਮਨਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਤਾਲੀ ਵਾਲਾਂ ਦੁਖਾਂਤ ਮੁੜ ਨਾ ਵਾਪਰੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਧੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਵੀ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਸਕਣਗੇ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਰ ਦੇਸ਼-ਵਾਸੀ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਵਲੋਂ ਹਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਣੈ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਵੀ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਹੱਕ ਦੇਣਾ ਤਸਲੀਮ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਨਿਰੀ ਮੰਗ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀ ਇਹ ਤਜ਼ਪ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਦਿਲ ਧੜਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇਹ ਲੜਾਈ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸ-ਨਸ ਵਿੱਚ ਰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਅਜ਼ਾਦੀ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਦਾ ਘੋਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਭ ਕੁਝ ਵਾਰਨ ਲਈ ਤੌਤਪਰ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬਲ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਦੇ ਗਜ਼ ਨਾਲ ਨਾਪਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਚੁਆਤੀ ਵਾਂਗ ਭਾਬੜ ਮਚਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕਦੀ ਨਹੀਂ, ਚੀਰਿਆਂ ਚਿਰੀਦੀਂ ਨਹੀਂ, ਮਾਰਿਆਂ ਮਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਦਬਾਇਆਂ ਜਿਹੜੀ ਦੱਬਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਾੜਿਆਂ ਜਿਹੜੀ ਸੜਦੀ ਨਹੀਂ, ਡਰਾਇਆਂ-ਧਮਕਾਇਆਂ ਜਿਹੜੀ ਡਰਦੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਭੂਤਰਿਆ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਕੱਢ ਬੈਠਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਾ

ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਤੇ ਨਾਹੀਂ ਬੇੜੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾ ਬੰਦੂਕਾਂ ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ। ਨਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸੀਹੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਫ਼ਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਰੋਸ਼ੇ। ਕਸਾਈ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਹੰਭ ਜਾਣਗੇ, ਪਰੰਤੂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਲੈਕੇ ਹੀ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਸਾਹ ਲੈਣਗੇ। ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਕਿਵੇਂ ਦੇਣੀ ਹੈ? ਹੋਰ ਖ਼ੂਨ-ਖ਼ਰਾਬੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨਾਲ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੀ ਅਣਖੀਲੀ-ਬਹਾਦਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੁਣ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਇੱਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਤਕ 'ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਤਕ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਵਚਨ-ਬੱਧ ਅਤੇ ਹੱਕ-ਪ੍ਰਸਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਉਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾ ਗੱਡੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਸਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ -

'ਨਾ ਡਰੋ ਅਰਿ ਸੋ ਜਬ ਜਾਇ ਲਰੋ'

ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਪਨੀ ਜੀਤ ਕਰੋ॥'

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਕਿਉਂ ਪਈ?

ਸਾਡੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਉਤੇ ਕਿਉਂ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ?

ਸਾਡੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਸਾਡੀ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਾੜਕੇ ਸੁਆਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ ਕਿਉਂ ਭੰਨ-ਤਰੋੜ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਗਏ?

ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੋਸ਼ੇਖਾਨੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ?

ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਪਤੀਆਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ?

ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ, ਤੜਪਾ-ਤੜਪਾ ਕੇ, ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ, ਜਲੀਲ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਮਾਰਿਆ, ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ?

ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ-ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਸਿੱਖ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ, ਸਿੱਖ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲੁੱਟਿਆ, ਉਜਾੜਿਆ ਅਤੇ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ?

ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਸਾਡੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?

ਸਾਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ, ਵੱਖਵਾਦੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ ਕਿਉਂ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਰੇਡੀਓ, ਟੀਵੀ ਉਤੇ ਕਿਉਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਸਾਡੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਿਉਂ ਖੋਹ ਲਈ ਗਈ?

ਸਾਡੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ 75 ਫ਼ੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਕਿਉਂ ਮੁਫਤ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ?

ਪੰਜਾਬ ਦੀ 65 ਫ਼ੀਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛਿੱਟ ਤਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ?

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਡ-ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਡੈਮ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਲਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਹੈ?

ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਕਿਉਂ ਗੁਆਂਢੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ?

ਡੇਢ ਲੱਖ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਿਉਂ ਘਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਝੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੱਸਕੇ ਕਿਉਂ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ?

ਛੇ ਜਿਲਿਆਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਜੇ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ

ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ?

ਕਿਉਂਕਿ

- 1) ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਾਪੀਨ ਹਾਂ, ਸ਼ਸਤਰਹੀਣ ਹਾਂ।
- 2) ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।
- 3) ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰਵਾਇਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
- 4) ਅਸੀਂ ਭੇਖੀ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਬਾਣਾ ਵੀ ਖੂਬ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਅਮਲ ਦਾ ਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ।
- 5) ਅਸੀਂ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਗਵਾ ਬੈਠੇ ਹਾਂ। ਕਹਿਣੀ ਬਹੁਤ ਪਰ ਕਰਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।
- 6) ਸਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਪੱਕੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ, ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਖਾਤਰ ਦੀਨ, ਈਮਾਨ ਤੇ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।
- 7) ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਮਸੰਦ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਕੌਰੇ ਹਨ, ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸਖਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਮਾਇਣ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਵਾਚੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮਤਿ ਚਾਨਣ ਇਹਨਾਂ ਤੱਕਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ।
- 8) ਸਾਡਾ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ (ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਵਰਗ ਸਿਆਸੀ ਡੋਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਵਾਂਗ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਵਿਕਾਊਮਾਲ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਡਲਾਂ, ਡਿਗਰੀਆਂ ਤੇ ਬੈਲੀਆਂ ਬਦਲੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਬਿੱਪ੍ਰਵਾਦੀ ਪੋਚਾ ਫੇਰ ਕੇ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢ ਰਹੇ ਹਨ।
- 9) ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ-ਘਾਤ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਲੈਣ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੀਣਿਆਂ ਬਣਾਕੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਪਿਛਲੇ ਇਕਵੀਜਾ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਭਾਈਵਾਲੀ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਟੀ-ਖੇਟੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੀਝੀ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਕਿਉਂ ?

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਦਾਰੀਆਂ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਨਾ ਨਿਰਾ ਕਸੂਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਜ਼ਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ ਝੋਲੀ-ਚੁੱਕਾਂ ਦਾ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ, ਜੋ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਬਦਲੇ ਗੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲੀ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਆਪ ਸੰਗਲ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗਫ਼ਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਘੁੱਕ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਆਪ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਬੇੜੀਆਂ, ਹੱਥਕੜੀਆਂ, ਬੰਦੀਖਾਨੇ, ਫਾਂਸੀਆਂ ਦੇ ਰੋਸੇ ਅਤੇ ਤੋਪਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਮੁਕਾ ਸਕਦੇ। ਲੋਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਾ ਤੋਪਾਂ ਮੁਕਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਹੀ ਤਲਵਾਰਾਂ ਹੀ ਕੱਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਿਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਤੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਉਠ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿਰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਉੱਚਾ ਹੋ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਈ ਨਾ ਮੁਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਰ ਹੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸਕਦੀ। ਜਾਗ ਪਈ ਲੋਕਾਈ ਨਾਲ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟਕਰਾ ਸਕਿਆ। ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਅੱਜਿਆ, ਝੜਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਇਤਨੀ ਭੜਕ ਉਠੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਹਾਇਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਟੈਂਕਾਂ ਤੇ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਪਹਿੰਚੇ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਉਹ ਕੌਮ ਹੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦੇ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਆਗੂ ਜ਼ਮੀਰ ਫ਼ਿਰੋਸ਼ ਹੋਣ, ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣ। ਜੇ ਲੋਕ ਗੁਲਾਮ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਕਾਇਰ ਨਾ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕਾਇਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਦੀ ਪੁਲਸ, ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਲਾਮ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਪੁਲਸ, ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲੇ ਨਾਲ ਗੁਲਾਮੀ ਬੜੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਖਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲੋਂ

ਉਚੇਰਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਭੁਲਾਕੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਗਵਾ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਯੋਗ ਆਗੂ ਜਿਥੇ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਅਯੋਗ ਆਗੂ ਕੌਮਾਂ ਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਮਾਰ ਖਾਧੀ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸਾਹਘਾਤ ਕਾਰਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੱਖੇ ਤੋਂ ਅੱਖੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਦੀ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਹਰਾ ਸਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕਾ ਹੀ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਆਗੂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦੇ ਆਏ ਨੇ। ਕੌਮ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੀ ਜਦ ਕੌਮ ਘਾਤਕ ਬਣ ਬੈਠਣ, ਤਾਂ ਕੌਮ ਨੇ ਤਾਂ ਖੁਆਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਧਾਨ ਖਾਣ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਚੌਧਰ ਦੀ ਭੁੱਖ, ਪਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਚੰਗੇ ਲੀਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛੜ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੌਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ, ਗੁਣ, ਸੇਵਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਗੂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਗੂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਅਮਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਵੇਸਲੀ ਕੌਮ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਤਕ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯੋਗ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਉਥੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਆਗੂ ਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਆਗੂ ਉਹ ਬਣਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਪਿਛਲੇ ਸੱਠਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਮੀਰਾਂ ਵੇਚਕੇ, ਗੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ, ਨਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਨੇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੌਮੀ ਗੌਰਵ ਦਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲੀਡਰੀਆਂ, ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਤੇ ਚੌਧਰਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲੋਂ ਧਨ ਦੀ ਕਦਰ ਵੱਧ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਗੁਣਵਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਧਨਵਾਨ ਨੂੰ ਆਗੂ ਬਣਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਸਦਾਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਤਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਕੇਲ ਪਾਈ ਜਿਧਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਖਿਚੀ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਮਾਇਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਹਉਮੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਹਉਮੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਨਮਤ ਦਾ ਰਾਜ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨਮਤ, ਮਾਇਆ, ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਅਖਤਿਆਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭੋਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਜਦ ਗੁਣਵਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਧਨਵਾਨ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਨਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਕਦਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਵਿਕਦਾ ਹੈ, ਦੀਨ-ਈਮਾਨ ਵਿਕਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਵਿਕਦੀ ਹੈ, ਅਸਮਤਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ ਧਨ ਇੱਕਠਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਕਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜੁਲਮ ਹੰਢਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੱਜ ਫਿਰ ਵਾਗਡੋਰ ਉਹਨਾਂ ਕੌਮ ਘਾਤਕਾਂ, ਬੇਗੈਰਤ ਜ਼ਮੀਰ-ਫਿਰੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੌਲੀਚੱਟਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਲਾਹਨਤ

ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲੈਣਾ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦੇਣਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਨਿਮੋਬੁਣਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਖੁਦ-ਮਖਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਅਸਲ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਮ ਹੋਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਖਸਲਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਅਰਥ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤੇ ਤਕੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਵ ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਹੋਕੇ ਜੀਣਾ ਹੈ। ਹਰ ਕੰਮ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਚਣਾ, ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਕੌਮ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਕੌਮ ਗੁਲਾਮ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੱਚਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਕੁਝ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੋਂ ਕਰੀ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਈ ਜਾਣਾ ਹੀ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਮੌਤ ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਲਾਮੀ, ਬਿਰਛ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਅਮਰਬੇਲ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬਿਰਛਾਂ ਉਪਰ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਸ ਚੂਸਕੇ, ਪਲਰਦੀ, ਪੁੰਗਰਦੀ ਤੇ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਵੀ ਅਮਰਬੇਲ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਤੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਅੰਗ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਲਾਮੀ ਸਿਉਂਕ ਵਾਂਗ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਾ-ਰੇਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਠੱਖ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਹੀ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਘੋੜੇ ਦਾ ਕੋਚਵਾਨ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਗੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅਣਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਣਖ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਮਰਦਊਪੁਣੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਬੇਅਣਖੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਉਡਾਰੀ ਕੰਧਾਂ ਕੋਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਰਸਾਂ-ਕਸਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹਿਰੂਮ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਤੇ ਲੋਭ-ਵਸ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸੋਮੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਜੜ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਬੇਅਣਖ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਕਬੂਲਦਾ ਹੈ।

ਗੁਲਾਮ ਕੌਮ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਮਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਮਰ ਜਾਏ, ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਰਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਲਾਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਆਪ ਹੈ। ਲਾਲਚ-ਵਸ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵੇਚ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ਕੌਮ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਆਗੂ ਕੌਮੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲਾਭਾਂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੌਮੀ ਭਲਾਈ, ਕੌਮੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਗੌਰਵ ਵਲੋਂ ਵਿਕੇਂਦਰਤ ਹੋਕੇ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਆਪੋ-ਧਾਪੀ ਆ ਜਾਏ, ਉਹ ਕੌਮ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰਾਹੇ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਆਰਥਕਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਲ ਅੰਦਰ ਧਨ-ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਵੱਧ ਉਹ ਜ਼ਮੀਰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਮ ਨਾਲ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ, ਅਧਿਕਾਰ ਤੇ ਅਖਤਿਆਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭੋਗਦੇ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜ਼ਾਤੀ ਲਾਭਾਂ ਵਲ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋਣਾ ਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੌਮਾਂ ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗਿਰਾਵਟ ਧਨ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਚਰਨ ਦੀ। ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਦਵੀਆਂ ਦੀ। ਜਥੇਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਜ-ਸੱਤਾ ਦੀ। ਗਿਰਾਵਟ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਉੱਪਜਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮੀ ਹਸਤੀ ਤੇ ਕੌਮੀ ਵਕਾਰ ਗਵਾਚਦਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮੌਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਜੀਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਰੋਜ਼ ਹੀ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਸਹਿਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਲਚ-ਵਸ ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਿਤਨੇ ਵਾਰ ਰੋਜ਼ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ ਮੌਤ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਭੈੜੀ ਮੌਤ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲੋਭ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਅਨਿਆਂ ਜਾਂ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ। ਉਦੋਂ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਲਾਭ ਬਦਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਮਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਾਕੇ ਵੀ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਗੁਲਾਮੀ ਕਬੂਲੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਗੁਲਾਮੀ, ਗਿਰਾਵਟ ਤੇ ਜਲਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜੇ ਜੀਵੈ ਪਤਿ ਲਬੀ ਜਾਇ॥

ਸਭੁ ਹਰਾਮੁ ਜੇਤਾ ਕਿਛੁ ਖਾਇ॥

(ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਹੋਕੇ ਰਹਿਣਾ ਪਸ਼ੂ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਚਾਹੇ, ਜਿਥੇ ਚਾਹੇ, ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਚਾਹੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੈ। ਭੁੱਖ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਹੋ ਜਾਏ, ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਸੱਲੀ-ਬਖਸ਼ ਥਾਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹੀ ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਦਾ ਸਵਰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਜਦ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਸ਼ੀ ਪੀਘਾਂ ਝੂਟਣ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਫੁਰਨੇ ਫੁਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਧਨ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਜਾਦ, ਬੇਮੁਥਾਜ, ਨਿਰਭੈ ਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਅਸਲੇ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਬਦਲੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਪੁਆਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੇਟਵੀਂ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਗੇਟਵੀਂ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਅਮਿਟਵੀਂ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਅਫ਼ੀਮ ਦੇਕੇ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਕੌਮ ਪਰ-ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰਾਏ ਵਸ ਹੋਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰਾਏ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਰੁਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਧੱਕੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਖ਼ੁਆਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਜੀਉਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜਾਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀਣ-ਬੀਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਣ ਦੀ ਸਪਿਰਿਟ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਕਾਇਰਤਾ, ਹੁੰਦਤਾ ਅਤੇ ਘਟੀਆਪਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਅਵਸਥਾ ਹੀ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਗ਼ੈਰਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਾਧੀਨ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗ਼ਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਧੀਨਤਾ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਰੋੜਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਅਣਖ, ਗ਼ੈਰਤ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਗ਼ੁਜ਼ਾਰ ਸਕਦੀ, ਸਗੋਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਹੁਣ ਸਮਝੇ ਹਨ, ਪਰ ਗ਼ੁਰਮਤਿ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਬਾਰਿ ਪਰਾਇਐ ਬੈਸਣਾ' ਦੇ ਨਰਕਮਈ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਬੇਗ਼ੈਰਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਹਰਾਮ ਦੱਸ ਕੇ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੈਰਤ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਜ਼ਾਦ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਖ਼ੁਦ-ਮੁਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਸੰਸਾਰ ਬਰਾਦਰੀ (ਯੂ.ਐਨ.ਓ.) ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੌਮੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੌਮ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ? ਜਿੱਥੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਤੇ ਜੀਣ-ਬੀਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ

ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੇ ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਡਰ-ਸਹਿਮ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਤੇ ਮਨਾਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁੱਧੇ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਪਾੜ-ਪਾੜ ਕੇ ਡੱਕਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਜਿੱਥੇ ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ ਹੋਣ, ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣਾ ਜੁਰਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਖੁਲ੍ਹ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕੌਮ ਗ਼ੁਲਾਮ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?

ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਚਾੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਾਹਿਆ ਗਿਆ, ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੌਮੀ ਤੌਖ਼ੇਬਾਨੇ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਪਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗਿਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਉਤਰਵਾ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਦੀ ਅੱਜ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਅਤੇ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਏਅਰਫੋਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇਸ ਦਾੜ੍ਹੀ ਭਾਵ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਨੁੱਖਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਿਰਾਵਟਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਿਨਾਂ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ, ਪਨ, ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਪਦਵੀਆਂ ਸਭ ਵਿਅਰਥ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਕੌਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਿਕਰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਕਾਰਾ ਪਾਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਥੱਪੇ ਹੋਏ ਆਦਮੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਲਾਹ ਸੁੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਸਭ ਕੰਮ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ 1999 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤਕ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਤੇ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਪਰ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤਾਂ ਦਹਾਕੇ ਲੰਗਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ, ਜੇ ਕੌਮੀ ਸਰਕਾਰ

ਹੋਵੇ।

ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨੀਆਂ ਹੀ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਕਿਰਪਾਨ (ਚਿੰਨ੍ਹ) ਵੀ ਉਤਾਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਛੋਟੀ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨ ਸਕਣਗੇ। ਭਾਰਤ-ਵਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ, ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਔਡਿਆਂ 'ਤੇ ਛੋਟੀ ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਦੀ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਕਿਰਪਾਨ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਕਾਮਰੇਡ ਟੌਂਗੇ ਨੇ 'ਇਹ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ' ਕਹਿ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੀ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਲਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੋਹ-ਟੋਪ ਪੁਆਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਕੂਟਰਾਂ 'ਤੇ ਲੋਹ-ਟੋਪ ਪਹਿਨ ਕੇ ਸਫ਼ਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪੂਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਟਿਕਟਾਂ ਕੱਟਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਹ-ਟੋਪ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ, ਤਾਂ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਨਸਲ-ਘਾਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਤੇ ਅਫ਼ੀਮਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਦਮ-ਕਦਮ 'ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਛਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਆਪ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਡਰੰਮ ਮੂਧੇ ਕਰਦੇ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਕੌਮ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪਾਰਟੀ (ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ) ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪੂਰੀ ਬੋਤਲ ਰੋਜ਼ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕੌਮ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣ ਜਾਏਗੀ? ਜੇ ਕੌਮ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਬਣਨਾ ਪਏਗਾ। ਕਿਰਪਾਨ ਲਟਕਾ ਲੈਣ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਈਂਦਾ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਠੱਕੇ ਹਨ। ਜਦ ਤਕ ਇਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਲੀਡਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਗੁਲਾਮ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਦਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਗਲੋਂ ਤੌਕ ਲਾਹੁਣਾ ਪਏਗਾ।

ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ, ਹਰ ਇਸਤਰੀ, ਹਰ ਬੱਚੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਸ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਨਸਲ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਦੇਕੇ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਇਸ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਕੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ 82 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬੰਦੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ 16 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋਰ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਡੇਢ ਜਾਂ ਦੋ ਫ਼ੀਸਦੀ ਬੰਦੇ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਉਹਨਾਂ 98 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਕੌਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੇ ਫ਼ੀਰੀ ਕੰਮ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਤੌਕ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਅਜੋਕੇ ਲੀਡਰ ਕੌਮ ਗਲੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਪੱਟਾ ਲਾਹੁਣਗੇ? ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਹੀ ਲੀਡਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਬਦਲੇ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲ-ਕੁਸ਼ੀ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ-ਬਰਨਾਲੇ-ਟੌਹੜੇ ਨੂੰ ਸਭ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲੁਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਹ-ਕੌਹ ਕੇ ਮਾਰ ਕੇ, ਲਾਵਾਰਸ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਰਾਰ ਦੇਕੇ, ਖ਼ੁਰਦ-ਖ਼ੁਰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਦਮੇ ਲੜਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਇੱਕਠੇ ਕਰਕੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਿਰ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਸੂਝਵਾਨ ਤੇ ਨੀਤੀਕਾਰ ਲੀਡਰਾਂ, ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਸ ਔਟਲ ਨਿਯਮ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਫੇਰ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਘਾਤਕਾਂ, ਕੌਮਘਾਤਕਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜੁੱਤੀਚੱਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲੀਡਰ ਕਿਉਂ ਚੁਣਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ? ਆਖ਼ਿਰ ਕਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਜ਼ਮੀਰ-ਫ਼ਿਰੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੌਮ ਫ਼ਿਰੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਦੇਈ ਰੱਖਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰ ਕਦੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਸਬਕ ਸਿਖਣਾ ਹੈ। ਕੌਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਦਨਾ ਜਿਹਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦਿਵਾਉਣਾ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।

ਜਾਗ! ਜਾਗ ਖਾਲਸਾ ਜਾਗ!! ਤੋੜ ਦੇਹ ਬੇੜੀਆਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ !!!

ਐ ਅਣਖੀਲੇ ਖਾਲਸਿਆ, ਉਠ! ਐ ਪੰਥ ਦੇ ਦੀਵਾਨਿਆ, ਜਾਗ !! ਐ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਬੋਲ੍ਹ, ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਅਤੇ ਸੰਭਲ !!! ਪਾਸਾ ਪਰਤ, ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਸੈਣ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਜਾਗਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਸੰਭਲਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜਰਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੈ। ਸੰਭਾਲ ਸਿੱਖੀ ਸਿਦਕ ਦੇ ਚੱਪੂ, ਭਾਹ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਅਤੇ ਲਾਹ ਕਿਸੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਰੁੜ੍ਹ ਰਹੀ ਕੌਮ ਦੀ ਬੇੜੀ ਨੂੰ। ਸੋਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਜੁਗਤ ਅਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬਾਨਣੂ ਕਿ ਕੌਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸੰਗਲ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਤੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਅਸੰਭਵ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਇਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਮੁਗਲਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਫ਼ ਵਲੋਟ ਕੇ ਵਿਖਾਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ, ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ, ਆਪਾ ਪਛਾਨਣ ਦੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਖਾਲਸਈ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਹੋਣ ਦੀ। ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਹੋਏ ਮੰਜਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣੇ ਝਕਦੀਆਂ ਨੇ, ਨਦੀਆਂ ਦਰਿਆ ਤਰਸਦੇ ਨੇ ਰਾਹ ਦੇਣ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਮੰਜਲ ਸਹਿਕਦੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਦਮ ਬੋਸੀ ਲਈ।

ਜਾਗੋ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘੋ! ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਓ ਆਪਣੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੇ ਸਪੇਸ ਯੁਗ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੀ ਨਿਆਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਖਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਅਣਖ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਆਪਣੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਦਸਤਾਰ ਨੂੰ; ਬਚਾਓ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਪਤ ਨੂੰ; ਸੁਣੋਂ ਪੁੱਤਰ ਕੁਹਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਕੀਰਨਿਆਂ ਨੂੰ; ਹੁਣੋਂ ਵੀਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਕੀਰਨਿਆਂ ਨੂੰ; ਸੁਣੋਂ ਯਤੀਮ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਆਪਣੇ ਸੋਹਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਾਤਲਾਂ ਅਤੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਤੋਂ।

ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਉਲਝਣ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਸੁਲਝਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮੰਜਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਅਪਹੁੰਚ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅਜਿਹੀ ਖਾਈ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਟਪੀ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਫੁੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ

ਅਜਿਹੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਔਖੇ ਤੋਂ ਔਖਾ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਨੇਪਰੇ ਨਹੀਂ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਹਰ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਔਖੀ ਤੋਂ ਔਖੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਉਲਝੀ ਤਾਣੀ ਸੁਲਝਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਰੁਕਾਵਟ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਸਿਖਰ ਚੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਉਚੀ ਤੋਂ ਉਚੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਔਗੁਣ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਹਨੇਰੀ ਨੁੱਕਰ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਅਣਸੁਖਾਵਾਂ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਅੱਟਪ ਖਾਈ ਟਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਉਹ ਕੰਮ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਕਲਪ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਿਰਜਨਾਤਮਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। (ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ। ਪੰਨਾ 441) ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੂਰਜ, ਚੰਦ, ਤਾਰੇ ਭੌਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਤੇ ਅੱਗ ਆਦਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਆਪਣੇ ਤੇ ਪਰਾਏ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਹਰ ਕੰਮ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹੇਗਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਸ਼, ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਕਤ ਉਹਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਜਾਨਦਾਰ ਤੇ ਬੇਜਾਨ ਜ਼ੈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਜੀਣ-ਬੀਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਇਸ ਨੇਮ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਹਰ ਨਿੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ੈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਅਸੂਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ('ਜੇ ਬ੍ਰਹਮੰਡੇ ਸੋਈ ਪਿੰਡੇ' - ਪੰਨਾ 695) ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ ਗਿਆਨ ਬੋਧ ਲੈਕੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਵੇ। ਜਿਹੜਾ ਇੱਕ ਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਆ ਗਈ, ਉਸ ਅੰਦਰ ਇਤਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਹਰ ਉਚੀ ਤੋਂ ਉਚੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ ਇਤਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਤਨਾ ਕਿ ਹਰ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਚੜ੍ਹਨਾ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅੱਟਲ ਨੇਮ ਹੈ। ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਅਟੁੱਟ ਲਗਨ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ

ਦੇਂਦੀ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਦੀ ਖੁੰਢਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸੰਭਵ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਅੱਗੇ ਸਭ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਬਲਵਾਨਤਾ ਨਾਲ ਪਹਾੜ ਤਾਂ ਕਦੇ ਦੇ ਚੀਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਘਰ ਬਣਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਡਟਿਆ ਰਹੇ, ਹਾਰੇ ਨਾ, ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਉਹਦੀ ਸਹਾਇਕ ਬਣਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਅੱਪੜਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਹ ਨੇਮ ਹਰ ਪਾਸੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕਦੀ ਕਿਤੇ ਹਵਾ ਦਾ ਖਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਹਵਾ ਹਨੇਰੀ ਬਣਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸ ਖਲਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਜਾਣਾ ਅੱਧਾ ਮੋਰਚਾ ਛੱਡਕੇ ਕਰ ਲੈਣ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ ਵਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਬਲਵਾਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਹੋਣੀ ਵੀ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪੱਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਪੱਕੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਕੀ, ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਵੀ ਭੁਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਦਾ ਇਤਨਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਤਨਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਹਰ ਕਦਮ ਮੰਜਲ ਵਲ ਤੁਰੀ ਜਾਣ ਦਾ ਹੈ। ਮੰਜਲ ਵਲ ਨਿਰੰਤਰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਤੁਰੀ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਡਿੱਗਦੇ-ਢਹਿੰਦੇ, ਉਠਦੇ-ਬਹਿੰਦੇ ਤੁਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਰਾਹੀਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ ਦੀ ਲਗਨ ਨਾ ਔਕਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਥੱਕਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਹ ਦੇ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਭੋਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ। ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਛਾਵੇਂ ਅਰਾਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਰਦੀ ਵਿੱਚ ਧੁੱਪ ਵੀ ਸੇਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੀਂਹ-ਝੱਖੜ ਵੇਲੇ ਦਮ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਕਾਮਯਾਬੀ ਉਹਦੇ ਹੀ ਪੈਰ ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੇ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਨਿਰਭਰ ਸਾਡੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੋਈ ਉਚੇਰੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਲਈ

ਟਾਨਿਕ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਦੁੱਖ ਦੀ ਡੱਠੀ ਵਿੱਚ ਪੈਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਭੁੱਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦੁੱਖ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਮੋੜ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਤਬਾਹੀ ਪਿਛੇ ਕਈ ਤਾਮੀਰੀ ਕੰਮ ਛਿਪੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਚੁੱਕਿਆ ਬੋਝ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੀ ਕੁਠਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਣਾ ਲੋਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਟੀਸੀ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਖਲੋ ਸਕਣ ਦਾ ਬਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਹੋਣੀ ਦਾ ਜਿਥੇ ਅਸੁਖਾਵਾਂ ਪਾਸਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਪਾਸਾ ਵੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਉਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਤਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਡੇ ਵੱਡੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ, ਓਡੀ ਵੱਡੀ ਛਾਲ ਵੀ ਮਾਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਚੰਗਾ ਤਰਾਕ ਬਣਨ ਲਈ ਗੱਤੇ ਖਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਖਾੜੇ ਵਿੱਚ ਘੁਲ-ਘੁਲ ਕੇ, ਜੌਰ ਲਾ-ਲਾ ਕੇ, ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਰ-ਕਰ ਕੇ, ਢਹਿ-ਢਹਿ ਕੇ ਹੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਜੇਤੂ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਮਹੱਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਟੋਟੇ ਚਿਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਹਰ ਮੰਨ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਣਾ ਮੌਤ ਹੈ ਅਤੇ ਡਟੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਓੜਕ ਨੂੰ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦੋ-ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਦਸ- ਪੰਦਰਾਂ ਵਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਕ, ਹਰ ਡੱਕਾ, ਹਰ ਅਟਕ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਿਣ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਹਾਰ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਵੀਂ ਸੋਚ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਜੁਗਤ ਸੁਝਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਦੇਰ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ। ਔਖੇ ਤੋਂ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਰਹਿਣਾ ਮਾੜੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਤਨੀ ਜਿਆਦਾ ਕਾਲੀ ਬੋਲੀ ਰਾਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਸੁਹਣੇਰੀ ਪ੍ਰਭਾਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦਾ ਚੜ੍ਹਨਾ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਗਰਦਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਔਟਲ ਨੇਮ ਹੈ। ਇਸ ਨੇਮ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ। ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਸ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਸੂਰਮਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਜੇਤੂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰੇ ਫ਼ੌਜੀ ਬਲ ਨਾਲ ਨਾ ਕੋਈ ਕੌਮ ਜੇਤੂ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਹੀ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਚਿਆਰ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਚਿਆਰ ਬਣਨ ਲਈ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ

ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਕੇ, ਸੰਤ ਵੀ ਬਣਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਸ਼ਸਤਰ-ਬੰਧ ਹੋਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਲਵਾਨ ਬਣਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਤਮਿਕ ਬਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਬਲ ਵੀ। ਜਿਸਮਾਨੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸਮਾਨੀ ਘੋੜੇ ਦੀ ਕੋਚਵਾਨ ਮਾਨਸਿਕ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਲਵਾਨ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ ਬਲਵਾਨ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੁਰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮਨ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੀ ਅੰਸ਼ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਮਾਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਨਿਰਬਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਕਸਰਤ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਬਲਵਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਗਿਆਨ ਬੋਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦਮ ਨਾਲ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਨ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਬਲਵਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਜਾਂ ਮੰਦੇ ਕੰਮ ਦੋਵੇਂ ਬਲ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੀਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਤਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਜ਼ੋਰਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤੀ ਵੀਰੀ ਸੋ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਨਦੀ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ, ਕੋਈ ਨਾ ਪੁੱਛੇ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ' ਦਾ ਅਖਾਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਘੋਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਕੜੇ ਹੀ ਜੇਡੂ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਤਕੜੇ ਜਿੱਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਾਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਰਿਆਂ ਤੇ ਫੇਲ ਹੋਇਆ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ, ਜੇਡੂਆਂ ਤੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਨਾਮ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸਲਾਮਾਂ-ਸਰਦਾਰੀਆਂ, ਰਾਜ-ਭਾਗ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਮਾੜਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਤੇ ਨਿਰਬਲ ਸਦਾ ਖੁਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਕੜਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰ-ਖਰੀਦ ਗੁਲਾਮ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹਾਰ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜੀਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਲ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਆਪ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਮੱਛੀ ਛੋਟੀ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਤੇ ਲੋਕੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤਕ ਸਾਰੇ ਹੀ ਤਾਕਤ ਔਰੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਅੰਤਮ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਔਰੁਣ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਵੀ

ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਚਾਨਣ-ਇੱਕ ਨੂਰ ਅਥਵਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਘਾੜਤ ਘੜੀ ਗਈ ਹੈ।

1) "ਜਿਸੀ ਜਮਾ ਕੇ ਬਿਖੇ ਸਮਸਤ ਏਕ ਜੋਤਿ ਹੈ॥

ਨਾ ਘਾਟ ਹੈ, ਨਾ ਬਾਢ ਹੈ, ਨਾ ਘਾਟ ਬਾਢ ਹੋਤ ਹੈ॥"

2) "ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰ ਉਪਾਇਆ, ਕੁਦਰਤ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ॥

ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗੁ ਉਪਜਿਆ, ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੋ ਮੰਦੇ॥

ਇਹ ਸਭ ਰਚਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈ ਸੂਖਮਤਾ ਤੋਂ ਸੂਖਮਤਾ ਵਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਵੱਧ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰੋ, ਉਤਨਾ ਵੱਧ ਇਸ ਦਾ ਤਰਾਣ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਈ ਸਾਲ ਪੈਂਦੀ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ। ਜੇ ਉਸੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੈਨਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਸੁਟਿਆ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਝਟ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਚਾਹੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਬੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਘੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਠੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸਈ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਜਮਰੋਦ ਤਕ ਖਾਲਸਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾ ਝੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਬਲਵਾਨ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੇ।

ਬਲਵਾਨ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ, ਬਲਵਾਨ ਮਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਬਲਵਾਨ ਮਿਆਲ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਅਸਮਰਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ? ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਬਲ ਹੋਣਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਬਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿੱਤਦਾ ਉਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਬਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਲ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਬੰਧਨ ਛੁਟਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਫ਼ੌਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਤਮਿਕ ਬਲ ਵੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਬਲ ਵੀ। ਜਿਤਨੀ ਲੋੜ ਸੰਤ ਬਣਨ ਦੀ ਹੈ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ, ਇਸਤਰੀ, ਬੱਚੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰ-ਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਸਤਰ-ਬੱਧ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਰਵਾਇਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਲਟਕਾਉਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਹੈ। ਕਸਰਤਾਂ ਤੇ ਮਸ਼ਕਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਣਖ, ਗ਼ੈਰਤ

ਤੇ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜੀਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇਕੇ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਦੀ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਘੁੱਕ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਪਰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਹਨ, ਉਹ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਤਾਂ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਨੇੜਿਆਂ, ਗੱਡੀਆਂ, ਅਖਾੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਕਸਰਤਾਂ ਕਰਕੇ, ਤਕੜਾ ਹੋਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਸਤਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸ਼ਸਤਰ-ਕ੍ਰਿਪਾਨਾਂ ਤੇ ਖੰਡੇ ਕੰਘਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਾਏ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਵਿਕਾਸਮਾਲ ਬਣਕੇ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਵੇਚੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਵੇਸਲੀ ਹੋਕੇ ਘੁੱਕ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਹੈ।

ਖੁਫ਼ੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਂਕਡਰੀ ਰਾਜਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੇ ਤਕਰੀਨ 300 ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ, ਤ੍ਰਿਸੂਲ, ਚਾਕੂ, ਬੰਦੂਕ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਲਿਜਾਉਣ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਖਾਂਦਰੂ ਅੱਗੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣਗੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਾਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਉੱਤੇ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕੌਮ ਚੇਤੇ ਰੱਖ ਲਵੇ ਕਿ ਮੌਕਾ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਵੀ ਖਾਧੀ, ਕੌਮ ਦੀ ਹੇਠੀ ਵੀ ਕਰਾਈ, ਧੀਆਂ ਬੈਠਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਵੀ ਕਰਾਈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ। ਕੌਮ ਦਾ ਅਦਨਾ ਜਿਹਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਇੱਕ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾਕੇ ਵੀ ਜਾਗੀ ਨਾ, ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਨਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣੇ ਯਕੀਨੀ ਦਿੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਨਹੀਂ ਕਬੂਲਣੀ, ਈਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ, ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ। ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦਾ ਤੌਕ ਗਲੈਂ ਲਾਹੁਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਾਡਾ ਘਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਬੇਰੀਆ ਬਿਸਤਰਾ ਗੋਲ ਲੈਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਏ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਹਰ ਜ਼ੁਲਮ, ਹਰ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕਠੇ ਹੋਕੇ ਡਟ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ 'ਪਰ ਅਧੀਨ ਸੁਪਨੇ ਸੁਖ

ਨਾਹੀ" ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਕਦੀ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਮੁਗਲਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੋਹਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵੀ। ਅੱਜ ਉਸੇ ਲੋਹੇ ਦੀ ਖੜਕਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਤਨੀ ਮਾਰ ਖਾਣ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜੇ ਤਕ ਜਾਨ ਹੈ, ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸਮਰਥਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕੌਮੀ ਜਜ਼ਬੇ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਘਾਟ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਘਾਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹੀ ਆਗੂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੀ। ਕਿਸੇ ਸੂਝਵਾਨ ਕੌਮ ਦਰਦੀ ਆਗੂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭੌਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਛੋਟੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜਰਨ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸਮਰਥਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਹਰ ਸਿੱਖ, ਇਸਤਰੀ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ, ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ, ਆਪਣੇ ਵਸੀਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਕੌਮੀ ਹਿਤ ਲਈ ਇੱਕਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਾਸੇ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਛੇ ਲੱਖ ਰੀਟਾਇਰਡ ਫ਼ੌਜੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੇਲਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦਾ, ਆਪਣੇ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਪਣ ਦਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਨਣ ਦਾ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਿਆਣਪ ਭਰਿਆ ਸਹੀ ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਦਾ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਦੋਂਜਹਿਦ ਦੀ ਯੁੱਧ-ਨੀਤੀ ਵੀ ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਦੀ ਇਹ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਟਿਕਾਓ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਅਗਲੀ ਲੜਾਈ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਕਤ ਇੱਕਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਕੇ ਨਵੇਂ ਪੈਰੜੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਗੜ੍ਹ-ਗੜ੍ਹ ਕਰਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਪਹੀਆਂ ਹੇਠਾਂ ਪਿਸ ਕੇ ਵੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉਂਕਿਆ। ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ-ਚਿਤ ਹੋਕੇ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਕਤ ਸਿਰ ਮਾਰਿਆ ਅਖੀਰਲਾ ਹੰਭਲਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਦੁਰਾਡਾ ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਵਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਬੁਝਦੇ ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ ਭੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਇਹ ਸਹਿਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ

ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ ਖੁਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਇਹ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਜ਼ਰ-ਖਰੀਦ ਹੱਥ-ਠੋਕਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅੰਦਰੋਂ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਬੇਅਰਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਡੱਕੇ ਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਭ ਡੱਕੇ, ਸਭ ਰੋਕਾਂ, ਸਭ ਵਲਗਣਾਂ, ਸਭ ਕਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਸਭ ਫ਼ਸੀਲਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੁੜ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਖਿਲਰੀ ਚਾਲੀ ਲੱਖ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੀ ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੱਸ ਪਿੰਡ ਵੀ ਇੱਕਠੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਕੇਦਾਰਤ ਹਨ। ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਚਕਮਾ ਦੇਕੇ ਸਾਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਗ਼ੁਲਾਮ ਹਨ, ਤੌਹੀਨ ਭਰਿਆ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਚੈਨ ਹਨ, ਬਾਗੀ ਹਨ, ਇਹ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਲੜਨਗੇ, ਬਾਰ-ਬਾਰ ਲੜਨਗੇ ਅਤੇ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਲੜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਘਿਨੌਣੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਵਾਦੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗਿਆ ਨਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਚਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸੜਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਇਹ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਨਿੱਘ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕੇਗਾ, ਇਸ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੈਨ ਅਸੰਭਵ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੌਠੀਆਂ ਵੀ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਕੰਬਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਝੁਲ ਜਾਂਦਾ। ਸਿੱਖ ਬੜੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਹ ਦਿਨ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੇਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦੇਣੀ ਆਰੰਭ ਕਰਨਗੇ। ਹੱਕ ਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਫ਼ਤਹਿ ਹੋਕੇ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਲਾਹੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਹੈ—

- 1) "ਜਿਸਦੈ ਹੋਵੇ ਵਲਿ ਸੁ ਕਦੇ ਨਾ ਹਾਰਦਾ॥"
- 2) "ਸਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਸਚੁ ਨਿਅਉ ਪਾਪੀ ਨਰ ਹਾਰਦਾ॥" (ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹਿ॥

ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1) ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ	ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
2) ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ	ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ
3) ਕਿਉਂ ਕੀਤੋਂ ਵੇਸਾਹੁ	ਸ. ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰ ਜੀ
4) ਭਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ	" " "
5) ਕੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣੇਗਾ?	ਸ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
6) ਸਿੱਖ ਇਨਕਲਾਬ	ਸ. ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਜੀ
7) ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ?	ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
8) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ	ਸ. ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਜੀ
9) ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ	ਮਿਸਟਰ ਕੇ. ਐਲ. ਟੁਟੇਜਾ ਜੀ
10) ਸਿੱਖ ਪਾਲਿਟਿਕਸ	
11) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਵਿਸਾਹਘਾਤ	ਸ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
12) ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ	ਮਿਸਟਰ ਵੇਰਿੰਦਰ ਗਰੋਵਰ ਜੀ
13) ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਕੈਨੇਡਾ	ਅਦਾਰਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ
14) ਮੈਂ ਹਿੰਦੂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?	ਮਿਸਟਰ ਚਾਨਣ ਚਾਹਲ ਜੀ
15) ਭਗਤੀ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ	ਡਾ. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ
16) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ੀ	ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰੀਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
17) ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਦਰਬਨ	ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
18) ਖ਼ਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਉਸਰਦੀਏ	ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਹੋਤੀ ਜੀ
19) ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ	ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਜੀ
20) ਸਿੱਖ ਕਲਚਰ	" " "
21) ਦਾ ਸਿੱਖ ਰੈਫ਼ਰੈਂਸ ਬੁਕ	" " "
22) ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ	ਅਦਾਰਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ
23) ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਬਾ	ਅਜੀਤ ਜੀ ਸਿੰਘ ਸਰਹੋਦੀ
24) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਲੜਾਈ	ਮਾਰਕ ਟੱਲੀ, ਸਤੀਸ਼ ਜੈਕਬ ਜੀ
25) ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ	ਸ. ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਕੌਮ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਦੇਸ਼

ਪਿਛਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਖੂਠੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਘਾਣ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲ ਕੈਠੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਸੀਹੇ ਦੇ-ਦੇ ਕੇ, ਹੱਡ ਭੰਨ-ਭੰਨ ਕੇ, ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਬੇਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡੇਢ ਤਾਂ ਦੋ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹੀਦ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਤੇ ਗ਼ੌਰਤ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਣਖ-ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਡਮੁੱਲੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰ ਰਾਏ, ਆਪਣੇ ਸੁਖ-ਅਰਾਮ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵਾਰ ਰਾਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਅੱਜ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਦੇਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਆਚਾਰ-ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਗ਼ੌਰਵਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਖੋਹ ਫੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੌਮ ਫੁਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਕੇ, ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਕੇ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤਬਾਹ ਹੋਕੇ, ਬੀਤੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਓ, ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਈਏ।

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਵਿਧਵਾ ਇਸਤਰੀਆਂ ਤਰੁੰਡੀ ਹੋਈ ਵੇਲ ਵਾਂਗ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਆਸਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਹਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਯਤੀਮ ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ-ਛੁਹ ਤੇ ਪੁੱਛ-ਪੁਤੀਤ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੀਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਗਭਰੂ ਪੁੱਤਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੱਲ੍ਹੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲ ਉਹ ਨਜ਼ਰਾਂ ਲਾਈ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ। ਕੌਮ ਖ਼ਾਤਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਲੋੜਾਂ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਕੌਮ ਦੇ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮਾ ਹਨ।

ਸਾਡੀ 'ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਫ਼ੋਰਮ ਯੂਕੇ' ਵਿਲਨਹਾਲ ਦੀ ਬਰਾਂਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਐਸ ਵੇਲੇ 68 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਲੰਡਵੰਦ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ -

Sikh Community Forum U.K.

P.O.Box 621

Wolverhampton. WV13 2YS.

Tel:-01902 608306 Fax:-01902 608339

ਗਲੀ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀਆ, ਆਚਾਰੀ ਬੁਰੀਆਹ ॥
ਮਨਹੁ ਕੁਸੁਧਾ ਕਾਲੀਆ, ਬਾਹਰਿ ਚਿਟਵੀਆਹ ॥
(ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ)

ਸੱਭ ਹੱਕ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ

I.S.B.N. 0 9534187 0 7

ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਕਿਵੇਂ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ ਪਈ ?

ਲੇਖਕ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ ਯੂ. ਕੇ.

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਕਤੂਬਰ 1998

ਕੁਲ 7000

ਮੁੱਲ £ 3

\$ 5

R.S.150

Sponsored By:

Various Gurdwara Sahiban, Organisations and Individuals

Published By:-

Guru Nanak Parkashan Academy

P.O. Box No. 621, Wolverhampton,

West Midlands. WV13 2YS. U.K.

Tel: 01902-608306 Fax: 01902-608339